

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

Σχολή Επιστημών Αγωγής

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

«Θέατρο και Εκπαίδευση»

Διπλωματική Εργασία

**Θεατρικές δράσεις για παιδιά σε νοσηλευτικά ιδρύματα –
Το παράδειγμα της ομάδας του Θεάτρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο
Αλληλεγγύης για Παιδιά»**

Θεοπούλα Ν. Σαμαρά

A.M.: 217548

Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή

Επιβλέπουσα: Μαρία Δημάκη - Ζώρα, Επικ. Καθηγήτρια

Μέλη Επιτροπής: Θεόδωρος Γραμματάς, Ομοτ. Καθηγητής

: Κλειώ Φανουράκη, Επικ. Καθηγήτρια

Αθήνα

Μάρτιος 2020

Αφιερωμένη

Στα παιδάκια μου Μαρία και Νικόλα και στον σύζυγό μου Τάκη.
Στους ήρωες που έφυγαν και σε αυτούς που συνεχίζουν να δίνουν τη μάχη τους!
Στο Γιάννη, τη Νικολέτα, την Παναγιώτα.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στην επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, κ. Μαρία Δημάκη-Ζώρα, για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή της κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, καθώς και τους συνεπιβλέποντες καθηγητές, κ. Θεόδωρο Γραμματά και κ. Κλειώ Φανουράκη.

Ένα θερμό ευχαριστώ στους καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Θέατρο και Εκπαίδευση», κ. Θεόδωρο Γραμματά, κ. Μαρία Δημάκη-Ζώρα και κ. Τάκη Τζαμαργιά, για τις γνώσεις και τις εμπειρίες που μας πρόσφεραν κατά τη διάρκεια των εξαμήνων του μεταπτυχιακού.

Ευχαριστώ ιδιαίτερα την θεατρολόγο και υπεύθυνη οργάνωσης και επικοινωνίας του Θεάτρου του Νέου Κόσμου κ. Μαρία Παπαλέξη, για τη συνέντευξη που μου παραχώρησε στο πλαίσιο της μελέτης μου.

Τέλος δε μπορώ να μην ευχαριστήσω την οικογένειά μου, τον σύζυγό μου και τα παιδιά μου, για την υποστήριξη, την υπομονή και το κουράγιο που μου δίνανε καθ' όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
ABSTRACT.....	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΘΕΑΤΡΟ	11
1.1 Εφαρμοσμένο θέατρο/δράμα (applied theatre/drama). Ο όρος, το περιεχόμενο και τα είδη του	11
1.2 Τα είδη του Εφαρμοσμένου Θεάτρου (σύντομη παρουσίαση)	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΕ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ..	38
2.1 Το θέατρο στο νοσοκομείο για παιδιά και οι στόχοι του	38
2.2 Οι ιδιαιτερότητες αυτού του κοινού	45
2.3 Η συμβολή του Θεάτρου στο Νοσοκομείο στην κάλυψη των αναγκών των νοσηλευόμενων παιδιών.....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΟΡΦΕΣ ΘΕΑΤΡΟΥ ΠΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ	59
3.1 Θεατρική Παράσταση.....	60
3.2 Θέατρο Σκιών - Καραγκιόζης.....	62
3.3 Αφήγηση -Storytelling.....	63
3.4 Κουκλοθέατρο	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ. ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	68
4.1 Η κατάσταση στο εξωτερικό	68
4.2 Η εμφάνιση του Θεάτρου στο Νοσοκομείο για παιδιά στον ελλαδικό χώρο	71
4.3 Η ομάδα Θεάτρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά». Η ίδρυση και η θεατρική δραστηριότητα της ομάδας	72
4.4 Παραστασιογραφία της ομάδας «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»	75
4.5 Κώδικες θεάτρου στο «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»	80
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ	85
Μορφές θεάτρου που θα μπορούσαν να υλοποιηθούν από τα παιδιά που νοσηλεύονται – Προτάσεις	86
Ζητήματα που προκύπτουν κατά την εφαρμογή του είδους	90
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	93
Ελληνική βιβλιογραφία.....	93
Ξένη Βιβλιογραφία	97
Διαδικτυακές πηγές.....	101
Θέατρο του Νέου Κόσμου	102
Γιατροί κλόουν.....	102
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	104
Συνέντευξη της Μαρίας Παπαλέξη, θεατρολόγου και υπεύθυνης οργάνωσης και επικοινωνίας του Θεάτρου του Νέου Κόσμου, στη γράφουσα	104
Παπαλέξη Μαρία	113

Παραστάσεις της ομάδας «Θέατρο Αλληλεγγύης για παιδιά» του Θεάτρου του Νέου Κόσμου	114
1. Αχ, Πεφταστέρι! (της Γεωργίας Τραπάτσα)	114
2. Τέσσερις αχιίδες συν μία ή Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη (της Ρεγγίνας Καπετανάκη και του Βασίλη Ρίσβα).....	116
3. Ακούς τη γιορτή; (του Σέργιου Γκάκα)	123
4. Το βέλος που δεν πληγώνει (του Βασίλη Μαυρογεωργίου)	124
5. Τι γλώσσα μιλάμε Άλμπερτ; (του Βασίλη Μαυρογεωργίου).....	126
6. Το αίνιγμα του Τρουλ (της Μαρίας Παπαγιάννη)	138
7. Ταξιδεύοντας με τον μπαμπά μου (του Βασίλη Μαυρογεωργίου).....	142
8. Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη (της Ρεγγίνας Καπετανάκη και του Βασίλη Ρίσβα).....	144
9. Ξημερώνει! (Της Μαρίας Παπαλέξη).....	148
10. Ο κλέφτης των εφτά κάκτων (του Ευγένιου Τριβιζά).....	163
11. Στη χώρα του Βασιλιά των Κλόουν (της Συμέλας Μεσβελιάνη).....	166
12. Πινόκιο (βασισμένη στο ομώνυμο παραμύθι του Κάρλο Κολόντι, διασκευή Άνδρη Θεοδότου)	171

Περίληψη

Η παρουσία θεατρικών δράσεων σε νοσηλευτικά ιδρύματα όπου φιλοξενούνται ανήλικοι ασθενείς, και εν δυνάμει θεατές, δημιουργεί ένα νέο είδος, που εντάσσεται στη μεγάλη οικογένεια του Εφαρμοσμένου Θεάτρου, το Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο. Άρτια οργανωμένες παραστάσεις, με έργα που έχουν γραφτεί για το συγκεκριμένο σκοπό και έχουν σκηνοθετηθεί έτσι ώστε να μπορούν να προσαρμοστούν σε οποιοδήποτε χώρο του νοσοκομείου, δίνονται από θεατρικές ομάδες που έχουν αντιληφθεί το όφελος του θεάτρου σε παιδιά που ασθενούν. Η ομάδα «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά» του Θεάτρου του Νέου Κόσμου είναι η πρώτη επαγγελματική θεατρική ομάδα που ξεκίνησε τη δράση αυτή στη χώρα μας. Πραγματοποιήσαμε μια μελέτη περίπτωσης, χρησιμοποιώντας τη δουλειά της ομάδας που προαναφέρθηκε, σκοπεύοντας να διερευνήσουμε τα οφέλη που δύναται να προκύψουν μέσω της θέασης μιας παράστασης στο νοσοκομείο από τους ανήλικους νοσηλευόμενους θεατές. Η έρευνα βασίστηκε σε ξενόγλωσση και ελληνική βιβλιογραφία, σε κριτικές, δημοσιεύματα και συνεντεύξεις που αφορούν τη δράση «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά», στην παραστασιογραφία της, καθώς και σε συνέντευξη που δόθηκε στη γράφουσα. Στην εργασία μας γίνεται αρχικά μια σύντομη αναφορά στο εννοιολογικό περιεχόμενο του όρου «Εφαρμοσμένο Θέατρο» και κατόπιν παρουσιάζεται ειδικότερα το είδος του Θεάτρου για παιδιά στο νοσοκομείο, δίνοντας έμφαση στο προφίλ των ανήλικων ασθενών. Τέλος επιδιώκουμε να καταδείξουμε την ιδιαίτερη συμβολή του θεάτρου στις παιδιατρικές νοσηλευτικές δομές.

Λέξεις – Κλειδιά

Εφαρμοσμένο Θέατρο, Θέατρο στο Νοσοκομείο για Παιδιά, θεατρικές ομάδες, «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»

Abstract

The presence of theatrical activities in nursing homes, where minors - and potential spectators, are accommodated, creates a new genre which is part of the large Applied Theater family, the Theater for Children in Hospital. Well organized plays, with works written for that purpose and directed so that they can be adapted to any area of the hospital, are given by theater groups who have perceived the benefit of the theater to sick children. The «Solidarity Theater for Children» team of the New World Theater is the first professional theater group to launch this action in our country. We carried out a case study, using the work of the team that mentioned above, with the intention of exploring the benefits that may come from viewing a hospital performance by underage hospitalized viewers. The research was based on foreign language and Greek literature, reviews, publications, and interviews concerning the "Solidarity Theater for Children" action, its play. Also was based to an interview given to the writer. Our work first makes a brief reference to the conceptual content of the term "Applied Theater" and then presents in particular the type of theater for children in the hospital, focusing on the profile of minor patients. Finally, we seek to demonstrate the particular contribution of theater to pediatric nursing structures.

Keywords

Applied Theater, Theater for Children in Hospital, theater groups, "Solidarity Theater for Children"

Εισαγωγή

Οι τέχνες αποτελούν ένα πρόσφορο έδαφος για τους ανθρώπους κάθε ηλικίας προκειμένου να απελευθερωθούν, να λειτουργήσουν δημιουργικά, να διασκεδάσουν, να αποκτήσουν γνώσεις και αισθητική καλλιέργεια. Επιπροσθέτως, λειτουργούν ως μέσο συναισθηματικής εκτόνωσης και αποφόρτισης, ενώ παράλληλα κατέχουν ρόλο θεραπευτικό προσφέροντας στον συμμετέχοντα τη δυνατότητα της ελεύθερης έκφρασης συναισθημάτων, σκέψεων και προβληματισμών με δημιουργικό τρόπο και σε ένα περιβάλλον ασφάλειας (Άλκηστις, 2008:203-204).

Το θέατρο είναι μία από τις τέχνες που η προσφορά και η αξία της έχει αναγνωριστεί από αρχαιοτάτων χρόνων. Νοητικά, συναισθηματικά, αισθητικά, παιδευτικά συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη και εξέλιξη του ανθρώπου. Από τους θεωρητικούς του θεάτρου χαρακτηρίζεται ως μία συλλογική, σύνθετη τέχνη, καθώς εμπεριέχει την τέχνη της υποκριτικής, του λόγου, της ρητορικής, του χορού, της μουσικής, των εικαστικών και στην εποχή μας εμπεριέχει και στοιχεία της τεχνολογίας. Άλλωστε κάθε θεατρική παράσταση αποτελεί μία σύμπραξη όλων των παραπάνω τεχνών, «(...) αποτελεί ένα μεγάλο 'project', όρος που χρησιμοποιείται στη δια-θεματική προσέγγιση της γνώσης και στην παιδαγωγική» (Σέξτου, 2007:7).

Η τέχνη του θεάτρου δεν αποτελεί προνόμιο μόνο των ενηλίκων. Τα παιδιά απολαμβάνουν εξίσου τα προνόμια του θεάτρου και μάλιστα αποτελεί τέχνη που βρίσκεται πολύ κοντά στο παιδί. Το παιδί στην καθημερινότητά του μέσα από το παιχνίδι του υποδύεται «ρόλους». Ο ρόλος αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της θεατρικής πράξης και ταυτόχρονα πλεονέκτημα για το παιδί, διότι μέσα από αυτόν, κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, ενισχύει την ικανότητά του να οικοδομήσει και να καταλάβει τον κόσμο που τον περιβάλλει. Η επίδραση κάθε παραστατικής τέχνης και ιδιαίτερα αυτής του θεάτρου, παίζει σημαντικό ρόλο στην πνευματική, ψυχο-συναισθηματική και αισθητική ανάπτυξη και καλλιέργεια του παιδιού. Ενεργοποιείται ο νους και το σώμα, απελευθερώνεται η φαντασία, η ενέργεια, η δημιουργικότητα, τα συναισθήματά τους και φυσικά τα παιδιά διασκεδάζουν και ψυχαγωγούνται.

Δικαίωμα στα προνόμια αυτά έχουν όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως του χώρου και της κατάστασης που βρίσκονται. Στην παρούσα εργασία θα ασχοληθούμε με το Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο, τις μορφές θεάτρου που πραγματοποιούνται και υλοποιούνται στα παιδιατρικά νοσοκομεία και κλινικές όπου οι θεατές, τα παιδιά, βρίσκονται σε κατάσταση νοσηλείας, για σοβαρούς ή λιγότερο σοβαρούς λόγους, για μεγάλο ή μικρό χρονικό διάστημα.

Το Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο είναι ένα είδος θεάτρου που συμπεριλαμβάνεται στην μεγάλη κατηγορία που ονομάζεται Εφαρμοσμένο Θέατρο (Sextou, 2016:22-32) και σκοπός

του είναι να επιφέρει θετικές αλλαγές στα άτομα μιας κοινότητας, μιας κοινωνίας, μέσα από την εμπειρία του θεάτρου (Άλκηστις, 2008:211). Οι εφαρμοσμένες τέχνες είναι μια ευρύτερη περιοχή που ενσωματώνει διαφορετικές εφαρμογές που καθορίζονται κυρίως από τα περιβάλλοντά τους.

Οι ανάγκες όλων των παιδιών είναι οι ίδιες, απλά λόγω συνθηκών κάποιες φορές ιεραρχούνται διαφορετικά. Τα παιδιά που νοσηλεύονται έχουν πρωτίστως ανάγκη από περίθαλψη και αντιμετώπιση του προβλήματός τους. Αυτό που ακολουθεί -και πιθανότατα συμβάλλει στη θετική έκβαση της θεραπείας και της υγείας τους- είναι ο ψυχολογικός παράγοντας.

Ο φόβος και το άγχος είναι συμπτώματα που εμφανίζουν έντονα οι ανήλικοι ασθενείς, γι' αυτό σκοπός της έρευνας αυτής είναι η διερεύνηση της συμβολής του θεάτρου τόσο στην ψυχολογία των παιδιών αυτών όσο και στην αντιμετώπιση και έκβαση της κατάστασης τους. Τα ερευνητικά ερωτήματα που θέσαμε ξεκινώντας την ερευνητική αυτή εργασία είναι:

1. Γιατί το θέατρο να «πάει» στο νοσοκομείο;
2. Ποια η ιδιαίτερη προσφορά του στα νοσηλευόμενα παιδιά;
3. Τι αντίκτυπο έχει στις θεραπείες των παιδιών αλλά και γενικά στη διάρκεια της παραμονής τους στο νοσοκομείο;
4. Ποιες μορφές θεάτρου αξιοποιούνται ή θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο αυτό;

Η επιλογή του θέματος προέκυψε από προσωπική αναζήτηση για το εάν υφίσταται θέατρο στο νοσοκομείο για παιδιά και κατά πόσο θετικά μπορεί να επιδράσει στην ψυχολογική τους κατάσταση. Κατόπιν ήρθε η πληροφορία πως το Θέατρο του Νέου Κόσμου δραστηριοποιείται στον χώρο αυτόν με τη δράση «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά». Στην πορεία τέθηκαν και επιμέρους ερωτήματα που σχετίζονται με τη συχνότητα εμφάνισης αυτού του θεατρικού είδους, κάτω από ποιες συνθήκες και με ποιες θεατρικές μορφές. Επιμέρους ερευνητικά ερωτήματα αφορούν, επίσης, τις μορφές του θεάτρου που ενδείκνυται να υλοποιήσουν τα ίδια τα νοσηλευόμενα παιδιά καθώς και τις επιμέρους ομάδες που δραστηριοποιούνται στο συγκεκριμένο είδος θεάτρου, που ανήκει στη μεγάλη οικογένεια του Εφαρμοσμένου Θεάτρου.

Επιλέξαμε στη συγκεκριμένη μελέτη να εστιάσουμε την προσοχή μας στην ομάδα Θεάτρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά», λόγω του ότι είναι η πρώτη επαγγελματική θεατρική ομάδα που ασχολείται με παραστάσεις σε νοσοκομεία για παιδιά και το γεγονός ότι η φιλοσοφία της συμπίπτει με αυτή του Εφαρμοσμένου Θεάτρου.

Πρόκειται για μια ποιοτική και βιβλιογραφική έρευνα (Παρασκευόπουλος, 1983:21-22) η οποία περιλαμβάνει βιβλιογραφική επισκόπηση με επεξεργασία των θεωρητικών προσεγγίσεων, εκτίμηση πρακτικών ζητημάτων, καθώς και συμπεράσματα και προτάσεις. Η έρευνα βασίστηκε τόσο σε ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία, επιστημονικά άρθρα, όσο και σε συνέντευξη

από τη θεατρολόγο, συγγραφέα και υπεύθυνη οργάνωσης και επικοινωνίας του «Θεάτρου του Νέου Κόσμου» Μαρία Παπαλέξη. Κριτικές και συνεντεύξεις ηθοποιών και σκηνοθετών της δράσης προς τρίτους, κυρίως από διαδικτυακές εφημερίδες και ιστοσελίδες, χρησιμοποιήθηκαν για μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της δράσης της ομάδας και του θέματος. Το βιβλίο «20 χρόνια Θέατρο του Νέου Κόσμου, 1997-2017», αποτέλεσε μία πολύ σημαντική πηγή για την εργασία, ως προς τη δράση της ομάδας «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά». Η βιβλιογραφική επισκόπηση ολοκληρώθηκε με μεθοδική αναζήτηση σε πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες (Φιλοσοφικής Σχολής και Σχολής Επιστημών Αγωγής Ε.Κ.Π.Α., Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και του Lancaster) και στις ψηφιακές συλλογές επιστημονικών περιοδικών και ηλεκτρονικά προσβάσιμων πηγών που διαθέτει το Ε.Κ.Π.Α.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση του Εφαρμοσμένου Θεάτρου προκειμένου να αποτυπωθεί για ποιο λόγο το Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο συγκαταλέγεται στο είδος αυτό, καθώς και των επιμέρους μορφών του. Στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάζονται οι στόχοι και η συμβολή του Θεάτρου για Παιδιά στο Νοσοκομείο, σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει το κοινό αυτό, τις ανάγκες που έχουν τα νοσηλευόμενα παιδιά, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο ανταποκρίνονται στα καλλιτεχνικά αυτά ερεθίσματα. Η συμβολή του θεάτρου στο Νοσοκομείο για Παιδιά, μέσα από την καταγραφή και ανάλυση των έως σήμερα δεδομένων καθώς και κάποιες από τις μορφές θεάτρου με τις οποίες επιτυγχάνεται η συμβολή αυτή παρουσιάζονται στο τρίτο κεφάλαιο.

Μπορεί στη χώρα μας η μορφή αυτή του Εφαρμοσμένου Θεάτρου να μετράει σχεδόν δύο δεκαετίες και να μην είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη, δεν ισχύει το ίδιο όμως και σε χώρες του εξωτερικού. Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μια ανασκόπηση σε Ελλάδα και εξωτερικό ως προς τις θεατρικές δράσεις που υλοποιούνται στο χώρο των νοσοκομείων για παιδιά. Γνωρίζουμε τη δράση της πρώτης επαγγελματικής ομάδας που ξεκίνησε στη χώρα μας, «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά», τα έργα, αλλά και τους κώδικες από τους οποίους διέπονται οι παραστάσεις αυτές.

Το Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο σαφέστατα αποτελεί μια ανάσα ζωτικής σημασίας για τα παιδιά που νοσηλεύονται. Η χαρά, η εξάλειψη του στρες, του άγχους και του φόβου, η ένδειξη στήριξης και συμπαράστασης, το μήνυμα της αισιοδοξίας και της ελπίδας είναι κάποια από τα σημαντικά πλεονεκτήματα της παρουσίας του θεάτρου στο νοσοκομείο που διερευνά η εργασία αυτή.

1. Κεφάλαιο 1. Το Εφαρμοσμένο Θέατρο

1.1 Εφαρμοσμένο θέατρο/δράμα (applied theatre/drama). Ο όρος, το περιεχόμενο και τα είδη του

Ο όρος «Εφαρμοσμένο Θέατρο» καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεατρικών μεθόδων. Εμφανίζεται με διάφορα θεατρικά είδη που μπορεί φαινομενικά, ως προς τις πρακτικές τους, να μην έχουν ιδιαίτερη σχέση, άλλα κοινό σημείο σύνδεσής τους είναι να υποστηριχθεί μια αλλαγή μέσα από διάφορες θεατρικές τεχνικές και να επιτευχθούν συγκεκριμένοι κοινωνικοί σκοποί. Λειτουργεί πέρα από το παραδοσιακό και περιοριστικό πεδίο των συμβατικών μορφών θεάτρου του Δυτικού κόσμου και έχει χαρακτήρα συμμετοχικής φύσης. Η δημιουργία του ωθείται από την απόλυτη επιθυμία αλλαγής και βελτίωσης της κοινωνικής και κοινοτικής ζωής (Balme, 2012:219-220, O' Connor Peter & O' Connor Brian, 2009: 471-472).

Το Εφαρμοσμένο Θέατρο αναπτύχθηκε υπό τη συνδυασμένη επίδραση ενός σκληρού χρηματοοικονομικού κλίματος και του μεταμοντερνισμού, μετά το τέλος του ψυχροπολεμικού κλίματος. Η επιθυμία να μεταφερθεί το θέατρο στον λαό οδήγησε στη δημιουργία θεάτρου με ένα πλήθος ανθρώπων (κρατούμενους, ομάδες ατόμων με ειδικές ανάγκες, ηλικιωμένους, παιδιά κ.ο.κ.) (Thompson, 2003:13). Στο Εφαρμοσμένο Θέατρο μπορεί να υπάρχει ενεργή συμμετοχή του θεατή στο θεατρικό εγχείρημα ή και όχι, αλλά στόχος είναι να προσελκύσει το κοινό του προς αυτή την κατεύθυνση (με ερωτήσεις, με συνδέσεις βιωμάτων κ.α.). Αποτελεί ένα είδος συμμετοχικού θεάτρου που δημιουργήθηκε από ανθρώπους που δεν θα συνήθιζαν να κάνουν θέατρο. Είναι κατά τον Thompson μια πρακτική «από», «με» και «για» τους αποκλεισμένους και περιθωριοποιημένους. Είναι «ένα θέατρο που μεταφράζεται και προσαρμόζεται στο άγνωστο» (Thompson, 2003:15).

Ο όρος Εφαρμοσμένο Θέατρο (Applied Theatre) χρησιμοποιείται στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Αυστραλία, ενώ το συναντάμε ως Θέατρο Κοινότητας (Community-Based Theatre) στις ΗΠΑ, ως Θέατρο Ανάπτυξης (Theatre for Development) σε ορισμένες ασιατικές και αφρικανικές χώρες και τέλος ως Δημοφιλές Θέατρο (Popular Theatre) στον Καναδά. Στην Ιταλία αποκαλείται Κοινωνικό Θέατρο (Teatro Sociale ή Social Theatre) (Thompson & Schechner, 2004:11) – γενικότερα, είναι ένας όρος που μεταβάλλεται κατά τη μετάφραση.

Οι όροι «Εφαρμοσμένο Δράμα» (Applied Drama) και «Εφαρμοσμένο Θέατρο» (Applied Theatre) κέρδισαν έδαφος και άρχισαν να χρησιμοποιούνται συστηματικά κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990, όπου και επικράτησαν και τα μετέπειτα χρόνια. Το «Εφαρμοσμένο Θέατρο / Δράμα» είναι ένας όρος «ομπρέλα», ο οποίος περιλαμβάνει αρκετές εφαρμογές της θεατρικής

τέχνης και αποσκοπεί στο να συμβάλει σε ζητήματα που αφορούν την κοινωνία μας (Nicholson 2005:2, Prentki & Preston 2009:10, Ackroyd, 2000:1-2, Prendergast & Saxton, 2009:6).

Η διαφορά ανάμεσα στους δύο όρους είναι σχετική. Η λέξη Εφαρμοσμένος (Applied) σημαίνει πως κάτι έχει «πρακτική χρήση ή σκοπό». Η λέξη Δράμα (Drama) προέρχεται από την ελληνική λέξη «δρω» που σημαίνει «κάνω κάτι», ό,τι γεννιέται ως δράση, αλλά που στην αρχαιότητα δήλωνε και τη σκηνική πράξη και το περιεχόμενό της, το δρώμενο. Η λέξη Θέατρο (theatre) προέρχεται από το αρχαίο ρήμα «θεώμαι» που σημαίνει παρατηρώ (παρατηρώντας νιώθω, συμπάσχω, καταλαβαίνω αυτό που είναι κρυμμένο στις ψυχές των χαρακτήρων) και «θέατρον» που είναι ο χώρος όπου κανείς μπορεί να δει, ο «χώρος προς θέαση» (Balme, 2012:15-18). Έτσι η διαφορά έγκειται στο ότι το Δράμα χαρακτηρίζεται ως μια πρακτική που ορίζεται από τη «διαδικασία», ενώ το Θέατρο είναι μια αισθητική πρακτική που χαρακτηρίζεται από την «απόδοση», π.χ. την παρουσίαση του αποτελέσματος προς τρίτους, τους θεατές (Πούχνερ, 2011:29-31, Nicholson 2005:2-10). Γι' αυτό και η Helen Nicholson αναφέρει ότι επιλέγει τον όρο Δράμα (Drama), γιατί το θέατρο πολλοί το συσχετίζουν είτε με το χώρο είτε με την παράσταση ως εμπορικό γεγονός, αισθητικό γεγονός, ενώ η ίδια θέλει να εστιάσει στη διαδικασία του θεατρικού εγχειρήματος. «...πολλοί άνθρωποι εκτός του θεάτρου τείνουν να συνδέουν το «θέατρο» με εξειδικευμένα κτίρια, φώτα, κοστούμια και ούτω καθεξής, παρά τις πιο ποικίλες και λιγότερο επιδεικτικές πρακτικές που συχνά συνδέονται με το εφαρμοσμένο δράμα / θέατρο» (Nicholson 2005: 4-5).

Η Nicholson, θεωρεί ότι οι ορισμοί που αποδίδονται για το Εφαρμοσμένο Θέατρο έχουν να κάνουν με «μορφές δραματικής δραστηριότητας που κατά κύριο λόγο υπάρχουν έξω από τους παραδοσιακούς θεατρικούς οργανισμούς και που στοχεύουν ρητά να ωφελήσουν άτομα, κοινότητες και κοινωνίες.» (Nicholson, 2005:2). Η ίδια εξηγεί ότι παρόμοια διάκριση έγινε και μεταξύ του Βρετανικού Θεάτρου στην Εκπαίδευση (Theatre In Education) και του όρου Δράμα στην Εκπαίδευση (Drama In Education) στη δεκαετία του 1960. Στο TiE συμμετείχαν ομάδες καλλιτεχνών που δούλεψαν με μαθητές σε «συμμετοχικά προγράμματα απόδοσης» ενώ το DiE «θεωρήθηκε κυρίως ως μεθοδολογία διδασκαλίας σε ολόκληρο το πρόγραμμα σπουδών» (Nicholson, 2005:4-5).

Κάθε μία από αυτές τις μορφές θεάτρου έχει τις δικές της θεωρίες και εξειδικευμένες πρακτικές οι οποίες συχνά είναι αρκετά διαφορετικές μεταξύ τους. Ο James Thompson (2009: 3) παρατηρεί ότι τα όρια του εφαρμοσμένου θεάτρου ξετάζονται διαρκώς και επεκτείνονται από τα πλαίσια της εφαρμογής τους. Για τη Nicholson (2005:2), το Εφαρμοσμένο Δράμα και το Θέατρο είναι «διεπιστημονικές και υβριδικές πρακτικές», οι οποίες «... βασίζονται στην έρευνα διάφορων κλάδων της φιλοσοφίας και των κοινωνικών επιστημών, κυρίως στις πολιτιστικές σπουδές, στην

πολιτισμική γεωγραφία, στην εκπαίδευση, στην ψυχολογία, στην κοινωνιολογία και στην ανθρωπολογία, καθώς και στην έρευνα σπουδών του δράματος, του θεάτρου και της performance». Στις περιπτώσεις αυτές το θέατρο αποτελεί εργαλείο όπου εφαρμόζεται πέρα από το συμβατικό θεατρικό χώρο (επαγγελματικό χώρο θεάτρου) και προορίζεται ειδικά για τα άτομα που ανήκουν σε μια κοινότητα ή στην κοινωνία γενικότερα. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να λάβει χώρα στις φυλακές, σε γηροκομεία, σε στρατόπεδα προσφύγων, καταυλισμούς, νοσοκομεία, εμπόλεμη ζώνη, κέντρα για τα άτομα με αναπηρία κ.α. (Nicholson, 2005:2, Taylor, 2003:2-17, Thompson, 2003:13-24, Ζώνιου, 2007:71-75, Thompson, 2003:15). Το Εφαρμοσμένο Θέατρο αποτελεί την πιο συχνή περιγραφή θεατρικής εργασίας που εκτελείται εκτός των συμβατικών τάσεων του θεάτρου με σκοπό να μεταμορφώσει ή να αλλάξει την ανθρώπινη συμπεριφορά. Χαρακτηρίζεται από την επιθυμία του να επηρεάσει, να εμπνεύσει την ανθρώπινη δραστηριότητα, να εγείρει και να επιλύσει ζητήματα που προβληματίζουν το κοινό, τα μέλη δηλαδή που απαρτίζουν την ομάδα (Taylor, 2002:3).

Η Sextou (2013:82) αναφέρει πως το Εφαρμοσμένο Δράμα αποτελεί «ένα ποικίλο φάσμα διαδραστικών πρακτικών που στηρίζονται τόσο στην παιδαγωγική όσο και στην αισθητική εμπλοκή, οι οποίες πραγματοποιούνται σε μη παραδοσιακά θεατρικά περιβάλλοντα και χώρους και στοχεύουν στη μετατροπή και τη βελτίωση της ζωής των ατόμων και των κοινοτήτων», ενώ ο Somers (2009:194) θεωρεί πως επειδή το Εφαρμοσμένο Δράμα είναι προσαρμοσμένο σύμφωνα με την περίπτωση του συνόλου που απευθύνεται και στο οποίο συνίσταται η συνεργασία μεταξύ του διαμεσολαβητή (facilitator) και των συμμετεχόντων, κατέχει τη μέγιστη δυναμική για «θεραπευτικό» αποτέλεσμα.

Προγράμματα Εφαρμοσμένου Θεάτρου μπορούν να αποτελέσουν ζωτικό μέρος του τρόπου με τον οποίο οι άνθρωποι συμμετέχουν στις κοινότητές τους, να προβληματιστούν σε θέματα και να θέσουν θέματα προς συζήτηση (Thompson, 2003:16). Βοηθάει τις κοινότητες να διευθετήσουν ζητήματα που έχουν άμεσο αντίκτυπο σε αυτές, αυξάνει την επίγνωση έτσι ώστε η κοινότητα να βρει εναλλακτικές προς όφελός της, ανοίγει νέες προοπτικές, θέτει επιλογές και αναμένει την αλλαγή, ευαισθητοποιεί (π.χ. σε θέματα AIDS, ναρκωτικά, ασφαλούς σεξουαλικής επαφής κ.α.), θέτει εναλλακτικές λύσεις, θεραπεύει ψυχολογικές πληγές ή εμπόδια, συμβάλει στην πρόκληση σύγχρονων συζητήσεων, εκφράζονται οι απόψεις του «σιωπηλού» και «περιθωριακού» ατόμου, π.χ. κακοποιημένες γυναίκες (Taylor, 2002:5-16). Μπορούν να αποτελέσουν κεντρικό στοιχείο της εμπειρίας των διαφορετικών ομάδων για τη δημιουργία και την αναμόρφωση της ζωής τους (Thompson, 2003:16).

Ένα από τα κοινά χαρακτηριστικά αυτών των πολλών διαφορετικών όψεων Εφαρμοσμένου Δράματος / Θεάτρου είναι, η σκοπιμότητά του - συγκεκριμένα η χρήση του

δράματος / θεάτρου για να βελτιώσει τη ζωή των ατόμων και να δημιουργήσει καλύτερες κοινωνίες. Η «κοινωνία» αυτή στην οποία αποτελεί εργαλείο το Εφαρμοσμένο Θέατρο μπορεί να εμπεριέχει οποιαδήποτε μορφή, φυλακισμένοι, ασθενείς, ηλικιωμένοι που φιλοξενούνται σε οίκους ευγηρίας, μαθητές ακόμα και το εργασιακό περιβάλλον (π.χ, για την ενδυνάμωση εργατικού προσωπικού, στελέχη επιχειρήσεων) (Nicholson, 2005:3, Balme, 2012:231). «Έτσι μια ομάδα χρησιμοποιεί το θέατρο για να προωθήσει τις θετικές κοινωνικές διαδικασίες μέσα σε μια συγκεκριμένη κοινότητα, ενώ άλλες τις χρησιμοποιούν για να προωθήσουν την κατανόηση των θεμάτων ανθρώπινων πόρων μεταξύ των εταιρικών υπαλλήλων. (...) Οι προθέσεις φυσικά ποικίλλουν. Θα μπορούσαν να είναι η ενημέρωση, η καθαριότητα/ υγιεινή, η ενοποίηση, η εκπαίδευση, η ευαισθητοποίηση» (Ackroyd στο Nicholson, 2005:3). Μέσα από όλες αυτές τις θεατρικές μορφές που βρίσκονται κάτω από την ομπρέλα του Εφαρμοσμένου Θεάτρου επιδιώκεται η αύξηση του επιπέδου συνείδησης των μελών της κοινότητας, έτσι ώστε να μπορούν να αρχίσουν να συζητούν ελεύθερα και ανοιχτά για θέματα που αντιμετωπίζουν, ούτως ώστε τόσο τα άτομα ατομικά όσο και συλλογικά σαν κοινότητα να βοηθηθούν στην υλοποίηση προσωπικών και συλλογικών στόχων. Μέσα από τις θεατρικές πρακτικές καταστάσεων τονίζεται ένα κοινωνικό ζήτημα ή πρόβλημα, ευαισθητοποιούνται πάνω σε ένα θέμα αναμένοντας να πυροδοτήσει τις συζητήσεις και να καταλήξει σε πιθανές λύσεις και αλλαγή της κατάστασης (Segarra, Zavala & Hammonds-Odie, 2017:1-2, Thompson, 2009:3-4, Taylor, 2003:1-4). Όπως αναφέρει η Nicholson το Εφαρμοσμένο Θέατρο δεν έχει σαν στόχο να διασπάσει το θέατρο από την επιρροή που δέχεται από άλλες πτυχές της ζωής, αλλά «μέσα από» και «με» το θέατρο να δοθούν δυνατότητες για την προαγωγή της καθημερινής ζωής των ανθρώπων μιας κοινωνίας (Nicholson, 2005:4).

Στις ομάδες Εφαρμοσμένου Θεάτρου «...δίνεται περισσότερο έμφαση στη διαδικασία (process) παρά στο παραστατικό αποτέλεσμα (product). Οι ορισμοί του Εφαρμοσμένου Θεάτρου δίνουν το βάρος τους είτε στον χώρο, είτε στον σκοπό, είτε στην απεύθυνσή του» (Ζώνιου, 2016:87-88).

Σημαντική θέση στο Εφαρμοσμένο Θέατρο κατέχει ο εμπυχωτής, ο οποίος είναι ο συντονιστής αυτών των ομάδων. Ο εμπυχωτής δεν τελεί χρέη σκηνοθέτη, δεν κρίνει, δε διορθώνει, δε διδάσκει υποκριτική, παρά ενθαρρύνει για δράση, συμβάλει στο να προσφέρει ερεθίσματα για να διευρύνει τη φαντασία των συμμετεχόντων, προσπαθεί να κατανοήσει τις ανάγκες των εμπλεκόμενων στη δράση και να τις αξιοποιήσει κατάλληλα (Ζώνιου, 2007:79, Κουρετζής, 1991:45-48). «Ο εμπυχωτής πρέπει να κατέχει μια διττή δεξιότητα τόσο στο χώρο του θεάτρου, όσο και στον κοινωνιο-παιδαγωγικό χώρο» (Ζώνιου, 2007:79). Η ευρηματικότητα, η αμεσότητα, ο ενθουσιασμός είναι κάποια από τα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να έχει ο

εμπυχωτής. Δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για να μουν οι συμμετέχοντες στη διαδικασία. Συμμετέχει και βοηθάει όταν και άμα του ζητηθεί (Κουρετζής, 1991:45).

Τα μέλη, οι συμμετέχοντες στην ομάδα, είναι άνθρωποι που εμπλέκονται στη διαδικασία όχι γιατί έχουν σαν σκοπό το επάγγελμα π.χ. του ηθοποιού, αλλά γιατί στοχεύουν στην κοινωνικοποίηση, στη βελτίωση της κοινωνικής ζωής, στο να επωφεληθούν κοινωνικά ή και προσωπικά. Πολλές φορές όμως τα αποτελέσματα που προκύπτουν είναι αξιοθαύμαστα. Το κοινό παίζει βασικό ρόλο στην απόδοση, είτε άμεσα ή έμμεσα. Η συμμετοχή κοινού σε αυτές τις παραστάσεις μπορεί να είναι τόσο ενεργή όσο και άμεση καθώς τα εθελοντικά μέλη του ακροατηρίου ενσωματώνουν τους εαυτούς τους σε ένα σκηνοθετημένο έργο ως ηθοποιούς. Η συμμετοχή κοινού μπορεί εναλλακτικά να είναι παθητική ή έμμεση, όπως η εμπλοκή σε μια συζήτηση με επικεφαλής έναν συντονιστή μετά από την παρακολούθηση μιας θεατρικής πράξης εκτελεσμένης από ηθοποιούς (Segarra, Zavala & Hammonds-Odie, 2017:1-2).

Συχνά, αλλά όχι πάντα, χρηματοδοτείται από φιλανθρωπικούς οργανισμούς ή τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα που έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την προώθηση της ευημερίας μιας συγκεκριμένης κοινοτικής ομάδας ή για την ενθάρρυνση της δημόσιας δέσμευσης σε συγκεκριμένα ζητήματα (Nicholson στο Schonmann, 2011:241).

Το Εφαρμοσμένο Θέατρο είναι θέατρο το οποίο μεταφέρεται σε μη θεατρικές τοποθεσίες, κοινοτικά κέντρα, πάρκα και δρόμους, χώρους φυλακών και αποκατάστασης, χώρους θεραπείας και υγείας, έργα στέγασης, υπηρεσίες υποστήριξης και άλλες τοποθεσίες, προκειμένου να βοηθήσει το κοινό ή τους συμμετέχοντες, να αντιμετωπίσει ένα ζήτημα, γεγονός ή ερώτημα το οποίο αποτελεί δημόσια, κοινωνική και προσωπική ανησυχία. Συνεπώς απέχει από το επαγγελματικό και αισθητικό θέατρο, δεν είναι θέατρο που συμβαίνει μέσα σε μία επαγγελματική θεατρική σκηνή με τον τρόπο που ξέρουμε (Taylor, 2003:6-7,17). Δεν έχει ως κύριο σκοπό το θέατρο ως ένα αισθητικό, εμπορικό προϊόν της βιομηχανίας της ψυχαγωγίας.

Υπάρχουν δύο σκέλη παιδαγωγικής που επηρέασαν το Εφαρμοσμένο Θέατρο: το ένα προέρχεται από τον Βραζιλιάνο μαρξιστή παιδαγωγό Paulo Freire και το άλλο από τα ευρωπαϊκά μοντέλα προοδευτικής εκπαίδευσης (Bruner, Dewey κ.α) (Nicholson, 2005:9). Ο Freire, δεσμεύτηκε να ανατρέψει τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας θέτοντας τον εκπαιδευόμενο (και όχι τον δάσκαλο) στο επίκεντρο της παιδαγωγικής διαδικασίας (παιδοκεντρικό και όχι δασκαλοκεντρικό σύστημα) και δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στον αλφαριθμητισμό των ενηλίκων. Το έργο του Freire είχε βαθιά επίδραση στον σκηνοθέτη Augusto Boal, ο οποίος επηρέασε και συνέβαλε σε μέγιστο βαθμό στη μορφή αυτή θεάτρου που αποκαλείται Εφαρμοσμένο Θέατρο (Nicholson, 2005:42-46). «Ο Boal, θα υποστήριζα, προσφέρει ένα ισχυρό μοντέλο πρακτικής που προσαρμόζεται σε μια σειρά κοινοτήτων σε διαφορετικές καταστάσεις. Η εφαρμοσιμότητα και η

ευελιξία του οπλοστασίου των τεχνικών στο «θέατρο των καταπιεσμένων» (Boal, 1992) αποδεικνύεται από την ευρεία χρήση τους στην Ευρώπη, την Αμερική, σε μέρη της Αφρικής και της Ασίας» (Thompson, 2003:16). Η Shifra Schonmann (2005:35) υποστηρίζει πως η κύρια τάση του Εφαρμοσμένου Δράματος (Applied Drama) ή, Οργανικού / Συντελεστικού Δράματος (Instrumental Drama) όπως το αποκαλεί, συμβαδίζει με τις θεραπευτικές σχολές που άνησαν κατά τη δεκαετία του '70 και τη γέννηση και την ανάπτυξη νέων μορφών κοινωνικά ενεργού θεάτρου όπως το Forum Theatre του Boal και το Playback Theatre του Fox (Schonmann, 2005:34-35).

Στον τομέα της εκπαίδευσης υπήρξε ενδιαφέρον για την εκμάθηση μέσω της πράξης. Το δράμα και το θέατρο στην εκπαίδευση θεωρήθηκαν ιδιαίτερα κατάλληλα για να συμβάλλουν στις παιδοκεντρικές προσεγγίσεις της μάθησης που ενσωματώθηκαν σε πολλές εκπαιδευτικές πρακτικές στη δεκαετία του 1960. Η χρήση του θεατρικού παιχνιδιού, του αυτοσχεδιασμού και το παιχνίδι ρόλων (role-play) αποτέλεσαν μέσο μάθησης (Nicholson, 2005:9).

Ο Brecht, ο Grotowski, ο Brook, ο Schechner (Άλκηστις, 2008:29, Balme, 2012:223-226, Nicholson, 2005:25, Ζώνιου, 2016:89), «και άλλοι μεγάλοι δάσκαλοι του θεάτρου, πλησίασαν με την πρακτική τους το Εφαρμοσμένο Θέατρο» (Ζώνιου, 2016:89), επηρέασαν και ενέπνευσαν τους ανθρώπους που εφάρμοζαν αυτό το είδος θεάτρου αλλά και εμπνεύστηκαν και οι ίδιοι από αυτούς. «Η θεατρική πρωτοπορία από το '60 και μετά αντιμετωπίζει το θέατρο όχι ως ψυχαγωγικό γεγονός και μέρος της show business αλλά ως κοινωνική τελετουργία και ως τέτοια διαχέεται» (Ζώνιου, 2016:89).

Οι Tim Prentki και Sheila Preston (2009:10) κατηγοριοποιούν το Εφαρμοσμένο Θέατρο ως θέατρο και δράμα που εργάζεται «για», «με» ή «από» συγκεκριμένες κοινότητες, υποδεικνύοντας μια πιθανή πανταχού παρούσα ποικιλομορφία και πολλαπλασιασμό της εφαρμοσμένης θεατρικής πρακτικής. Η ποικιλομορφία αυτή αντανακλάται στα πολλά ονόματα που χρησιμοποιούνται για αλληλεπικαλυπτόμενες κατηγορίες σχετικής θεατρικής πρακτικής: Εφαρμοσμένο Δράμα και Παράσταση, Κοινωνικό Θέατρο, Κοινοτικό Θέατρο, Συμμετοχικές Τέχνες, Δραματικό Δράμα κλπ. Η ομπρέλα μπορεί να υιοθετήσει θεατρικές πρακτικές με εκπαιδευτικούς ή θεραπευτικούς στόχους.

Οι θεατρικές πρακτικές που βρίσκονται κάτω από τον ευρύ αυτό όρο ενδέχεται να μην έχουν μεταξύ τους ιδιαίτερες σχέσεις. Για παράδειγμα μία ομάδα που θα παίζει ή θα δραστηριοποιηθεί στις φυλακές έχει διαφορετικούς στόχους από όταν θα συνεργαστεί με ένα νοσοκομείο ή ένα γηροκομείο. Κοινός παρονομαστής όμως όλων των προαναφερθεισών μορφών είναι μέσω των διάφορων θεατρικών τεχνικών να επέλθει μια αλλαγή στο κοινωνικό σύνολο, να επιτευχθούν συγκεκριμένοι κοινωνικοί σκοποί (Balme, 2012:219-220).

Το Εφαρμοσμένο Θέατρο αποτελείται από τα εξής είδη:

- Το Θεραπευτικό Θέατρο που περιλαμβάνει είδη όπως η Δραματοθεραπεία, Θεατροθεραπεία, Ψυχόδραμα, Κοινωνιόδραμα, Θέατρο του Αυθορητισμού
 - Κοινωνικό Θέατρο (Social Theatre)- Θέατρο της Κοινότητας (Community-Based Theatre)
 - Λαϊκό Θέατρο (Popular Theatre)
 - Θέατρο στην Εκπαίδευση (Theatre / Drama In Education) / Εκπαιδευτικό Δράμα
 - Θέατρο για και με ειδικές ομάδες ανθρώπων (Θέατρο στο νοσοκομείο, στις φυλακές, στα γηροκομεία, σε ιδρύματα, θέατρο με άτομα ειδικών ικανοτήτων).
 - Θέατρο της Ειρήνης και του Πολέμου/ Θέατρο σε ζώνη πολέμου
 - Θέατρο σε Μουσείο (διαδραστικό ή μη) (Museum Theatre)/(Interactive Theatre)
 - Θέατρο για την Ανάπτυξη (Theatre for Development)
 - Δημιουργικό Θέατρο (creative drama) – Συμμετοχικό Θέατρο (Participatory Drama)
 - Θέατρο για την Κοινωνική Παρέμβαση (Drama for Social Intervention)
 - Θέατρο Ανιμασιόν (Animation Theatre)
 - Θέατρο του Καταπιεσμένου (Theatre of the Oppressed)
 - Θέατρο Ενέδρας (Ambush Theatre)
 - Θέατρο Αναπαραγωγής (Playback Theatre)
- (Balme, 2012:220-221, Ζώνιου, 2007:73, Nicholson, 2005:2-16, Sextou, 2016:21-22, Πούχγερ, 2011:121-129).

Αυτές οι διάφορες πρακτικές / είδη Εφαρμοσμένου Θεάτρου μπορούν κατά τους Thompson και Schechner (2004:15) να τεθούν σε τέσσερις ομάδες: 1. Θέατρο για Θεραπεία, 2. Θέατρο Δράσης, 3. Θέατρο για την Κοινότητα, 4. Θέατρο για τη μετατροπή της εμπειρίας σε τέχνη. Ενώ η Ζώνιου (2007:73, 2016:88-89) κάνει ένα διαχωρισμό του Εφαρμοσμένου Θεάτρου σε τρεις ειδικότερες περιοχές, χωρίζοντας το ανάλογα με το χώρο που εφαρμόζεται η θεατρική δράση και τον σκοπό που τείνει να επιτελέσει. Επισημαίνει δε ότι τα όρια μεταξύ αυτών των περιοχών είναι ασαφή, δυσδιάκριτα και πως πολλοί ερευνητές και επαγγελματίες του Εφαρμοσμένου Θεάτρου κάνουν χρήση έναν από τους παρακάτω όρους προκειμένου να αναφερθούν και στις υπόλοιπες εφαρμογές. Η σύγχυση δε που παρατηρείται στη χρήση των όρων είναι έντονη και συχνή. Οι τρεις περιοχές του Εφαρμοσμένου Θεάτρου κατά τη Ζώνιου είναι:

α) «το Κοινωνικό Θέατρο (Κ.Θ.), που αφορά τη διά-δραση μεταξύ του θεάτρου και των διαφορετικών πρακτικών της μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης ενηλίκων, της κοινωνικής παρέμβασης μέσω θεάτρου, του πολιτισμικού ακτιβισμού, της κοινωνικής εργασίας και της διαπολιτισμικής αγωγής».

β) «τις Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση (Π.Τ.Ε.), που περιλαμβάνουν τα είδη Θέατρο στην Εκπαίδευση (ή Θεατροπαιδαγωγικά Προγράμματα) (Theatre-in-Education) και το Εκπαιδευτικό Δράμα (ή Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση) (Drama-in-Education), που αφορά την εφαρμογή θεατρικών τεχνικών στην τυπική (εκπαίδευση θεσμοθετημένη από τους εκπαιδευτικούς φορείς, δημόσια και ιδιωτικά σχολεία) ή στη μη τυπική εκπαιδευτική (οργανωμένη εκπαίδευση που λαμβάνει χώρα έξω από θεσμοθετημένους εκπαιδευτικούς φορείς, π.χ. εκπαιδευτικές δραστηριότητες ΜΚΟ) διαδικασία, καθώς και πολλά άλλα είδη παραστατικών τεχνικών (μιμική, κλόουν, σωματικό θέατρο, χορός)» και

γ) «το Θεραπευτικό Θέατρο, που περιλαμβάνει τα είδη δραματοθεραπεία, κοινωνιόδραμα, ψυχόδραμα, θέατρο του αυθορμητισμού, κ.ά., με κύριο σκοπό τη χρήση του θεάτρου για ψυχοθεραπεία» (Ζώνιου, 2007:73, 2016:88-89).

Το θέατρο είναι μια εφαρμοσμένη μορφή τέχνης γιατί διαμέσου και μέσα από τη θεατρική εμπειρία ποικίλα θέματα μπορούν άμεσα να εκφραστούν. Αντί να μιλάνε για τα θέματα, οι συμμετέχοντες τα δοκιμάζουν από πρώτο χέρι ως φανταστικοί και μερικές φορές πραγματικοί χαρακτήρες που παλεύουν με αυτό που ζουν στο τώρα (Taylor, 2003). Τα χαρακτηριστικά που έχει το Εφαρμοσμένο Θέατρο είναι:

- Τον κύριο λόγο κατέχουν η διαδικασία και οι στόχοι που τίθενται κάθε φορά (κοινωνικοί, παιδαγωγικοί, ψυχοθεραπευτικοί), παρά το παραστατικό αποτέλεσμα. Αυτό δε σημαίνει πως δεν υπάρχει αισθητική, απλά δεν είναι αυτοσκοπός η παράσταση και ότι συνεπάγεται αυτής.
- Οι δράσεις εφαρμόζονται πάντα σε κοινότητες (ιδρύματα, συγκεκριμένες ομάδες) όπου «επιδιώκεται η ενεργός συμμετοχή των μελών μιας κοινότητας, κυρίως των περιθωριοποιημένων, με σκοπό την κοινωνικοποίηση, την ενδυνάμωση και την καλλιέργεια της δημοκρατικής συνείδησης» (Ζώνιου, 2016:88), την προβολή ζητημάτων που απαιτούνται να βρεθούν λύσεις για το ατομικό και συλλογικό συμφέρον. Ενθαρρύνονται στο να συμμετάσχουν όλοι και στοχεύει στη δημιουργία ομάδας. Είναι ένα συμμετοχικό θέατρο που δημιουργείται από ανθρώπους που συνήθως δεν θα κάνουν θέατρο.
- Το Εφαρμοσμένο Θέατρο χρησιμοποιεί συχνά τις διαδραστικές μορφές θεάτρου, όπου το κοινό καλείται να συμμετάσχει ενεργητικά με διάφορους τρόπους. Το κοινό πολλές φορές ενσωματώνεται στη δράση και συμμετέχει μαζί με τους ηθοποιούς. Τα όρια μεταξύ σκηνής- πλατείας, καθώς και η θεατρική σύμβαση καταργούνται.

- «Το προϊόν που προκύπτει είναι συλλογικό και αυτοσχεδιαστικό (...). Ενθαρρύνεται η συλλογική δραματουργία (ensemble theatre) και το θέατρο της επινοήσης (devised theatre)» (Ζώνιου, 2016:88). Δεν αποκλείονται τα έτοιμα θεατρικά έργα.
- Η στόχευση είναι να επιτευχθεί αλλαγή και βελτίωση της κοινωνικής και κοινοτικής ζωής (Ζώνιου, 2016:88, Balme, 2012:219-220, O' Connor Peter & Brian, 2009: 471-472, Nicholson, 2005:2-16).

Συνοψίζοντας, επισημαίνουμε ότι το Εφαρμοσμένο Θέατρο μέσα από όλα τα είδη του έχει ως βασικό σκοπό την εξεύρεση εργαλείων για τη μάθηση και την ενδυνάμωση, την προσωπική ανάπτυξη, τη συζήτηση θεμάτων, την κοινωνική αλλαγή και τη λήψη αποφάσεων. Τόσο στην εφαρμογή του σε επίπεδο κοινότητας όσο και σε μεγαλύτερο εύρος, στο πλαίσιο της κοινωνίας, με τους κατάλληλους εμψυχωτές το Εφαρμοσμένο Θέατρο συμβάλλει θετικά στις ζωές των ανθρώπων. Λόγω του θετικού αντίκτυπου σε πολλούς τομείς της κοινωνίας μας επιχειρούνται ολοένα και περισσότερα προγράμματα, ιδίως στο εξωτερικό, που εμπλουτίζουν τα ήδη υπάρχουσα δεδομένα, μας εφοδιάζουν με νέες πληροφορίες και ιδέες, καθώς και παρέχουν ευκαιρίες για πειραματισμούς και έρευνα.

1.2 Τα είδη του Εφαρμοσμένου Θεάτρου (σύντομη παρουσίαση)

Τα είδη του Εφαρμοσμένου Θεάτρου που αναφέρθηκαν στο προηγούμενο πεδίο είναι αρκετά και μπορούμε να απαριθμήσουμε και άλλα, αλλά αυτή η αναλυτική παρουσίαση εκφεύγει των στόχων της εργασίας. Θα προχωρήσουμε σε μια σύντομη ανάλυση τους, κυρίως αυτών που απαντώνται συχνότερα. Έχοντας ως κοινό άξονα την εμπλοκή των πολιτών, των μελών μια ομάδας ή κοινότητας στη δράση με σκοπό τη βελτίωση της κοινωνικής και κοινοτικής ζωής, οι διαφορές εστιάζονται στον χώρο όπου πραγματοποιούνται οι θεατρικές δράσεις, στα άτομα με τα οποία εμπλέκονται (μαθητές, φυλακισμένοι, νοσηλευόμενοι κ.α.) και οι επιμέρους στόχοι που τίθενται ανά περίπτωση.

Ο Γιάκομπ Λέβι Μορένο (Jacob Moreno) ήταν Ρουμάνος ψυχίατρος ο οποίος έχοντας ως σημείο εκκίνησης την φροϋδική ψυχανάλυση, με τη διαφορά όμως ότι εστίασε περισσότερο στη διαπροσωπική αλληλεπίδραση, εισάγει το Ψυχόδραμα (Psychodrama) στα τέλη της δεκαετίας του 1920 (Balme, 2012:221). Κατά τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου οργάνωνε θεατρικά παιχνίδια για παιδιά που στηρίζονταν στον αυθορμητισμό και τον αυτοσχεδιασμό, ενώ μετά τον πόλεμο που ενδιαφέρον του στράφηκε και προς του ενήλικες. Δημιουργεί ένα είδος

θέατρου, το Θέατρο του Αυθορμητισμού, που στηρίζεται αποκλειστικά στον αυτοσχεδιασμό αλλά δε διαρκεί αρκετά.

Ο Moreno δίνοντας ιδιαίτερη βάση στη γλώσσα του σώματος - κάτι το οποίο το χρησιμοποίησε τόσο ως διαγνωστικό μέσο, όσο και ως θεραπευτικό - και πεπεισμένος ότι τα περισσότερα προβλήματα δημιουργούνται μέσα από τις διαπροσωπικές σχέσεις, δημιουργεί ψυχοθεραπευτικές αυτοσχέδιες παραστάσεις. Προσεκτικά σχεδιασμένες και υπό συνεχή επίβλεψη οι παραστάσεις αυτές είχαν ως στόχο οι άνθρωποι που συμμετείχαν να γνωστοποιήσουν, να εκθέσουν τα προβλήματα που τους απασχολούσαν στις διαπροσωπικές τους σχέσεις, να τα δραματοποιήσουν και να καταλήξουν στο τέλος σε απαντήσεις που να είναι ανακουφιστικές, να επέλθει η κάθαρση. Η μέθοδος αυτή στηρίζεται στο να επέλθει η κάθαρση μέσω της παράστασης, στην ομαδική αντί ατομική θεραπεία, στο θεραπεία μέσω ενός δρώμενου αντί του λόγου (Balme, 2012:221-222, Άλκηστις, 2008:41-44). Πολλές από τις μεθόδους και τις τεχνικές που χρησιμοποίησε ο Moreno τις δανείστηκε από το θέατρο και την παρατήρηση επαγγελματιών ηθοποιών του θεάτρου (Jennings - Minde, 1996:29).

«Ο Moreno ονομάζει αυτήν την αναδόμηση της προσωπικότητας μέσω του παιχνιδιού ρόλων *κάθαρση της ενσωμάτωσης*. Η συλλογική κάθαρση μπορεί να συμβεί όταν τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας αντιδρούν βάσει των δικών τους εμπειριών στην κατάσταση που τους παρουσιάζεται (Moreno 1972:xiv)», (στο Balme 2012:229). Το Ψυχόδραμα είναι μια μέθοδος η οποία μέσω ενεργητικών τεχνικών δίνει στους συμμετέχοντες τη δυνατότητα να διερευνήσουν προσωπικά τους γεγονότα που συνέβησαν κατά το παρελθόν ή το παρόν και να λάβουν απαντήσεις που θα τους βοηθήσουν στην πορεία τους για το μέλλον (Άλκηστις, 2008:41). Αυτό που επεδίωκε ο Moreno ήταν να καταργήσει τα σύνορα ανάμεσα στο θέατρο και τη ζωή, κάτι που ήταν και στόχος κάποιων σκηνοθετών του θεάτρου όπως ο Stanislavsky (Jennings - Minde, 1996:29).

Αυτό λοιπόν ονόμασε ο Moreno Ψυχόδραμα και αποτελεί ένα είδος θεραπευτικού θεάτρου, το οποίο στην πορεία το ανέπτυξε και από το οποίο κατά κάποιο τρόπο προέρχεται και η δραματοθεραπεία, η οποία χρησιμοποιείται σε διάφορα ιδρύματα (Balme, 2012:221-222). Η διαφορά μεταξύ των δύο έγκειται στο γεγονός ότι η δραματοθεραπεία, κατά κύριο λόγο, χρησιμοποιεί υλικό από έργα και μύθους που μιλούν για τον άνθρωπο, ενώ το ψυχόδραμα επεξεργάζεται σε γενικές γραμμές τη ζωή ενός μόνο ατόμου, εξετάζοντας τα πραγματικά γεγονότα ή καταστάσεις που συνέβησαν στον ασθενή κατά το παρελθόν, το παρόν ή μπορεί να ξανασυμβούν στο μέλλον. «Το θεραπευτικό έργο του ψυχοδράματος πραγματοποιείται κυρίως με την «ομοίωση», κατά την οποία υπάρχει αναδημιουργία ενός επεισοδίου όπου διαφορετικά μέλη της ομάδας παίρνουν και παίζουν ρόλους άλλων, οι οποίοι έχουν σημαντική θέση στη σκηνή» (Jennings - Minde, 1996:28-29).

Το Κοινωνιόδραμα (Sociodrama) είναι και αυτός όρος του Moreno που σχετίζεται με την εφαρμογή του Ψυχοδράματος όχι σε ένα άτομο αλλά στην ομάδα, στην κοινότητα (Άλκηστις, 2008:43-44). «*Η παλιά σκηνή χάθηκε. Τη θέση της πήρε η ανοιχτή σκηνή, η σκηνή- χώρος, ο ανοιχτός χώρος, ο χώρος της ζωής, η ζωή η ίδια*» (Moreno 1947 στο Jennings- Minde 1996:29).

Στα είδη του Εφαρμοσμένου Θεάτρου όπως είδαμε και παραπάνω ανήκει το Κοινωνικό Θέατρο (Social Theatre). Πρόκειται για έναν όρο που τον συναντάμε κυρίως σε χώρες της Ευρώπης, ενώ σε χώρες που ανήκουν σε αγγλόφωνα πλαίσια χρησιμοποιούν τους αντίστοιχους όρους: Θέατρο της Κοινότητας ή, αγγλικά, Community - Based Theatre, Popular Theatre, Theatre for Social Intervention, Applied Theatre (Thompson & Schechner, 2004:11).

Κατά τον Richard Schechner (2004:12), το Κοινωνικό Θέατρο είναι «το θέατρο που έχει συγκεκριμένη κοινωνική ατζέντα, το θέατρο που η αισθητική δεν αποτελεί το βασικό ζητούμενο, το θέατρο που είναι τόσο εκτός του καθεστώτος της αγοράς που κινεί το Broadway και το West End, όσο και εκτός της καθιερωμένης λατρείας του καινούριου, της καινοτομίας που κυριαρχεί στην avant garde».

Το Κοινωνικό Θέατρο μπορεί να λάβει χώρα σε οποιοδήποτε χώρο όπως σε φυλακές, οίκους ευγηρίας, χώρους υποδοχής προσφύγων, νοσοκομεία, ορφανοτροφεία, σχολεία. Σε μέρη δηλαδή που οι συνθήκες και ο χώρος τους δεν παραπέμπουν σε ένα τυπικό θέατρο. Οι συμμετέχοντες μπορεί να είναι νεαροί φυλακισμένοι, νοσηλεύόμενοι, άτομα με αναπηρία, ντόπιοι, όπως και άτομα που μπορεί να ανήκουν σε μη προνομιούχες και περιθωριοποιημένες κοινότητες και οι οποίοι σε πολλές των περιπτώσεων μετατρέπονται σε ηθοποιούς (Thompson και Schechner, 2004:12).

Οι στόχοι που θέτει αφορούν την ενδυνάμωση και ενίσχυση των ευπαθών ομάδων, τη διαχείριση θυμού, την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και της αυτογνωσίας, την κοινωνικοποίηση, την θετική αλλαγής μιας κοινωνίας, την επούλωση ψυχικών τραυμάτων, τη δημιουργία εμπιστοσύνης ανάμεσα στα μέλη, τη δημιουργικότητα, τη δημιουργία νέων προοπτικών μάθησης, την ενημέρωση πάνω σε ευαίσθητα θέματα (ναρκωτικά, aids, αλκοόλ). Συμβάλλει στην προαγωγή της ανάπτυξης μιας κοινότητας και έχει ακτιβιστικό χαρακτήρα (Ζώνιου, 2007:75 και Thompson & Schechner, 2004:12). «Το κοινωνικό θέατρο μπορεί γενικά να περιγραφεί ως θέατρο που ασκείται σε περιόδους και σημεία κρίσης» (Thompson & Schechner, 2004:14). Τα σημεία αυτά μπορεί για παράδειγμα να είναι φυλακές, εμπόλεμη ζώνη, κάποιο νοσοκομείο. Τα ποικίλα υποείδη αυτού του είδους εφαρμοσμένου θεάτρου μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε ομάδες οι οποίες έχουν μια λογική και αλληλένδετη, διαδοχική σχέση μεταξύ τους και να αποτελέσουν Θέατρο για θεραπεία, Θέατρο δράσης, Θέατρο για την κοινότητα και Θέατρο για τη μετατροπή της εμπειρίας σε τέχνη (Thompson & Schechner, 2004:14 - 15).

Το Θέατρο της Κοινότητας (Community-based Theatre) γεννιέται τη δεκαετία του 1970 στην Αγγλία και στην Αμερική και λαμβάνει χώρα σε χωριά, πόλεις ή γειτονιές, όπου οι συμμετέχοντες είναι κάτοικοι της εκάστοτε κοινότητας. Οι επαγγελματίες ηθοποιοί μαζί με τα μέλη της κοινότητας οργανώνουν μια παράσταση βασισμένη σε έργο που οι ίδιοι έγραψαν, συχνά και με τη συμμετοχή επαγγελματία συγγραφέα, και που σχετίζεται είτε με κάποιο ιστορικό γεγονός που αφορά την περιοχή είτε με κάποιο φλέγον ζήτημα που τους απασχολεί σαν κοινότητα (Balme, 2012:226-227, Πούλχερ, 2011:127).

Η δραματουργός Ann Jellicoe σκεπτόμενη πως τα σοβαρά προβλήματα που παρατηρούνται σε μια βιομηχανική κοινωνία προκύπτουν από την αποξένωση, την κοινωνική ανισότητα και την κοινωνική κινητικότητα πρωτοστάτησε στην εφαρμογή του Θεάτρου της Κοινότητας στην Αγγλία (Balme, 2012:226, Somers στο Prentki & Preston, 2009:207-209). Στόχος η ανάδειξη της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας ενός τόπου ή μιας κοινωνικής ομάδας, η οποία τείνει να αλλοιωθεί από τον εκσυγχρονισμό και την «πολιτισμική ομογενοποίηση» (Ζώνιου, 2007:77).

Οι στόχοι του Κοινοτικού Θεάτρου, οι οποίοι συγκλίνουν με αυτούς του Κοινωνικού Θεάτρου, αποσκοπούν στο να προωθήσει τον επαναπροσδιορισμό της κοινότητας και της επαφής των μελών μεταξύ τους, την κοινωνικότητα, τη διαπολιτισμικότητα, την κοινωνική αλλαγή, την κοινωνικοποίηση, τη συμμετοχική ανάπτυξη της κοινότητας, τη δημιουργία εμπιστοσύνης ανάμεσα στα μέλη, τη δημιουργικότητα, την ενημέρωση, την ανάδειξη της πολιτιστικής και πολιτισμικής ταυτότητας μιας κοινότητας ή ομάδας. Μέσα από θεατρικές πρακτικές δίνεται στα μέλη της κοινότητας ακόμα και η ευκαιρία να αντιμετωπίσουν τραυματικές εμπειρίες γεγονότων που συνέβησαν και είχε αντίκτυπο σε όλους. «Το Κοινοτικό Θέατρο είναι ζωτικής σημασίας για τη διαδικασία της επούλωσης και επιτρέπει στους ανθρώπους να μοιραστούν τις αφηγήσεις τους οι οποίες εμπεριέχουν τον πόνο και την ελπίδα», στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει ο Philip Taylor, μετά από προγράμματα που έγιναν τόσο σε σχολεία όσο και σε κοινότητες που βίωσαν την τρομοκρατία της 11^{ης} Σεπτεμβρίου (Taylor, 2003:4-17).

Οι καθηγήτριες κοινωνιολογίας -και ανθρωπολογίας η δεύτερη, Avtar Brah και Vered Amit συμερίζονται την άποψη ότι οι κοινωνικές σχέσεις γίνονται αντικείμενο διαπραγμάτευσης και επαναπροσδιορίζονται μέσω δυναμικών διαδικασιών αλληλεπίδρασης, επικοινωνίας και κοινών εμπειριών (Nicholson, 2005:84-86). Μέσα από τη μορφή αυτή του Εφαρμοσμένου Θεάτρου, δημιουργώντας ομάδες και κάνοντας χρήση εκφραστικών και παραστατικών πρακτικών προκαλείται ψυχοσωματική ευεξία των μελών και επιτυγχάνεται η σύσφιξη του θεσμού της κοινότητας.

Το Κοινοτικό Θέατρο είναι ένα εφαρμοσμένο θέατρο όπου οι άνθρωποι συνδέονται και υποστηρίζουν ο ένας τον άλλο και όπου παρέχονται ευκαιρίες στις ομάδες να εκφράζουν ποιοι είναι και τι επιδιώκουν να γίνουν (Taylor, 2003). Αυτό το είδος Εφαρμοσμένου Θεάτρου έχει πολλά κοινά με άλλα θεατρικά κινήματα όπου η τέχνη είναι κεντρική για την αφήγηση, την κοινωνικοποίηση, την επούλωση, τη διδασκαλία και τη μάθηση (Συμμετοχικό Θέατρο, Διαδραστικό Θέατρο, Θέατρο στην Εκπαίδευση, Θέατρο του Καταπιεσμένου, Κοινωνικό Θέατρο, Θέατρο Προβολής, Θέατρο Ανάπτυξης).

Ένα από τα πιο γνωστά είδη που συγκαταλέγεται στην οικογένεια του Εφαρμοσμένου Θεάτρου, είναι το Θέατρο του Καταπιεσμένου (Theatre of the Oppressed) (στο Balme, 2012 αναφέρεται «των Καταπιεσμένων»), το οποίο ξεκινάει στα μέσα τις δεκαετίας του 1960 στη Λατινική Αμερική από τον Augusto Boal και γίνεται μια μεγάλη διεθνής μορφή θεάτρου, στοχεύοντας σε θεραπευτικές, παιδαγωγικές, πολιτικές, κοινωνικές δράσεις (Αλκηστις, 2008:44, 51-54, Ζώνιου, 2016:93-97 Balme, 2012:223-225, Burton & O'Toole, 2005:50-52,56). Εκτός από τη Λατινική Αμερική και τη Βραζιλία συναντάται βρίσκει εφαρμογή σε πολλές χώρες όπως η Αφρική, η Ασία, ο Καναδάς, η Αυστραλία, η Νορβηγία, η Αγγλία και πολλές ευρωπαϊκές χώρες (Αλκηστις, 2008:53-54, Balme, 2012:224-226, Burton & O'Toole, 2015).

Ο Boal διαφοροποιεί τη σχέση θεατή - σκηνης με το να τον ενθαρρύνει να αντιδράσει, να σταματήσει, να κρίνει, να διαφοροποιήσει, να εξελίξει μια σκηνή όπου ο ήρωας καταπιέζεται, ακόμα και να παίξει ο ίδιος ο θεατής στη θέση του ηθοποιού αυτό που είχε προτείνει. Έτσι ο θεατής μετατρέπεται σε spect-actor σε «θεατή- ηθοποιό» (Αλκηστις, 2008:44-46). Μέσα από τις διάφορες τεχνικές του αυτό που επιδίωξε ήταν η αντίδραση του ανθρώπου στην οποιαδήποτε μορφή καταπίεσης που υπόκειται (ταξική, φυλετική, ηλικιακή, σεξουαλική, οικονομική, κοινωνική, πολιτική, πολιτισμική κ.α.). Έτσι λοιπόν σε μία ομάδα, οι συμμετέχοντες καλούνται να θυμηθούν ένα γεγονός, συμβάν που αισθάνθηκαν καταπιεσμένοι και το συμβάν αυτό δραματοποιείται με τη συμμετοχή κάποιων από των υπολοίπων μελών της ομάδας (Balme, 2012:223-225). Η δράση εστιάζεται στη στιγμή που αυτός που αφηγείται το περιστατικό πρέπει να αντισταθεί, «(...)να περάσουμε από το ειδικό στο γενικό, όχι το ανάποδο, και να έλθουμε αντιμέτωποι με κάτι που συνέβη σε κάποιον συγκεκριμένα αλλά την ίδια στιγμή είναι σύνηθες και για τους υπόλοιπους» (Boal{1979}1985:150 στο Balme, 2012:225). «Το Θ.τ.Κ. λοιπόν είναι το θέατρο για τους καταπιεσμένους και από τους καταπιεσμένους, που νιώθουν την ανάγκη και την επιθυμία για αλλαγή. Δεν γίνεται από μια φιλανθρωπική διάθεση, με σκοπό την βοήθεια των καταπιεσμένων. Δεν μιλάει για τους άλλους, αλλά μιλά για το εμείς» (Ζώνιου, 2016:94).

Το Θέατρο του Καταπιεσμένου απαριθμείται από μια σειρά «παρεμβατικών τεχνικών» που ο Boal επινόησε με την πιο διαδεδομένη αυτή του Forum Theatre (Balme, 2012:224-226).

Στο Forum Theatre παρουσιάζεται μια σύντομη παράσταση ή μια σκηνή, η οποία παρουσιάζεται δύο φορές και κατά την οποία ο πρωταγωνιστής δέχεται ένα είδος καταπίεσης, που σχετίζεται με αυτή των θεατών, και στην οποία αποτυγχάνει να αντιδράσει. Κατά τη διάρκεια της δεύτερης παράστασης το κοινό έχει το δικαίωμα να διακόψει την παράσταση σε ένα κρίσιμο σημείο να κάνει προτάσεις για τη συνέχεια του έργου και να δώσει λύσεις, σκοπεύοντας όχι μόνο στη συνειδητοποίηση της κατάστασης αλλά και στην υλοποίηση των προτάσεων στην πραγματική ζωή. Διαμεσολαβητής σ' αυτή τη διαδικασία είναι ο τζόκερ (joker), με τον οποίο ακολουθεί και συζήτηση μετά το πέρας της παράστασης (Άλκηστις, 2008:55, Balme, 2012:225).

Σύμφωνα με τους Bruce Burton & John O'Toole (2015:50-53), επειδή η μορφή αυτή έχει διαδραστικό χαρακτήρα, επιτρέποντας στο κοινό να παρεμβαίνει και να παίρνει ρόλους, έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμο για την αντιμετώπιση μιας σειράς ζητημάτων στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Ιδιαίτερα στην Αφρική έχει καταστεί κυρίαρχο είδος θεάτρου, όπου χρησιμοποιείται ακόμα και για να βοηθήσει τους αγρότες κατοίκους του χωριού και τους αστικούς φτωχούς να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν τα εκάστοτε προβλήματά τους, στα οποία συμπεριλαμβάνεται η φτώχεια, η έλλειψη βασικών υπηρεσιών όπως το νερό, η μάλιστα του AIDS και η κοινωνική και πολιτική αδικία σε όλες τις μορφές της.

Άλλες τεχνικές που εφάρμοσε ο Boal είναι το Αόρατο Θέατρο (Invisible Theatre) (σκηνικό από θέατρο του δρόμου, έχει ακτιβιστική μορφή), το Θέατρο της «Θραύσης της Καταπίεσης» (έχει στοιχεία από το Ψυχόδραμα), το Θέατρο της Εικόνας (Image Theatre), το Νομοθετικό Θέατρο (Legislative Theatre)(το κοινό κάνει προτάσεις για θέσπιση νόμων, διαταγμάτων μέσα από την τεχνική του Forum theatre), το Θέατρο της Εφημερίδας (ένα άρθρο εφημερίδας αποτελεί έμπνευση για θεατρική δημιουργία), τα παιχνίδια και οι ασκήσεις Forum του Boal (τα χρησιμοποιεί σαν «προθέρμανση» στο κοινό του πριν από κάθε του θεατρική τεχνική), το Ουράνιο Τόξο της Επιθυμίας του Boal (η θετική επίδραση του «αισθητικού χώρου» στο άτομο, το Ριζοσπαστικό θέατρο του Boal (πολιτικό και ακτιβιστικό θέατρο) (Άλκηστις, 2008:44-70).

Το Θέατρο για την Ανάπτυξη (Theatre for Development) αναγνωρίστηκε παγκοσμίως τη δεκαετία του 1980, έχοντας ήδη κάνει την εμφάνισή του από το 1970, και εφαρμόστηκε αρχικά κυρίως σε χώρες της Αφρικής αποτελώντας μια πολιτισμική δραστηριότητα (Πούχνερ, 2011: 128, Balme, 2012:232). Ο Zakes Mda είναι ο άνθρωπος που με την έρευνα και τη μελέτη του συνείσφερε στην απόκτηση περεταίρω πληροφοριών για το Θέατρο στην Ανάπτυξη και έγινε γνωστή από το βιβλίο του που εκδόθηκε το 1993 «When people Play People: Development Communication through Theatre». Η έρευνα του στηρίχθηκε στις επικοινωνιακές δυνατότητες του θεάτρου για την ανάπτυξη πιστεύοντας ότι «οι θεατρικές πρακτικές λόγω της δυνατότητάς τους για ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων, μπορούν να προσφέρουν μια αποτελεσματικότερη

εναλλακτική λύση» (Balme,2012:232). Διάφορες θεατρικές ομάδες, όπως η ομάδα Interactive Themba Theatre (Διαδραστικό Θέατρο Themba) στη Νότιο Αφρική, το Marotholi Traveling Theatre (Μετακινούμενο Θέατρο Marotholi) που ασχολήθηκαν με την καταπολέμηση του AIDS, μέσα από τις παραστάσεις τους προσπαθούν να κάνουν τον κόσμο να ευαισθητοποιηθεί και να κατανοήσει σοβαρά προβλήματα που υφίσταται η κοινωνία, η κοινότητα, η ομάδα τους (Πούχνερ, 2011:128, Balme, 2012:232-234). Το είδος αυτό θεάτρου είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικό σε χώρες όπου το επίπεδο του αναλφαβητισμού είναι ιδιαίτερα υψηλό και η φτώχεια έχει αντίκτυπο σε όλες τις υποδομές τους (Balme, 2012:226).

Επίσης χρήση του Θεάτρου για την Ανάπτυξη κάνουν διάφοροι οργανισμοί και οργανώσεις αποσκοπώντας στην ενημέρωση, την εκπαίδευση, την θεραπεία, την επικοινωνία, την υποστήριξη ενηλίκων και παιδιών, ακόμη και την προπαγάνδα. Η μιμική, ο λόγος, ο αυτοσχεδιασμός, ο χορός, η μουσική, η κούκλα και το παιχνίδι ρόλων είναι κάποιες από τις τέχνες και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται στο Θέατρο για την Ανάπτυξη (Άλκηστις, 2008:71-74). Οι τεχνικές δε του Boal βρίσκουν την απόλυτη εφαρμογή στο Θέατρο για την Ανάπτυξη.

Μία από τις εκφάνσεις του Εφαρμοσμένου Θεάτρου είναι και αυτή του Θεάτρου στην Εκπαίδευση (Theatre-in-Education) και το Εκπαιδευτικό Δράμα (ή Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση) (Drama -in- Education) που λαμβάνει χώρα στην τυπική ή μη τυπική εκπαιδευτική διαδικασία (Ζώνιου, 2007:73).

Η διάκριση μεταξύ του Θεάτρου στην Εκπαίδευση και του Δράματος στην Εκπαίδευση ήταν ένα σχετικά αμφισβητήσιμο θέμα, όπως κάτι παρόμοιο συμβαίνει και μεταξύ του Εφαρμοσμένου Θεάτρου και του Εφαρμοσμένου Δράματος. Όμως κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 και του 1980 έγινε σαφής διαχωρισμός τους, όπου το Δράμα στην Εκπαίδευση αποτελεί διδακτική μεθοδολογία σε όλο το πρόγραμμα σπουδών, ενώ το Θέατρο στην Εκπαίδευση περιλαμβάνει ομάδες ηθοποιών, εκπαιδευτικών που εργάζονται με μαθητές πάνω σε συμμετοχικά προγράμματα που βασίζονται στην performance, σε παραστάσεις με θέμα που αφορά την ηλικιακή ομάδα των εκάστοτε μαθητών (Nicholson, 2005:4).

Οι δύο αυτές μορφές Εφαρμοσμένου Θεάτρου γίνονται πιο εύκολα αναγνωρίσιμες ως πρακτικές γιατί ο χώρος (σχολικό περιβάλλον/ σχολείο) και η κοινότητα (οι μαθητές), στην οποία εφαρμόζονται είναι πολύ συγκεκριμένες. Η διαφορά τους έγκειται στη διαδικασία και ενδεχομένως στον τελικό σκοπό και στόχο.

Τόσο το Θέατρο στη Εκπαίδευση όσο και το Εκπαιδευτικό Δράμα είναι θεσμοί που ξεκίνησαν από την Αγγλία και επεκτάθηκαν σε χώρες όπως η Αυστραλία, ο Καναδάς, η Αμερική και άλλες χώρες όπου υπήρχε η αγγλοσαξονική επιρροή. Η σκοπιμότητα τους είναι καθαρά παιδαγωγική και στοχεύουν στη συνεργασία, κοινωνικοποίηση, στην ομαδικότητα, στην ευχέρεια

επικοινωνίας χωρίς να υπάρχει διστακτικότητα, στη συμμετοχή και των πιο διστακτικών παιδιών και η κατάρριψη της έννοιας του «δημοφιλή της τάξης», στην ανάπτυξη της προσωπικότητας, στην ανακάλυψη των δυνατοτήτων έκφρασης μέσω του σώματος, στην σωστή χρήση και εκφορά του λόγου, στην εξάσκηση της μνήμης. Κάποιες φορές όμως συμβαίνει στο Θέατρο στην Εκπαίδευση να χάνει το νόημα της παιδαγωγικής σκοπιμότητας και να κυριαρχεί περισσότερο η επιδίωξη παρουσίασης ενός άρτιου καλλιτεχνικού αποτελέσματος, όπου σκοπός αποτελεί το αισθητικό αποτέλεσμα που θα έχει η παράσταση και όχι η διαδρομή, οι πρόβες και η όλη ομαδική εργασία για να φτάσουν σε αυτή (Πούχγερ, 3011:125).

Η Shifra Schomann (2005:32-33) ορίζει πως το Δράμα στην Εκπαίδευση, το Εκπαιδευτικό Δράμα ή απλά το Δράμα αναφέρεται στη χρήση του δράματος ως εργαλείου εκπαίδευσης. Αυτή η μεθοδολογία αναπτύσσεται εκτενέστερα στο βρετανικό και αυστραλιανό πλαίσιο. Το Εκπαιδευτικό Δράμα αρχικά στηρίχθηκε στην παιδαγωγική θεωρία της Νέας Αγωγής, ενώ στην πορεία λήφθηκαν σοβαρά υπόψη οι απόψεις του Lev Vygotsky και του Jerome Bruner (Αυδή και Χατζηγεωργίου, 2007:21-26).

Η μορφή αυτή δράματος χρησιμοποιείται περισσότερο στο σχολικό πλαίσιο για να συμπληρώσει και να ενισχύσει το πρόγραμμα σπουδών. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί προκειμένου τα παιδιά να μάθουν μέσω της εμπειρίας για οποιοδήποτε θέμα. Συχνά χρησιμοποιείται για να διδαχθούν μαθήματα που το περιεχόμενό τους εμπεριέχει δραματικά, αφηγηματικά θέματα όπως η ιστορία, αλλά εξίσου μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για τα μαθηματικά. Στο Εκπαιδευτικό Δράμα δίνεται έμφαση στη διαδικασία διερεύνησης διαφόρων θεμάτων μέσω θεατρικών συμβάσεων (τεχνικών) και δεν αποσκοπεί σε καλοστημένες παραστάσεις για το κοινό. Οι δάσκαλοι-εμπυχωτές προσπαθούν να προσφέρουν μέσω αυτού ένα ασφαλές περιβάλλον όπου οι μαθητές μπορούν μέσα από μια ομαδική διαδικασία να αυτοσχεδιάσουν, να διερευνήσουν και να δουλέψουν πάνω σε ένα θέμα, να δημιουργήσουν μία φανταστική ιστορία σχετική με το θέμα που δουλεύουν, να προβληματιστούν και να καταλήξουν σε συμπεράσματα και όλα αυτά μέσα από το Δράμα. Η όλη διαδικασία στηρίζεται ξεκάθαρα στους μαθητές, οι οποίοι άλλοτε συμμετέχουν ως ηθοποιοί ενώ άλλες φορές είναι θεατές που παρακολουθούν αυτά που παρουσιάζεται από κάποια άλλη ομάδα, το εξωτερικό κοινό απουσιάζει. Το συναντάμε επίσης και ως Παιδαγωγικό Δράμα (Pedagogical Drama) ή Θέατρο/ Δράμα της Διαδικασίας (Process Drama) (Schomann, 2005:32-33, Αυδή και Χατζηγεωργίου, 2007:19-20, Άλκηστις, 2012:79-81).

Οι Άβρα Αυδή και Μελίνα Χατζηγεωργίου (2007:19) περιγράφουν το Εκπαιδευτικό Δράμα (Drama in Education) ως «...μια μορφή θεατρικής τέχνης με καθαρά παιδαγωγικό χαρακτήρα, η οποία μπορεί να διδαχθεί είτε ως ανεξάρτητο μάθημα τέχνης είτε να αποτελέσει μέσο για τη διδασκαλία διαφόρων μαθημάτων του προγράμματος σπουδών». Ο Peter Slade τη

δεκαετία του '50 επινόησε το «Παιδικό Δράμα» θέλοντας να δώσει στο σχολικό θέατρο ένα παιδαγωγικό χαρακτήρα, ενώ συνεχιστής του έργου του είναι ο μαθητής του Brian Way, ο οποίος διαχωρίζει το Δράμα από το Θέατρο. Τον ίδιο διαχωρισμό κάνει και η Sharon Bailin. Θεωρούν πως το Δράμα έχει να κάνει καθαρά με την εμπειρία αυτών που συμμετέχουν ενώ το Θέατρο βασίζεται κυρίως στην επικοινωνία του ηθοποιού με το κοινό (Αυδή και Χατζηγεωργίου, 2007:21-26, Bailin στο Schomann, 2005:36).

Από την άλλη πλευρά το Θέατρο στην Εκπαίδευση αναφέρεται στη χρήση προετοιμασμένων, έτοιμων θεατρικών παραστάσεων ως εργαλείο για μάθηση. Στο Θέατρο στην Εκπαίδευση τα έργα συνήθως παρουσιάζονται από εξειδικευμένους και επαγγελματικούς θιάσους ή ομάδες θεάτρου, τα μέλη της οποίας είναι ηθοποιοί ή και παιδαγωγοί και τα έργα είναι προσεχτικά σχεδιασμένα έτσι ώστε να αντιστοιχούν και να συμπληρώνουν το επίσημο σχολικό πρόγραμμα σπουδών. Εν μέρη είναι διαδραστικά, ή εναλλακτικά συνοδεύονται από συμπληρωματικό υλικό, εργαστήρια, ασκήσεις, μέσα από τα οποία οι μαθητές μπορούν να εξερευνήσουν περαιτέρω θέματα του έργου σε εργαστήρια μετά ή πριν από την εκτέλεση, είτε με την ομάδα θεάτρου είτε ξεχωριστά με τον δάσκαλό τους (Schonmann, 2005:32-33, Παπαδόπουλος, 2007:22-23). Η Περσεφόνη Σέξτου (2005:22) το περιγράφει ως: «...ένα είδος θεάτρου που βασίζεται στις δυνάμεις της καλλιτεχνικής φόρμας και συμβουλευεται την παιδαγωγική στην προσπάθειά του να προσφέρει σε ειδικό κοινό (μαθητές) και ειδικές συνθήκες (σχολεία, εκπαιδευτικό σύστημα) ευκαιρίες για μάθηση με αποτελεσματικούς τρόπους. Το Θέατρο στην Εκπαίδευση είναι ένα είδος "εναλλακτικού" θεάτρου για παιδιά και νέους με έμφαση στα κοινωνικά θέματα της τοπικής κοινωνίας και προσφέρει βιωματική, κοινωνική, αντικειμενική, κριτική και δημιουργική μάθηση». Στη χώρα μας τα προγράμματα αυτά εμφανίζονται και με τον όρο «Θεατρο-παιδαγωγικά προγράμματα» και στοχεύουν στην πρωτότυπη και διαφορετική προσέγγιση κάποιων πραγμάτων μέσα στα πλαίσια του εκπαιδευτικού συστήματος.

Οι ομάδες που ασχολούνται με το Θέατρο στην Εκπαίδευση παρουσιάζουν μια παράσταση μικρής χρονικής διάρκειας, η οποία στηρίζεται πάνω σε ένα κοινωνικό θέμα (ρατσισμός, βία, περιβάλλον, βιασμός, κακομεταχείριση ζώων, φιλία, ναρκωτικά, ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, ενημέρωση σε θέματα που αφορούν την υγεία, AIDS κτλ) το οποίο έχουν οι ίδιοι ερευνήσει και επεξεργαστεί. Το θέμα παρουσιάζεται μέσα από τον ήρωα της παράστασης και δείχνει πως ο ίδιος έρχεται αντιμέτωπος με αυτό, πως αντιμετωπίζει τα προβλήματα που προκύπτουν και τους ανταγωνιστές τους. Οι μαθητές έχουν την ευχέρεια κατά τη διάρκεια της παράστασης να συμμετέχουν με το να προτείνουν λύσεις, να δίνουν ιδέες για την εξέλιξη της πορείας του ήρωα και συνεπώς της παράστασης. Πριν ή κατά τη διάρκεια της παράστασης μπορεί να γίνονται κάποιοι αυτοσχεδιασμοί, παιχνίδια ρόλων, ασκήσεις με τα παιδιά που βασίζονται στο θέμα της

παράστασης. Ακόμα μπορεί να υπάρχει ενεργή συμμετοχή των παιδιών στην ίδια την παράσταση ή και να ακολουθήσουν βιωματικά εργαστήρια (Αλκηστις, 2008:77-80, Σέξτου, 2005:22-23, Joronen, Rankin & Astedt-Kurki, 2008:116-131). Τα σκηνικά, τα κοστούμια και τα υλικά που χρησιμοποιούνται σε αυτές τις παραστάσεις είναι απλά έτσι ώστε να μπορούν να προσαρμόζονται σε οποιοδήποτε χώρο ενός σχολικού συγκροτήματος (τάξη, αίθουσα εκδηλώσεων, γυμναστήριο κτλ) (Αλκηστις, 2008:77-80, Σέξτου, 2005:22-23). Τα προγράμματα αυτά συνήθως επιχορηγούνται από τον κρατικό μηχανισμό, την εκάστοτε κυβέρνηση ή την τοπική αυτοδιοίκηση έτσι ώστε να προσφέρονται τα προγράμματα αυτά στα σχολεία δωρεάν (Σέξτου, 2005: 24).

Το Θέατρο στην Εκπαίδευση έχει δεχτεί επιδράσεις τόσο από τον Brecht, όσο και από τον Augusto Boal και τις ιδέες του, καθώς και από τις παιδαγωγικές αρχές του Dewey, του Piaget, του Vygotsky και του Bruner. Από το 1965 έως και σήμερα τα Θέατρο-παιδαγωγικά προγράμματα δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές, στους εκπαιδευτικούς, στους εμπυχωτές να προσεγγίσουν ποικίλα θέματα από μια πιο «φρέσκια», σφαιρική, παιδαγωγική και βιωματική σκοπιά. Η Schomann (2005:36) ωστόσο αναφέρει στο άρθρο της πως κατά την τελευταία δεκαετία, έχει καταστεί σαφές ότι δεν είναι απαραίτητο να επιλέξουμε μεταξύ Δράματος και Θεάτρου στην Εκπαίδευση. Στην πραγματικότητα, η χρήση και των δύο στο πρόγραμμα σπουδών είναι απαραίτητη για την παροχή μιας ολοκληρωμένης αισθητικής εμπειρίας και για τη διευκόλυνση των πλήρων τρόπων έκφρασης. Το Δράμα και το Θέατρο χρησιμοποιούν το χρόνο και τον τόπο με συμβολικό τρόπο, εστιάζοντας στο άτομο ως κεντρικό μέσο έκφρασης. Και οι δύο εξαρτώνται από την ικανότητα του ατόμου να αναπτύσσει ρόλους και χαρακτήρες στο πλαίσιο μιας κατάστασης του υποθετικού «σαν να/εάν». Και οι δύο εξαρτώνται από τη φωνή και τις φυσικές χειρονομίες, οι οποίοι είναι οι κύριοι τρόποι έκφρασης.

Τέλος η Dorothy Heathcote μας τονίζει πως πρέπει να έχουμε κατά νου τρεις παραμέτρους εάν πρόκειται το Δράμα να αποτελέσει εκπαιδευτικό μέσο: πρώτον να έχουμε υπόψιν μας ότι ασχολούμαστε με έμπυχο υλικό. Πρέπει να δεχόμαστε τους μαθητές μας έτσι όπως είναι με τις φιλοσοφίες του, τη συμπεριφορά τους, τις ιδέες τους και να τους «χρησιμοποιήσουμε» έτσι ως έχουν, μη απορρίπτοντας τους και κριτικάροντας τους. Δεύτερον θα πρέπει να έχουμε κατά νου ότι θα πρέπει να «τσαλακωθούμε» έτσι ώστε να εξετάσουμε διάφορα θέματα. Τρίτο και τελευταίο θα πρέπει να έχουμε μία δομή, ένα πλαίσιο για το τι θα κάνουμε και κυρίως να έχουμε ένα στόχο, γιατί το κάνω με αυτό τον τρόπο, τι θέλω να πετύχω. Σαν εκπαιδευτικοί θα κληθούμε να έχουμε πολλούς ρόλους, αυτούς λοιπόν καλούμαστε να τους χρησιμοποιούμε με μεγαλύτερη εξειδίκευση και να είμαστε ευέλικτοι και συνειδητοποιημένοι για το αποτέλεσμα (Heathcote στο Prentki & Preston, 2009:200-206).

Πολλά από τα είδη είναι κάτω από το πρίσμα του Κοινοτικού ή Κοινωνικού Θεάτρου.

Στα πλαίσια αυτών είναι και το θέατρο στο γηροκομείο, το θέατρο της τρίτης ηλικίας. Θεατρικές ομάδες παρουσιάζουν έργα στους ηλικιωμένους που φιλοξενούνται σε οίκους ευγηρίας έχοντας σαν σκοπό τόσο τη διασκέδαση και την ψυχαγωγία τους, όσο και να ενισχυθεί η κοινωνικοποίηση τους, να έχουν ένα κίνητρο να βγουν από τα δωμάτιά τους και να έρθουν σε επαφή με τα υπόλοιπα μέλη αυτής της «κοινωνίας», τους υπόλοιπους φιλοξενούμενους, καθώς και με τα μέλη του θιάσου. Οι παραστάσεις αυτές όταν συνοδεύονται από μουσική, αλλά και χορό, μπορούν να συμβάλλουν και στη μνήμη των ανθρώπων αυτών και να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο για ηλικιωμένους ανθρώπους με προβλήματα μνήμης, όπως άνοια, Αλτσχάιμερ. Η Mary Kelly, συντονίστρια δραστηριοτήτων για ηλικιωμένους ανθρώπους, θυμάται πως μια κυρία που διέμενε σε ένα από τα γηροκομεία που δραστηριοποιούνταν και συνεργαζόταν δε μιλούσε, στο άκουσμα της μουσικής και βλέποντας τα μουσικά όργανα που έπαιζαν κατά την παράσταση ξεκίνησε να τραγουδάει (Irish Examiner). Έρευνες επίσης δείχνουν ότι μέσα από τις παραστάσεις μειώνεται το άγχος, η κατάθλιψη, αυξάνεται η επικοινωνία και η αλληλεπίδραση.

Στο άρθρο τους η Katherine Wimpenny και η Maggi Savin-Baden μας εξηγούν για την επίδραση των δραστηριοτήτων με βάση τις τέχνες, ιδιαίτερα τη χρήση του θεάτρου, και την ενίσχυση των επιδόσεων στις ζωές των πρεσβυτέρων στα πλαίσια ενός πρότζεκτ που συμμετείχαν ερευνητές του Πανεπιστημίου Coventry University της Βρετανίας, τοπικοί φορείς και μία θεατρική ομάδα. Παρατήρησαν δε πως είναι πολύ σημαντικές οι σχέσεις μεταξύ των μελών της ομάδας που υποστηρίζουν τη συμμετοχή και πως σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να υποτιμηθούν. Η διασκέδαση, η φιλία, η κοινή εμπειρία, η τόνωση του να βλέπει κανείς την «αλλαγή» μεταξύ τους φαίνεται να συμβάλλουν στη διαμόρφωση της εμπιστοσύνης της ομάδας και της θέλησης να κάνουν περισσότερα. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν κατά τη διάρκεια της δημιουργικής διαδικασίας μέσω της ανάπτυξης του περιεχομένου του κειμένου να γράψουν χρησιμοποιώντας τις ιστορίες τους, τις ιδέες τους, τις προτάσεις τους. Αυτό συνέβαλε στη βελτίωση και στην ανάληψη ευθυνών, στην εξωστρέφειά τους, για κάποιους αποτέλεσε κίνητρο να ξεκινήσουν να ξαναγράφουν ποιήματα, κείμενα. Η παράσταση αποτέλεσε ένα πολύ σημαντικό γεγονός για τα άτομα αυτά, γιατί πέρα του ότι δεν περίμεναν κάποιοι από αυτούς να παίξουν ποτέ στο σανίδι, η όλη διαδικασία τους πρόσφερε πολύ χαρά και πολύ διασκέδαση. Τους πρόσφερε μια αίσθηση υπερηφάνειας και ευχαρίστησης στην ανάληψη δράσης που πολλοί δεν πίστευαν ποτέ ότι είναι δυνατόν. Αυξήθηκε η αίσθηση της απόδοσης που παρατηρείται στη ζωή των ανθρώπων γενικότερα, αλλά και ως προς τη συμμετοχή σε κάτι που έχει προσωπικό νόημα και σημασία. Οι συμμετέχοντες αισθάνθηκαν ότι απέκτησαν μεγαλύτερη αίσθηση της υπηρεσίας, της φωνής και της παρουσίας τους στην κοινότητά τους. Ενισχύθηκε η αίσθηση της παρουσίας και της φωνής τους και καταρρίφθηκε η αμφισβητούμενη αντίληψη των δεξιοτήτων, των ικανοτήτων, των ανθρώπων μεγαλύτερης ηλικίας, κάτι που πραγματοποιήθηκε μέσα από την έκφραση του εαυτού

τους, της ευκινησίας, της γενναιότητας, της κατανόησης του συναισθήματος και φυσικά του χιούμορ. Αυτό συνέβη μέσα από τη δημιουργική διαδικασία και το υλικό που παρουσίασαν, όπως ψηφιακές ιστορίες, εκπαιδευτικό υλικό και δημόσιες παραστάσεις. Τα αποδεικτικά στοιχεία και οι συστάσεις που πρόσφερε το πρόγραμμα αυτό, σε συνδυασμό με τις νέες συνεργασίες, συνέβαλαν στην απόφαση του θεάτρου να αναλάβει διαρκή δέσμευση για την παράδοση της τέχνης στον πληθυσμό των 50 και άνω ατόμων (Wimpenny & Savin-Baden, 2015:1-17).

Η επιρροή του διευκολυντή (facilitator)-εμπυχωτή αντικατοπτρίζεται και εδώ, συμπεριλαμβανομένου του στυλ και της προσέγγισής του, καθώς και της δέσμευσης για πίστη στο ανθρώπινο δυναμικό και το όραμα του πώς οι τέχνες θα μπορούσαν να υποστηρίξουν τους ανθρώπους να εμπλουτίσουν τα όποια χαρίσματα έχουν και να ενδυναμωθούν. Ο ενθουσιασμός, η δημιουργικότητα, η ζεστασιά και ο σεβασμός του προς τα άτομα της ομάδας ήταν τα χαρακτηριστικά που ενέπνευσαν και ενεργοποίησαν τους τελευταίους στο να συμμετέχουν και να είναι συνεπής στην όλη διαδικασία του προγράμματος (Wimpenny & Savin Baden, 2015:1-17).

Τα ευρήματα στην παραπάνω έρευνα έδειξαν ότι η εμπλοκή των συμμετεχόντων σε μια καλλιτεχνική διαδικασία ήταν «αυτοβελτιωτική». Επιπλέον, πως το θέατρο και οι επιδόσεις σε αυτό παρέχουν ευκαιρίες για ποικίλα περιθωριοποιημένα μέλη μιας κοινότητας να συνδέονται και να συμμετέχουν σε μια κοινή δραστηριότητα και να μεταμορφώνουν τις απόψεις τους για τον εαυτό τους και τους άλλους. Οι συμμετέχοντες βρήκαν το πλαίσιο για να εκφραστούν, να είναι οι ίδιοι, να βρουν τα πράγματα για τον εαυτό τους και να αισθάνονται σεβαστά μέλη της κοινότητάς τους.

Το Θέατρο στις φυλακές ανήκει στο φάσμα του Κοινωνικού Θεάτρου. *«Ένωσα πως είμαι στην κοινωνία όχι στην φυλακή», «Όταν κατεβαίνουμε στην βιβλιοθήκη για πρόβα, είμαστε ελεύθεροι», «Πάνω στην σκηνή ένιωθα ελεύθερος», «Πρώτη φορά στην ζωή μου που κάνω κάτι τέτοιο. Νιώθω ευτυχισμένος».* Αυτά είναι μερικά από τα σχόλια κρατούμενων νεαρής ηλικίας (15-21) και διαφορετικών εθνικοτήτων στο Ειδικό Κέντρο Κράτησης Αυλώνα. Τα άτομα αυτά βίωσαν την εμπειρία του θεάτρου και της παράστασης μέσω του θεατρικού εργαστήριου που οργανώθηκε με την εθελοντική προσφορά του ηθοποιού, σκηνοθέτη, εμπυχωτή Στάθη Γράψα και ο οποίος είναι και ο δημιουργός του Θεατρικού Εργαστήριου Προσωπικής Ανάπτυξης του Εθνικού Θεάτρου. Σημαντική ήταν και η συμβολή του διευθυντή του δημοτικού σχολείου της φυλακής Νίκου Αρμένη, ο οποίος ήταν θετικός στην προσπάθεια αυτή και αποτέλεσε τον γεφυροποιό μεταξύ των παιδιών και του κ. Γράψα. Κάποιοι ήταν αρχικά πολύ διστακτικοί, κάποιοι εμφανίστηκαν σε κάποιες από τις συναντήσεις και μετά διέκοψαν, ενώ άλλοι ξαναεμφανίστηκαν. Τα παιδιά που έμειναν, έχοντας ο καθένας τη δική του προσωπικότητα, βιώματα, ανάγκες βρήκαν τη θέση τους μέσα στην ομάδα, συνεργάστηκαν, δούλεψαν, επικοινωνήσαν και το αποτέλεσμα

ήταν μοναδικό. Η μοναδικότητα αυτή αναφέρεται όχι τόσο στο αποτέλεσμα, στην παράσταση, αλλά κυρίως στο βίωμα, στη συμμετοχή σε αυτή τη δράση και σε όλα όσα αποκόμισαν. Ο κ. Γράψας μαζί με τους νέους αυτούς ανθρώπους παρουσίασαν την πρώτη τους παράσταση «*Αφετηρία*» στις 12 Μαρτίου 2011 (tvxs.gr, 2011). «*Η Αφετηρία είναι ένα θεατρικό δρώμενο το οποίο διαμορφώθηκε μέσα από συζητήσεις που έκανα με τα παιδιά της ομάδας, και πραγματεύεται διάφορα θέματα όπως τα βιώματά τους και τα συναισθήματά τους. Ιστορίες και καταστάσεις που δύσκολα μπορούμε να καταλάβουμε. Υπάρχει μια βαθύτερη και ουσιαστική ανάγκη σε όλο το δρώμενο (όπως και στη ζωή τους), για επικοινωνία, για μια γεφύρωση του τεράστιου κενού μεταξύ κοινωνίας και φυλακής και μια εσωτερική κραυγή απόγνωσης αυτών των παιδιών. Άρα η διαμόρφωση της δουλειάς έγινε μαζί με τα παιδιά. Δεν μπορούσε να γίνει αλλιώς.*» (tvxs.gr, 2011).

Οι χώροι αυτοί προσφέρουν ακραίες καταστάσεις όπου το κοινωνικό θέατρο έχει ζωτική και βαθιά επίδραση. Στην καθημερινή ζωή των φυλακών, στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και στην τιμωρία των κρατουμένων παρατηρούνται καταστάσεις ντροπής, ανατροπής, διαίρεσης, αποτροπής και αποδίδονται καταδίκες μείζονος σημασίας. Ένα θεατρικό πρόγραμμα στις φυλακές σημαίνει πως οι επαγγελματίες θεάτρου, οι εμπυχωτές καλούνται να εργαστούν πάνω σε μια πρακτική αποκατάστασης, η οποία προετοιμάζει τους φυλακισμένους για απελευθέρωση στον «πραγματικό» κόσμο (Thompson & Schechner, 2004:13-14).

Στα θεατρικά σχέδια των φυλακών οι κρατούμενοι δεν εμπλέκονται μόνο με μια «εξωπραγματική» κατάσταση, αλλά τους ζητείται προσωρινά να μεταμορφωθούν. Από φυλακισμένοι να γίνουν ηθοποιοί και από ηθοποιοί να αναλάβουν ένα συγκεκριμένο ρόλο. Οι σκηνές πραγματοποιούνται μετά από προσωπική εργασία των κρατουμένων και συζητήσεις με τον εμπυχωτή. Οι κρατούμενοι μέσα από τους ρόλους τους και τον κόσμο που κατασκευάζουν εμπλέκονται σε συζητήσεις, προβλήματα, συγκρούσεις. Μέσα από τη θεατρική διαδικασία μπορεί να δημιουργηθεί ένα ολόκληρο περιβάλλον παιχνιδιού όπου μπορούν να τεθούν όλα τα προβλήματα, οι ανησυχίες και οι συζητήσεις. Ο τρόπος με τον οποίο έχουν εξηγήσει και αξιολογήσει οι ίδιοι τα προγράμματα, είναι ότι μέσα από αυτή τη διαδικασία αναπτύσσουν δεξιότητες και ικανότητες που μπορούν να εκτελεστούν σε παρόμοιες κοινωνικές συναντήσεις στο μέλλον (Thompson, 2003:93-94).

Στις 6 Μαΐου 2019 πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της δράσης «Θεατρικά εργαστήρια προσωπικής ανάπτυξης για κρατούμενους» που υλοποιεί το Εθνικό Θέατρο, για πρώτη φορά η συνάντηση δύο ομάδων κρατουμένων. Η μία από τη Θήβα, το ΚΑΤΚΕΘ (Κέντρο Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων Ελαιώνα Θηβών) και η άλλη από τον Αυλώνα, το ΕΚΚΝΑ (Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα και γνωστές ως Φυλακές Ανηλίκων Αυλώνα), στο Κατάστημα Κράτησης της Θήβας. Ο τίτλος της παράστασης «*Κοινή Αφετηρία*» και σκηνοθέτης

αυτής ο Στάθης Γράψας. Τα κείμενα γραφήκανε από τους ίδιους τους κρατούμενους και όπως και η προηγούμενη θεατρική δράση που αναφέρθηκε έτσι και αυτή ήταν άκρως βιωματική. «Δύο ομάδες θα βρεθούν μαζί, πρώτη φορά, για να συνεργαστούν επί σκηνής. Θα κάνουν μια αναδρομή στο παρελθόν, στις εμπειρίες της ζωής και στα λάθη τους. Θα δουν τον εαυτό τους ευάλωτο και ταυτόχρονα δυνατό, ικανό να ανταπεξέλθει στις δυσκολίες του εγκλεισμού και να εφοδιαστεί με γνώση και ελπίδα για το μέλλον που τους περιμένει». Αυτό ήταν γραμμένο στην πρόσκληση που έλαβαν οι άνθρωποι που την παρακολούθησαν (<https://www.kommon.gr/politismos/item/2547-theatro-stis-fylakes-despoina-mou-leipeis-tis-olgas-mosxoxoritou>).

Σε συνέντευξή του ο Στάθης Γράψας στο «Κουτί της Πανδώρας» αναφέρει: «Δεν με ενδιαφέρει να τους καλλιεργήσω θεατρικές ικανότητες αλλά να βάλω λιθάρια στο νέο τους ξεκίνημα όταν αποφυλακιστούν. Να σταθούν πάλι στα πόδια τους, να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση. Να έχουν ενσυναίσθηση, να βοηθήσουν τον διπλανό τους. Το πιο σημαντικό είναι να αλλάξουν την ιδέα που έχουν οι ίδιοι για τον εαυτό τους και βγαίνοντας να μην είναι μονόδρομος η υποτροπή».

Το Θέατρο στη Φυλακή εντάσσεται στο πλαίσιο του κοινωνικού θεάτρου, με όλες τις παραμέτρους του και χρησιμοποιώντας κατά κύριο λόγο θεατρικές τεχνικές του Boal. Ο James Thompson μαζί με τον συνάδελφό του Paul Heritage ιδρύουν το 1992 το The Theatre in Prisons and Probation (TIPP) Centre, δίνοντας προτεραιότητα σε συμμετοχικά και εργαστηριακά προγράμματα με κρατούμενους και νέους ανθρώπους και όπου ο οργανισμός έχει αναπτύξει μακροπρόθεσμες σχέσεις με διάφορες υπηρεσίες ποινικής δικαιοσύνης (Thompson, 2003:90). Το θέατρο μέσα στις φυλακές είναι μια θετική και αποτελεσματική δράση. Μέσα από τις σταθερές συναντήσεις, την συνέπεια, την ορθή καθοδήγηση, τη βιωματικότητα, τη συνεργασία, την έκφραση μέσου του σώματος και του λόγου, των λέξεων, ο φυλακισμένος αποκτά μια διαφορετική αντίληψη των πραγμάτων-καταστάσεων, για το πως πραγματικά είναι, πως ο ίδιος τα αντιμετωπίζει και ποιος θα ήταν ο καλύτερος τρόπος να τα αντιμετωπίσει. Υιοθετώντας μια αισθητική στάση και αναπτύσσοντας δεξιότητες, οι οποίες ενισχύονται και αναδεικνύονται μέσα από τις ποικίλες πρακτικές των τεχνών, τα άτομα αυτά έχουν πολλά οφέλη κυρίως ως προς την αυτοεκτίμηση, την εμπιστοσύνη, τις νέες προοπτικές (Balfour & Freebody, 2018:25-27).

Οι Thompson και Schechner (2004:14) κάνουν έναν παραλληλισμό μεταξύ των κοινοτήτων των φυλακισμένων και την ευρύτερη διαδικασία μιας παράστασης καθώς και εξηγούν πως δουλεύοντας σε ένα θεατρικό πρόγραμμα στις φυλακές σημαίνει πως οι άνθρωποι αυτοί αποκαλούνται «εγκληματίες», έχουν ήδη ένα ρόλο, φοράνε τις στολές της φυλακής, έχουν δηλαδή κοστούμια και καλούνται να ζήσουν σύμφωνα με στενά διαχειριζόμενα όρια, σενάρια (βρίσκονται στα σωφρονιστικά ιδρύματα ως αποτρεπτικοί παράγοντες για τους άλλους: οι ποινές τους

λειτουργούν για ένα ευρύτερο κοινωνικό κοινό). Παραλληλίζουν τον τέταρτο νοητό τοίχο του θεάτρου με τους τέσσερις τοίχους ενός κελιού, οι οποίοι παρακολουθούνται από όλες τις γωνίες.

Στα πλαίσια του Κοινωνικού Θεάτρου ανήκει και το Θέατρο σε εμπόλεμη ζώνη ή το Θέατρο της Ειρήνης και του Πολέμου. Ο James Thompson πέρα από το θέατρο στις φυλακές ασχολήθηκε ιδιαίτερα και με το θέατρο σε εμπόλεμες ζώνες. Ο ίδιος πάντα χρησιμοποιεί το δράμα για να διερευνήσει καταστάσεις, ελπίζοντας στην επίλυση των οποιοδήποτε συγκρούσεων. Αρχικά το έπραξε ως συνιδρυτής του Theatre in Prisons and Probation (Tipp). Αργότερα χρησιμοποίησε παρόμοιες τεχνικές για να διερευνήσει ζητήματα συμφιλίωσης και δικαιοσύνης με εκείνους που εμπλέκονται σε εθνο-φυλετική ή θρησκευτική βία. Οι συμμετέχοντες είναι μαθητές ή παιδιά σχολείου, πρόσφυγες, άνθρωποι μιας κοινότητας που βίωσαν το πόλεμο, πολεμιστές, άνθρωποι σε χωριά ή πόλεις που είναι υπό κατοχή ή υπό συνθήκες απαγορευτικές (π.χ. απαγόρευση κυκλοφορίας) (Thompson, 2009:15-18, 20-28).

Στα βιβλία του *Digging Up Stories: Applied Theatre, Performance and War* (2005), *Performance In Place Of War* (co-authored with Jenny Hughes and Michael Balfour) (2009) και *Performance Affects, Applied Theatre and the End of Effect* (2009) αναφέρεται στο είδος του θεάτρου αυτού εκτενέστερα, παραθέτει παραδείγματα του έργου που έχει ο ίδιος επιτελέσει μαζί με συναδέλφους και συνεργάτες του στο Κοσσυφοπέδιο, σε εδάφη της Παλαιστίνης, στη Σρι Λάνκα, στο Σουδάν, στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό και αλλού.

Το Forum Theatre, η αφήγηση - storytelling και η δραματοποίηση ιστοριών των ανθρώπων που έχουν πληγεί από τον πόλεμο, παρατηρούνται κατά κύριο λόγο στο Θέατρο σε εμπόλεμη ζώνη. Ένα παράδειγμα αφήγησης ιστοριών πολέμου που εξελίχθηκαν σε παράσταση είναι το παράδειγμα μιας ομάδας εφήβων της πόλης Popasna της Ουκρανίας. Η παράσταση είχε τον τίτλο «*At a Full Volume*» με σκηνοθέτη τον Γερμανό Georg Genoux του Theatre for Displaced Persons. (<https://www.huckmag.com/perspectives/reportage-2/theatre-uniting-youth-war-torn-ukrainian-city/>).

Οι εμπυχωτές, οι ηθοποιοί, που ασχολούνται με αυτή τη μορφή εφαρμοσμένου θεάτρου εργάζονται με άτομα κάθε ηλικίας που υπήρξαν θύματα, άμαχος πληθυσμός, που μπορεί να ήταν μαχητές ή και δράστες. Άτομα τρομοκρατημένα, γεμάτα φόβο που έχουν γίνει μάρτυρες βίαιων πράξεων, άτομα που είτε πρόθυμα είτε απρόθυμα εμπλέκονταν σε καταστάσεις που ασκούσαν βία. Τα άτομα σε μια κατάσταση πολέμου δεν έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν το «ρόλο» τους. Κάποιοι προσποιούνται ότι είναι αυτό που δεν είναι και θα ήθελαν να είναι (Thompson & Schechner, 2004:14). Όλοι όσοι ασχολούνται με αυτή τη μορφή θεάτρου, εμπυχωτές, ηθοποιοί, αναγνωρίζουν το γεγονός ότι οι άνθρωποι που έχουν βιώσει τον πόλεμο δεν έχασαν μόνο αγαπημένους άνθρωπου και τα σπίτια τους, αλλά κινδύνευσαν εξαιτίας του πολέμου να χάσουν

και τον πολιτισμό τους. Μέσα από το δράμα επιδιώκουν να ανακαλύψουν πώς οι άνθρωποι αυτοί αντιμετώπισαν και ξεπέρασαν το τραύμα τους ή και να βοηθήσουν στο να εκφραστούν και να αποτελέσει το δράμα αφορμή να ξεπεραστεί η τραυματική αυτή εμπειρία.

Ο Thompson αναφέρει πως η πολιτική που ακολουθεί, αυτό που προτείνεται μέσα από το έργο του και στο βιβλίο του *Performance Affects, Applied Theatre and the End of Effect* (2009:179-180) είναι πως να δουλεύουμε στο να κρατήσουμε τους ανθρώπους αυτούς ζωντανούς, να εκτιμήσουν τη ζωή τους και τη ζωή των άλλων και να ανακοινώσουν με υπερηφάνεια ότι αξίζει να ζήσουν και εκτιμούν το γεγονός ότι είναι ζωντανοί.. Σημειώνει δε πως η χαρά, η ευτυχία και οι εορτασμοί είναι αναπόφευκτες εκδηλώσεις σε αυτή την προσπάθεια της ανασύνταξης αυτών των ανθρώπων. «Σπρώχνοντας πίσω τα τραπέζια σε μία τάξη και δημιουργώντας μια όμορφη και διαφορετική κατάσταση, μετατρέποντας το χώρο εργασίας μιας φυλακής σε ένα φανταστικό τοπίο, χορογραφώντας άτομα σε αναπηρικά αμαξίδια ή ένα μπαλέτο σε ένα βομβαρδισμένο κτίριο, όλα αυτά μπορεί να είναι αρκετά μακριά από τη δομή του κόσμου που μας περιβάλλει, αλλά δεν παύουν να είναι ένα είδος θριάμβου αντοχής κάποιων ανθρώπων» (Thompson, 2009: 180).

«Working to keep people alive, to value their and others' lives, and to announce proudly that they are worthy of living and being valued for being alive, is then central to the politics proposed here» (Thompson, 2009:180).

Ο Jonathan Fox και η Jo Salas ήταν οι ιδρυτές του Playback Theatre (Θέατρο Αναπαραγωγής) το 1975. Η βασική ιδέα του θεάτρου αυτού είναι πολύ απλή, αλλά συνάμα μπορεί να έχει πολύπλοκες και βαθιές συνέπειες. Κάποιος λοιπόν αφηγείται μια ιστορία ή κάποιο γεγονός από την προσωπική του ζωή και έπειτα επιλέγει ηθοποιούς να υποδυθούν τους διάφορους ρόλους της ιστορίας του. Στη συνέχεια παρακολουθούν την παράσταση που βασίζεται στην ιστορία τους, η οποία έχει αναδημιουργηθεί και έχοντας μια καλλιτεχνική δομή και συνοχή. Και σε αυτή την περίπτωση υπάρχει ένας διαμεσολαβητής μεταξύ αυτού που αφηγείται και των ηθοποιών, ο οποίος «συγκεντρώνει» την ουσία, τον πυρήνα της ιστορίας έτσι ώστε αυτό να βοηθήσει τους ηθοποιούς στην ερμηνεία τους. Οι ηθοποιοί παρουσιάζουν τις ιστορίες με φροντίδα, ενσυναίσθηση, ενίοτε και χιούμορ, δημιουργώντας μια προοπτική τόσο για τον αφηγητή όσο και για το υπόλοιπο κοινό. Η ομάδα συνήθως δεν αποτελείται από μεγάλο αριθμό ατόμων.

Το Playback Theatre δημιουργεί ένα τελετουργικό χώρο όπου κάθε ιστορία -όσο συνηθισμένη ή ασυνήθιστη, εύκολη ή δύσκολη, ευχάριστη ή δυσάρεστη είναι- μπορεί να ειπωθεί και αμέσως να μετατραπεί σε θέατρο. Η μοναδικότητα του κάθε ατόμου τιμάται και επιβεβαιώνεται, ενώ ταυτόχρονα οικοδομεί και ενισχύει τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων της κοινότητας. Συμμετοχικότητα, κοινωνική δράση, πρόθεση για προσωπική και κοινωνική

μεταμόρφωση, σεβασμός, εμπιστοσύνη, ανάπτυξη της ικανότητας του να ακούω τον άλλο και να σέβομαι το βίωμά του, ικανοποιούνται στο Playback Theatre. Ένα νοσοκομείο, ένα σχολείο, ένας κλασικός χώρος θεάτρου ή ακόμα και ένας εργασιακός χώρος μπορεί να αποτελέσει κατάλληλη τοποθεσία για την πραγματοποίηση του Θεάτρου Αναπαραγωγής.

Το Θέατρο της Αναπαραγωγής μπορεί να αποτελέσει μέρος μιας δραματοθεραπείας ή ενός ψυχοδράματος. Ο Fox παραδέχεται ότι έχει επηρεαστεί από τις θεωρίες τόσο του Freire όσο και του Boal, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι αποσκοπούν στην ίδια κατεύθυνση (Άλκηστις, 2008:75-77, Salas, 1983:15-25).

Το Θέατρο στο Μουσείο (διαδραστικό ή μη) (Museum Theatre / Interactive theatre) είναι ως είδος κάτι σχετικά νέο και συναντάται σε μουσεία αλλά και σε μνημεία πολιτισμικού ενδιαφέροντος όπου οι θεατές συμμετέχουν ενεργά ή και όχι, σε παραστάσεις που είναι σχετικές με την ιστορία των εκθεμάτων, του χώρου. Μέσα από τη θεατρική δράση στο μουσείο οι πληροφορίες για την ιστορία των εκθεμάτων, τη ζωή στο παρελθόν (π.χ. αρχαιότητα, η Αθήνα σε άλλη δεκαετία) βιώνονται και μένουν στη μνήμη των επισκεπτών - θεατών πιο έντονα (Πίσχου, 2018).

Σχετικές δράσεις παρατηρούνται και στον ελλαδικό χώρο από το Μουσείο Μπενάκη σε συνεργασία με το Εθνικό Θέατρο την περίοδο 2016-2017, όπου τα αντικείμενα του Μουσείου, ως πρωταγωνιστές, αφηγούνται πτυχές της ιστορίας μέσα από κείμενα που δραματοποιούν οι ηθοποιοί. Στον «Φιλοκτήτη» του Σοφοκλή η παράσταση σχολιάζει τη σκηνή που κοσμεί ένα αττικό ερυθρόμορφο αγγείο των μέσων του 5ου αιώνα π.Χ. (<https://www.n-t.gr/el/events/other/neoptolemoumuhsis>). Αντίστοιχες δράσεις συνέβησαν και στο Βιομηχανικό Μουσείο Φωταερίου και Μουσείο Ελιάς και Λαδιού στη Σπάρτη (<https://gasmuseum.gr/index.php/draseis-tou-mouseiou/past-events>, Ερριέτα Μπελέκου, 18-01-2017 και <https://www.agro24.gr/ypoloipa-themata/tehni-politismos/me-theatro-giortazei-ti-diethni-imera-moyseion-moyseio-elias-kai>).

Το Θέατρο των Επιχειρήσεων ως στόχο έχει την επίλυση προβλημάτων στην εργασιακή κοινότητα, σε επιχειρήσεις και οργανισμούς, όπως κακή συνεργασία μεταξύ του προσωπικού, δυσχερής επικοινωνία με πελάτες και παρουσιάσεις, απολύσεις. Επαγγελματίες ηθοποιοί παρουσιάζουν μία παράσταση και το προσωπικό υποχρεούται να την παρακολουθήσει, ακόμα και να εμπλακεί ενεργά. Το θέμα της παράστασης σχετίζεται με ένα πρόβλημα που απασχολεί την εταιρεία και το οποίο συζητάτε μεταξύ της ομάδας των καλλιτεχνών και της διεύθυνσης της εταιρείας. Τεχνικές του Boal συναντώνται και σε αυτήν την περίπτωση (Πούχγερ, 2011:127-128).

Ολοκληρώνοντας, ένα ακόμα είδος Εφαρμοσμένου Θεάτρου είναι αυτό του Θεάτρου στο Νοσοκομείο, το οποίο τα τελευταία χρόνια έχει μια δυναμική εμφάνιση στο χώρο. Η εμφάνιση

του έχει να κάνει είτε με τη χρήση του ως εκπαιδευτικό εργαλείο για τους φοιτητές, τους εκπαιδευόμενους και τους επαγγελματίες που κινούνται στο χώρο αυτό και εργάζονται ή πρόκειται να εργαστούν στο χώρο υγείας, είτε με παραστάσεις στο χώρο του νοσοκομείου για τους ασθενείς ως ένα μέσο ανακούφισης, διασκέδασης, αγκαλλίασης.

Ξεκινώντας από το πρώτο σκέλος αρκετά Πανεπιστήμια ,κυρίως του εξωτερικού όπως το The University of Michigan Medical School και το George Washington University School of Medicine, χρησιμοποιούν το εφαρμοσμένο θέατρο με επιτυχία ως μία εκπαιδευτική και επαγγελματική στρατηγική στην εκπαίδευση - κατάρτιση των επαγγελματιών του τομέα της υγείας όπου αλληλοεπιδρούν με τους ασθενείς. Πιο συγκεκριμένα, διαδραστικές θεατρικές τεχνικές χρησιμοποιούνται για την καλύτερη προετοιμασία αυτών των ατόμων έτσι ώστε να ενημερώσουν π.χ. με άσχημα νέα τους ασθενείς τους, να προβληματιστούν με τα πιθανά πλαίσια, τις προσεγγίσεις, τις προοπτικές και τις αντιδράσεις δίνοντας και λαμβάνοντας κακά νέα (Segarra, Zavala & Hammonds-Odie, 2017:1-5). Το Sydney Medical School παρουσίασε ένα πρόγραμμα που απευθύνονταν στους φοιτητές ιατρικής όπου μέσα από ασθενείς με χρόνιες παθήσεις και αναπηρίες θα μπορούσαν να δουλέψουν και να μάθουν τις ιατρικές αρχές και κλινικές πρακτικές που ισχύουν κατά περίπτωση. Το δεύτερο μέρος αυτού του προγράμματος συμπεριλάμβανε εργαστήριο βασισμένο στο Forum Theatre και τις πρακτικές του Boal προκειμένου οι φοιτητές της ιατρικής μέσα από τη δράση και τη συμμετοχή να παρέμβουν, να προτείνουν, να κάνουν υποθέσεις για το πως μπορούν να έχουν μια ικανοποιητική επικοινωνία με τον ασθενή και να κατανοήσουν τις προτεραιότητες, τις αξίες, τη διαφορετικότητα της κουλτούρας του ασθενή (Ivory, Dwyer & Luscombe, 2016:171-178).

Το Εφαρμοσμένο Δράμα/Θέατρο έχει αποδειχθεί ότι είναι ένας διαδραστικός και αποτελεσματικός τρόπος που μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους, τους επιστήμονες και τους επαγγελματίες του τομέα υγείας να προετοιμαστούν, να ασχοληθούν με προκλητικές καταστάσεις του επαγγέλματός τους και να ευαισθητοποιηθούν για τις προκλήσεις που μπορεί να αντιμετωπίσουν. Συνενώνοντας επιστήμονες με διαφορετικό υπόβαθρο και επίπεδα εμπειρίας σε ένα ασφαλές περιβάλλον, αυτές οι ασκήσεις μπορούν να υποστηρίξουν κρίσιμες συζητήσεις που διαφορετικά δεν θα λάμβαναν χώρα (Segarra, Zavala & Hammonds-Odie, 2017:1-5, Brodzinski στο Bates et al, 2014:165-184).

Το σύγχρονο νοσοκομειακό περιβάλλον είναι προσανατολισμένο προς την παροχή ενός ασφαλούς και θεραπευτικού περιβάλλοντος για όσους πάσχουν από διάφορες ασθένειες. Στο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης, οι ασθενείς λαμβάνουν τη πιο σύγχρονη φροντίδα που είναι διαθέσιμη. Επωφελούνται από τη σύγχρονη τεχνολογία που έχουν στην ευχέρεια τους οι γιατροί και το νοσηλευτικό προσωπικό, καθώς και την καλύτερη και τρέχουσα ενημέρωση πάνω σε

θέματα που αφορούν το ανθρώπινο σώμα και τις θεραπείες που διατίθενται (Rokach, 2016:399-401). Παρ' όλα αυτά η εμπειρία του να ασθενήσει κάποιος και να χρειαστεί να νοσηλευτεί είναι ένα γεγονός που δημιουργεί στρες, άγχος και ασκεί μεγάλη ψυχολογική δυσφορία στον νοσηλευόμενο, (ενήλικο ή ανήλικο), αλλά και την οικογένειά του.

Τα ποικίλα συμπτώματα που μπορεί να έχει η κάθε ασθένεια θέτουν το σώμα σε μια κατάσταση συνεχούς πίεσης, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει κόπωση, ακινησία και ακόμη και απώλεια σωματικών λειτουργιών και ελέγχου. Δεν είναι μόνο η ταλαιπωρία της νόσου και η αγωνία που ασκεί πίεση στο σώμα, αλλά υπάρχουν και παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την ψυχολογική κατάσταση του ασθενούς (Rokach, 2016:399-401). Η παραμονή στο νοσοκομείο, ιδίως όταν έχει μακροχρόνια διάρκεια, αναστατώνει τη ζωή του, τον βγάζει από την καθημερινότητά του και τη ρουτίνα του (Rokach & Matalon, 2007:301-304, Rokach, 2016:399-401). Εάν η εμπειρία της νοσηλείας αποτελεί για έναν ενήλικα μια τραυματική και στρεσογόνα κατάσταση, ας σκεφτούμε πόσο πιο μεγάλο είναι το άγχος, η δυσαρέσκεια και ο φόβος ενός παιδιού. Το παιδί νιώθει ευάλωτο και δεν έχει μόνο να αντιμετωπίσει τον πόνο ή τις συνέπειες της νόσου του, αλλά απομακρύνεται από τους οικείους του και το οικείο και ασφαλές περιβάλλον του, που είναι η οικογένεια και το σπίτι του και πρέπει να προσαρμοστεί σε νέα δεδομένα.

Την ίδια αναστάτωση βιώνει και ο οικογενειακός του περίγυρος, οι οποίοι πολλές φορές ανησυχώντας για την υγεία του ανθρώπου τους ζούνε και αυτοί σε μία συνεχή κατάσταση στρες και αγωνίας, εναποθέτοντας την απόλυτη πίστη τους στο ιατρικό προσωπικό από το οποίο αναμένουν να πράξει τα δέοντα, να παράσχουν την καλύτερη δυνατή φροντίδα και θεραπεία στον άνθρωπό τους (Rokach & Matalon, 2007:301-304, Rokach, 2016:399-401).

Σε αυτή τη δύσκολη και ψυχοφθόρα κατάσταση κάποιοι άνθρωποι έρχονται για να προσφέρουν αγαλλίαση, συμπόνια, διασκέδαση, γέλιο, ξενοιασιά, ανακούφιση. Είναι θεατρικές ομάδες που συνδράμουν για να προσφέρουν με το ευεργετικό αυτό φάρμακο που ονομάζεται «Θέατρο». Το κομμάτι αυτό αφορά το δεύτερο σκέλος της εμφάνισης του Εφαρμοσμένου Θεάτρου στο Νοσοκομείο.

Το Θέατρο στο Νοσοκομείο ανήκει στα πλαίσια του κοινωνικού θεάτρου και ενώ στο εξωτερικό εμφανίζεται σχεδόν μια εικοσιπενταετία, στη χώρα μας η εμφάνισή του είναι πιο πρόσφατη. Η επίδραση που μπορεί να έχει το θέατρο σε έναν άνθρωπο που νοσεί μπορεί να είναι ευεργετική, θεραπευτική και η σχέση αυτή θεάτρου και νόσου γνωρίζουμε πως έχει τις ρίζες της από αρχαιοτάτων χρόνων.

Το Θέατρο στο Νοσοκομείο για τους ανθρώπους που είναι στη θέση του ασθενή και ειδικά τα παιδιά ασθενείς, είναι το είδος του Εφαρμοσμένου Θεάτρου το οποίο ολοκληρώνει το κεφάλαιο αυτό και θα αναλυθεί εκτενέστερα στο επόμενο της εργασίας.

Κεφάλαιο 2. Θεατρικές δράσεις για παιδιά σε νοσηλευτικά ιδρύματα

The hospital is like a living body; seen from the outside it is full of mysterious hidden processes which can fascinate and terrify us. Inside, patients and staff exist in a symbiotic relationship, moving around a complex system on a joint quest to heal. (IOU Theatre publicity material) (Brodzinski,2010:26)

2.1 Το θέατρο στο νοσοκομείο για παιδιά και οι στόχοι του

Το θέατρο αποτελεί μια μορφή τέχνης που έχει τις ρίζες της στην αρχαιότητα και αποτελούσε ανέκαθεν ένα μέσο διασκέδασης, κοινωνικοποίησης, ψυχικής ίασης, αισθητικής, καλλιτεχνικής και μορφο-εκπαιδευτικής καλλιέργειας (Απέργης, 1990:24-25, Γραμματάς, 2015: 143- 151,171, Sommerstein, 2006:19-22, 28-29, Moretti, 2004:40, Easterling, 2018:53-79,189-224). Είναι μια μορφή τέχνης η οποία μπορεί να συνδεθεί και με άλλους επιστημονικούς κλάδους και να αποτελέσει αντικείμενο μελέτης σε συνάρτηση με την ιστορία, την φιλολογία, την κοινωνιολογία, την ψυχολογία, την αρχιτεκτονική, την παιδαγωγική, την ιστορία του πολιτισμού, το μάρκετινγκ. Αυτός είναι ακόμα ένας λόγος για το γεγονός ότι αποτελεί μια πολύπλευρη και πολυσύνθετη τέχνη. Το θέατρο στην πορεία των αιώνων εξελίχθηκε, αναπτύχθηκε, πειραματίστηκε, αγαπήθηκε από όλο και περισσότερους ανθρώπους και δεν αποτελούσε προνόμιο μόνο των ενηλίκων, αλλά και των ανήλικων πλέον θεατών (Γραμματάς, 1999:24-24).

Το θέατρο αποτέλεσε και μέρος της εκπαίδευσης από την εμφάνισή του και η εισαγωγή και η αξιοποίηση του στο χώρο αυτό παρατηρείται στην Ευρώπη από το Μεσαίωνα μέχρι και τις μέρες μας. Οι στόχοι διαφέρουν ανά περίοδο. Αρχικά ήταν θρησκευτικοί (Καθολικά μοναστήρια), προπαγανδιστικοί, επαναστατικοί (Τάγματα Ιησουιτών), ανθρωπιστικοί και εθνικιστικοί κατά την περίοδο του Διαφωτισμού (18^{ος} - 19^{ος} αι.), κοινωνικοί. Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα με το κίνημα της Νέας Αγωγής που συμβάλει στη Νέα Παιδαγωγική και με τη συμβολή της ψυχανάλυσης (Φρόυντ) η θεατρική αγωγή εντάσσεται στο αναλυτικό πρόγραμμα θεωρώντας ότι συμβάλλει στην ενεργητική και βιωματική μάθηση. Στις μέρες μας η θεατρική αγωγή κατέχει εξέχουσα θέση στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών σε όλα σχεδόν τα εκπαιδευτικά συστήματα του κόσμου (Παπαδόπουλος Σ. στο Γραμματάς, 2014:147-155).

Εκτός όμως της εκπαίδευσης το θέατρο αποτέλεσε και καλλιτεχνικό γεγονός για τα ίδια τα παιδιά. Στην ιστορία του θεάτρου για ανήλικους θεατές κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου και τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια σημειώνονται περιπτώσεις που και τα ίδια τα παιδιά υπήρξαν

ηθοποιοί σε παραστάσεις που απευθύνονταν σε συνομήλικους τους Από το 1970 και έπειτα, τόσο στην Ευρώπη όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο λόγω των διάφορων κοινωνικών ανακατατάξεων η κατηγορία του θεάτρου για παιδιά μπαίνει σε μια πιο δημιουργική τροχιά (Γραμματάς, 1999:32-35, 2010:23-25, Deldime, 1996:28-30). Τα παιδιά πλέον δεν θεωρούνται ένα κατώτερο κοινό από αυτό των ενηλίκων με χαμηλές προσλαμβάνουσες, αντιθέτως είναι ένα κοινό που μπορεί να κατανοήσει υψηλά νοήματα, ενδιαφέρεται για τους κώδικες που υπάρχουν στην εκάστοτε παράσταση και είναι αυστηρός κριτής. Η διαφορά τους με το ενήλικο κοινό είναι ότι στους θεατές αυτούς δε λειτουργεί πλήρως η «θεατρική σύμβαση» και χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι έχουν κοινά ενδιαφέροντα και προσληπτικές ικανότητες.

Οι παραστάσεις και τα έργα είναι ισάξια αισθητικά, καλλιτεχνικά, θεματικά, ειδολογικά με αυτά των ενηλίκων. Πρόκειται για εξίσου σημαντικές θεατρικές παραγωγές οι οποίες διέπονται από όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που θα τις οδηγήσουν σε ένα άρτιο καλλιτεχνικό γεγονός. Σαφέστατα τα ενδιαφέροντα τους διαφέρουν, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι το έργο υπολείπεται αξιών. Το κείμενο είναι άρτιο και έχει όλες τις αξίες από τις οποίες διέπετε ένα δραματικό κείμενο. Έχει θεατρικότητα, συναρπαστική δράση, πλοκή που να κρατάει αμείωτο το ενδιαφέρον των θεατών, συγκρούσεις που να προκαλούν έντονες συγκινήσεις και φυσικά ήρωες και χαρακτήρες με τους οποίους ο ανήλικος θεατής μπορεί να ταυτιστεί και αν μη τι άλλο τους έλκει το ενδιαφέρον. Επίσης μία θεατρική παράσταση στηρίζεται και απαρτίζεται από ένα πλήθος θεατρικών κωδίκων, πρωτογενείς και δευτερογενείς, οι οποίοι λειτουργούν με ποικίλους τρόπους κάθε φορά αλλά τόσο οι πρώτοι όσο και οι δεύτεροι σε αυτό το συγκεκριμένο είδος θεάτρου είναι εξίσου σημαντικοί και απαραίτητοι. Ο σκηνοθέτης με την σκηνοθεσία του, η υποκριτική του ηθοποιού, η εκφορά του λόγου, η μιμική και η κινησιολογία του, ο σκηνικός διάκοσμος, ο φωτισμός, η μουσική, τα κοστούμια, το μακιγιάζ και η κόμμωση είναι βασικοί κώδικες στο θέατρο για ανήλικους θεατές γιατί ο καθένας από αυτούς, αλλά και συνδυασμό όλοι μαζί συμβάλλουν στο να μεταδώσουν τα όποια μηνύματα του έργου, μέσω αυτών θα δημιουργείται η αμφίδρομη σχέση μεταξύ σκηνής -πλατείας, είναι αυτοί που θα κρατήσουν αμείωτο το ενδιαφέρον του θεατή και θα του δώσουν την ευκαιρία να αποκωδικοποιήσει τα μηνύματα σύμφωνα με το άτομό του (Γραμματάς, 2010:43-52, Παπακώστα στο Γραμματάς, 2010:361-407).

Συνεπώς οι παραστάσεις που απευθύνονται στους ανήλικους θεατές θα πρέπει να συνδυάζουν το καλλιτεχνικό με το παιδαγωγικό, το ψυχαγωγικό με το μορφωτικό, όπως συμβαίνει και στις περιπτώσεις των λογοτεχνικών κειμένων που απευθύνονται στο κοινό αυτών των αναγνωστών (Γραμματάς, 2010:33).

Παιδιά όμως εκτός από το ασφαλές και με γεμάτο θαλπωρή περιβάλλον της οικογένειας, η οποία τους καλύπτει τις εκάστοτε ανάγκες και τους παρέχει τη δυνατότητα να επισκεφτούν ένα θέατρο και να παρακολουθήσουν μία παράσταση είτε μαζί τους είτε στα πλαίσια επίσκεψης με το

σχολείο, υπάρχουν και σε άλλες δομές. Παιδιά υπάρχουν σε θεραπευτικά ιδρύματα αποκατάστασης, παιδιά υπάρχουν σε καταυλισμούς Ρομά, παιδιά υπάρχουν σε καταυλισμούς προσφύγων, σε ορφανοτροφεία, σε νοσοκομεία, σε φυλακές ανηλίκων.

Τα παιδιά που βρίσκονται σε κάποιο νοσηλευτικό ίδρυμα έχουν αντίστοιχα ενδιαφέροντα, χαρακτηριστικά και ανάγκες με αυτά των παιδιά της ηλικίας τους, μόνο που για σοβαρούς λόγους υγείας βρίσκονται σε κάποιο νοσοκομείο. Οι ανάγκες πιθανότατα στην πορεία μεταβάλλονται, αλλά είναι φυσιολογικό δεδομένου της κατάστασης που αντιμετωπίζουν. Η ιδέα του Θεάτρου για Παιδιά στο Νοσοκομείο έρχεται με την ελπίδα της ανακούφισης και της χαράς, αλλά και τη θετική επίδραση τόσο στην υγεία όσο και στη μελλοντική πορεία του ασθενή-παιδιού. Οι στόχοι της συγκεκριμένης μορφής θεάτρου είναι πέρα της ανακούφισης και της χαράς τα παιδιά να μπορέσουν να εκφραστούν, να ταυτιστούν, να ονειρευτούν και να ξεχάσουν έστω και για λίγο το λόγο και το χώρο που βρίσκονται.

Στη συγκεκριμένη εργασία θα ασχοληθούμε με τα παιδιά που βρίσκονται σε κάποιο νοσηλευτικό ίδρυμα και θα εξετάσουμε πως το θέατρο συμβάλλει στην ανακούφιση της κατάστασης που υπόκεινται τα παιδιά αυτά, ποιες είναι οι αρετές του και πως επιδρούν στο παιδί, καθώς και με ποια μέσα. Επιπλέον στόχος της εργασίας είναι να γνωρίσουμε ανθρώπους που επισκέπτονται τα ιδρύματα αυτά και προσφέρουν με πολύ αγάπη την τέχνη του θεάτρου, να αναδειξουμε τις ευεργετικές συνέπειες του, καθώς και να προτείνουμε ποιες άλλες θεατρικές μορφές και γιατί θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στα πλαίσια του θεάτρου στο νοσοκομείο.

Η θεραπευτική δράση του θεάτρου ξεκινάει ήδη από την αρχαιότητα όπου υπήρχε η σκέψη ότι στο θέατρο μπορεί να λειτουργήσει θεραπευτικά. Ο Αριστοτέλης στην *Ποιητική* του θέτει τον όρο της «κάθαρσις» ([...] δι' ἑλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν), με την έννοια του καθαρισμού από κάτι που προβληματίζει και είναι επιβλαβές για το άτομο ψυχικά και συναισθηματικά. Προσδίδει ένα καθαρτικό χαρακτήρα στο θέατρο που προσφέρει «...λύτρωση, ανακούφιση, συνειδητοποίηση και αυτό-θεραπεία στο θεατή» (Γραμματάς, 2015:35-36). Ταυτιζόμενος ο θεατής με τους ήρωες και τα πάθη τους κατά τη διάρκεια της παράστασης του προκαλούνται ποικίλα έντονα συναισθήματα. Στο τέλος όμως επέρχεται ανακούφιση και ψυχική ηρεμία, με την έκβαση της ιστορίας είτε γιατί υπάρχει δικαίωση και ηθική αποκατάσταση είτε γιατί βρίσκει διέξοδο της δικής του θέσης μέσα από την ταύτιση. Βέβαια για τον όρο αυτό και το νόημα του έχουν γραφτεί πολλές απόψεις (Δρομάζος, 1982:126-183, Μαρκαντωνάτος Γ. στο <https://www.tovima.gr/2013/03/31/opinions/to-ainigma-tis-aristotelikis-katharsis/>), εμείς όμως στεκόμαστε σε αυτό που ο ίδιος ο Αριστοτέλης είχε κατά νου την «θεραπευτική» έννοια, ότι η τραγωδία έχει μια θετική ψυχολογική επίδραση στον θεατή, ήταν μια μορφή εξαγνισμού (Balme, 2012:94-99). Στην εκδοχή της καθάρσεως του Vygotsky τα

συναισθήματα, υπό την επίδραση του έργου τέχνης, μετασχηματίζονται και οδηγούνται στην εκτόνωση τους (Πουρκός, 2009:83,169). Επίσης το αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου αποτέλεσε ένα χώρο θεραπείας, το αρχαιότερο ίσως δραματοθεραπευτικό κέντρο, μαζί με αυτό της Κω. Εκεί ήταν χτισμένο το θεραπευτήριο της Επιδαύρου, το Ασκληπιείο, όπου παιζόντουσαν έργα θρησκευτικού χαρακτήρα καθώς και ιστορίες προερχόμενες από τα βιώματα των εκεί ασθενών, οι οποίοι τις δραματοποιούσαν. Στα θεραπευτήρια αυτά χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά τεχνικές που εφαρμόζονται μέχρι και σήμερα στη δραματοθεραπεία (Ευδοκίμου – Παπαγεωργίου, 1999:15-17).

Εκτός όλων των παραπάνω πρέπει να έχουμε στο νου μας πως ο στόχος του θεάτρου είναι και ψυχαγωγικός. Σαφέστατα μέσα από μία παράσταση ο θεατής αποκτά γνώσεις, βιώνει ξεχωριστές εμπειρίες, έρχεται σε επαφή με την αισθητική που του προσφέρει το σκηνικό θέαμα, αλλά ταυτόχρονα διασκεδάζει και ψυχαγωγείται, αποφορτίζεται και εκτονώνεται συναισθηματικά. Η ανάταση ψυχής που βιώνει είναι τόσο για τον ενήλικα όσο και για τον ανήλικο θεατή κάτι που μπορεί να δράσει και θεραπευτικά (Γραμματάς, 2015:35-36).

Αυτή τη συμβολή του θεάτρου (λύτρωση, ψυχαγωγία κτλ) αισθάνθηκαν, ένιωσαν, ασπάστηκαν άνθρωποι του θεάτρου και δημιούργησαν θεατρικές ομάδες, έτσι ώστε να επισκέπτονται παιδιά στα νοσοκομεία. Αυτό που πρέπει να καταστεί σαφές είναι ότι οι ομάδες που δραστηριοποιούνται στο χώρο του νοσοκομείου δεν έχουν σαν σκοπό τη θεραπεία, ίσως να συμβάλλουν έμμεσα και σε αυτήν, αλλά δεν λειτουργούν με αυτή τη λογική.

Αυτό που κάνει το Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο μια ξεχωριστή εμπειρία είναι το γεγονός ότι η παράσταση απευθύνεται σε ανήλικο κοινό και μπορεί να λάβει μέρος σε οποιοδήποτε ασφαλή χώρο του νοσοκομείου, στους διαδρόμους, στο χώρο αναμονής, στο δωμάτιο ενός παιδιού κατά μήκος του κρεβατιού του, όπου αυτοί οι χώροι μετατρέπονται σε σκηνή (Sextou, 2011:311). Τόσο στο εξωτερικό όσο και στον ελλαδικό χώρο είναι μια δράση που υφίσταται πλέον εδώ και χρόνια, κυρίως στο εξωτερικό, και που συνεχώς εξελίσσεται.

Το Θέατρο στο Νοσοκομείο - και συνεπώς και το Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο, ανήκει στο ευρύτερο φάσμα του Εφαρμοσμένου Θεάτρου / Δράματος (Applied Theatre/Drama) και βασίζεται στην κουλτούρα του Θεάτρου της Κοινότητας που αναπτύχθηκε το 1970 στη Βρετανία. Βασική του αρχή είναι ότι η θεατρική πράξη μπορεί να πραγματοποιηθεί εκτός θεάτρου, σε χώρους της κοινότητας, αποτελώντας και παρέχοντας υπηρεσία και προσφορά στους πολίτες. Οποιοσδήποτε χώρος μπορεί να αποτελέσει μέρος αναπαράστασης της θεατρικής δράσης, αρκεί να υπάρχει προσβασιμότητα των πολιτών με έμφαση στα νοσοκομεία, σχολεία, δημοτικά κέντρα (Kershaw, 1994:143-144, Sextou, 2011:311).

Το Θέατρο στο Νοσοκομείο μέσα στα πλαίσια του Εφαρμοσμένου Θεάτρου που παρουσιάζεται δεν έχει ούτε υποκαθιστά του ρόλο της Δραματοθεραπείας (Drama therapy), της Παιγνιοθεραπείας (Play therapy) που αναλαμβάνουν έμπειροι θεραπευτές (Cattanach, 2003:150-163), ή άλλων θεραπειών που στηρίζονται στις τέχνες όπως η Χοροθεραπεία (Dance therapy), η Μουσικοθεραπεία (Music therapy) και η Θεραπεία μέσω των Εικαστικών (Art therapy).

Υπάρχουν σαφείς διαχωρισμοί για το τι ορίζεται Δραματοθεραπεία και τα όρια που υπάρχουν με τη θεατρική δράση του Θεάτρου στο Νοσοκομείο. Η Αμερικάνικη Ένωση Δραματοθεραπείας (The North American Drama Therapy Association) ορίζει τη δραματοθεραπεία ως την «εκ προθέσεως χρήση του δράματος ή / και θεατρικών διαδικασιών για την επίτευξη θεραπευτικών στόχων» (Hankir at al, 2017), ενώ ο Phil Jones (2003:36) ορίζει τη Δραματοθεραπεία ως την «διαδικασία εμπλοκής στο Δράμα με απώτερο σκοπό τη θεραπεία».

Η Βρετανική Ένωση Δραματοθεραπευτών, British Association of Dramatherapists (BADTh) έχοντας πραγματοποιήσει μια προσεκτική έρευνα σε αυτόν τον τομέα δίνουν στην ιστοσελίδα τους (www.badth.org.uk/) έναν ορισμό που θέτει τα όρια μεταξύ των δύο αυτών πρακτικών. Η Emma Brodzinski (2010:2) αναφέρει πως «...η δραματοθεραπεία είναι μια ψυχολογική θεραπεία. Αυτό σημαίνει ότι η διαδικασία της θεραπείας και η σχέση μεταξύ του θεραπευτή και του πελάτη είναι πρωταρχικής σημασίας. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους, οι δραματοθεραπευτές κερδίζουν μια εις βάθος κατανόηση του τρόπου συνδυασμού της τέχνης με την πρακτική ψυχοθεραπείας (...) Οι καλλιτέχνες που εργάζονται στην υγειονομική περίθαλψη ή στις εκπαιδευτικές βαθμίδες μπορούν να εμπλέξουν τους ανθρώπους σε δημιουργικά σχέδια εργασίας (projects) προσφέροντας ευημερία, αύξηση της αυτοεκτίμησής τους. Η εισροή τους μπορεί να θεωρηθεί ως θεραπευτική, αλλά δεν παράσχουν τη διεξοδική, σε βάθος θεραπεία που προσφέρεται και από τους Δραματοθεραπευτές». Για τον Peter Elsass (1992: 333-342) το θέατρο δεν είναι σαν τη θεραπεία, αλλά μπορεί κανείς «να χρησιμοποιήσει μια περφόρμανς σε κάθε πεδίο ως προς κάποια αναλογία για το άλλο. Τόσο το θέατρο όσο και η δραματοθεραπεία βασίζονται στην προϋπόθεση σύναψης μιας σχέσης με ένα άλλο μέρος - ο ηθοποιός με το κοινό και ο θεραπευτής με τον θεραπευόμενο». Τέλος για τον Robert Landy (2001:84) το κοινό που υπάρχει ανάμεσα στις δύο αυτές πρακτικές είναι ο «ρόλος». Θεωρεί «...ως πρωταρχικό συστατικό στοιχείο της θεραπευτικής αγωγής μέσω της δραματικής τέχνης - το ρόλο. Όταν τοποθετεί τον αποδέκτη ή τον υποδύμενο το ρόλο, μέσα στο δραματικό παράδοξο του «εγώ» και του «όχι εγώ» το ζητούμενο είναι η λυτρωτική δυνατότητα του ρόλου. Το υπό θεραπεία δρων πρόσωπο, όπως και ο ηθοποιός στο θέατρο, έχει την ευχέρεια να κινηθεί ελεύθερα παλινδρομώντας ανάμεσα σε δύο παρακείμενες πραγματικότητες: αυτή της φαντασίας και εκείνη της καθημερινότητας. Στο μεταβατικό χώρο

ανάμεσα στις δύο πραγματικότητες, το δρων πρόσωπο έχει τη διπλή δυνατότητα αφενός να εξετάζει προσεκτικά και αφετέρου να επεξεργάζεται ένα θέμα που τον προβληματίζει».

Θα μπορούσαμε να κάνουμε έναν παραλληλισμό και να πούμε ότι εάν η Δραματοθεραπεία αποτελεί το θεραπευτικό μέσο με τη χρήση του δράματος, το Θέατρο στο Νοσοκομείο είναι οι Πρώτες Βοήθειες. Μπορεί δηλαδή να αποτελέσει την άμεση φροντίδα και ανακούφιση πριν το στάδιο της θεραπείας, πριν δηλαδή αναλάβουν την ίαση του πάσχοντα εξειδικευμένοι θεραπευτές [Δραματοθεραπευτές, Παιγνιοθεραπευτές που πληρούν τα κριτήρια της Πανελλήνιας Επαγγελματικής Ένωσης Παιγνιοθεραπευτών & Δραματοθεραπευτών (Π.Ε.Ε.Δ.Π.)] (<https://drama-playtherapy.gr/>).

Για την Emma Brodzinski (2010:7-8) οι τέχνες στον τομέα της υγείας είναι δημιουργικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη βελτίωση της ατομικής και κοινοτικής υγείας και της υγειονομικής περίθαλψης, συναινώντας έτσι με τον ορισμό του Centre for Medical Humanities, όπου χρησιμοποιώντας προσεγγίσεις που βασίζονται στις τέχνες επιδιώκουν να ενισχύσουν το περιβάλλον της υγειονομικής περίθαλψης με την παροχή καλλιτεχνικών δημιουργιών, έργων τέχνης ή παραστάσεων. Μία θεατρική παράσταση σε ένα νοσοκομείο, διαφέρει εν τέλει από τη θεραπεία διότι στο πρώτο δίνεται και έμφαση στην καλλιτεχνική, αισθητική ποιότητα, ειδάλλως δε θα πρόσφερε «κανείς κανένα καλό» (Angus, 2002:14).

Στόχος λοιπόν του Θεάτρου για Παιδιά στο Νοσοκομείο είναι να σπάσει τη μονοτονία και τη ρουτίνα που υφίσταται το παιδί που νοσηλεύεται, να αποσπάσει την προσοχή του από τον πόνο, το φόβο, το στρες και το άγχος, να μη βιώνουν έντονα το συναίσθημα της μοναξιάς, να δώσει την ευκαιρία στο παιδί να φανταστεί, να εκφραστεί, να επικοινωνήσει.

Οι θεατρικές ομάδες που δρουν στο νοσοκομείο ενδέχεται να είναι επαγγελματίες του χώρου, ερασιτέχνες ή και φοιτητές δραματικών ή παιδαγωγικών σχολών. Το πεδίο περιλαμβάνει τόσο επαγγελματικές όσο και μη επαγγελματικές θεατρικές παραστάσεις όπου συχνά είναι ενσωματωμένα στοιχεία του δράματος, της αφήγησης, της ποίησης, της ζωντανής μουσικής και του χορού. Επισκέψεις κλόουν (clown doctors), κουκλοθέατρο, θεατρικά εργαστήρια και παραγωγές σε παιδιά που παρακολουθούν το σχολείο που βρίσκεται εντός του νοσοκομείου συμμετέχουν επίσης στην κατηγορία αυτή. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει παραστάσεις βασισμένους σε μύθους, παραμύθια, ιστορίες που γράφτηκαν ειδικά για την περίπτωση θέλοντας να περάσουν κάποιο μήνυμα, καθώς και σύντομες παραστάσεις που δίνονται στα δωμάτια παιδιών που δεν μπορούν να μετακινηθούν και το ζητήσουν είτε τα ίδια είτε οι συνοδοί τους (Sextou στο Schonmann 2001:314, Sextou, 2016:25, 33, 35).

Πολλοί νοσηλευτές διαφόρων παιδιατρικών τμημάτων του νοσοκομείου The Hospital for Sick Children (SickKids) στο Τορόντο, επιβεβαίωσαν ότι παιδιά που νοσηλεύονταν μετά την

παρακολούθηση της παράστασης «Tails: A Fairy Tale on Furry Tails», ένα κωμικό μιούζικαλ με θέμα τη διαφορετικότητα, φαινόταν να νιώθουν λιγότερη μοναξιά, υπήρχε ενδυνάμωση της αυτοπεποίθησης τους, γιατί λόγω της νοσηλείας τους ένιωθαν να μειονεκτούν έναντι των υγείων συνομηλίκων τους και ένιωθαν το χώρο του νοσοκομείου και το προσωπικό πιο οικείο (Rokach and Matalon, 2007:301-304). Το κωμικό δε στοιχείο της παραπάνω παράστασης (και της κάθε παράστασης) και το γέλιο που προκαλεί στα παιδιά φαίνεται ότι έχει θετική επίδραση στην υγεία των παιδιών που νοσηλεύονται, μειώνει το επίπεδο των ορμονών του άγχους, την κατάθλιψη και συμβάλλει στην αύξηση της διάθεσης. Μελέτες έχουν δείξει ότι το χιούμορ, το κωμικό επιδρά θετικά στην υγεία ψυχολογικά και παθολογικά (Rokach & Matalon, 2007:301).

Η χρήση τεχνικών έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί το άγχος που βιώνει το νοσηλευόμενο παιδί από την εμπειρία της νοσηλείας του, να αισθανθεί πιο ήρεμο, να νιώσει ευφορία, να διασκεδάσει και να έχει το δικαίωμα να φανταστεί και να χαλαρώσει αποτελεί κύριο στόχο. Για τους Peterson και Shigetomi (στο Sextou 2013:84) η χαλάρωση ενός παιδιού πριν και μετά από ιατρικές εξετάσεις ή χειρουργικές επεμβάσεις είναι ιδιαίτερη σημαντική, διότι ελαχιστοποιεί το άγχος και το στρες του. Δε οι θεατρικές παραστάσεις, καθώς και η παρουσία άλλων ειδών θεάτρου (κουκλοθέατρο, θέατρο σκιών κ.α) σε μονάδες υψηλού κινδύνου (παιδο-ογκολογική, καρδιοχειρουργική) έχουν ιδιαίτερη θετική συμβολή στα παιδιά, παρότι οι συνθήκες πολλές φορές στο να παρακολουθήσει το παιδί μια παράσταση είναι πιο δύσκολες δεδομένου των δύσκολων συνθηκών (Sextou & Hall, 2015:67-81). Για τα παιδιά που βιώνουν εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες στο νοσοκομείο, η Persephone Sextou και η Sharon Hall μαζί με φοιτητές τους από το Newman University Drama (CADlab) διενήργησαν μια έρευνα στα πλαίσια της οποίας η θεατρική παράσταση γινόταν εντός του δωματίου του παιδιού που νοσούσε, «Bedside Theatre», και αντί το παιδί να είναι ένας παθητικός αποδέκτης της παράστασης, ήταν έτσι σχεδιασμένο το θεατρικό κομμάτι ώστε το παιδί να ενθαρρύνεται να αλληλοεπιδρά με τους καλλιτέχνες κατά τη διάρκεια του έργου. Κατά τη διάρκεια της παράστασης πολύ σημαντικές ήταν οι ασκήσεις αναπνοής που μαζί με τον ήρωα καλούνταν να εκτελέσει και το παιδί. Οι ασκήσεις αυτές βοηθάνε στο να χαλαρώσει το άτομα ψυχικά και σωματικά (Sextou & Hall, 2015:67-74).

Η Persephone Sextou (2016) στο βιβλίο της «Theatre for Children in Hospital» έχοντας υλοποιήσει και μελετήσει την εφαρμογή του θεάτρου σε παιδιατρικά νοσοκομεία ασχολείται με πρακτικές του θεάτρου στα παιδιά αυτά έχοντας σαν στόχο να τα ενθαρρύνει να πιστέψουν στον εαυτό τους και να συμμετάσχουν στην παράσταση, στη δράση, ευελπιστώντας ότι την αυτοπεποίθηση που θα βιώσουν κατά τη διάρκεια μιας διαδραστικής παράστασης θα την χρησιμοποιήσουν και σε στιγμές εκτός της παράστασης. Η ίδια περιγράφει το Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο ως ένα «*δώρο συμπόνιας*», ένα δώρο ευσπλαχνίας και αλτρουισμού προς τα

παιδιά που νοσηλεύονται. Θεωρεί δε σημαντική αρχή για τους καλλιτέχνες που θα παρουσιάσουν μια παράσταση στα παιδιά να διακατέχονται από το βασικό αυτό συναίσθημα, να έχουν ενσυναίσθηση. Από το όλο εγχείρημα δεν αποκλείονται οι γονείς και το νοσηλευτικό προσωπικό.

Από την όλη διαδικασία δεν απορρίπτονται οι γονείς, οι οποίοι έχουν και αυτοί την ανάγκη της ανακούφισης και της χαλάρωσης και σαφέστατα νιώθουν καλύτερα όταν βλέπουν το παιδί τους πιο ήρεμο και ευδιάθετο. Αρκετοί γονείς παραδέχτηκαν ότι έκανε και στους ίδιους καλό διότι διασκέδασαν, συναναστράφηκαν με άλλους γονείς, ξέχασαν και αυτοί για λίγο το άγχος τους. Πολλές είναι οι μαρτυρίες γονέων που επιβεβαιώνουν το πόσο θετικά λειτούργησε η επαφή του παιδιού τους με την παράσταση, καθώς σημαντική θεώρησαν την επαφή αυτή και γονείς που τα παιδιά τους παρακολούθησαν την παράσταση στο δωμάτιο τους στα πλαίσια του «Bedside Theatre» (Sextou & Hall, 2015:67-78, Sextou, 2016:87-88).

Συνεπώς οι τέχνες στα πλαίσια της υγείας στοχεύουν στην εφαρμογή καλλιτεχνικών διαδικασιών έτσι ώστε να προσφέρουν μια θετική προοπτική και πιθανή βελτίωση της υγείας και της ευημερίας (Brodzinski, 2010:7-8). Λαμβάνοντας υπόψη και τον ορισμό για την υγεία που διατυπώθηκε το 1946 από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) (Τσαλακοπούλου και Σαράφης 2013:51) όπου ως υγεία νοείται «η κατάσταση της πλήρους σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι η απλή απουσία της ασθένειας ή της αναπηρίας», διαπιστώνουμε πως δεν πρέπει την υγεία να τη συνδέουμε μόνο με την αρρώστια, αλλά και με την ψυχική, κοινωνική ευεξία και συνεπώς η παρουσία του Θεάτρου και των τεχνών στα πλαίσια του νοσοκομείου είναι κάτι που εμπίπτει σε αυτόν τον ορισμό.

Σύμφωνα με την άποψη του John Angus (2002:14) «η τέχνη πρέπει να επιτρέπεται να κρίνεται με τους δικούς της όρους, να κάνει ό, τι είναι καλύτερο να κάνει». Δεδομένου ότι η τέχνη συμπεριλαμβάνει μια ποικιλία ψυχικών, συναισθηματικών, νοητικών διεργασιών όπως την έκφραση συναισθημάτων, την τόνωση της σκέψης, την πρόκληση ιδεών και την παροχή νέων απόψεων για τον κόσμο, έμμεσα συμβάλλει στην ευημερία και την υγεία με την ολιστική έννοια.

2.2 Οι ιδιαιτερότητες αυτού του κοινού

Η νοσηλεία αποτελεί μία αγχώδης διαδικασία για όλους τους ανθρώπους, διότι συνεπάγεται με αποκοπή από την καθημερινότητα του ατόμου, διαμονή σε ένα ανοίκειο περιβάλλον, ιατρικές εξετάσεις, θεραπείες, αποτελέσματα μη επιθυμητά που έχουν σαν συνέπεια την άσχημη ψυχολογία. Η εμπειρία της ασθένειας και της νοσηλείας αποτελεί μια από τις πιο αγχωτικές εμπειρίες που μπορεί να βιώσει ο άνθρωπος στη ζωή του και στα παιδιά μπορεί να

αποβεί επιζήμια στον τομέα της αυτοεκτίμησης, της ομαλής ψυχικής τους ανάπτυξης (Rokach, 2016:399-401).

Εάν σκεφτούμε πόσο αγχωτική και ίσως άσχημη και τραυματική εμπειρία είναι για εμάς τους ενήλικες η νοσηλεία τότε ας αναλογιστούμε πως μπορεί να αισθάνονται και να βιώνουν την παραμονή τους σε κάποιο νοσηλευτικό ίδρυμα τα παιδιά και οι έφηβοι.

Εάν και το νοσοκομειακό παιδιατρικό περιβάλλον έχει βελτιωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια (εξειδικευμένο προσωπικό, σύγχρονα μηχανήματα, εγκαταστάσεις - ανακαινίσεις των παιδιατρικών νοσοκομείων) με αποτέλεσμα τα παιδιά να υφίστανται λιγότερο στρεσογόνες καταστάσεις, δε παύουν παρόλα αυτά να υπάρχουν επιβαρυντικοί ψυχολογικοί παράγοντες κατά τη διάρκεια νοσηλείας των παιδιών στα νοσοκομεία.

Συνήθως όταν σε ένα παιδί γίνεται για πρώτη φορά διάγνωση και καλείται να νοσηλευτεί είναι κάτι ανέλπιστο τόσο για το ίδιο όσο και για την οικογένειά του, ιδίως όταν πρόκειται για σοβαρές νόσους (καρκίνος) (Rokach, 2016:399, Howell, 2008:61-67). Η ασθένεια επιφέρει στο παιδί πολλές αλλαγές ξεκινώντας από την αλλαγή περιβάλλοντος, όπου καλείται να αφήσει την οικογένειά του, τη θαλπωρή του σπιτιού, τους φίλους του, το σχολείο και φθάνοντας μέχρι τη νέα κατάσταση που βιώνει το παιδί σχετικά με το σώμα του, την κατάσταση που βρίσκεται (πόνος, πυρετός κ.α.) και με το πως έχει αντιληφθεί το ίδιο την αρρώστια του (Rossant, 1988:29-30).

Οι ηλικίες των παιδιών σε ένα παιδιατρικό νοσοκομείο κυμαίνονται από λίγων μηνών μέχρι και έφηβοι ηλικίας 16 ετών. Τα παιδιά που νοσούν και πρέπει να νοσηλευτούν άμεσα συνήθως απομακρύνονται από το σπίτι, την οικογένεια, το σχολείο, τις δραστηριότητες και τους φίλους τους απροσδόκητα και απρόθυμα, σε ένα περιβάλλον άγνωστο για αυτά (Rokach and Matalon, 2007:301), σε ένα περιβάλλον που περιλαμβάνει στέρηση, απομόνωση, ειδική διατροφή, περιορισμό κινήσεων, περιορισμό κινητικών και νοητικών ερεθισμάτων (Rossant, 1988:32, Rokach, 2016:399). Ανάλογα με τη σοβαρότητα του προβλήματος και τη νοσηλεία που θα υποστούν, η πίεση είναι τόσο έντονη που μπορεί τα παιδιά να εμφανίσουν συμπεριφορές και συναισθήματα που πριν δεν τα αντιπροσώπευαν. Σίγουρα το άγχος, η στενοχώρια, ο φόβος και ό,τι άλλο βιώνει το παιδί επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό και τους συνοδούς του, που κυρίως είναι οι γονείς και υπάρχουν τεράστιες αποδείξεις ότι όλη η οικογένεια μπορεί να επηρεαστεί όταν ένα παιδί νοσηλεύεται, ειδικά όταν πρόκειται για μεγάλο χρονικό διάστημα ή υφίσταται μια ασθένεια σοβαρή ή απειλητική για τη ζωή (Rokach & Matalon, 2007:301).

Η νοσηλεία είναι μία κατάσταση που προκαλεί ιδιαίτερο άγχος και φόβο στο παιδί. Το πως αντιλαμβάνεται το παιδί την αρρώστια και τη νοσηλεία εξαρτάται από το ηλικιακό και νοητικό, γνωστικό τους επίπεδο, την ψυχική ωριμότητα τους (Λουμάκου-Μπρουσκέλη, 2010:18-19,56-57, Αναγνωστόπουλος-Λαζαράτου στο Αναγνωστόπουλος και Παπαγεωργίου-

Βασιλοπούλου, 2010:40-42, Silva R.D. at al, 2016:7), ατομικούς δηλαδή παράγοντες (Παπαδάτου-Αναγνωστόπουλος, 1995:196), από διαπροσωπικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες, όπως η στάση γονιών, συγγενών, ιατρονοσηλευτικού προσωπικού, κοινωνικός περίγυρος (Silva R.D. at al, 2016:7), καθώς και από παράγοντες που σχετίζονται με την αρρώστια (σοβαρότητα νόσου, επιπτώσεις, επεμβατικές διαδικασίες κτλ) (Παπαδάτου - Αναγνωστόπουλος, 1995:196, Silva R.D. at al, 2016:7). Λόγω όλων των παραπάνω μπορεί να εμφανίσει και άλλες δυσάρεστες αντιδράσεις όπως επιθετικότητα, παλινδρόμηση, απομόνωση, ευερεθιστότητα, φοβίες, αντίσταση στις διαδικασίες της νοσηλείας (Silva R.D. at al, 2016:7).

Η ηλικία του παιδιού είναι βασικός παράγοντας στην αντιμετώπιση της νοσηλείας του δεδομένου του γεγονότος ότι η κάθε ηλικία έχει την ανάλογη νοητική και συναισθηματική ωριμότητα. Διαφορετικά θα αντιμετωπίσει τη νοσηλεία ένα βρέφος 8 μηνών από ένα παιδί 6 ετών, διαφορετικά θα αντιμετωπίσει την κατάσταση ένα 9χρονο παιδί και διαφορετικά ένας έφηβος (Rossant, 1988:35). Για παράδειγμα ένα βρέφος περίπου στους επτά μήνες είναι στη φάση της προσκόλλησης (attachement) κυρίως με τη μητέρα του, ή και άλλα πρόσωπα του οικείου περιβάλλοντος και συνάμα εμφανίζει το άγχος προς τα ξένα πρόσωπα και το άγχος του αποχωρισμού (separation anxiety). Το τελευταίο να κορυφώνεται μεταξύ 13^{ου} και 18^{ου} μήνα, όπου μετά την ηλικία αυτή αρχίζει να μειώνεται μέχρι που εξαφανίζεται (Παρασκευόπουλος, χ.χ.: τ. 1^{ος}, 199-205). Είναι η περίοδος που αναπτύσσεται το αίσθημα της εμπιστοσύνης και της ασφάλειας όταν νιώθει τους οικείους του, αλλά και της έντονης δυσπιστίας προς τους άλλους (Παρασκευόπουλος, χ.χ.:τ. 1^{ος}, 54-56). Έτσι ένα βρέφος βιώνει πολύ έντονα τη νοσηλεία και τον αποχωρισμό από τη θαλπωρή της αγκαλιάς. Καθώς μεγαλώνει το παιδί σαφέστατα αντιλαμβάνεται ολοένα και περισσότερα πράγματα, βέβαια του είναι και πάλι αρκετά δύσκολο να διαχειριστεί και να συλλάβει την έννοια της ασθένειας και το λόγο που πρέπει να νοσηλευτεί.

Ο φόβος είναι ένα συναίσθημα που κατακλύζει τα νοσηλευόμενα παιδιά. Είναι μια συναισθηματική αντίδραση σε κάποιον κίνδυνο και έχει ποικίλες αντιδράσεις (άγχος, κλάμα, διαμαρτυρία, τάση φυγής, δυσκαμψία σώματος κ.α.) (Παρασκευόπουλος, χ.χ.:τ. 2^{ος}, 130-132).

Έρευνες έχουν δείξει πως τα παιδιά αντιδρούν με ιδιαίτερο φόβο στις εξετάσεις που σχετίζονται με βελόνες και σύριγγες, ενώ δείχνουν ανασφάλεια στο κατά πόσο η θεραπεία που λαμβάνουν είναι για το καλό τους κάτι που έχει σαν συνέπεια να μην είναι συνεργάσιμα. Τρομακτική και επώδυνη δε αποτελεί για τα παιδιά η εμπειρία της χειρουργικής επέμβασης όσο μικρή και ρουτίνας μπορεί η ίδια να είναι (Rokach, 2016:400). Το άγχος είναι μια αντίδραση του φόβου, «είναι ένα είδος αιωρούμενου φόβου που κυριαρχεί σε όλες τις πλευρές της ζωής του ατόμου» (Παρασκευόπουλος, χ.χ.:τ. 2^{ος}, 130-132).

Ο φόβος και το άγχος μετά την ηλικία των δύο ετών και όσο μεγαλώνει το παιδί αρχίζει να διαφοροποιείται. Μεγαλώνοντας το παιδί έχει την τάση για εξερεύνηση του περιβάλλοντος και αυτονομία, αυτό έχει σαν συνέπεια να έρχεται αντιμέτωπο με καταστάσεις και αντικείμενα που πιθανόν να του προκαλούν φόβο. Από την άλλη μέσα από ό,τι βιώνει στην καθημερινότητα του αρχίζει να ασκεί έλεγχο στο περιβάλλον του και έτσι βιώνει λιγότερους φόβους. Έτσι φόβοι όπως για τα άγρια ζώα, τα υπερφυσικά όντα, το σκοτάδι που είναι έντονα στην ηλικία των 5 ετών με την πάροδο του χρόνου μειώνονται και από το 10^ο έτος της ηλικίας και μετά ο φόβος είναι για πιο ρεαλιστικούς κινδύνους (Παρασκευόπουλος, χ.χ.:τ. 2^ο, 130-137). Αυτό που ισχύει σαν μια πιο γενική διαπίστωση είναι ότι «τα παιδιά τείνουν να φοβούνται τα πράγματα που απαιτούν μια απότομη και απροσδόκητη αλλαγή» (Παρασκευόπουλος, χ.χ.:τ. 2^ο, 132).

Έντονες και «εκρηκτικές» είναι οι αντιδράσεις πολλών εφήβων κατά τη διάρκεια της νοσηλείας τους γι' αυτό και αποτελούν για το νοσηλευτικό προσωπικό δύσκολοι ασθενείς. Η εφηβεία είναι μια μεταβατική φάση από την παιδική στην πιο ώριμη, ενήλική ζωή όπου κύριο χαρακτηριστικό της εξελικτικής αυτής φάσης είναι η διαταραχή της ψυχικής ισορροπίας και η ρευστότητα της προσωπικότητας (Μανωλόπουλος στο Τσιαντής - Μανωλόπουλος, 1987:τ Α',43-49). Συνήθως όταν κάποιος έφηβος ασθενεί νοσηλεύεται σε παιδιατρική κλινική ή ακόμα και σε νοσοκομείο σε τμήμα ενηλίκων, που και στις δύο περιπτώσεις κανένα από τα δύο δεν του ταιριάζει. Για παράδειγμα ένας έφηβος που είναι 16 στα 17 έτη και πάσχει από κάποια μορφή καρκίνου, οριακά μπορεί να νοσηλευτεί σε κάποιο ογκολογικό τμήμα ενός παιδιατρικού νοσοκομείου της χώρας μας ή εάν είναι 17 παραπέμπεται σε ογκολογικό νοσοκομείο ενηλίκων. Δυστυχώς ενώ σε άλλες χώρες έχουν προβλέψει για τμήμα εφήβων στα νοσοκομεία (Καναδά, ΗΠΑ, Γαλλία κ.α.) στη χώρα μας δεν υφίσταται κάτι σχετικό τη δεδομένη στιγμή. Λόγω της ιδιαίτερης ψυχολογίας στην ηλικία αυτή πολλοί έφηβοι εκδηλώνουν αντίδραση προς την πάθησή τους (νιώθουν άσχημα για την εμφάνισή τους, ενδεχομένως αδύναμοι και με αυτοπεποίθηση που δοκιμάζεται) και αρνούνται να δεχτούν τη θεραπεία τους, κάτι που ο θεράπων ιατρός θα πρέπει να αντιμετωπίσει με μαεστρία, λεπτότητα, ευελιξία και υπομονή (Rossant, 1988:39-40).

Όταν τα παιδιά φοβούνται, είναι κουρασμένα ή πονάνε, εξαρτώνται ιδιαίτερα από το ασφαλές και σταθερό περιβάλλον του σπιτιού τους, την υποστήριξη και την αγάπη της οικογένειάς τους προκειμένου να νιώσουν ικανά και να αντλήσουν δύναμη. Για τα παιδιά αυτό είναι μια ζωτικής σημασίας ανάγκη (Rokach, 2016:399). Τα παιδιά που αποχωρίζονται τους γονείς τους, τα αδέρφια τους, τους φίλους τους και άλλα αγαπημένα πρόσωπα προκειμένου να νοσηλευτούν βιώνουν έντονα το συναίσθημα του φόβου και του άγχους και μπορεί να αποτελέσει μια ιδιαίτερα ψυχοτραυματική εμπειρία, κυρίως για τα παιδιά που νοσηλεύονται λόγω κάποιου χρόνιου σοβαρού νοσήματος όπως είναι ο καρκίνος της παιδικής ηλικίας. Ο αποχωρισμός από τον γονέα

και ιδιαίτερα η στέρηση της μητρικής παρουσίας είναι ένας λόγος που δημιουργεί έντονα ψυχο-συναισθηματικά προβλήματα ανεξαρτήτου ηλικίας (Τσιαντής στο Τσιαντής - Μανωλόπουλος, 1987: τ Α',310).

Άλλοι παράγοντες που ενδεχομένως μπορεί να επηρεάσουν το παιδί που νοσηλεύεται στην συναισθηματική, κοινωνική και νοητική του ανάπτυξη είναι όταν λόγω ασθένειας επιβάλλεται στο παιδί περιορισμός στην κινητικότητα για μικρό ή μεγάλο διάστημα, περιορισμοί στη διατροφή, η λήψη φαρμάκων, οι ιατρικές επεμβάσεις, οι εγχειρήσεις, ο πόνος, μια πιθανή αναπηρία, η διακοπή της κανονικής φοίτησης στο σχολείο, η αλλαγή της καθημερινής τους ρουτίνας, το άγνωστο περιβάλλον του νοσοκομείου και των εργαζομένων. Πολλά από τα παιδιά που επηρεάζονται από τους παραπάνω παράγοντες χαρακτηρίζονται ως φοβισμένα, παθητικά και εξαρτημένα από κάποιον ενήλικά με συνέπεια να παρατηρείται παλινδρόμηση σε αναπτυξιακά στάδια άλλης μικρότερης ηλικίας. Είναι ευερέθιστα, νευρικά και ενδεχομένως να εκφράζονται με άσχημη γλώσσα, έχουν αρνητική εικόνα για τον εαυτό τους, αισθάνονται ότι διαφέρουν από τους συνομήλικους τους και είναι ευαίσθητα στην κριτική. Η άρνηση και οι συγκρούσεις είναι εμφανείς ιδίως στην εφηβική ηλικία, ενώ παρατηρείται απομόνωση και εσωστρέφεια πολλών παιδιών. Χάπια και θεραπείες μπορεί να επηρεάσουν τη διαύγεια και τη συμπεριφορά ενός παιδιού (Τσιαντής στο Τσιαντής - Μανωλόπουλος, 1987: τ Α',309-316, Rossant, 1988:30-31, Λουμάκου-Μπρουσκέλη, 2010:18-24, Rokach, 2016:400).

Η αντιμετώπιση της ασθένειας και της νοσηλείας του παιδιού από τους γονείς ή τον κηδεμόνα του είναι πολύ βασική παράμετρος. Η ασθένεια του παιδιού προκαλεί έντονο στρες στην οικογένεια. Ποικίλα αγχώδη ερωτήματα γεννιούνται στο μυαλό των γονιών (τί έχει το παιδί, γιατί θα νοσηλευτεί, είναι σοβαρό, κ.α.) που οδηγούν σε φόβο και έντονο στρες. Ιδίως στις περιπτώσεις διάγνωσης σοβαρής νόσου (π.χ. καρκίνου) οι γονείς διανύουν ένα στάδιο θρήνου και πένθους. Η στάση αντιμετώπισης των γονιών μπορεί να έχει θετικές συνέπειες ως προς το παιδί και την παραμονή του στο νοσοκομείο όταν οι γονείς παραμένουν ψύχραιμοι, ενημερώνονται, συνεργάζονται με το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, ενώ οι συνέπειες μπορεί να είναι αρνητικές ως προς το παιδί, τη νοσηλεία και τη θεραπεία του, όταν τα συναισθήματα τους δεν τους επιτρέπουν να δουν καθαρά και να αντιμετωπίσουν την κατάσταση και όλη η συναισθηματική τους φόρτιση βγαίνει απέναντι στο παιδί και στο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό – οι οποίοι αδυνατούν πολλές φορές να τους καταλάβουν- δυσκολεύοντας έτσι το έργο τους (Τσιαντής στο Τσιαντής - Μανωλόπουλος, 1987: τ Α',314-316, Rossant, 1988:31,42-44, Rokach, 2016:400, Παπαδάτου - Αναγνωστόπουλος, 1995:199). Και στις δύο περιπτώσεις ο φόβος και η υπερπροστασία του παιδιού είναι κάτι που ξεπερνιέται δύσκολα.

Οι γιατροί και οι νοσοκόμες προσπαθούν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση του κάθε παιδιού με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Μελέτες έχουν δείξει ότι πολλά παιδιά μετά το στάδιο της διαμαρτυρίας και της απελπισίας αναπτύσσουν ιδιαίτερες σχέσεις με επαγγελματίες του νοσηλευτικού προσωπικού. Το παιδί νιώθοντας ότι η/ο νοσηλεύτρια/ής είναι το άτομο που του παρέχει τη φροντίδα που μέχρι πρόσφατα οι γονείς του παρείχαν, αρχίζει σταδιακά να τους εμπιστεύεται και να νιώθει ασφάλεια. Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και με τους θεράποντες ιατρούς (Rossant, 1988:38-39).

Η επιστροφή του παιδιού στο σπίτι μετά την παραμονή του σε κάποιο παιδιατρικό νοσηλευτικό ίδρυμα μπορεί να συνοδεύεται με κάποια συμπτώματα που έχουν προκληθεί από τις αγχώδεις και στρεσογόνες καταστάσεις που βίωσε κατά τη διάρκεια της νοσηλείας του. Τα συμπτώματα αυτά μπορεί να διαρκέσουν από μερικούς μήνες έως και περισσότερο.

Αυτό που προκύπτει ως συμπέρασμα είναι ότι τα παιδιά που νοσηλεύονται σε κάποιο παιδιατρικό νοσοκομείο συχνά βιώνουν αρνητικά συναισθήματα επιβαρύνοντάς τα ψυχικά και σωματικά. Συνεπώς έχουν ανάγκη για υποστήριξη, επιβεβαίωση, εξατομικευμένη προετοιμασία και ενημέρωση για την εισαγωγή του στο νοσοκομείο και για το τι πρόκειται να επακολουθήσει, ανάλογα με την ηλικία και το εξελικτικό τους στάδιο, το οικογενειακό περιβάλλον, την ψυχοσωματική τους κατάσταση (Παπαδάτου - Αναγνωστόπουλος, 1995:198-204). Οι μικροί ασθενείς πρέπει να αντιμετωπίζονται κατάλληλα και να μην παραβλέπετε το γεγονός ότι είναι άνθρωποι μικρής ηλικίας μεν, αλλά με συναισθήματα, ανησυχίες, πόνο. Στα παιδιατρικά νοσοκομεία θα πρέπει τα παιδιά πέρα από την ιατρική περίθαλψη να έχουν και την κατάλληλη ψυχολογική υποστήριξη, να υπάρχει επικοινωνία με ψυχολόγους και να δημιουργηθούν προϋποθέσεις ώστε τα παιδιά μέσα από ποικίλες δραστηριότητες να αποφορτίζονται. Σε κάποια νοσοκομεία του εξωτερικού υπάρχουν προγράμματα γνωριμίας των παιδιών και των γονιών τους, με τις νοσοκομειακές ρουτίνες, τις ιατρικές διαδικασίες που θα περάσουν τα παιδιά ώστε να υπάρχει μια κάποια εξοικείωση που θα ελαχιστοποιήσει ενδεχομένως και τον φόβο για την όλη διαδικασία της νοσηλείας (Rokach, 2016:400). Σύμφωνα με μελέτες μια καλή προετοιμασία έχει συνήθως και μια καλή έκβαση, στην προετοιμασία αυτή συμπεριλαμβάνονται και οι γονείς γιατί μείωση του δικού τους άγχους συνεπάγεται με μείωση άγχους του παιδιού (Παπαδάτου στο Παπαδάτου - Αναγνωστόπουλος, 1995:198).

Σε πολλές χώρες προκειμένου να μειωθούν οι αρνητικές ψυχολογικές επιπτώσεις που έχει η νοσηλεία ενός παιδιού και ιδίως όταν είναι μακροχρόνια, εφαρμόστηκαν ορισμένες διατάξεις που αφορούν το θέμα αυτό. Οι πρώτες διατάξεις θεσπίστηκαν στην Αγγλία το 1960, από την Εθνική Ένωση για την Ευημερία των Νοσηλευόμενων Παιδιών και αναφέρονται σε θέματα που σχετίζονται με το είδος του νοσοκομείου που πρέπει να νοσηλεύονται τα παιδιά, δηλαδή η

νοσηλεία των παιδιών πρέπει να γίνεται σε Παιδιατρικά Νοσοκομεία ή Τμήματα με κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό. Επίσης αναφέρεται στο θέμα των γονιών, όπου τους δίνει την ελευθερία να επισκέπτονται το παιδί τους αλλά και να παραμένουν μαζί του, γιατί κάτι τέτοιο για πολλά χρόνια πριν ήταν ανέφικτο και τα συναισθηματικά προβλήματα των παιδιών ήταν ακόμα πιο έντονα. Ένα άλλο θέμα που θίγεται στις διατάξεις είναι πως στο νοσοκομείο θα πρέπει να παρέχονται εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες ούτως ώστε να εξασφαλίζεται ομαλή και καλή συνέχιση της ζωής του παιδιού τόσο κατά τη διάρκεια της νοσηλείας του όσο και κατά την επιστροφή του στο σπίτι και το σχολείο (Παπαδάτου στο Παπαδάτου - Αναγνωστόπουλος, 1995:196-197). Σε αυτό το τελευταίο έγκειται και η προσπάθεια για παροχή στα παιδιά ποικίλων δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην καλή ψυχολογία και διασκέδαση των παιδιών.

Η παραμονή στο νοσοκομείο επιδρά επίσης αρνητικά στην ευκαιρία του παιδιού για παιχνίδι, το οποίο αποτελεί μία διέξοδο της ενεργητικότητας του παιδιού, ένα μέσο έκφρασης, ένα είδος διασκέδασης και αποφόρτισης, έναν τρόπο για να αποκτήσει τις αναγκαίες δεξιότητες που θα συμβάλλουν στην επιβίωσή του. Για τον Piaget το παιχνίδι είναι μια πράξη αφομοίωσης (assimilation), μία ενέργεια που πραγματοποιεί ο οργανισμός και όπου το παιδί κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού χειρίζεται τα πράγματα ελεύθερα και αλλοιώνει την πραγματικότητα με σκοπό να ικανοποιήσει προσωπικές του ανάγκες, να ενσωματώνει στις υπάρχουσες νοητικές του δομές τα δεδομένα που δέχεται από το εξωτερικό περιβάλλον (Παρασκευόπουλος, χ.χ: 1^{ος} τόμος:159-160, 2^{ος} τόμος:112, Φράγκος, 1995:208).

Κατά τη διάρκεια της νοσηλείας μέσω του παιχνιδιού το παιδί έχει την ευκαιρία να εκφράσει τους φόβους, το θυμό, τις αγωνίες, τη χαρά, τα συναισθήματά του, τις ανάγκες του. Να έρθει σε επαφή με άλλα άτομα και να κοινωνικοποιηθεί, να ανταλλάξει απόψεις, να γνωρίσει το νέο περιβάλλον και να προσπαθήσει να εγκλιματιστεί, να επιβιώσει μέσα σ' αυτό (Λουμάκου - Μπρουσκέλη, 2010:77-80). Επίσης μέσα από το παιχνίδι το παιδί πολλές φορές αναπαριστά δύσκολες ή και τραυματικές εμπειρίες που αντιμετώπισε και μέσα από την αναβίωση ελέγχει το φόβο του και ανακτά δύναμη για να αντιμετωπίσει μελλοντικές καταστάσεις. Ειδικοί, ψυχολόγοι και ψυχίατροι, χρησιμοποιούν το παιχνίδι ως θεραπευτικό μέσο για τους λόγους αυτούς (Παπαδάτου - Αναγνωστόπουλος, 1995:211-212).

Το θέατρο είναι μία μορφή τέχνης η οποία συμπεριλαμβάνει ως βασικό στοιχείο της το παιχνίδι. Η μίμηση και ο ρόλος είναι βασικές προϋποθέσεις που συναντώνται στο παιχνίδι, αλλά και στο θέατρο. Η υποκριτική βασίζεται στη μίμηση πράξεων και συναισθημάτων, είναι η τέχνη του μιμείσθαι. Το παιδί όταν παίζει μιμείται κάποιον, κάτι και συνάμα υποδύεται ένα ρόλο και αυτό μπορούμε να το εντοπίσουμε είτε όταν αναλαμβάνει ένα ρόλο μέσα σε μια ομάδα είτε ο ρόλος προσδίδεται μέσω μιας κούκλας. Μέσα από το παιχνίδι διασκεδάζει, επικοινωνεί με άλλους,

ενισχύει το γλωσσικό του επίπεδο, εκτονώνεται, θέτει σε λειτουργία τη φαντασία του και έτσι γίνεται δημιουργικό, κρίνει και διαχειρίζεται καταστάσεις, εκφράζει συναισθήματα. Συνεπώς τόσο το απλό παιχνίδι όσο και είδη θεάτρου όπως το θεατρικό παιχνίδι, το κουκλοθέατρο, ακόμα και μια θεατρική παράσταση στο οποίο το παιδί συμμετέχει (σωματικά, ψυχικά, διανοητικά) έχει θετικές επιδράσεις και συμβάλλει στον ψυχαγωγικό, συναισθηματικό, νοητικό και παιδαγωγικό τομέα ανάπτυξης του παιδιού.

Σε καταστάσεις δύσκολες όπως ο παιδικός καρκίνος, όπου το παιδί υποβάλλεται σε διάφορες εξετάσεις, παρατεταμένη νοσηλεία και σε πολλών ειδών θεραπείες όπως η χημειοθεραπεία, η ακτινοθεραπεία καθώς και χειρουργική επέμβαση, παρατηρούνται περιορισμοί στις σωματικές κινήσεις αλλά και ψυχικές δυσλειτουργίες. Οι συνεχείς επισκέψεις στο νοσοκομείο για νοσηλεία και θεραπείες, εκθέτουν το παιδί σε μια κατάσταση άγχους και πόνου καθώς και απομάκρυνση από την κοινωνική και οικογενειακή ζωή η οποία σαφέστατα έχει αρνητικές επιπτώσεις. Στην οικογένεια, ο καρκίνος της παιδικής ηλικίας μεταβάλλει τη ρουτίνα και την οικογενειακή δυναμική και οι σχέσεις, αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας επηρεάζονται με διαφορετικούς τρόπους. Τα μέλη της οικογένειας αρχίζουν να βιώνουν μεγάλες περιόδους νοσηλείας, διακοπή των καθημερινών δραστηριοτήτων, οικονομικής φύσης θέματα, δυστυχία, πόνο, τλαιπωρία και τον συνεχή φόβο της πιθανότητας του θανάτου (Silva-Cabral, 2015:338-341). Έχει αποδειχθεί ότι αποτελούν σημαντικό εργαλείο για τα παιδιά που νοσούν από καρκίνο οι δραστηριότητες που περιλαμβάνουν παιχνίδι, γιατί συμβάλλει στη θετική αντιμετώπιση τόσο της ασθένειας όσο και της θεραπείας. Άλλωστε το παιχνίδι είναι μια ανάγκη του παιδιού, που μέσα από αυτό αναπτύσσεται από κάθε άποψη, είτε σωματική, συναισθηματική, γνωστική και κοινωνική. Τα μέλη της οικογένειας αισθάνονται εξίσου ανακούφιση και ενθάρρυνση για να συνεχίσουν τη μάχη απέναντι στη νόσο όταν συνειδητοποιούν ότι το παιδί τους αντιδρά θετικά παίζοντας (Silva-Cabral, 2015:341).

Ένα σημαντικό εύρημα της έρευνας των Liliane Faria da Silva και Ivone Evangelista Cabral (2015:337-342) που έγινε σε μέλη οικογενειών παιδιών με καρκίνο που είχαν νοσηλευτεί σε δημόσιο νοσοκομείο του Ρίο Ντε Τζανέιρο όπου υπήρχαν δράσεις με παιχνίδια κάθε είδους και τη δεδομένη στιγμή βρίσκονταν σε εξωτερική περίθαλψη, ήταν το γεγονός ότι ενώ τα παιδιά δε νοσηλεύονταν το νοσοκομείο παρέμενε γι' αυτά ως το κύριο μέρος των δραστηριοτήτων που συμπεριελάμβανε το παιχνίδι. Αυτό δείχνει ότι τα νοσηλευτικά ιδρύματα πρέπει να παρέχουν μια ολοκληρωμένη φροντίδα στο παιδί που να αποβλέπει στην όλη ανάπτυξή του.

Η Persephone Sextou (2016:11) θεωρεί ότι το θέατρο για παιδιά στο νοσοκομείο αποτελεί μια διαφυγή από την τραυματική πραγματικότητα την οποία βιώνουν τα παιδιά. Για την ίδια αυτή η μορφή θεάτρου αποτελεί ένα υβρίδιο λόγω της μικτής φύσης του, καθώς αποτελείται από ένα

συνδυασμό πρακτικών όπως αφήγηση με τη χρήση μαλακών παιχνιδιών, θεατρική παράσταση, περφόρμανς, τεχνικές χαλάρωσης. Εξίσου είναι συνδυασμός της καλλιτεχνικής και της ιατρικής επιστήμης, συνδυασμός δεξιοτήτων (υποκριτική, τραγούδι, αυτοσχεδιασμός) και μεικτών μεθόδων έρευνας (Sextou, 2016:11).

Με δεδομένα όλα τα παραπάνω, τόσο της ψυχο-συναισθηματικής κατάστασης του παιδιού όσο και της συμβολής του παιχνιδιού, της διασκέδασης και της αποφόρτισης, έχουν πραγματοποιηθεί έρευνες και προγράμματα (Λουμάκου - Μπρουσκέλη, 2010:77-80) έτσι ώστε να ενισχυθεί το παιχνίδι και δραστηριότητες που προσφέρουν χαρά, γέλιο, έκφραση στα παιδιά με ποικίλους τρόπους. Αίθουσες για παιχνίδι, προγράμματα παιγνιοθεραπείας, «γιατροί-κλόουν» (clown-doctors), προγράμματα εικαστικών (art therapy), θεατρικές παραστάσεις από επαγγελματικούς ή ερασιτεχνικούς (εθελοντές) θιάσους είναι κάποια από τα προγράμματα στήριξης για τα παιδιά που νοσηλεύονται.

Κατ' αυτόν τον τρόπο η ζωή στο νοσοκομείο γίνεται λιγότερο μονότονη, αποκτά ένα ενδιαφέρον και κυρίως το άγχος και ο φόβος των παιδιών καταφέρνει να κατευναστεί.

Από τη δική μας σκοπιά μελέτης τα παιδιά αυτά, αλλά και οι συνοδοί τους, αποτελούν ένα κοινό που έχουν ανάγκη να διασκεδάσουν, να γελάσουν, να αλληλεπιδράσουν, να συζητήσουν, να φανταστούν, να ονειρευτούν, να παίξουν και συμμετάσχουν με κάθε τρόπο σε δραστηριότητες έτσι ώστε να νιώθουν ότι ακόμα και κατά τη νοσηλεία τους κάποια πράγματα στη ζωή δε σταματάνε.

2.3 Η συμβολή του Θέατρου στο Νοσοκομείο στην κάλυψη των αναγκών των νοσηλευόμενων παιδιών

Όλες οι μορφές τέχνης εκφράζουν όσα δεν μπορούμε να εκφράσουμε με άλλο τρόπο. Μέσω του θεάτρου καταφέρνουμε να εκφράσουμε και να βιώσουμε αυτά που συχνά αποκαλούμε «μυστήρια της ζωής» (Jennings στο Jennings - Minde, 1996:25).

Η κάθε θεατρική παράσταση αποτελεί μια πολυσύνθετη και πολυεπίπεδη δημιουργία. Μία θεατρική παράσταση για ανήλικους θεατές οφείλει να είναι εξίσου προσεγμένη με αυτή των ενηλίκων και τόσο το κείμενο όσο και οι κώδικες της παράστασης να πληρούν όλες τις αρετές και τις προϋποθέσεις για ένα άρτιο αποτέλεσμα. Στις παραστάσεις αυτές θα πρέπει το καλλιτεχνικό να συνδυάζεται με το παιδαγωγικό και το ψυχαγωγικό με το μορφοπαιδευτικό (Γραμματάς, 2010:33). Από τις ίδιες αρετές πρέπει να διέπονται και οι παραστάσεις για τους ανήλικους θεατές που νοσηλεύονται σε κάποιο παιδιατρικό νοσοκομείο είτε πρόκειται για θεατρική παράσταση είτε θέατρο σκιών, κουκλοθέατρο, αφήγηση. Μέσα από το κείμενο, αλλά και κώδικες όπως η

υποκριτική των ηθοποιών, τα σκηνικά, τα κοστούμια, τη μουσική το παιδί και ο έφηβος θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να διασκεδάσουν, να γελάσουν, να συγκινηθούν, να σκεφτούν, να αντλήσουν πληροφορίες, να συμμετάσχουν στη δράση.

Η τέχνη (αισθητικές εμπειρίες), το παιχνίδι και αφήγηση παίζουν σημαντικό ρόλο στη ζωή του ανθρώπου. Σύμφωνα με τον Jean – Jacques Rousseau και τον Dewey τα παραπάνω συμβάλλουν στη φυσική, οργανική και συνεχόμενη ανάπτυξη της ανθρώπινης ζωής (Πουρκός, 2009:27). Η τέχνη, το παιχνίδι και η αφήγηση επιτελούν τόσο πρωτογενείς όσο και δευτερογενείς λειτουργίες. Οι πρωτογενείς λειτουργίες αναφέρονται στην παροχή αισθητικών εμπειριών, ενώ οι δευτερογενείς σχετίζονται με τις ψυχοπαιδαγωγικές, θεραπευτικές, γνωστικές, κοινωνικο-ηθικές επιδράσεις τους στη ζωή του ανθρώπου. Επίσης οι τρεις αυτές δραστηριότητες βοηθάνε το άτομο να γνωρίσει καλύτερα τον εαυτό του, του επιτρέπουν να έχει μια βαθύτερη επικοινωνία με άλλους ανθρώπους φέρνοντας τους έτσι κοντά, καθώς και εμπλουτίζει τον εαυτό του με καινούριες εμπειρίες. Οι δραστηριότητες αυτές προσβλέπουν στην ολότητα του ανθρώπου (σωματική, νοητική, πνευματική) (Πουρκός, 2009:28-29,32).

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η παραμονή σε κάποιο παιδιατρικό νοσοκομείο ιδίως για μεγάλο χρονικό διάστημα επιδρά αρνητικά στον ψυχισμό ενός παιδιού και πολλές φορές και στη θεραπεία του. Ο φόβος, το στρες, το άγχος, η θλίψη είναι μερικά από τα έντονα συναισθήματα που βιώνει το παιδί. Στη δύσκολη αυτή φάση που του παιδιού μπορεί να έρθει το θέατρο ως ένας «συνοδοιπόρος» του που θα το συντροφεύει στον όχι και τόσο στρωμένο με ροδοπέταλα δρόμο που έχει να διανύσει. Μέσα από τη φαντασία και τη μαγεία του θα ταξιδέψει το παιδί, σε μέρη που οι σύριγγες, οι γιατροί, τα χειρουργεία δεν υπάρχουν και αν υπάρχουν επιτελούν άλλο ρόλο. Μέσα από το γέλιο και τη διασκέδαση η ψυχή του παιδιού θα ευφρανθεί και θα ξεχάσει οποιαδήποτε έγνοια το απασχολεί. Μέσα από τη δράση θα του δοθεί η ευκαιρία να δημιουργήσει, να συμμετάσχει, να συνεργαστεί με άλλους έτσι ώστε να νιώσει ικανοποίηση για τον εαυτό του και να μην παραιτηθεί.

Η Persephone Sextou (2016:32-33) παρομοιάζει το θέατρο για τα παιδιά στο νοσοκομείο με «αντίδοτο». Χρησιμοποιεί τη μεταφορική αυτή λέξη από την ιατρική ορολογία θέλοντας να επισημάνει ότι όπως το αντίδοτο εξουδετερώνει το δηλητήριο και τις τοξίνες που εισέρχονται στον οργανισμό, έτσι και το θέατρο έρχεται να εξουδετερώσει την πίεση που ασκείται στο παιδί, την απομόνωση του σε ένα δωμάτιο ξεκομμένο από δραστηριότητες, τον πόνο, τις συνέπειες ενός χειρουργείου, την αδράνεια. Να το προστατεύσει από το φόβο, το στρες και να το εμπλέξει σε δημιουργικές και ευχάριστες δραστηριότητες. Η διασκέδαση και χαλάρωση είναι ιδιαίτερα σημαντική στα παιδιά αυτά.

Σύμφωνα με τη Sue Jennings το θέατρο αποτελεί μια μορφή τέχνης που δίνει τη δυνατότητα να εκφραστούν σημαντικές αλήθειες που με άλλο τρόπο δεν μπορούν, εκφράζονται συναισθήματα, ιδέες, σκέψεις. Για την ίδια το θέατρο και το δράμα λειτουργεί ως μέσο για την ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης και της επίγνωσης του εαυτού μας (Jennings στο Jennings - Minde, 1996:25-43).

Το χιούμορ, το γέλιο και το παιχνίδι που προκύπτουν μέσα από το θέατρο και τα διάφορα είδη ασκούν θετικά οφέλη στην υγεία. Έρευνα έχει αποδείξει ότι το χιούμορ που προκαλεί το γέλιο έχει επίδραση τόσο στο ψυχολογικό όσο και φυσιολογικό κομμάτι του οργανισμού. Έχει αποδειχθεί ότι μειώνει τα επίπεδα των ορμονών του στρες, μειώνει την κατάθλιψη και βελτιώνει τη διάθεση. Το χιούμορ περιλαμβάνει πτυχές που έχει να κάνει με το γνωστικό, συναισθηματικό, συμπεριφορικό, ψυχοφυσικό και κοινωνικό τομέα (Rokach and Matalon, 2007:301).

«Το χιούμορ πρόκειται για ένα πολυσύνθετο φαινόμενο που εμφανίζεται με διαφορετικές μορφές και εξυπηρετεί διαφορετικούς κάθε φορά σκοπούς και λειτουργίες» (Χανιωτάκης, 2011:35). Αποτελεί μια μορφή επικοινωνίας που οδηγεί στο γέλιο και στην ευθυμία και ταυτόχρονα αποτελεί μια διαδικασία που αναπτύσσεται σε τρεις φάσεις: τη γνωστική επικοινωνία (αντίληψη, κατανόηση του χιούμορ), συναισθηματική αντίδραση (ευθυμία, χαρά) και φυσική αντίδραση (γέλιο) (Χανιωτάκης, 2011:35-36).

Η παραπάνω αναφορά ισχύει για το κατάλληλο (υγιές) χιούμορ και τις δύο διαστάσεις του, το διατομικό - κοινωνικό χιούμορ και το ενδοατομικό - αυτοεξυψωτικό χιούμορ. Το κοινωνικό χιούμορ (affiliative humor) απευθύνεται στους άλλους και είναι μια υγιείς διαπροσωπική μορφή χιούμορ κατά την οποία μοιραζόμαστε το γέλιο με τους άλλους και ευθυμούμε τη συντροφιά μας με ανέκδοτα, κωμικές εκφράσεις, σκηνές. Το αυτοεξυψωτικό χιούμορ (self-enhancing humor) χαρακτηρίζεται από το γεγονός να γελάμε και να αντιμετωπίζουμε δύσκολες καταστάσεις με χιουμοριστική διάθεση (Χανιωτάκης, 2011:37-39).

Ανάλογα την ηλικία του παιδιού και δεδομένου της νοητικής του διεργασίας καθετί μπορεί να αποτελέσει αφορμή για γέλιο. Το γέλιο είναι μια έμφυτη αντίδραση του ανθρώπου που προκαλείτε είτε μέσα από μια κωμική σκηνή, μια αστεία γκριμάτσα, μια χειρονομία ή μέσω του λεκτικού χιούμορ, μιας κωμικής κατάστασης που εκφράζεται με τη χρήση της γλώσσας, όπως ένα ανέκδοτο ή μια απρόσμενη απάντηση (Γαλίτη, 1996:505-506).

Το γέλιο είναι η γλώσσα του χιούμορ. Είναι μια μορφή επικοινωνίας σε μη λεκτικό επίπεδο, ένα επικοινωνιακό μήνυμα μεταξύ ανθρώπων που δείχνει χαρά, αλλά αποτελεί και εκδήλωση απελευθέρωσης μεγάλης ψυχικής έντασης (στρες, φόβου). Έχει λυτρωτικό χαρακτήρα, απελευθερώνει από τους φόβους, μειώνει την ένταση και την πίεση και απομακρύνει αρνητικά συναισθήματα (Χανιωτάκης, 2011:48-49,74).

«Σύμφωνα με τις θεωρίες της εκτόνωσης ή αποφόρτισης το γέλιο, η ευχάριστη διάθεση και η ευθυμία επιτελούν μια λειτουργία ανακούφισης για τον ανθρώπινο οργανισμό, λειτουργούν ως μια βαλβίδα εκτόνωσης πνευματικών, νευρικών και σωματικών εντάσεων (...) Επιφέρει το αίσθημα της ανακούφισης, «φυγή» από πιεστικές απαιτήσεις της λογικής και την αρχή της πραγματικότητας» (Χανιωτάκης, 2011:61). Συναισθήματα όπως χαρά, ευφορία, γέλιο μετά από μια κατάσταση φόβου δικαιολογούνται με βάση τη θεωρία της αποφόρτισης και υποδηλώνουν χαλάρωση και ανακούφιση για την ασφάλεια που βρήκαμε.

Υπάρχουν τέσσερις μηχανισμοί οι οποίοι συνδέονται με το χιούμορ και το γέλιο και οι οποίοι συμβάλλουν στην ευεξία του ανθρώπινου οργανισμού:

α) το γέλιο που είναι συνέπεια του χιούμορ προκαλεί στον οργανισμό κάποιες μεταβολές, οι οποίες με τη σειρά τους λειτουργούν ευεργετικά για την υγεία του ανθρώπου. Το έντονο γέλιο χαλαρώνει τους μυς, βελτιώνει την αναπνοή διεγείρει την κυκλοφορία του αίματος, αυξάνει την παραγωγή ενδορφινών οι οποίες βοηθούν στη μείωση του πόνου καθώς και ελαττώνει τις ορμόνες που συνδέονται με την αύξηση του στρες.

β) Το χιούμορ και το γέλιο επηρεάζουν θετικά την υγεία μέσω της ευχάριστης συναισθηματικής κατάστασης που προκαλούν. Τα θετικά συναισθήματα μπορεί να έχουν θετική επίδραση στην υγεία ως προς την αντοχή στον πόνο, την ενίσχυση του αμυντικού συστήματος του οργανισμού.

γ) Το γέλιο συμβάλλει στην ευεξία περιορίζοντας το άγχος και τις επιπτώσεις του.

δ) Το χιούμορ συμβάλλει και στις καλές κοινωνικές σχέσεις και έμμεσα στην καλή υγεία. Οι ανθρώπινες σχέσεις γίνονται πιο ζεστές και το αίσθημα αποδοχής και αλληλεγγύης ενδυναμώνεται (Χανιωτάκης, 2011:77-81,86).

Το χιούμορ και το γέλιο έχουν την ίδια θετική επίδραση όπως το παιχνίδι (ψυχαγωγία, βίωση χαράς, αλληλοεπίδραση, κοινωνικοποίηση). «Το χιούμορ είναι μια ικανότητα αποστασιοποίησης από τον εαυτό μας, μια δυνατότητα να αντιμετωπίσουμε τα αδιέξοδα με διαφορετική οπτική, να δούμε προοπτικές επίλυσης, να χαλαρώσουμε από καταστάσεις έντασης και να απελευθερωθούμε από νόρμες, πιέσεις» (Gruntz-Stoll στο Χανιωτάκης, 2011:82). Μετά από έρευνες έχει διαπιστωθεί ότι το χιούμορ και το γέλιο συμβάλλουν στην ψυχική υγεία γενικά και ιδιαίτερα στη θετική αντιμετώπιση του άγχους, στην αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση (Χανιωτάκης, 2011:83).

Πέρα όμως από τη διασκέδαση και την ψυχαγωγία που προσφέρει το θέατρο στα παιδιά που νοσηλεύονται και είναι από τους πιο βασικούς τομείς, συμβάλλει εξίσου στη δημιουργικότητα και τη φαντασία του, στην ψυχοκοινωνική και γλωσσική του ανάπτυξη, στην αισθητική του

καλλιέργεια και στην κριτική σκέψη του. Ένα παιδί δεν σταματάει να είναι «παιδί» όταν νοσηλεύεται με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Συνεπώς κατά τη διάρκεια παράστασης είτε αυτή γίνεται σε ανοιχτό χώρο στο νοσοκομείο (διάδρομο) είτε κατά αποκλειστικότητα στο δωμάτιο του παιδιού, το ίδιο έχει την ευκαιρία να έρθει σε επαφή και να αλληλοεπικοινωνήσει με τους ηθοποιούς και μέσω αυτών και με τους ήρωες που αυτοί υποδύονται, να ενεργοποιήσει τη φαντασία του και να μεταφερθεί στον κόσμο του συγγραφέα όπου μπορεί να πλάσει τις δικές του εικόνες, τη δική του εξέλιξη στην πλοκής και τη δράση. Του δίνεται η δυνατότητα να εκφραστεί ακόμα και μη λεκτικά, μέσα από ποικίλες εκφράσεις του προσώπου του τη συναισθηματική κατάσταση την οποία βιώνει εκείνη τη στιγμή, να αφομοιώσει νέες γνώσεις και εμπειρίες στις ήδη υπάρχουσες του μιας και «...η δραματουργία και η θεατρική παράσταση τους εξοικειώνει με την υπάρχουσα γνώση της κοινωνίας και λειτουργεί ως αναπτυξιακή διαδικασία μάθησης». Επίσης μπορεί να υπάρξει ταύτιση του παιδιού – θεατή με κάποιον κεντρικό ήρωα που σ' αυτόν βλέπει κάποια αρετή που το ίδιο δεν έχει αλλά θα επιθυμούσε για τον εαυτό του και να αποτελέσει το πρότυπό του που θα του δώσει ίσως θάρρος και κουράγιο. Μέσα από όλα τα παραπάνω ενισχύεται η ψυχοκοινωνική ανάπτυξη και η δημιουργική σκέψη του παιδιού (Παπαδόπουλος στο Γραμματάς, 2010:90-92).

Με την ενεργητική συμμετοχή των νοσηλευόμενων θεατών στην παράσταση τους παρέχεται η δυνατότητα να κρίνουν και να αξιολογούν καταστάσεις και χαρακτήρες του έργου, αλλά και να σκέφτονται πιθανές λύσεις που θα άλλαζαν τη ροή της παράστασης (Παπαδόπουλος στο Γραμματάς, 2010:90-92).

Επίσης το παιδί και ο έφηβος συμμετέχοντας και παίρνοντας πρωτοβουλία σε μια δράση ή προτείνοντας μία ιδέα που ο έμπειρος ηθοποιός θα αξιοποιήσει στη ροή της παράστασης νιώθει αυτοπεποίθηση και ότι η γνώμη του είναι σεβαστή στην ομάδα. Έρευνες έδειξαν ότι δημιουργώντας και αποκτώντας το παιδί μια θετική αντίληψη για τον εαυτό του ότι «είμαι ίδιος με τους υπόλοιπους φίλους μου, δεν είμαι διαφορετική/-ός» και η αίσθηση ότι ανήκει στην ομάδα, είναι πρωταρχικής σημασίας για την παροχή βοήθειας στο παιδί κατά τη διάρκεια της νοσηλείας, και, αργότερα, στην επανένταξη στον κόσμο των υγείων (Rokach & Matalon, 2007:301).

Το θέατρο στο νοσοκομείο που απευθύνεται στους ανήλικους που νοσηλεύονται αποτελεί μια μεγάλη καλλιτεχνική πρόκληση. Μετατροπή του χώρου σε σκηνή ακόμα και με ελάχιστα σκηνικά και κοστούμια και μεταμόρφωση των παιδιών από βαρετούς και πονεμένους θεατές σε ζωντανούς και χαρούμενους οι οποίοι θα είναι συνεπαρμένοι από την παράσταση είναι κάτι που απαιτεί υψηλά επαγγελματικά πρότυπα και τη δημιουργία ενός δραματικού πλαισίου όπου καθετί μπορεί να συμβεί (Sextou στο Schonmann, 2011:316).

Τα παιδιά που νοσηλεύονται μπορούν να επωφεληθούν από τις θεατρικές δράσεις βελτιώνοντας την κατάσταση της ψυχικής και σωματικής υγείας και ευεξίας τους. Τόσο μέσα από τη θεατρική παράσταση και το κουκλοθέατρο, όσο και από το θέατρο σκιών και την αφήγηση, το παιδί μεταφέρεται σε έναν άλλο φανταστικό κόσμο και έτσι μπορεί να χαλαρώσει, να μειώσει το στρες που βιώνει ενδονοσοκομειακά, να διασκεδάσει και να αλληλεπιδράσει. Επιπροσθέτως υπάρχουν μαρτυρίες γονέων - αλλά και ιατρονοσηλευτικού προσωπικού- που επιβεβαιώνουν τα θετικά αποτελέσματα της παράστασης τόσο στα ίδια τους τα παιδιά αλλά και στους ίδιους (Sextou 2016:83-89). Τέλος έρευνές έχουν δείξει ότι οι ασθενείς που εκτίθενται στην τέχνη, στο θέατρο, σε κάποια μουσική εμπειρία έχουν μειωμένο άγχος και αρτηριακή πίεση, έχουν μικρότερη μετεγχειρητική παραμονή και βελτιωμένη ψυχική υγεία (Sextou στο Schonmann, 2011:315).

Κεφάλαιο 3. Μορφές θεάτρου που αξιοποιούνται στο Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο

Τα δεδομένα που προκύπτουν από ερευνητές (Sextou, Hall, Rokach & Matalon, Brodzinski) που ασχολούνται με το εφαρμοσμένο δράμα και το θέατρο για παιδιά στο νοσοκομείο, είναι πως το θέατρο υπό οποιαδήποτε μορφή του έχει θετική επίδραση στο παιδί τόσο στον ψυχο-συναισθηματικό του κόσμο όσο και στη σωματική ευεξία του. Σαφώς όπως προαναφέρθηκε δεν υποκαθιστά καμία θεραπεία αλλά έχει τη δυνατότητα να την ενισχύσει ή με την κατάλληλη συνεργασία να αποτελέσει μέρος μίας θεραπείας (δραματοθεραπεία, art-therapy). Είναι πολύ σημαντική η θωράκιση της ψυχολογίας του ασθενή, πόσο δε του παιδιού.

Έχει παρατηρηθεί μέσα από έρευνες ότι το θέατρο και γενικά οι τέχνες, καθώς και το παιχνίδι όταν έχουν συστηματική παρουσία σε ένα νοσηλευτικό ίδρυμα αποτελούν κινητήριες δυνάμεις για το παιδί που νοσηλεύεται, ιδιαίτερα δε γι' αυτά όπου η παραμονή τους είναι για μεγάλο χρονικό διάστημα. Είναι μια σπίθα αισιοδοξίας, ανακούφισης, ψυχαγωγίας αλλά και εγρήγορσης. Έχουν να προσμένουν μέσα στα όχι και τόσο ευχάριστα που τους συμβαίνουν κάτι που φέρνει την ανατροπή και εφοδιάζει ψυχή και νου για ώρες, ίσως και μέρες. Με τη διασκέδαση που αντλούν καθώς και με τροφή για σκέψη και φαντασία τα παιδιά έχουν ένα στήριγμα. Συμπεράσματα ερευνητών, μαρτυρίες γονιών, εμψυχωτών, ηθοποιών, νοσηλευτών και γιατρών, ο καθένας από τη δική του σκοπιά αλλά και μέσα από τη μεταξύ τους συνεργασία διαπιστώνουν την ευεργετική του δράση, ενθαρρύνουν και ενισχύουν αυτό το εγχείρημα και προσπαθούν για την βελτίωση και την εξάλειψη των εμποδίων και των δυσκολιών (Sextou, 2016:64-107).

Σε χώρες του εξωτερικού, κυρίως σε Αγγλία και Καναδά, έχοντας αναγνωρίσει τις θετικές επιδράσεις του, το Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι των εκεί παιδιατρικών νοσοκομείων. Σαφώς δυσκολίες συναντώνται, κυρίως οικονομικής φύσεως, αλλά καταβάλλονται οι όποιες προσπάθειες για να αντιμετωπιστούν.

Στη χώρα μας εδώ και αρκετά χρόνια η ομάδα θεάτρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για παιδιά», επιτελεί σοβαρό έργο στα παιδιατρικά νοσοκομεία της Αθήνας -και όχι μόνο- και αυτό που οι ίδιοι οι συντελεστές προσφέρουν άλλα και λαμβάνουν είναι κάτι μοναδικό. Επίσης άνθρωποι από το χώρο του κουκλοθεάτρου, θεάτρου σκιών και αφήγησης δραστηριοποιούνται στον χώρο.

Η συμβολή του Θεάτρου για Παιδιά στο Νοσοκομείο αφορά κυρίως τον τομέα της ψυχολογίας τους, όπου ταυτόχρονα με την ιατρική αντιμετώπιση η ψυχο-συναισθηματική κατάσταση του παιδιού είναι αυτή που θα παίζει σημαντικό ρόλο στην παραμονή, στη νοσηλεία

και σε πολλές περιπτώσεις στη θεραπεία του. Η καλή ψυχολογία του παιδιού συνδέεται με την ψυχαγωγία και τη διασκέδαση, γιατί χάρις σε αυτή το παιδί ανακουφίζεται και ξεμπλοκάρει από το στρες, το άγχος και τον φόβο. Αυτό του δίνει ώθηση και κίνητρο ώστε στην πορεία να εκφράσει τα συναισθήματά του και τις σκέψεις του, να ελευθερώσει τη φαντασία του και να δράσει κατά περίπτωση. Αποτελέσματα εξετάσεων καθώς και η θετική αντίδραση του οργανισμού των παιδιών σε θεραπείες προστίθενται στα θετικά της δράσης αυτής.

Το θέατρο ως δημιουργική και καλλιτεχνική έκφραση δεν ασκεί περιορισμούς για το ποιο είδος ενδείκνυται και ποιο όχι στο χώρο του νοσοκομείου. Οι συνθήκες του νοσοκομείου και η κατάσταση των νοσηλευμένων είναι αυτές που πολλές φορές θέτουν κάποιους φραγμούς.

Ο χώρος για την πραγματοποίηση της παράστασης, η διαδικασία νοσηλείας και χορήγησης των φαρμάκων, οι ώρες επισκεπτηρίου είναι κάποιες από τις συνθήκες που επηρεάζουν τη διαδικασία. Από την άλλη η σοβαρότητα της κατάστασης του ασθενούς, η επίδραση των φαρμάκων, καθώς και άλλοι παράμετροι είναι κάποιοι από τους λόγους που κάποιες μορφές θεάτρου δεν μπορούν να υλοποιηθούν, όπως για παράδειγμα μια ολοκληρωμένη δραματοποίηση.

Έτσι τόσο από την βιβλιογραφική έρευνα όσο και από την επικοινωνία με ανθρώπους και φορείς που συμμετέχουν στο εγχείρημα αυτό, τα είδη θεάτρου και θεάματος που συμβάλλουν και τα οποία συναντώνται στα νοσοκομεία είναι: οργανωμένες παραστάσεις όπου κυριαρχεί το σωματικό θέατρο, κουκλοθέατρο, αφήγηση και θέατρο σκιών. Η συμμετοχή των παιδιών που νοσηλεύονται, σε οποιαδήποτε από τις παραπάνω θεατρικές δραστηριότητες μόνο όφελος και θετικά αποτελέσματα μπορούν να επιφέρουν, γιατί όλα οι μορφές θεάτρου είναι ισάξιες και καθεμιά έχει να παρουσιάσει κάτι το ιδιαίτερο, ξεχωριστό και μοναδικό. Το θέατρο, ως ένα σύνθετο μορφο-παιδευτικό και αισθητικό-καλλιτεχνικό προϊόν (Γραμματάς, 2010:33) προσφέρει πολλαπλές λειτουργίες που απαντούν στις ανάγκες των μικρών ασθενών, οι οποίοι έχουν ανάγκη για ψυχαγωγία και διασκέδαση, για τόνωση της ψυχολογίας και έκφραση, αλλά δεν παύουν να έχουν και την ανάγκη για γνώσεις, για δημιουργία και για επαφή με τις διάφορες τέχνες.

3.1 Θεατρική Παράσταση

Το θέατρο αποτελείται από δύο βασικές παραμέτρους το δραματικό κείμενο και την παράσταση. Το κείμενο και η παράσταση που προορίζονται για ανήλικους θεατές ειδικότερα, θα πρέπει να πληρούν τις ίδιες προϋποθέσεις με αυτές των ενηλίκων. Σαφώς το θεατρικό έργο και η σκηνική του απόδοση θα εμπίπτουν στις νοητικές, ψυχικές, συναισθηματικές προσλαμβάνουσες των ανήλικων θεατών, αυτό όμως δε σημαίνει ότι το ανήλικο κοινό είναι κατώτερο και τα μηνύματα του έργου πρέπει να είναι απλοποιημένα και να επικρατεί προχειρότητα. Ο λόγος του δραματικού κειμένου θα πρέπει να είναι σαφής και ουσιαστικός, να έχει ρυθμό, ζωντάνια,

φαντασία έτσι ώστε να ενεργοποιεί τη συνείδηση του θεατή, η δράση θα πρέπει να εξελίσσεται γρήγορα, η πλοκή και οι συγκρούσεις να κρατάνε αμείωτο το ενδιαφέρον τους και οι χαρακτήρες των ηρώων που αναδεικνύονται να αποτελέσουν πρότυπα των παιδιών (Γραμματάς 1999: 99-108, 2010:31-35). Η διαφορά μεταξύ του θεάτρου των ενηλίκων με αυτό των ανηλίκων είναι ότι στις παραστάσεις των τελευταίων η θεατρική σύμβαση καταρρίπτεται. Σε μία παράσταση είναι κοινά αποδεκτό τόσο από τους ηθοποιούς επί σκηνής όσο και από τους θεατές στην πλατεία η αποδοχή ως αληθινού κάτι που εκ των προτέρων γνωρίζουν πως δεν είναι. Επίσης, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις, ο θεατής σε καμία των περιπτώσεων δε μπορεί να παρέμβει στα σκηνικά διαδραματιζόμενα γεγονότα. Όλα αυτά στο θέατρο των ανηλίκων θεατών δεν υφίστανται, διότι το παιδί ταυτίζει ό,τι διαδραματίζεται επί σκηνής με την πραγματικότητα και η ψευδαισθητική κατάσταση ανάγεται σε βιωματική ενισχύοντας το ψυχο-πνευματικά. Βάση αυτού καθώς και της αμφίδρομης επικοινωνίας που έχουν με τους ηθοποιούς επί σκηνής, η οποία είναι άμεση και ευέλικτη, τα παιδιά πολλές φορές έχουν τη δύναμη να επεμβαίνουν στην πλοκή και τη δράση του έργου και να την αλλάζουν (Γραμματάς, 1999: 221-225, 2010:72).

Ο ρόλος της παράστασης για τα παιδιά που νοσηλεύονται είναι να βοηθήσει να ξεφύγουν από τη δύσκολη πραγματικότητα μέσα από τον κόσμο της φαντασίας. Όπως αναφέρει η Sextou (2016:46) κάθε παράσταση για παιδιά που νοσηλεύονται είναι ένα ταξίδι από την πραγματικότητα στη φαντασία. Οι καλλιτέχνες που ασχολούνται με το Θέατρο στο Νοσοκομείο για Παιδιά μέσα από την παράσταση προσκαλούν το παιδί αλλά και την οικογένειά του να ξεφύγουν έστω και για λίγο από την κατάσταση που βιώνουν, να μην ασχολούνται με το θέμα της ασθένειας, να χαλαρώσουν και να απολαύσουν αυτό το ταξίδι, να νιώσουν ότι βρίσκονται σε ένα φανταστικό περιβάλλον και να διασκεδάσουν, αλλά επιπλέον δίνουν στο παιδί την ευκαιρία να δει από άλλη οπτική πλευρά την ασθένειά του. Η όποια συμμετοχή του παιδιού στην παράσταση είναι ένα ευνοϊκό σημάδι ότι το παιδί δεν έχει παραιτηθεί. Παιδιά που αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα υγείας - όπως παιδιά με τραχειοτομή που δεν μπορούν να μιλήσουν, παιδιά μετά από χημειοθεραπεία - αντιδρούν και επικοινωνούν με τους καλλιτέχνες της παράστασης, κατά κύριο λόγο σε παράσταση που δίνεται στο δωμάτιο, με εκφράσεις του προσώπου, με κλείσιμο ματιών, με νεύμα, με κινήσεις των δαχτύλων ή των χεριών όταν υπάρχει μουσική ή θέλουν να ακουμπήσουν κάτι, εκφράζοντας έτσι την ευχαρίστησή τους, τη χαλάρωση, την ανακούφιση ή και την κούραση τους. Δε λείπουν σε άλλες περιπτώσεις οι ερωτήσεις, οι χειραψίες, καθώς και οι προτάσεις για το τέλος της παράστασης από τα παιδιά προς τους ηθοποιούς. Η αμφίδρομη σχέση που δημιουργείται μεταξύ του ηθοποιού και του παιδιού-ασθενή είναι πολύ σημαντική τόσο για το παιδί όσο και για τον ίδιο τον καλλιτέχνη (Sextou, 2016: 46-47).

Στις παραστάσεις που πραγματοποιούνται στους χώρους του νοσοκομείου, αλλά και σε άλλες κοινωνικές δομές, μπορεί να παρατηρείται κάποια προσαρμογή του έργου λόγω χώρου ή κατάστασης των θεατών - ασθενών, εντούτοις οι αρχές, οι αξίες, οι κώδικες που διέπουν μια παράσταση, στους οποίους αναφερθήκαμε εν συντομία παραπάνω, παραμένουν ανεπηρέαστοι.

Θεατρικές ομάδες όπως αυτή του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά», του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδας, καθώς και άλλες, δραστηριοποιούνται στο χώρο των παιδιατρικών νοσοκομείων με παραστάσεις προσαρμοσμένες στις ανάγκες των παιδιών και του χώρου. Στην επόμενη ενότητα γίνεται αναφορά στις θεατρικές ομάδες που ασχολούνται με παραστάσεις στο χώρο των νοσοκομείων και ειδικά σε αυτή του Θεάτρου του Νέου Κόσμου.

3.2 Θέατρο Σκιών - Καραγκιόζης

Το θέατρο σκιών προέρχεται από τη μακρινή Ανατολή έχοντας αρχικά τελετουργικό χαρακτήρα. Για τους λαούς της Κίνας, της Ινδίας, της Ινδονησίας το θέατρο σκιών είναι ο κόσμος της ονειροπόλησης και του θανάτου. Η σκιά αντιπροσωπεύει το άυλο, το μυστηριώδες, του ανεξερεύνητο, αυτό που στις δοξασίες γίνεται συνώνυμο με την ψυχή (Παρούση, 2012:210-219). Στην Ελλάδα πρωτοεμφανίζεται κατά την οθωνική περίοδο, το 1841, με τον Καραγκιόζη και την περίοδο 1880-1930 γνωρίζει έντονη δόξα. (Παρούση, 2012:246-251).

Το μυστήριο και η μαγεία της σκιάς, το παιχνίδι με το φως, το στοιχείο της έκπληξης, η μεταφορά σε ένα κόσμο φανταστικό και άυλο, η επαφή και η ταύτιση με τον τύπο του Καραγκιόζη και τα κατορθώματά του, που με τις γκάφες του και τις υπερβολές του προκαλεί γέλιο και ψυχαγωγία, είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά που κάνουν το θέατρο σκιών και τον Καραγκιόζη αγαπητό θέαμα σε παιδιά και ενήλικες μέχρι τις μέρες μας. Παράλληλα μέσα από τις παραστάσεις αυτές τα παιδιά έρχονται σε επαφή τόσο με στοιχεία της ελληνικής παράδοσης όσο και με κάποια που ανήκουν σε άλλους πολιτισμούς (Παρούση, 2012:241-242, Σηφάκης, 1984:37-72).

Συνεπώς τόσο το θέατρο σκιών με παραστάσεις που αφορούν περιπέτειες του Καραγκιόζη όσο και με παραστάσεις που στηρίζονται σε πιο σύγχρονες προσεγγίσεις, μπορεί να αποτελέσει για τα παιδιά που νοσηλεύονται ένα θέαμα όπου η σκιά και το μυστήριο θα τα συνεπάρει, ο αυθορμητισμός, η αμεσότητα και οι περιπέτειες του ήρωα θα τα διασκεδάσει και θα τα αποφορτίσει από το στρες και το άγχος και θα τους δοθεί η ευκαιρία να αντλήσουν γνώσεις που σχετίζονται με τα παιχνίδια του φωτός και του σκοταδιού και να πειραματιστούν είτε σε κάποια ώρα δραστηριοτήτων ή ακόμα και στο δωμάτιό τους. Παραστάσεις Καραγκιόζη έχουν πραγματοποιηθεί στο Ογκολογικό τμήμα του Νοσοκομείου Παίδων από το θίασο του Ηλία Καρελλά.

3.3 Αφήγηση -Storytelling

«Αφήγηση (Storytelling) είναι η αλληλεπιδραστική τέχνη της χρήσης λέξεων και δράσεων για την αναπαράσταση των στοιχείων και των εικόνων μιας ιστορίας με τρόπο που να κεντρίζει τη φαντασία του ακροατή» (National Storytelling Network -<https://storynet.org/what-is-storytelling/>).

Το Storytelling έχει τη ρίζα του στη λέξη «story»-«ιστορία», όπου είναι «η αφήγηση γεγονότων, οργανωμένη και με χρονική αλληλουχία» (Pavis, 2006:335) και βρίσκεται κοντά στην έννοια του μύθου (*fable* στα λατινικά) όπου είναι «η ακολουθία γεγονότων και αποτελούν το αφηγηματικό στοιχείο ενός έργου». Το λατινικό *fabula* (λόγια, αφήγηση) είναι «...μια μυθική ή επινοημένη αφήγηση και, κατ' επέκταση, το θεατρικό έργο και το παραμύθι» (Pavis, 2006:334). Η αφήγηση είναι η «...με μεγαλύτερη ακρίβεια αυτό που ο Αριστοτέλης αποκαλεί μύθο, δηλαδή η συναρμολόγηση των γεγονότων» (Pavis, 2006:63). Η τέχνη της αφήγησης συνδέεται με το λόγο και την προφορικότητα.

Η αφήγηση είναι μια διαδικασία αλληλεπίδρασης, όπου ο αφηγητής αλληλεπιδρά με τους ακροατές του και προσπαθεί να ανταποκριθεί στις προσδοκίες τους. Η σχέση πομπού – δέκτη είναι άμεση και αμφίδρομη. Ο αφηγητής μέσα από την αφήγηση εκφράζει προς τους ακροατές τα συναισθήματά του και επικοινωνεί μαζί τους. Από την άλλη πλευρά ο ακροατής προσλαμβάνει και ανταποκρίνεται στη συναισθηματική κατάσταση του αφηγητή, όπου πολλές φορές επίσης ταυτίζεται με ήρωες και καταστάσεις (<http://theodoregrammatas.com/elπαιδαγωγική-αξιοποίηση-της-αφήγησης>). Για να δομηθεί και να δημιουργηθεί σωστά μια ιστορία που προορίζεται για αφήγηση, και να έλξει το ενδιαφέρον και το συναίσθημα των ακροατών θα πρέπει να διέπεται από κάποιες αρχές. Οι αρχές που προτείνονται από τον Larry Brooks είναι η βασική ιδέα, οι χαρακτήρες/ήρωες, το θέμα, η δομή, ο ήχος, η οπτικοποίηση (<https://economu.wordpress.com/εκπαιδευτικό-υλικό/αφήγηση-storytelling/>).

Η εκφορά του λόγου, ο χρωματισμός της φωνής, ο τονισμός των λέξεων, η άρθρωση, ο καθαρός λόγος του αφηγητή, καθώς και μιμικές κινήσεις και αλλοιώσεις του προσώπου, γκριμάτσες, συμβάλλουν τόσο στην απόδοση της ιστορίας όσο και στο να δοθεί βαρύτητα σε δράσεις και καίρια σημεία της, που θα έχουν σα συνέπεια να καθηλώσουν τον ακροατή, να εγείρουν τη φαντασία και τη συνείδησή του, να τον χαλαρώσουν και να τον ψυχαγωγήσουν. Στην αφήγηση λαμβάνει μέρος και το σώμα. Αλλαγές στη στάση του σώματος και σκόπιμες κινήσεις από τον αφηγητή εμπλουτίζουν ακόμα περισσότερο την ιστορία που αφηγείται. Ο εμφατικός και επαναληπτικός λόγος έλκει την προσοχή και βοηθάει στη λειτουργία της μνήμης, ενώ «με αντιθετικές έννοιες όπως «καλό – κακό» διευκολύνεται η συμμετοχικότητα και η

επικοινωνιακότητα με τον αποδέκτη» (Ong, 1989:36-57 στο <http://theodoregrammatas.com/elπαιδαγωγική-αξιοποίηση-της-αφήγησης>).

Τα τελευταία χρόνια η αφήγηση έχει ξεφύγει από την κλασική της μορφή κατά την οποία ο αφηγητής στηρίζονταν μόνο στον φωνητικό κώδικα. Πέρα από την κινησιολογία και τη μορφολογία, τη χρήση του προσώπου που καθιστούν τον αφηγητή-παραμυθά και εν μέρει ηθοποιό, στην αφήγηση συμμετέχουν και επιμέρους κώδικες που συναντάμε στο θέατρο αλλά και σε άλλες παραστατικές τέχνες (σκηνικός διάκοσμος, φωτισμός, μουσική, σκιές, μάσκες κ.α). Οι ιστορίες εμπλουτίστηκαν με εικόνα και ψηφιακά μέσα.

Ο ακροατής- θεατής μέσα από την άμεση επαφή του με τον αφηγητή, εκλαμβάνει τα μηνύματα της ιστορίας, τα αφομοιώνει στις δικές του εμπειρίες και δημιουργείται μια σχέση άμεση και βιωματική. Αυτή η σχέση είναι που θα οδηγήσει τον ανήλικο ακροατή να εμπλακεί στη δράση της ιστορίας, να ταυτιστεί με τους ήρωες (τον χαρακτήρα, τα διλλήματα, τις προκλήσεις τους), να αντιδράσει και να εκφράσει τα συναισθήματα του. Μέσα από αυτή τη διαδικασία το παιδί συμμετέχει και αποκτά μία σχέση μεταξύ πομπού (αφηγητή) και δέκτη (παιδί) λειτουργική και αμφίδρομη. Η πλοκή και η δράση της ιστορίας είναι πιθανό να τροποποιηθεί ανάλογα με τις απόψεις και τις ενδεχόμενες προτάσεις των ανήλικων θεατών (Γραμματάς, 1996:221-225).

Η μεταφορά του ακροατή σε ένα χρόνο άχρονο και χώρο φανταστικό σε συνδυασμό με τα παραπάνω, εξιτάρει τη φαντασία του και τον μεταφέρει σε ένα χωρο-χρόνο όπου όλα είναι αληθινά και υπαρκτά δημιουργώντας την αίσθηση ότι βιώνει και ο ίδιος την ιστορία «...δίνει την αίσθηση της ζωντανής πραγματικότητας που, αν και εικονική όμως προσλαμβάνεται ως αληθινά υπαρκτή» (<http://theodoregrammatas.com/elπαιδαγωγική-αξιοποίηση-της-αφήγησης>). Για τον ανήλικο οτιδήποτε συμβαίνει επί σκηνής εκλαμβάνεται ως πραγματικότητα, ψευδαισθητικές καταστάσεις θεωρούνται αληθινές και η θεατρική σύμβαση καταρρίπτεται (Γραμματάς, 1996:221-225).

Όλη αυτή η μαγεία της αφήγησης, του παραμυθιού, αποκτά τη δική της δύναμη για να μεταφέρει τον ανήλικο ασθενή, αλλά και τον συνοδό του, μακριά και πέρα από το δωμάτιο και το χώρο του νοσοκομείου. Να ξεφύγει από τα δίχτυα του άγχους, να χαλαρώσει, να ονειροπολήσει, να ταξιδέψει, να αντλήσει δύναμη, να χαρεί, να γελάσει, να διασκεδάσει. Ακόμα και σε μια ιστορία αν συμβούν δυσάρεστες καταστάσεις, στο τέλος της πάντα η αγάπη και η αισιοδοξία είναι αυτές που κυριαρχούν. Αυτή η παράμετρος είναι που αντλεί τα παιδιά, και όχι μόνο, με δύναμη και τα βοηθάει να απομακρυνθεί η πίεση και ο φόβος.

Δίνεται επίσης η ευκαιρία στο παιδί που νοσηλεύεται να έρθει σε επαφή με τον προφορικό λόγο, τη λαϊκή παράδοση, θρύλους, ήθη, έθιμα, αξίες και να συμβάλει ως προς την παιδαγωγική

διάσταση. Το πλούσιο λεξιλόγιο, η περιγραφή των εικόνων, οι συμβολισμοί μπορεί να αποτελέσουν μέσο για να εκφράσει το παιδί αυτό που φέρει στην ψυχή του.

Ο ιστορητής, συγγραφέας, παραμυθιάς Στέλιος Πελασγός επισκέπτεται το Ογκολογικό τμήμα του Νοσοκομείου Παιδών και με τα παραμύθια και τις αφηγήσεις του ταξιδεύει τους ανήλικους νοσηλευόμενους σε μέρη μακρινά, ονειρικά και μαγικά, εκεί που τα παιδιά αυτά βρίσκουν τη θέση του ήρωα που τους ανήκει.

3.4 Κουκλοθέατρο

Το κουκλοθέατρο είναι μια τέχνη του θεάτρου η οποία προσφέρεται για πράξη και μέσα από αυτή διενεργούνται και οι δύο βασικές ενέργειες κατά τον Piaget: αυτή της «αφομοίωσης» και της «συμμόρφωσης», που συμβάλλουν στη προσαρμογή του ατόμου στο περιβάλλον και την επιτυχή δράση του. Η διδακτική μέθοδος του Dewey, η μέθοδος των βιωμάτων, αποτελεί μία βασική θεωρία πάνω στην οποία το κουκλοθέατρο, οι κούκλες, οι μαριονέτες, βρίσκουν πρόσφορο έδαφος για να ενισχύσουν το παιδί. Σύμφωνα με την αρχή του «μανθάνειν δια του πράττειν», (learning by doing), η λέξη βίωμα σημαίνει ότι τα παιδιά κάνουν αναβίωση των καταστάσεων που συναντάνε στην καθημερινότητα τους μέσα στη κοινωνία. Τα βιώματα που πρέπει να ζήσει ένα παιδί, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα (βίωμα της φυσικής υγείας, ηθικοθρησκευτικό, φυσιογνωστικό, κοινωνικό βίωμα, γλωσσικό και το τεχνικό και καλλιτεχνικό) (Φράγκος, 1995:333-334).

Το κουκλοθέατρο διαγράφοντας τη δική του πορεία ως τέχνη επηρεάζεται από καλλιτεχνικές, κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές που συμβαίνουν, εξελίσσεται και εμπλουτίζεται με νέες τεχνικές (Παρούση, 2012:29). Στο κουκλοθέατρο όπως και στις υπόλοιπες μορφές θεάτρου τηρούνται κάποιοι θεατρικοί κώδικες. Το κουκλοθέατρο είναι ένα από τα είδη του θεάτρου που οργανώνεται και εκφράζεται με θεατρικά μέσα, εμπεριέχει κανόνες, κώδικες και δυναμικές αντίστοιχες του θεάτρου των ηθοποιών (Παρούση, 2012). Έτσι λοιπόν το κείμενο, το σενάριο, η σκηνοθεσία, η κατασκευή των ηρώων, η μουσική, τα σκηνικά, ο φωτισμός, η επιλογή της τεχνικής αλλά και η ερμηνεία των ηρώων, η κίνηση και ο λόγος τους, δε διαφέρει σε τίποτα από κάποια άλλη μορφή θεάτρου και οφείλουν να είναι εξίσου ιδιαίτερα προσεγμένα (Παρούση, 2012:107-129). Το κουκλοθέατρο ωφελεί το παιδί παιδαγωγικά, αισθητικά και ψυχικά. Το κουκλοθέατρο δίνει τη δυνατότητα στο παιδί από παθητικός δέκτης να γίνει πομπός δημιουργίας.

Με βάση όλα τα παραπάνω αποτελεί μια από τις μορφές θεάτρου που πέρα από τη ψυχαγωγία, συμβάλλει στην αισθητική ανάπτυξη του παιδιού που νοσηλεύεται, αναπτύσσει τη φαντασία του δίνοντας του την ευκαιρία να δημιουργήσει με βάση τις εμπειρίες του, τις φιλοδοξίες του, τον τρόπο που αντιλαμβάνεται τα πράγματα γύρω του. Το παιδί μέσα από την παράσταση του κουκλοθέατρου μεταφέρεται στο χώρο του εξωπραγματικού, του ονειρικού, του φανταστικού

βιώνοντας έτσι μία νέα κατάσταση με την οποία ταυτίζεται και στην οποία καταθέτει συναισθήματα, βιώματα και εμπειρίες του, εκφράζοντας έτσι τον ψυχο-πνευματικό του κόσμο (Γραμματάς, 1999:69 και 2001:61-62). Βοηθάει το παιδί να καλλιεργήσει το λόγο του, να οργανώσει τις σκέψεις του, να συνεργαστεί με άλλους, καθώς και να ταυτιστεί με τους ήρωες και την ιστορία προφυλάσσοντας έτσι την ψυχική του υγεία και δίνοντας λύσεις σε θέματα που το απασχολούν τη δεδομένη στιγμή. Τέλος το παιδί αντλώντας ιδέες, κανόνες συμπεριφοράς, πρότυπα, αξίες, κανόνες, έθιμα από τον φανταστικό χώρο που διαδραματίζεται το έργο και στον οποίο ακροβατεί, ταυτίζεται και προσπαθεί να τα εφαρμόσει στην πραγματικότητα του, μέσα στην κοινωνία και την κατάσταση που ζει (Γραμματάς, 2009:401-402, Σέξτου, 2007:47).

Στα παιδιά που νοσηλεύονται το κουκλοθέατρο μπορεί να αξιοποιηθεί είτε ως θέαμα από επαγγελματίες κουκλοπαίχτες είτε σαν δραστηριότητα όπου τα παιδιά μπορούν να κατασκευάσουν κάποιου τύπου κούκλα και να αυτοσχεδιάσουν.

Μία ακόμα περίπτωση είναι η συμμετοχή κούκλας ως ρόλος σε θεατρική παράσταση. Η Persephone Sextou στην παράσταση «A Boy and a Turtle» που πραγματοποιήθηκε σε νοσοκομεία του Ηνωμένου Βασιλείου στα πλαίσια έρευνας για το Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο -και συγκεκριμένα στο χώρο του δωματίου τους, χρησιμοποιεί ένα μαλακό παιχνίδι-κούκλα ως ρόλο και αναφέρει πως έρευνα έδειξε ότι τα μαλακά παιχνίδια-κούκλες χρησιμοποιούνται συνήθως στην υγειονομική περίθαλψη διότι μειώνουν το στρες, το άγχος, το φόβο, βοηθάνε τα παιδιά να προσαρμοστούν στη νοσηλεία και διευκολύνει την επικοινωνία του με το ιατρο-νοσηλευτικό προσωπικό (Sextou, 2016:70). Η συμβολή του συγκεκριμένου παιχνιδιού ήταν ιδιαίτερα σημαντική διότι κατέχοντας κύριο ρόλο στην παράσταση και αποτελώντας τον διαμεσολαβητή μεταξύ του παιδιού και των ενήλικων καλλιτεχνών, διευκόλυνε στην ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ τους, ηθοποιού - παιδιού, καθώς και επετεύχθη η εκπαίδευση αναπνοών- οι οποίες συμβάλλουν στη χαλάρωση του παιδιού, ακόμη και μετά το πέρας της παράστασης (Sextou, 2016:83).

Ο κ. Θανάσης Γκότσης, κουκλοπαίχτης και συνεχιστής του Θέατρο Μαριονέτας «ΓΚΟΤΣΗ», θεωρεί την κούκλα - μαριονέτα ένα σπουδαίο και σοφό φίλο του παιδιού που με αυτή θα ταυτιστεί, θα εκφραστεί, θα παίξει, θα συνεργαστεί, θα φανταστεί, θα βοηθηθεί (από συνέντευξη στη γράφουσα). Ο κ. Γκότσης έχει δώσει παραστάσεις σε νοσοκομεία για παιδιά, όπου ήταν ιδιαίτερα συγκινητικό για τον ίδιο ο ενθουσιασμός των παιδιών για τις μαριονέτες και την παράσταση, με τελευταία να θυμάται αυτή του «Πίτερ Παν» στο Ογκολογικό τμήμα του Παίδων.

Την παράσταση κουκλοθέατρου μπορεί να ακολουθήσει και η κατασκευή μιας κούκλας από τα παιδιά, με απλά και ασφαλή υλικά και αντικείμενα (ρολό από χαρτί κουζίνας, εφημερίδα, κουτάλα κ.α). Ο εμπυχωτής, ο γονιός, ο εθελοντής που απασχολεί δημιουργικά μια ομάδα παιδιών, ακόμα και οι παιδαγωγοί και οι εκπαιδευτικοί που βρίσκονται στα νοσοκομεία για τα

Θεατρικές δράσεις για παιδιά σε νοσηλευτικά ιδρύματα – Το παράδειγμα της ομάδας του Θεάτρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»

παιδιά που νοσηλεύονται για μεγάλο χρονικό διάστημα, μπορούν να εκμεταλλευτούν την περίπτωση -ή και να γίνει σε άλλο χρόνο- και να δώσουν στα παιδιά την ευκαιρία βοηθώντας όπου χρειάζεται να κατασκευάσουν μια κούκλα και στην πορεία με τα δημιουργήματα τους να αυτοσχεδιάσουν και να πλάσουν φανταστικές ιστορίες. Με την εμφύχωση τα άψυχα αυτά αντικείμενα αποκτούν φωνή, λόγο, κίνηση, συναισθήματα και αποτελούν προέκταση του παιδιού που την χειρίζεται και της ψυχο-συναισθηματικής ιδιοσυγκρασίας του.

Κεφάλαιο 4. Η παρουσία του Θεάτρου στο Νοσοκομείο για παιδιά. Διεθνής και ελληνική πραγματικότητα

Το Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο σε κάποιες χώρες υφίσταται αρκετό χρονικό διάστημα ενώ σε άλλες είναι κάτι πιο νέο. Παρακάτω ακολουθεί μερική ανασκόπηση του θεάτρου για παιδιά στο νοσοκομείο, ανά το κόσμο αλλά και την Ελλάδα, καθώς και παρουσίαση της δράσης «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά» του Θεάτρου του Νέου Κόσμου που δραστηριοποιείται σε παιδιατρικά νοσοκομεία.

4.1 Η κατάσταση στο εξωτερικό

Η ποιότητα της περίθαλψης και φροντίδας των άρρωστων παιδιών μέσω των τεχνών - και συγκεκριμένα της θεατρικής τέχνης, προσφέρει μια σειρά από παραδείγματα πρακτικής σε όλο τον κόσμο που αποδεικνύουν το εύρος αυτής της ανάπτυξης στο συγκεκριμένο πεδίο. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τόσο επαγγελματικές όσο και μη επαγγελματικές θεατρικές παραστάσεις συχνά ενσωματώνοντας στοιχεία του δράματος, της αφήγησης, της ζωντανής μουσικής και του χορού. Οι δράσεις αυτές περιλαμβάνουν παραστάσεις οι οποίες είναι βασισμένες σε παραμύθια, λαϊκές ιστορίες, πρωτότυπες ιστορίες που έχουν γραφτεί ειδικά για την περίπτωση αυτή. Η ομάδα συνήθως αποτελείται από τρεις ηθοποιούς και οι παραστάσεις δίνονται σε διάφορα σημεία του νοσοκομείου ακόμα και στα δωμάτια παιδιών που δεν είναι εφικτό να μετακινηθούν (Sextou στο Schonmann, 2011:311, Sextou, 2016:3,51). Επισκέψεις κλόουν, κουκλοθέατρο, θεατρικά εργαστήρια συμπεριλαμβάνονται σ' αυτή την κατηγορία.

Η εμφάνιση του θεάτρου στο νοσοκομείο είναι κάτι σχετικά καινούριο στον ελλαδικό χώρο. Στο εξωτερικό είναι μία δράση που υφίσταται εδώ και πολλά χρόνια στα πλαίσια της προσφοράς του θεάτρου στον άνθρωπο και συγκεκριμένα στο παιδί ασθενή και συνεχώς εξελίσσεται. Στη Μεγάλη Βρετανία από το 1990 υπάρχει ιδιαίτερη ανάπτυξη σε προγράμματα για την προαγωγή της υγείας που βασίζονται στις τέχνες και βασίστηκε στη συνεργασία μεταξύ καλλιτεχνών της κοινότητας, οργανώσεων υγείας και φυσικά στη στήριξη της κυβέρνησης (Sextou στο Schonmann, 2011: 316, Sextou, 2012:81).

Στο Τορόντο του Καναδά στο The Hospital for Sick Children (SickKids), για πολλά χρόνια, από το 1992, στο θέατρο «The Bear Theatre» που έχει το νοσοκομείο παιζόταν η παράσταση «Tails: A Fairy Tale on Furry Tails», ένα κωμικό μιούζικαλ με θέμα τη διαφορετικότητα. Με τη σκηνική απόδοση ενός έργου, ο Δρ G. Koren, ο παιδίατρος και επιστήμονας που δημιούργησε και σκηνοθέτησε το έργο αποσκοπούσε να εξανθρωπιστεί η εμπειρία του νοσοκομείου (Rokach & Matalon, 2007:301-304). Στο έργο του αυτό συνέβαλαν προσωπικό του νοσοκομείου και θεραπευτές και υπήρχε συνεργασία και με το Πανεπιστήμιο του

Τορόντο. Το ίδιο νοσοκομείο μέχρι και σήμερα προωθεί τις τέχνες στο νοσοκομείο, συμπεριλαμβανομένου και το θέατρο, πιστεύοντας στην θετική επίδραση που δέχεται το παιδί-ασθενής, αλλά και η οικογένειά του.

Το «Giggles Children's Theater» είναι ένα πρόγραμμα μίας Μη Κερδοσκοπικής Οργάνωσης στο New Jersey των ΗΠΑ, της Medical Missions for Children, που δραστηριοποιείται από το 2005 και παρουσιάζει θεατρικές παραστάσεις για τους ανήλικους θεατές στα νοσοκομεία, αλλά δίνει και τη δυνατότητα να τις παρακολουθήσουν μέσα από κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης σε περιπτώσεις παιδιών που η έξοδός τους από το δωμάτιο δεν ενδείκνυται (<https://www.mmissions.org/programs/giggles-childrens-theater>).

Η Persephone Sextou σε άρθρο της (2011:314) κάνει αναφορά σε μια ομάδα αποτελούμενη από εννιά παιδιά από το Dialysis Unit (Μονάδα Αιμοκάθαρσης) of the Evelina Hospital school in Guy's & St. Thomas' Hospital του Ηνωμένου Βασιλείου και σε παιδιά από δύο δημοτικά σχολεία του Λονδίνου, τα οποία συνέβαλαν στη δημιουργία ειδικών θεατρικών χώρων που δημιουργήθηκε από επαγγελματική θεατρική ομάδα του Unicorn Children's Theatre in London το 2009 (Sextou, 2011:314-318).

Στο ίδιο άρθρο η Sextou αναφέρει τη Soccorso (Διάσωση), μία επαγγελματική ομάδα κλόουν στην Ιταλία που παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο νοσοκομείο για παιδιά (Hospital Clown Theatre) τα τελευταία 20 χρόνια. Το νέο αυτό επάγγελμα, ο κλόουν του νοσοκομείου, συγκεντρώνει και ενώνει τα επαγγέλματα των χειριστών τσίρκου και θεάτρου και αποτελεί μια νέα μορφή ψυχαγωγίας που σχεδιάστηκε για να αντιμετωπίσει και να μεταμορφώσει την πραγματικότητα των ασθενών στο νοσοκομείο (Brodzinski, 2010:45-53, <https://www.soccorsoclown.it/en/>). Η καθιέρωση του «γιατρού» / κλινικού κλόουν στηρίχθηκε στην επιστημονικά τεκμηριωμένη θέση ότι το γέλιο βοηθάει και επιταχύνει τη διαδικασία ανάρρωσης (Χανιωτάκης, 2011:68-69). Λόγω του ότι τα παιδιά κατά το διάστημα της νοσηλείας τους στερούνται κοινωνικές και συναισθηματικές εμπειρίες, καθώς και χάνουν σταδιακά την ικανότητα τους να παίζουν, η παρουσία ενός κλόουν τα κάνει να νιώθουν ευχάριστα και να συμμετέχουν σε παιγνιώδεις δράσεις (Χανιωτάκης, 2011:68-69). Ο πρωταρχικός στόχος των δραστηριοτήτων του Soccorso Clown είναι «...να διευκολύνει τις θεραπείες, καθιστώντας τους αποτελεσματικότερες μέσω της στοχοθετημένης παρέμβασης καλλιτεχνών που έχουν ειδικά επιλεγεί και εκπαιδευτεί για να μειώσουν το άγχος από το φόβο και την ταλαιπωρία, να περιορίσουν τον πόνο και να μειώσουν την ανάγκη για φάρμακα, σε συνεργασία με το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, χρησιμοποιώντας αποδεδειγμένες μεθοδολογίες και κάνοντας το νοσοκομείο να παραμείνει όσο πιο ανεκτό και προσανατολισμένο προς τα παιδιά, συμβάλλοντας έτσι σημαντικά στη διαδικασία θεραπείας» (<https://www.soccorsoclown.it/en/>). Η βελτίωση της

ποιότητας της ζωής ενός παιδιού με αυτόν τον τρόπο βελτιώνει κατά συνέπεια την ποιότητα ολόκληρης της κοινότητας.

Το πρόγραμμα «Big Apple Circus Clown Care» ήταν μια πρωτοποριακή εταιρία, ομάδα «γιατρών» - κλόουν που δημιουργήθηκε το 1986 από τον Michael Christensen (γνωστό και ως Dr Stubs) στη Νέα Υόρκη και το οποίο υφίσταται μέχρι και πρόσφατα.

Οι «γιατροί» κλόουν μπορεί να θεωρηθούν ότι λειτουργούν έξω, και μερικές φορές αντίθετα από τους συνήθεις κανόνες. Στόχος του «γιατρού» κλόουν είναι να παράσχει υποστήριξη στους ασθενείς και τις οικογένειές τους, να ελαχιστοποιήσει το άγχος και να προσφέρει γέλιο και διασκέδαση. Ψάχνουν να κάνουν το περιβάλλον του νοσοκομείου πιο φιλικό για τα παιδιά και αναζητούν άμεση σχέση με τον ασθενή. Για πολλούς ασθενείς ο «γιατρός» κλόουν αποτελεί μέρος της νοσοκομειακής τους εμπειρίας. Η εμφάνιση του κλόουν μπορεί να αποσπάσει τη προσοχή του ασθενή από τη νοσοκομειακή ρουτίνα, να «γλυκάνει» μια δύσκολη στιγμή τους, να διευκολύνει σε ιατρικές διαδικασίες π.χ. αποσπώντας την προσοχή του παιδιού με τρικ να διευκολυνθεί η τοποθέτησή του στο κρεβάτι της. (Brodzinski, 2010:45-53, <https://www.ynhh.org/childrens-hospital/services/support-services/child-life/big-apple-circus-clown-care-unit.aspx>, <https://www.facebook.com/watch/ChicagoClownCareUnit/>, <https://www.facebook.com/watch/?v=984502668291060>). Έχει βρεθεί ότι οι κλόουν στα νοσοκομεία, μπορεί να συνεισφέρουν στη συναισθηματική υγεία και ευημερία του παιδιού προσφέροντας του ευτυχία και βοήθεια στην αντιμετώπιση της παραμονής του στο νοσοκομείο. Οι συμμετοχικές εμπειρίες μεταξύ κλόουν και άρρωστων παιδιών αποτελούν παραδείγματα για την παροχή μη τραυματικής περίθαλψης (Sextou στο Schonmann, 2011:315).

Στη Νορβηγία οι θεατρικές ομάδες act2 και Teater Vildenvei δίνουν παραστάσεις τόσο για παιδιά όσο και για ενήλικες σε νοσοκομεία αλλά και σε άλλες κοινωνικές δομές (<http://folkehelsemelding.regjeringen.no/files/2014/07/vedlegg-2-Erfaringer-fra-teaterarbeid.pdf-L828885.pdf>).

Το Newman University Community and Applied Drama Laboratory (CADLab) με την Persephone Sextou ως διευθύντρια έρευνας ανέπτυξαν ένα τριετές πρόγραμμα που αφορά το θέατρο στα δωμάτια των παιδιών που νοσηλεύονται (bedside theatre) σε συνεργασία με το Birmingham Children's Hospital και το Heartlands Hospital (Sextou, 2016:3).

Τέλος στις ΗΠΑ το Elephant Ensemble Theater περιοδεύει ανεβάζοντας θεατρικές παραστάσεις σε νοσοκομεία της Νέας Υόρκης (αποσπάσματα στο https://www.youtube.com/playlist?list=PL-jGRezHby9_AcmlLbUxB43bOAZpuwDsj), το Liu Brothers Hospital Clowns δίνουν παραστάσεις στο Beijing Women and Children's Hospital της

Κίνας. Αντίστοιχες θεατρικές ομάδες, ομάδες θιάσων με κουκλοθέατρο, αφηγήσεις παραμυθιών και κλόουν συναντάμε πλέον σε όλο τον κόσμο (Αυστραλία, Λιθουανία, Ρωσία κ.α).

4.2 Η εμφάνιση του Θεάτρου στο Νοσοκομείο για παιδιά στον ελλαδικό χώρο

Στον ελλαδικό χώρο από τις πρώτες θεατρικές ομάδες που έδρασαν στο χώρο του νοσοκομείου για παιδιά ήταν το Θέατρο του Νέου Κόσμου το 2002 με την ομάδα «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά», το έργο της οποίας αναφέρεται παρακάτω εκτενέστερα.

Ο Δημήτρης Αβούρης αφηγητής ελληνικών παραμυθιών, συγγραφέας, δημιουργός του Θεάτρου Αβούρη και της ομάδας «Όναρ -μέσω τέχνης για το άρρωστο παιδί» ξεκινάει περίπου την ίδια περίοδο εθελοντική δράση με αφήγηση ελληνικών παραμυθιών σε νοσοκομεία με παιδιά σε όλη την Ελλάδα (https://avouris.weebly.com/betaiotaomicrongammarhoalphaphiiota_kappaomicron.html).

Την περίοδο 2007, το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδας ξεκινάει αντίστοιχη δράση, με τη λειτουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε παιδιατρικές κλινικές των νοσοκομείων στοχεύοντας στην επαφή των παιδιών που νοσηλεύονται για μεγάλο χρονικό διάστημα με το θέατρο (<https://www.ntng.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=29&pg=4>).

Έκτοτε και άλλοι θιάσοι συστάθηκαν γι' αυτόν το μοναδικό σκοπό. Από το 2011 οι «Άγγελοι της Χαράς» επισκέπτονται σε εβδομαδιαία βάση όλα τα Νοσοκομεία Παιδών της Αττικής (Παιδών Πεντέλης, «Αγλαΐα Κυριακού», «Αγία Σοφία»), καθώς και την Ογκολογική Μονάδα Παιδών «Μαριάννα Βαρδινογιάννη - ΕΛΠΙΔΑ», προσφέροντας χαρά, ζωντάνια και ενέργεια στα παιδιά που νοσηλεύονται. Την έμπνευση για τους «Άγγελους της Χαράς» είχε η Ειρήνη Λεμού - Στούρτζα και μαζί με τη Νίκη Τουμπακάρη αποτελούν ιδρυτικά μέλη της δράσης (<http://www.angelsofjoy.gr/gr/poioi-eimaste.html>, <http://www.angelsofjoy.gr/gr/>).

Το 2012 η Αγγελική Φράγκου δημιουργός της εταιρείας του «Θέατρο Πετρό» ξεκίνησε να παρουσιάζει παραστάσεις σε διάφορες κοινωνικές δομές όπου υπήρχαν παιδιά (https://www.taxydromos.gr/m/m_article.php?id=184526). Το 2018 σε συνεργασία της με το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά ξεκίνησαν τη θεατρική δράση «Η Θεία Λένα πάει όπου υπάρχουν παιδιά» σε νοσοκομεία και ιδρύματα για παιδιά της Αττικής, όπου συνεχίζεται και για δεύτερη χρονιά (<http://www.nevronas.gr/interview/e-aggelike-phragkoy-mas-mila-gia-te-theatrike-drases-e-theia-lena-paei-opoy-yparchoyn>).

Το 2014 γεννιέται το «Επισκεπτήριο» του Εθνικού Θεάτρου όπου πραγματοποιεί θεατρικά επισκεπτήρια σε ενήλικες ασθενείς που νοσηλεύονται. Έμπνευστής της δράσης είναι ο σκηνοθέτης-ηθοποιός Ηλίας Κουνέλας και η ομάδα αποτελείται από τρεις ηθοποιούς. Ο ίδιος είναι και ιδρυτής του Οργανισμού Πολιτισμικής Παρηγορητικής Φροντίδας «Πρόσωπο»

(<https://www.organismosprosopo.com/>), που αποσκοπεί στην εξάπλωση και τη διάδοση του κοινωνικού θεάτρου.

Εδώ και πολλά χρόνια η «Μελένια», «γιατρός» – κλόουν, βρίσκεται εθελοντικά κοντά στα παιδιά που νοσηλεύονται παρέχοντας τους απλόχερα χαρά, ανακούφιση, παιχνίδι, διασκέδαση, συμπαράσταση (<https://www.reader.gr/ellada/melenia-i-monadiki-giatros-klooy-n-stin-ellada-fylakas-aggelos-ton-arroston-paidion>).

Ο Στέλιος Πελασγός- παραμυθάς, ιστορικής, δρ παιδαγωγικής, καλλιτεχνικός διευθυντής διεθνών φεστιβάλ αφήγησης και συγγραφέας, είναι ένα ακόμα από τα πρόσωπα που δίνει το παρόν σε νοσοκομεία όπου νοσηλεύονται παιδιά συμπαρασύροντας τα με τις αφηγήσεις του σε χώρες και καταστάσεις φανταστικές εκεί όπου το απίθανο γίνεται πιθανό.

4.3 Η ομάδα Θεάτρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά». Η ίδρυση και η θεατρική δραστηριότητα της ομάδας

Τη συμβολή και την ανάγκη της παρουσίας του θεάτρου στο νοσοκομείο για παιδιά την αντιλήφθηκε από νωρίς ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος. Το 2002 ανακοίνωσε επίσημα στην ομάδα του θεάτρου του Νέου Κόσμου: «Θα φτιάξουμε ένα θίασο, μια κινητή μονάδα θεάτρου, που θα πηγαίνει και θα δίνει δωρεάν παραστάσεις για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία ή ζουν σε ιδρύματα!». Η ανακοίνωση πρόσφερε ενθουσιασμό αλλά και αρκετά ερωτήματα που ήταν σχετικά τόσο με τη σύσταση της ομάδας που θα επισκέπτονταν τους χώρους αυτούς, όσο και με την οργάνωση που είχε σχέση με θέματα επικοινωνίας με τα νοσοκομεία, με τους χώρους που θα πραγματοποιούνταν οι παραστάσεις, θέματα οικονομικά και διαδικαστικά. Η απάντηση του σαφής και αποφασιστική: «Έχω την τύχη να έχω ένα παιδί γερό. Το ευχαριστώ μου γι' αυτή την τύχη θα είναι να προσφέρουμε μ' αυτές τις παραστάσεις λίγες στιγμές χαράς σε παιδιά που δεν έχουν την υγεία τους και περνούν δύσκολα». Κάπως έτσι ξεκίνησε η δράση αυτή και συστάθηκε η ομάδα «Θέατρο αλληλεγγύης για παιδιά» (Θέατρο του Νέου Κόσμου, 2018:228-229) την οποία, όπως μας διαβεβαιώνει η Μαρία Παπαλέξη θεατρολόγος και υπεύθυνη οργάνωσης και επικοινωνίας του Θεάτρου του Νέου Κόσμου, η διοίκηση του νοσοκομείου καλοδέχτηκε χωρίς να αντιμετωπιστούν προβλήματα και εμπόδια γραφειοκρατίας.

Η δράση αυτή από επαγγελματικό θέατρο ήταν κάτι καινούριο στην Ελλάδα όταν πρωτοξεκίνησε. Στόχος ήταν να βιώσουν τη χαρά του θεάτρου τα παιδιά που βρίσκονται σε ιδρύματα ή νοσηλεύονται σε νοσοκομεία, εκεί δηλαδή που υπάρχει μεγάλη ανάγκη για ψυχαγωγία και ψυχολογική τόνωση.

Η ομάδα αποτελείται από επαγγελματίες ηθοποιούς, σκηνοθέτες, χορογράφους, μουσικούς και άλλους καλλιτεχνικούς συντελεστές και συνεργάτες όπου όλοι μαζί εργάζονται προκειμένου

το έργο το οποίο θα παρουσιαστεί να είναι άρτιο καλλιτεχνικά και ποιοτικά. Μέλημά τους είναι το έργο να μπορεί να παρασταθεί κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες, μιας και οι χώροι, οι υποδομές, αλλά και το κοινό παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες.

Οι συντελεστές που απαρτίζουν την ομάδα « Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά» δεν είναι σταθεροί και συγκεκριμένοι. Ενδέχεται να αλλάζουν από τη μία παράσταση στην άλλη ή από τη μία σεζόν στην άλλη, ακόμα και αν η παράσταση που ανεβαίνει είναι η ίδια με την περσινή. Αυτό εξαρτάται από τις δουλειές, τις υποχρεώσεις του κάθε ηθοποιού, σκηνοθέτη ή άλλου συνεργάτη. Βέβαια αρκετοί από τους καλλιτέχνες του εργάστηκαν στη δράση αυτή συμμετείχαν για αρκετά χρόνια αφήνοντας το δικό τους στίγμα. Όλοι όμως όσοι πέρασαν από την ομάδα έδωσαν το δικό τους κομμάτι αγάπης, προσφοράς και αλληλεγγύης.

Τα έργα κατά κανόνα είναι σύντομα και έχουν επιλεγθεί ή γραφτεί με αμέριστη προσοχή για το συγκεκριμένο σκοπό. Η θεματολογία τους ποικίλει, αλλά ως κοινά χαρακτηριστικά συναντάμε το χιούμορ, τη συγκίνηση, την αισιοδοξία, την ελπίδα, το θάρρος. Είναι γραμμένα κυρίως για τη συμμετοχή τριών ηθοποιών και περιλαμβάνουν πολύ κίνηση, μουσική ή και χορό. Η διάρκεια τους κυμαίνεται από 35 έως 45 λεπτά.

Η μουσική παράγεται από μουσικά όργανα που οι ίδιοι οι ηθοποιοί παίζουν και οι ήχοι είναι φυσικοί, καθώς η παράσταση μπορεί να παρουσιαστεί σε χώρο του νοσοκομείου που δεν υπάρχει τεχνική υποστήριξη για τον ήχο και τη μουσική.

Τα σκηνικά και τα κοστούμια είναι φτιαγμένα με ευρηματικό τρόπο προκειμένου να εξυπηρετούν τόσο τις ανάγκες του έργου (τη θεματική, τη φαντασία κτλ), να προσαρμόζονται στον εκάστοτε χώρο, να έχουν τους συμβολισμούς τους και σε καμία περίπτωση να μην έχει το κοινό την εντύπωση της προχειροδουλειάς (Θέατρο του Νέου Κόσμου, 2018:228-229). Δεν παρατηρείται πληθώρα σκηνικών, αλλά υπάρχουν τόσα όσα να μπορούν να υποστηρίξουν την παράσταση, να έχουν τον ανάλογο συμβολισμό, να μπορούν εύκολα να μεταφερθούν αλλά και να στηθούν σε οποιοδήποτε χώρο του νοσοκομείου, ακόμα και σε ένα δωμάτιο.

Οι παραστάσεις αυτές ξεχωρίζουν τόσο για τον εκπαιδευτικό, ψυχαγωγικό και καλλιτεχνικό τους χαρακτήρα όσο και για την ψυχολογική στήριξη που προσφέρουν στα παιδιά. Στο χρονικό διάστημα του διαρκεί η παράσταση οι ηθοποιοί τόσο με το λόγο αλλά κυρίως με τη σωματικότητα προσπαθούν να μεταφέρουν τα παιδιά αλλού, σε ένα άλλο κόσμο. Το παιχνίδι και η διαδραστικότητα δεν απουσιάζουν.

Η δράση αυτή αγκαλιάστηκε με θέρμη από την αρχή. Ο τότε διοικητής του Νοσοκομείου Παίδων Π. και Α. Κυριακού, θυμάται η Μαρία Παπαλέξη, ο κύριος Δημήτρης Πεπελάσης καλοδέχτηκε την πρωτοβουλία αυτή με ιδιαίτερη χαρά, γιατί πίστευε ότι αυτό θα ήταν πολύ καλό

για τα παιδιά που νοσηλεύονταν και έτσι ξεκίνησε μια συνεργασία όπου υφίσταται μέχρι και σήμερα.

Ο ίδιος είχε τονίσει ότι αυτή η δράση πολιτισμού συμβάλλει στο θεραπευτικό τους έργο και πως «Τα παιδιά παίρνουνε κουράγιο, κυρίως σε ειδικά τμήματα όπως το ογκολογικό όπου οι προοπτικές ανάρρωσης είναι απαισιόδοξες, να δεχτούν τη θεραπεία με πιο αποτελεσματικό τρόπο. Ξεχνάνε τις απειλές που αισθάνονται, έρχονται σε επαφή με τον έξω κόσμο, σπάει η απομόνωσή τους και τελικά συνεργάζονται καλύτερα με τους γιατρούς τους. Θέλουμε να φτιάξουμε παιδιά ανατρεπτικά μέσα στο νοσοκομείο, με δικαίωμα στη ζωή, διεκδικητικότητα. Και κυρίως για τα παιδιά των μειονοτικών ομάδων, που μέσα στο νοσοκομείο έχουν μια μεγάλη ευκαιρία να ανακαλύψουν τον πολιτισμό μέσα από αυτές τις διαδικασίες» (Τζωρτζίνα Κακουδάκη, geotheatrtext.blogspot.gr, 23/02/2011).

Με την παραπάνω δήλωση επιβεβαιώνονται όλες οι προηγούμενες αναφορές για τη συμβολή του θεάτρου στο νοσοκομείο και στο νοσηλευόμενο παιδί. Σημαντική δε ήταν και η συνεργασία με το υπόλοιπο προσωπικό όπου με την πείρα, την ευαισθησία και τις γνώσεις τους βοήθησαν στο εγχείρημα αυτό.

Οι παραγωγές αυτές είναι επαγγελματικές, γεγονός που σημαίνει ότι τόσο οι ηθοποιοί όσο και οι υπόλοιποι συνεργάτες αμείβονται. Η χρηματοδότηση συνήθως βασίζεται σε επιχορηγήσεις κάποιου κρατικού ή ιδιωτικού φορέα, σε χορηγίες, δωρεές, άλλα και σε χρηματικά ποσά που προέρχονται από το ανέβασμα της ίδιας παράστασης στο θεατρικό χώρο του Θεάτρου του Νέου Κόσμου προκειμένου να ενισχύσουν τη δράση σε περιόδους που δεν υπάρχει βοήθεια από φορείς.

Προς τιμή των συντελεστών είναι το γεγονός ότι προτίμησαν να εργαστούν για κάποιο χρονικό διάστημα εθελοντικά, μη αμειβόμενοι, από το να σταματήσει η δραστηριότητα τους, σε περίοδο όπου η οικονομική κρίση δυσχέραινε το έργο τους.

Για τους ηθοποιούς και τους συντελεστές της ομάδας οι παραστάσεις στους νοσοκομειακούς χώρους, στα ιδρύματα αλλά και σε άλλες κοινωνικές δομές είναι κάτι ξεχωριστό. Τα παιδιά είναι αυθόρμητα, εκδηλωτικά, ακόμα και παιδιά που λόγω φαρμάκων πολλές φορές δεν μπορούν να αντιδράσουν ένα μειδίαμα τους σημαίνει πολλά. Συγκλονιστική είναι η περίπτωση ενός παιδιού στην Κύπρο που αναφέρει η κυρία Παπαλέξη όπου βρισκόταν σε τελικό στάδιο και είχε σταματήσει να αντιδρά στα εξωτερικά ερεθίσματα, αλλά αντέδρασε στην παράσταση.

Παρατηρείται μια αλλαγή, βλέπουν χαρά στα πρόσωπά τους και αυτό είναι που κάνει τους ανθρώπους της ομάδας να νιώθουν ότι προσφέρουν κάτι πολύ σημαντικό στα παιδιά και να τους δίνει δύναμη να συνεχίσουν. Εξίσου σημαντικό είναι πως η «ένεση» αυτή χαράς δεν ισχύει μόνο για τα παιδιά αλλά και για τους γονείς, τους συνοδούς τους.

Κάθε χρόνο πραγματοποιούνται 100 έως 150 παραστάσεις το χρόνο και είναι ένα νούμερο που και οι ίδιοι στοχεύουν να πιάσουν ανά τη χρονιά. Το πρόγραμμα των παραστάσεων ρυθμίζεται κατόπιν συνεννόησης με τη διοικητική υπηρεσία του νοσοκομείου και επιλέγουν να πηγαίνουν στο νοσοκομείο όπου δεν έχει εφημερία για ευνόητους λόγους.

4.4 Παραστασιογραφία της ομάδας «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»

Από το 2002 που ξεκίνησε η πραγματοποίηση αυτού του «ονείρου», της δράσης «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά» του Θέατρου του Νέου Κόσμου, έχει πραγματοποιηθεί ένας μεγάλος αριθμός παραστάσεων και έχουν παρουσιαστεί 12 έργα. Κάποια ανέβηκαν για μία μόνο χρονιά, ενώ υπήρξαν και έργα που παρουσιάστηκαν στους ανήλικους νοσηλευόμενους θεατές και δεύτερη χρονιά. Παρακάτω παρατίθενται τα στοιχεία των παραστάσεων της δράσης από την έναρξή της έως και σήμερα (2002-2020).

- **«Άχ, Πεφταστέρι!», της Γεωργίας Τραπάτσα (2002-2003)**

Εναρκτήρια παράσταση ήταν το «Άχ, Πεφταστέρι!» το 2002 (11/11/2002-30/04/2003), ένα έργο της Γεωργίας Τραπάτσα σε σκηνοθεσία της Αννέτας Παπαθανασίου.

Τα κοστουμιά επιμελήθηκε η Ολυμπία Μπασκλαβάνη και στη διεύθυνση παραγωγής ήταν η Ζοζεφίνα Μάρκαρη. Στην παράσταση συμμετείχαν οι ηθοποιοί Άγγελος Γαβριήλ, ο οποίος ήταν και ο υπεύθυνος για τη μουσική, η Μαρία Καψή και η Νίκη Τουμπακάρη.

Ο τίτλος συμβολικός. Ένα αστέρι που χάθηκε και αναζητάει τρόπο για να επιστρέψει στο σπίτι του, κάποια παιδιά και μια νεράιδα αρωγοί στην προσπάθεια του αυτή και όλοι μαζί και ο καθένας χωριστά μέσα από την ψυχή του να κάνει μια ευχή!(αστέρι= όταν πέφτει όλοι το συνδέουμε με το να κάνουμε μια ευχή, τα παιδιά= του νοσοκομείου ή του ιδρύματος, η ευχή= η επιθυμία του καθενός που έχει στη ψυχή του, η επιθυμία να γίνει γρήγορα καλά).

Η παράσταση παρουσιαζόταν καθημερινά από τις 11.11.2002-30.04.2003 σε νοσοκομεία και ιδρύματα για παιδιά, ενώ τις Κυριακές παιζόταν και στο θέατρο.

Το έργο δεν γράφτηκε κατ' αποκλειστικότητα για τη δράση που ξεκινούσε, αλλά ήταν επιλογή της Αννέτας Παπαθανασίου ως εναρκτήριο έργο της δράσης.

- **«Τέσσερις αχτίδες συν μία ή Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη», της Ρεγγίνας Καπετανάκη και του Βασίλης Ρίσβα (2003-2004 και 2004-2005)**

Για τα επόμενα δύο χρόνια, από τις από 9.12.2003 μέχρι 4.4.2004 και από 17.10.2004 μέχρι 24.4.2005, ο θίασος «Θέατρο αλληλεγγύης για παιδιά» παρουσίασε στα παιδιά που νοσηλεύονταν αλλά και σε ιδρύματα την παράσταση «Τέσσερις αχτίδες συν μία ή Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη» της Ρεγγίνας Καπετανάκη και του Βασίλη Ρίσβα. Το έργο μιλάει για την

αξία της φιλίας, την ελπίδα για ζωή, την πίστη και το κουράγιο ότι όλα είναι εφικτά αρκεί να μην εγκαταλείψουμε την προσπάθεια. Η παράσταση ταξίδεψε το καλοκαίρι του 2004 στην Κύπρο, σε συνεργασία με τους γιατρούς του Κόσμου, για τον ίδιο σκοπό.

Η σκηνοθεσία του έργου ήταν του Βαγγέλη Θεοδωρόπουλου και στην παράσταση συμμετείχαν οι ηθοποιοί Ντίνη Ρέντη, Ευρυδίκη Σαμαρά και Παναγιώτης Λάρκου.

Τη μουσική επιμελήθηκε ο Δημήτρης Μαραγκόπουλος, ο οποίος μαζί με τη Ρεγγίνα Καπετανάκη και τον Βασίλη Ρίσβα αποτελούν την Ομάδα Λιλιπούπολη, με την οποία ο θίασος συνεργάστηκε για την παραγωγή αυτή.

Τα σκηνικά και τα κοστούμια ήταν της σκηνογράφου Μαρίας Χανιωτάκη, η επιμέλεια κίνησης της χορογράφου Σεσίλ Μικρούτσικου και την διεύθυνση παραγωγής ανέλαβαν ο Νίκος Πισκοπάνης και η Ζοζεφίνα Μάρκαρη.

Μη χρησιμοποιώντας τα συνήθη τεχνικά μέσα η παράσταση στηρίχθηκε κυρίως στο σωματικό θέατρο. Το σώμα, η κίνηση, η φωνή, η φαντασία του ηθοποιού ήταν τα κυρίαρχα μέσα για την επίτευξη αυτής της παράστασης.

Το έργο γράφτηκε για αυτή την ευαίσθητη ομάδα παιδιών θέλοντας να περάσει ένα μήνυμα ελπίδας, δύναμης και επιμονής. Οι συγγραφείς αναφέρουν ότι «... επιλέξαμε τη θεατρική γραφή να μιλήσουμε σ' αυτή την ευαίσθητη ομάδα παιδιών, γιατί με την παράσταση προκαλούμε τη συμμετοχή τους σ' έναν υπέροχο κόσμο, τον μαγικό κόσμο της φύσης. Και μέσα από απλές ποιητικές αλήθειες, τους πιάνουμε με τρυφερότητα το χεράκι για να πάρουνε μέρος στο παιχνίδι. Τα στηρίζουμε απαλά, σαν τα μπρατσάκια, για να αφεθούν στην «υποβρύχια ροή της ζωής» (το υποσυνείδητο), εκεί στον κόσμο των κρυφών δυνάμεων που χαρίζουν στον άνθρωπο τη δυνατότητα να ξεπερνάει τις δυσκολίες, να ξεφεύγει απ' τις δίνες και τους στροβίλους που εμποδίζουν το δρόμο του» (<http://nkt.gr/play/151/tesseris-axtides-syn-mia-h-megalo-mploymentoy-mprihl/>).

- **«Ακούς τη γιορτή;», του Σέργιου Γκάκα (2005-2006)**

Τη θεατρική περίοδο 2005-2006 (20.11.2005 μέχρι 16.4.2006) τα παιδιά συμπορεύονται με τον κλόουν σε ένα ταξίδι αναζήτησης της χαμένης γιορτής, για να ανακαλύψουν ότι η γιορτή είναι οπουδήποτε αρκεί να υπάρχει καλή θέληση και συνεργασία. Η παράσταση «Ακούς τη γιορτή;» του Σέργιου Γκάκα είναι μια κωμική ιστορία που στηρίζεται στο σωματικό θέατρο, τη ζωντανή μουσική, τον αυτοσχεδιασμό και τη διαδραστική επαφή με το κοινό.

Τη σκηνοθετική επιμέλεια είχε ο Βασίλης Μαυρογεωργίου, ενώ τη μουσική επιμελήθηκε ο Κώστας Γάκης. Οι δύο αυτοί συντελεστές μαζί με την Ντίνη Ρέντη αποτελούσαν και το θίασο της ομάδας.

Τα σκηνικά και τα κοστούμια ήταν της Μαργαρίτας Χατζηιωάννου και οι χορογραφίες της Κωνσταντίνας Μικρούτσικου. Η Στέλλα Γιοβάνη ήταν η βοηθός σκηνοθέτη και η Ζοζεφίνα Μάρκαρη η υπεύθυνη οργάνωσης της παραγωγής.

- **«Το βέλος που δεν πληγώνει», του Βασίλης Μαυρογεωργίου (2006-2007 και 2007-2008)**

«Το βέλος που δεν πληγώνει» ήταν η παραγωγή που ακολούθησε τις επόμενες δύο χρονιές. Ο Βασίλης Μαυρογεωργίου έγραψε, σκηνοθέτησε και συμμετείχε ως ηθοποιός της ομάδας. Η Ντίνη Ρέντη και ο Σταύρος Σιούλης ήταν οι δύο ακόμα ηθοποιοί που πλαισίωναν το θίασο. Η παράσταση αποτελεί έναν ύμνο προς την αγάπη και την αξία της φιλίας. Το χιούμορ και οι αστείες καταστάσεις είναι κυρίαρχο στοιχείο της παράστασης.

Τα κοστούμια και τα σκηνικά ήταν της Μαρίας Βασιλάκη, ενώ την κίνηση των ηθοποιών επιμελήθηκε ο Χρήστος Παπαδόπουλος. Η συνεργασία με το Νίκο Γάκη στη σύνθεση της μουσικής συνεχίστηκε και αυτή τη περίοδο.

Από τις 4.12.2006 - 4.4.2007 οι παραστάσεις καθημερινά πραγματοποιούνταν στα νοσοκομεία και σε κοινωνικές δομές όπου βρίσκονταν παιδιά. Την επόμενη περίοδο οι παραστάσεις ξεκίνησαν (5.11.2007) από τις περιοχές της Ηλείας και της Αρκαδίας που είχαν πληγεί από τις πυρκαγιές. Εκεί δόθηκαν παραστάσεις σε νηπιαγωγεία, σχολεία, αλλά και στην παιδιατρική κλινική του Νοσοκομείου Πύργου. Στη δράση αυτή δόθηκαν δέκα παραστάσεις συνολικά (5-6.11.2007 και 14-16.11.2007), ενώ στη συνέχεια το πρόγραμμα της ομάδας συνεχίστηκε στα νοσοκομεία (7.11.2007-5.4.2008).

- **«Τι γλώσσα μιλάμε Άλμπερτ», του Βασίλη Μαυρογεωργίου (2008-2009 και 2009-2010)**

Μία εμβληματική παράσταση εξελίχθηκε στους διαδρόμους των νοσοκομείων τις περιόδους 2008-2009 (1.11.2008-28.2.2009) και 2009-2010 (15.11.2009-28.3.2010). Το «Τι γλώσσα μιλάμε Άλμπερτ» του Βασίλη Μαυρογεωργίου αποτέλεσε μία ιδιαίτερη παράσταση καθώς η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε ήταν τα «ακαταλαβίστικα». Με λέξεις άγνωστες, ανύπαρκτες αλλά με κώδικες που μπορούσε το κάθε παιδί να αποκρυπτογραφήσει η παράσταση αξιολογήθηκε ως ευρηματική. Ο σκηνοθέτης Παντελής Δεντάκης, οι ηθοποιοί Ντίνη Ρέντη, Σεραφείμ Ράδης και Γιούλη Τσαγκαράκη και ο συγγραφέας, συνεργάστηκαν και η τελική διαμόρφωση του κειμένου και της παράστασης ήταν αποτέλεσμα μιας συλλογικής και σύνθετης διαδικασίας, η οποία ξεκίνησε από μια κεντρική θεματική ιδέα, εξελίχθηκε και διαμορφώθηκε από όλα τα μέλη της ομάδας του θιάσου κατά την διάρκεια των προβών. Η παράσταση ανάγεται στη κατηγορία του επινοημένου θεάτρου (devised theatre). Μπορεί η γλώσσα να μην ήταν κάποια συγκεκριμένη αλλά

μέσα από τις εκφράσεις και την κίνηση των ηθοποιών, από τεχνικές παντομίμας, αυτοσχεδιασμού τα παιδιά αντιλαμβάνονταν το νόημα της παράστασης.

Η μουσική ήταν του Κώστα Γάκη, ενώ τις χορογραφίες επιμελήθηκε η Σεσίλ Μικρούτσικου. Σκηνικά και κοστούμια που θα μπορούσαν να προσαρμοστούν σε οποιοδήποτε χώρο και περίπτωση επιμελήθηκε η Μαρία Χανιωτάκη.

Τη δεύτερη χρονιά (2009-2010) λόγω της κρίσης η δράση δεν είχε οικονομική στήριξη από κανέναν ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα, έτσι ώστε να καλυφθούν τα έξοδα της παράστασης (αμοιβή ηθοποιών, συνεργατών, μεταφορές). Επειδή όμως δεν ήθελαν για κανένα λόγο να σταματήσουν τις δωρεάν παραστάσεις στα νοσοκομεία και ιδρύματα για παιδιά πάρθηκε η απόφαση να παρουσιαστεί η παράσταση και στο Θέατρο του Νέου Κόσμου, κάθε Κυριακή, έτσι ώστε να χρηματοδοτηθεί σε έναν βαθμό η δράση.

- **«Το αίνιγμα του Τρουλ», της Μαρίας Παπαγιάννη (2010-2011)**

Όπως και τα προηγούμενα χρόνια, έτσι και τη χρονιά 2010-2011 (12.12.2010-17.04.2011) «Το αίνιγμα του Τρουλ» της Μαρίας Παπαγιάννη γράφτηκε ειδικά γι' αυτό το σκοπό, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες και τους χώρους όπου θα δίνονταν οι παραστάσεις. Η φιλία, το θάρρος και η τόλμη που έχει ο καθένας μέσα του αναδεικνύονται κατά τη διάρκεια της παράστασης.

Για ακόμα μία χρονιά ο Παντελής Δεντάκης ήταν ο σκηνοθέτης της παράστασης και η Σεσίλ Μικρούτσικου στην επιμέλεια κίνησης. Η Μαρία Χανιωτάκη σταθερή συνεργάτης στην επιμέλεια των κοστούμιών και των σκηνικών σε συνεργασία με φέτος με τον Παντελή Δεντάκη. Τη μουσική της παράστασης έγραψε ο Θάνος Μικρούτσικος.

Η παράσταση παρουσιάστηκε και στο χώρο του Θεάτρου του Νέου Κόσμου σε μια προσπάθεια αυτοχρηματοδότησης και ενίσχυσης της δράσης στα νοσοκομεία.

- **«Ταξιδεύοντας με τον μπαμπά μου», του Βασίλη Παπαγεωργίου (2011-2012)**

«Ταξιδεύοντας με τον μπαμπά μου» ήταν η παράσταση του Θεάτρου του Νέου Κόσμου για την ομάδα της «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά» που έγραψε ο Βασίλης Παπαγεωργίου και σκηνοθέτησε ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος για το 2011-2012 (6.11.2011-8.4.2012). Η μουσική, οι κούκλες, οι σκιές, η κίνηση, ο χορός, ο λόγος, αποτελούν στοιχεία που συνθέτουν την παράσταση και με τη βοήθεια αυτών, αλλά και δύο συνοδοιπόρων, ο ήρωας του έργου προσπαθεί να επαναφέρει τις αναμνήσεις του, οι οποίες έχουν όλες χαθεί.

Μαρία Χανιωτάκη στα σκηνικά και Σεσίλ Μικρούτσικου στην κίνηση, ενώ τη μουσική της παράστασης συνέθεσε ο Νίκος Ξυδάκης.

Από το 2009 οι παραστάσεις παίζονται και στην Κεντρική Σκηνή του Θεάτρου του Νέου Κόσμου με συμβολικό ποσό για ενίσχυση της δράσης.

- **«Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη», της Ρεγγίνας Καπετανάκη και του Βασίλη Ρίσβα (2012-2013)**

«Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη» της Ρεγγίνας Καπετανάκη και του Βασίλη Ρίσβα παρουσιάζεται ανανεωμένο ξανά τη χρονική περίοδο 2012-2013 (2.12.2012-2.6.2013). Οι συντελεστές ίδιοι, αλλαγές σημειώνονται στο επιτελείο των ηθοποιών που αποτελείται από τη Ντίνη Ρέντη, τη Κατερίνα Μαούτσου και τον Μάνο Στεφανάκη.

- **«Ξημερώνει», της Μαρίας Παπαλέξη (2013-2014 και 2014-2015)**

Τη δωδέκατη χρονιά της δράσης τη σκυτάλη αναλαμβάνει η γλυκιά, αισιόδοξη, αλληγορική παράσταση «Ξημερώνει» σε κείμενο της Μαρίας Παπαλέξη. Ακόμα και αν έρθει μια δύσκολη στιγμή και όλα μας φαίνονται σκοτεινά κάποια στιγμή θα έρθει το φως και θα ξημερώσει. Η παράσταση θα παρουσιαστεί για δύο χρόνια από τις 18.12.2013 έως 17.4.2014 και από τις 11.10.2014 έως 4.4.2015.

Τη σκηνοθεσία αναλαμβάνει ο Παντελής Δεντάκης και βοηθοί σκηνοθέτη οι Κατερίνα Λυπηρίδου και η Μαρία Τζάνη. Τα σκηνικά και τα κοστούμια ήταν της Γεωργίας Μπούρδα, ενώ η επιμέλεια κίνησης της Κωνσταντίνας Μικρούτσικου. Ο Σπύρος Γραμμένος έγραψε και επιμελήθηκε τη μουσική της παράστασης.

Το επιτελείο των ηθοποιών αποτελούνταν από τους Ντίνη Ρέντη, Κατερίνα Μαούτσου και Μάνο Στεφανάκη. Το Μάνο Στεφανάκη αντικαθιστά την επόμενη σεζόν ο Σπύρος Σταμούλης (2014) και έπειτα ο Σπύρος Χατζηαγγελάκης (2015).

- **«Ο κλέφτης των εφτά κάκτων», του Ευγένιου Τριβιζά (2015-2016)**

Ο Ευγένιος Τριβιζάς γράφει για την ομάδα «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά» το θεατρικό έργο «Ο κλέφτης των εφτά κάκτων» και παρουσιάζεται στα νοσοκομεία για παιδιά καθημερινά από τις 11.10.2015 έως 24.4.2016.

Μετά από αναζήτηση του κατάλληλου επαγγέλματος ο ήρωας αποφασίζει πως τίποτα δε συγκρίνεται με το να είσαι ηθοποιός και να έχεις την ευκαιρία να λες παραμύθια στα παιδιά. Στη σκηνοθεσία συναντάμε και πάλι τον Παντελή Δεντάκη, όπως και στη χορογραφία τη Σεσίλ Μικρούτσικου. Η μουσική είναι του δημιουργού Νίκου Κυπουργού και τα σκηνικά και τα κοστούμια της Γεωργίας Μπούρδα. Η Κατερίνα Μαούτσου, ο Θοδωρής Σκυφτούλης και ο Σταύρος Σβήγκος ήταν οι ηθοποιοί που υποδύθηκαν τους ρόλους του έργου.

- **«Στη χώρα του βασιλιά των κλόουν», της Συμέλας Μεσβελιάνη (2016-2017)**

Από τον Οκτώβριο του 2016 έως τον Μάιο του 2017, άλλο ένα έργο που κυριαρχεί η «ακαταλαβίστικη», επινοημένη γλώσσα, που όλα τα παιδιά καταλαβαίνουν, «Στη χώρα του βασιλιά των κλόουν» της Συμέλας Μεσβελιάνη. Η κίνηση, η εκφραστικότητα των ηθοποιών, η παντομίμα είναι μερικοί κώδικες του θεάτρου που χρησιμοποιούνται έτσι ώστε τα παιδιά να αντιληφθούν τόσο το νόημα όσο και τα συναισθήματα των ηρώων. Σταθεροί συνεργάτες ο Παντελής Δεντάκης στη σκηνοθεσία, η Γεωργία Μπούρδα στη σκηνογραφία και το ενδυματολογικό, η Σεσίλ Μικρούτσικου στην κίνηση. Η μουσική της παράστασης ήταν του Λευτέρη Βενιάδη. Στους ρόλους των ηρώων η Νάνσυ Σιδέρη, ο Θοδωρής Σιδέρης και ο Σταύρος Γιαννουλάδης.

- **«Πινόκιο», του Κάρλο Κολόντι σε διασκευή της Άνδρη Θεοδότου (2017-2018,2018-2019 και 2019-2020)**

Η δράση «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά» τις περιόδους 2017-2018, 2018-2019, επέλεξε το κλασικό παραμύθι του Κάρλο Κολόντι «Πινόκιο». Μία ιστορία γνωστή σε όλα τα παιδιά με αξίες και μηνύματα διαχρονικά. Το έργο είναι σε διασκευή της Άνδρη Θεοδότου και σε σκηνοθεσία του Παντελή Δεντάκη. Η παράσταση στηρίζεται στον αυτοσχεδιασμό, τη μουσική, τη δράση. Η Γεωργία Μπούρδα για άλλη μια φορά επιμελείται των ευφάνταστων σκηνικών και κοστούμιών και η Σεσίλ Μικρούτσικου την κίνηση. Η μουσική είναι του Αλκιβιάδη Κωνσταντόπουλου και η εννοχρήστρωση του ίδιου καθώς και του Οδυσσέα Κωνσταντόπουλου.

Την περίοδο 2017-2018 οι ηθοποιοί που πήραν μέρος ήταν ο Παύλος Παυλίδης, η Ηλέκτρα Σαρρή και η Θάλεια Σταματέλου. Κατά τη διάρκεια 2018-2019 την ομάδα αποτελούσαν ο Παύλος Παυλίδης, η Ηλέκτρα Σαρρή και ο Γιώργος Μακρής.

Τη φετινή σεζόν 2019-2020 η θεατρική ομάδα του Θεάτρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για παιδιά» θα συνεχίσει τη δράση της στα παιδιατρικά νοσοκομεία καθώς και σε άλλες δομές που υπάρχουν παιδιά με την ίδια παράσταση.

4.5 Κώδικες θεάτρου στο «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»

Στη περίπτωση του θεάτρου στο νοσοκομείο οι θεατρικοί κώδικες σε καμία περίπτωση δεν υποβαθμίζονται, αλλά λόγω των ειδικών συνθηκών (περιβάλλοντος, χώρου, μεταφοράς) κάποιιοι απουσιάζουν (π.χ. φωτισμός) ή προσαρμόζονται ανάλογα με τις συνθήκες (σκηνή, σκηνικά).

Στις παραστάσεις του «Θεάτρου Αλληλεγγύης για παιδιά» σημαντική θέση εκτός από τη σκηνοθεσία και την υποκριτική των ηθοποιών, χαίρουν και η μουσική, η κούκλα, τα σκηνικά και

τα κοστούμια. Το είδος θεάτρου που παρατηρείται στις παραστάσεις τους είναι το σωματικό θέατρο.

Ο σκηνοθέτης που αναλαμβάνει να παρουσιάσει το κάθε έργο έχει κατά νου τις ιδιαιτερότητες του κοινού και του χώρου και σε συνεργασία με τους ηθοποιούς της ομάδας επιδιώκουν να αποδώσουν στο μέγιστο βαθμό το ζητούμενο της παράστασης. Οι σκηνοθέτες επιδιώκουν οι παραστάσεις να μπορούν να προσαρμοστούν σε κάθε χώρο και σε διαφορετικές συνθήκες. Κάτι τέτοιο όπως εξηγεί ο Παντελής Δεντάκης, σκηνοθέτης παραστάσεων της δράσης «Είναι πολύ δύσκολο για τους ηθοποιούς, αλλά ταυτόχρονα και απίστευτα απελευθερωτικό (...) Εδώ δεν υπάρχει ο καθωσπρεπισμός του θεάτρου. Πηγαίνουμε στον χώρο των παιδιών και πρέπει να προσαρμοστούμε στην εκάστοτε συνθήκη. Κάθε φορά νιώθω ότι βρίσκω εκεί τον πρωταρχικό στόχο που έχει το θέατρο. Πρόκειται για μια αγνή επικοινωνία, για ένα δώρο σε παιδιά που ζούνε σε μια συνθήκη περιορισμού. Και όταν αισθάνεσαι ότι έχεις κάνει αυτά τα παιδιά να δούνε λίγο ουρανό, συνήθως βλέπεις και εσύ τον δικό τους» (<https://www.talcmag.gr/sinenteyxeis/synteneyxi-pantelis-dentakis/>, Πελιώ Παπαδιά).

Το σώμα αποτελεί κύριο εκφραστικό μέσο του ηθοποιού και η «γλώσσα» με την οποία μπορούν να επικοινωνήσουν όλοι οι άνθρωποι. Η γλώσσα του σώματος πολλές φορές αποκαλύπτει πολλά περισσότερα από αυτά που θέλουμε να πούμε και επειδή οι παραστάσεις της ομάδας αυτής απευθύνονται σε θεατές που ενδεχομένως είναι και αλλόγλωσσοι στηρίζονται σε ένα μεγάλο ποσοστό στο σωματικό θέατρο. «Η έκφραση του σώματος και του προσώπου ανοίγουν δρόμους για την πραγματική γλωσσική έκφραση» (Kortner στο Muller, 1996:17). Η δυναμική κίνηση του σώματος, ο λόγος που συνοδεύεται από γκριμάτσες, χειρονομίες, μυϊκές συσπάσεις του προσώπου και του σώματος, οι χορευτικές κινήσεις ενισχύουν στο να γίνει η παράσταση κατανοητή και να προκληθούν αντιδράσεις ευχάριστες και πρωτόγνωρες είτε γιατί αποτελεί έκπληξη η παρουσία του θεάτρου στο νοσοκομείο είτε γιατί για κάποια είναι η πρώτη επαφή με το θέατρο.

Στο σωματικό θέατρο τα πάντα διατυπώνονται μέσα από εκφράσεις του προσώπου και του σώματος, ο λόγος δεν απουσιάζει αλλά είναι προέκταση των όσων το σώμα εκφράζει. Η έκφραση και η στάση ολόκληρου του κορμιού είναι που θα δώσει δύναμη και νόημα στο λόγο. Οι κινήσεις και το βλέμμα των ματιών και μόνο είναι ικανά να ενεργοποιήσουν ολόκληρο το σώμα (Μπάρμα και Σαβαρέζε, 2008:28) και αυτό με τη σειρά του να δώσει ζωή στο κείμενο, στην εκάστοτε σκηνή (Muller, 1996:17-19). Η μιμική, οι χειρονομίες, η κίνηση ενός ηθοποιού πρέπει να είναι διαρκώς σε ετοιμότητα και αυτό προϋποθέτει πολλή δουλειά από πλευράς του καλλιτέχνη (Muller, 1996:17-20). Όπως αναφέρει ο Ζακ Λεκόκ στο βιβλίο του *Το ποιητικό Σώμα* (2005:98-99), «Στο θέατρο, η εκτέλεση μιας κίνησης δεν είναι ποτέ μια πράξη μηχανική, οφείλει να είναι μια κίνηση

δικαιολογημένη. Αυτή η αιτιολόγηση μπορεί να γίνει είτε μέσα από μια *ένδειξη*, είτε μέσα από μία *δράση*, ή ακόμα μέσα από μία *εσωτερική κατάσταση*... Η *ένδειξη*, η *δράση*, η *κατάσταση*, είναι οι τρεις τρόποι που δικαιολογούν μια κίνηση». Η κίνηση αυτή του ηθοποιού είναι που θα τον φέρει σε μια επαφή με τον περιβάλλοντα χώρο και θα του δημιουργήσει μια συγκινησιακή κατάσταση.

Ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος, καλλιτεχνικός διευθυντής του Θεάτρου του Νέου Κόσμου, σκηνοθέτης και ιδρυτής της δράσης, έχοντας σκηνοθετήσει την παράσταση «*Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη*» θεωρεί πως το να δουλεύεις χωρίς τα συνηθισμένα τεχνικά μέσα, αλλά μόνο «... με τα στοιχειώδη εκείνα που αποτελούν τη βαθύτερη ουσία του θεάτρου: με το σώμα του ηθοποιού, που σημαίνει φωνή, κίνηση, φαντασία, μυαλό», είναι ένα μεγάλο μάθημα (συνέντευξη της Τζωρτζίνα Κακουδάκη, geotheatrtext.blogspot.gr, 23/02/2011).

Η ομάδα «Θεάτρου Αλληλεγγύης για παιδιά», όπως μας λέει η Μαρία Παπαλέξη, «έχει ως επιλογή το σωματικό θέατρο διότι αποτελεί ένα απελευθερωτικό μέσο για τους καλλιτέχνες οι οποίοι καλούνται να υποδηλώσουν πολύ περισσότερα απ' ό,τι να τα περιγράψουν. Το θέατρο που δεν περιγράφει αλλά υποδηλώνει με τη σωματικότητα, με την υποκριτική, με την αλήθεια είναι το θέατρο που και τα παιδιά επικοινωνούν πολύ καλύτερα, διότι προσφέρει μια αμεσότητα, εισπράττουν τη διάθεση, την αλήθεια». Η φαντασία και ο αυτοσχεδιασμός αποτελούν κινητήρια δύναμη του σωματικού θεάτρου προκειμένου να επινοηθεί μια παράσταση και να αποδοθεί διαμέσου της σωματικότητας (Deldime, 1996:39-42).

Οι ηθοποιοί της ομάδας καλούνται πολλές φορές να ανταπεξέλθουν σε ιδιαίτερες περιπτώσεις. Η παρουσίαση της παράστασης σε ένα δωμάτιο νοσοκομείου, η απρόβλεπτη κινητικότητα στο χώρο της παράστασης, η επαφή με παιδιά με δύσκολο ιστορικό, φωνές από επισκέπτες, είναι μόνο κάποιες από τις συνθήκες που απαιτεί πέρα από άρτια υποκριτική (φωνή, κίνηση, μιμική τέχνη), γρήγορα αντανακλαστικά, εγρήγορση, ευρηματικότητα, ευελιξία, εκφραστικότητα, ικανότητα αυτοσχεδιασμού και φαντασία των ηθοποιών έτσι ώστε να αντιμετωπίσουν ή να εμπλέξουν καταστάσεις στην παράσταση και να συνεχίσουν.

Όπως προαναφέρθηκε τα σκηνικά είναι μεν περιορισμένα, αλλά αποτελούν ευφάνταστες κατασκευές ειδικά γι' αυτό το σκοπό και την προσαρμογή τους σε οποιοδήποτε νοσοκομειακό χώρο κληθούν να παρουσιάσουν την παράσταση. «Τα πολύπλευρα, ακριβά, εντυπωσιακά για τους ενήλικες σκηνικά δεν ενδιαφέρουν τα παιδιά. Αντίθετα, οι ευφάνταστες, πρωτότυπες κατασκευές τα ενθουσιάζουν» (Παπακώστα στο Γραμματάς, 2010: 391).

Τα κοστούμια των παραστάσεων λιτά, έξυπνα, άνετα, λειτουργικά, αντιπροσωπευτικά για τον κάθε ρόλο. Λόγω των μετακινήσεων, του χώρου των εμφανίσεων, πολύπλοκα και φορτωμένα κοστούμια πιθανόν θα ήταν δύσκολα κατά τη μεταφορά και κυρίως δεν θα ήταν λειτουργικά και θα δυσχεραίναν την κινητικότητα των ηθοποιών. Άλλωστε «ένα ένδυμα που δίνει στον ερμηνευτή

την αίσθηση της ελευθερίας, της άνεσης... αφήνει μεγάλα περιθώρια στο να πραγματοποιηθούν όλες οι λειτουργίες του και αποτελεί ένα χρήσιμο γι' αυτόν εργαλείο στη διαδικασία μεταμόρφωσης» (Παπακώστα στο Γραμματάς, 2010: 397).

Μάσκες και ευρηματικά καπέλα - μάσκες συμπληρώνουν ενίοτε την εμφάνιση των ηθοποιών προκαλώντας έκπληξη στους θεατές και αυξάνοντας την περιέργεια και τη φαντασία τους. Η μάσκα είναι πάντα σε συνάρτηση με το ρόλο και στοχεύει στο να του δώσει μια άλλη διάσταση «ενώνει σε μια υλική μορφή το πρόσωπο του ηθοποιού και το πρόσωπο του ρόλου, φανερώνει τη μια ταυτότητα και καλύπτει την άλλη» (Πούχγερ 1985:48). Παράλληλα ενώ το πρόσωπο φαίνεται να αδρανεύει, υπάρχει έντονη κίνηση του σώματος (Πούχγερ 1985:48) «ο ηθοποιός κάτω από μια εκφραστική μάσκα... επιστρατεύει ολόκληρο το σώμα του, αισθάνεται μια πυκνότητα συγκίνησης και έκφρασης» (Λεκόκ, 2005:82).

Η μουσική δε λείπει ποτέ από την ομάδα «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά». Υφίσταται σε όλες τις παραστάσεις τους ενισχύοντας το σκηνικό δρώμενο, τα πρόσωπα, «η μουσική, στη σημειωτική της λειτουργικότητα στο θέατρο, μπορεί από τη μια να αναλάβει λειτουργίες παρόμοιες με τα γλωσσικά και κινησιακά σημεία του ηθοποιού» (Πούχγερ, 1985:39), προσδίδει ένα άλλο χρώμα, μια αμεσότητα στην παράσταση και προσφέρει ένα αίσθημα ευφορίας και χαράς στα παιδιά.

Βασικό κριτήριο για τα μέλη της ομάδας είναι να έχουν μουσικές γνώσεις. Να μπορούν να παίξουν μουσική οι ίδιοι οι ηθοποιοί, να υπάρχει πάντα στην ομάδα άτομο ή άτομα που να γνωρίζουν κάποιο μουσικό όργανο και τραγούδι. Η ζωντανή μουσική από τους ίδιους τους ηθοποιούς είναι μία λύση στο γεγονός ότι δεν υπάρχουν τεχνικά μέσα που να μπορούν να την υποστηρίξουν.

Η μουσική είναι ούτως η άλλως μία τέχνη που από μόνη της δημιουργεί πληθώρα συναισθημάτων και λειτουργεί θεραπευτικά (μουσικοθεραπεία). Η ύπαρξη μελωδίας, τραγουδιών, ήχων στις παραστάσεις τους δε στοχεύει απλά στο να τις «πλουτίσει», αλλά να επιτευχθεί μια «άμεση επικοινωνία με τον αποδέκτη της» (Παπακώστα στο Γραμματάς, 2010: 403). Τα παιδιά συμμετέχουν ποικιλοτρόπως, όσο το επιτρέπει η κατάστασή τους, π.χ. με παλαμάκια, ενώ άλλα που νοσηλεύονται μεγάλο χρονικό διάστημα ενδέχεται να ξέρουν και τα λόγια. Στο τέλος της παράστασης ζητάνε να δούνε, να αγγίξουν τα μουσικά όργανα.

Κάνοντας μια αποτίμηση του έργου της δράσης «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά», όπως προκύπτει από τις συνεντεύξεις και τα άρθρα, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι όλοι οι συντελεστές αυτού του εγχειρήματος διακατέχονται από το αίσθημα της προσφοράς, της δοτικότητας, της αγάπης για τον συνάνθρωπο. Πρόκειται για μια ποιοτική δουλειά, με κείμενα που έχουν γραφτεί ή επιλεγεί για το συγκεκριμένο σκοπό και με σκηνοθεσία που να

ανταποκρίνεται στους χώρους του νοσοκομείου. Καθετί που παρουσιάζεται επί σκηνής έχει κάτι να πει στα παιδιά και συνάμα αποσκοπεί στο να φέρει το χαμόγελο στα προσωπά τους.

Η ευρηματικότητα είναι κύριο χαρακτηριστικό της δράσης και συναντάται στη σκηνοθεσία, στη σκηνογραφία, στον ενδυματολικό τομέα, στη μουσική, στην υποκριτική των ηθοποιών.

Οι ηθοποιοί που απαρτίζουν την ομάδα της δράσης πέρα από την ευαισθησία που τους χαρακτηρίζει, υπηρετώντας έναν τέτοιο σκοπό, διακρίνονται για την υποκριτική και τον επαγγελματισμό τους. Αντιμετωπίζουν το εγχείρημα αυτό με την ίδια σοβαρότητα που θα αντιμετώπιζαν και κάποια άλλη θεατρική τους δραστηριότητα. Το σωματικό θέατρο είναι ένα κεφάλαιο που οι ηθοποιοί αυτοί κατέχουν αρκετά καλά, μιας και πολλές από τις παραστάσεις τους στηρίζονται σ' αυτό. Η παράσταση εξαιτίας του χώρου που παίζεται κάθε φορά ενδέχεται να μεταβάλλεται. Εξωτερικοί ήχοι, πέρασμα γιατρών, επισκεπτών κ.τ.λ., μπορεί να καταστούν εμπόδια για την παράσταση και αυτό είναι κάτι που απαιτεί από τους ηθοποιούς να βρίσκονται σε ετοιμότητα, να είναι ευπροσάρμοστοι, ευρηματικοί, αλλά να έχουν και καλά αντανακλαστικά. Επίσης ως άνθρωποι ενδέχεται λόγω κάποιου γεγονότος στο νοσοκομείο να συγκινηθούν και εκεί είναι που η ψυχραιμία και ο επαγγελματισμός τους θα τους βοηθήσει να ανταπεξέλθουν και να συνεχίσουν τη ροή της παράστασης.

Ολοκληρώνοντας, οι συντελεστές της δράσης «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά» του Θεάτρου του Νέου Κόσμου τηρούν με συνέπεια τη φιλοσοφία του Εφαρμοσμένου Θεάτρου για αλλαγή και θετική βελτίωση της κοινωνικής, κοινοτικής ή προσωπικής ζωής του ανθρώπου, τηρώντας τους κώδικες και τις προδιαγραφές που απαιτεί το θέατρο για ανήλικους θεατές. Με πολύ αγάπη και αφοσίωση επισκέπτονται τα παιδιατρικά νοσηλευτικά ιδρύματα της Αθήνας, και όχι μόνο, παρουσιάζοντας παραστάσεις που φέρνει το χαμόγελο στα παιδικά και ενήλικα προσωπάκια!

Συμπεράσματα - Προτάσεις - Ζητήματα που προκύπτουν

Η ιδέα του Θεάτρου για παιδιά στο Νοσοκομείο είναι ένα πεδίο που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής και μελέτης. Τα παιδιά, και όχι μόνο, δεν πρέπει να στερούνται την ποιότητα ζωής κατά τη διάρκεια της νοσηλείας τους και ούτε να τους γεννάται το αίσθημα της απογοήτευσης, της μοναξιάς και του άγχους. Θα πρέπει να υπάρξει περισσότερη ευαισθητοποίηση επί του θέματος και περισσότερες οργανωμένες δράσεις.

Ο ψυχολογικός τομέας είναι αυτός που βάλλεται κατά κύριο λόγο σε ένα άτομο που νοσεί και βρίσκεται στο νοσοκομείο. Τα πράγματα δυσχεραίνουν όταν πρόκειται για ασθενείς σε νεαρή ηλικία. Το θέατρο είναι ένα τρόπος που όπως είδαμε στα παραπάνω κεφάλαια έχει τη δυνατότητα να ενισχύσει την ψυχική, πνευματική, σωματική υγεία του ασθενή. Μέσα από θεατρικές δράσεις δίνεται στο νοσηλευόμενο παιδί η δυνατότητα να ανακουφιστεί, να χαλαρώσει, να αποβάλει το στρες και το άγχος που βιώνει λόγω μιας επικείμενης θεραπείας ή χειρουργείου.

Εκτός από το παιδί είναι και οι συνοδοί τους που επωφελούνται από τις δράσεις. Ας μην ξεχνάμε πόσο έχουν και οι ίδιοι την ανάγκη να χαλαρώσουν, να «φορτίσουν μπαταρίες» και να αντλήσουν δυνάμεις για να συμπαρασταθούν στο παιδί τους. Πόσο ανάγκη έχουν επίσης να δουν έστω και μια σπίθα χαράς από το παιδί τους, όταν το ίδιο βιώνει πέρα από τον εγκλεισμό στο νοσοκομείο, πόνο, φόβο, στρες, επίπονες θεραπείες.

Τα τελευταία χρόνια θεατρικές δράσεις κάνουν ολοένα και πιο έντονα την εμφάνισή τους στο περιβάλλον του νοσοκομείου προερχόμενες από επαγγελματίες του χώρου του θεάτρου. Το θέατρο στο χώρο του νοσοκομείου είναι ένα αναπτυσσόμενο σκέλος χάρη στην αποφασιστικότητα, προθυμία και συμπόνια ενός αριθμού επαγγελματιών που εμπλέκονται με το θέατρο και θέλουν να συνεισφέρουν στην κοινωνία και σε κοινότητές της με δημιουργικό και αποτελεσματικό τρόπο. Η δημιουργικότητα, το χιούμορ, η ένταξη σε ομάδα, η συνεργασία, η έκφραση και η αποδοχή συναισθημάτων βοηθάνε στην ψυχική θωράκιση, αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση του παιδιού που νοσηλεύεται. Εκπληρώνοντας όλα τα παραπάνω το θέατρο βοηθάει «άτομα που για κάποιο χρονικό διάστημα πέρασαν με περιορισμένη κινητικότητα και σωματική εκφραστικότητα μέσα από την ενασχόλησή τους με μια τέτοια διαδικασία να χαλαρώσουν και να λυθούν σωματικά και ψυχικά, να κοινωνικοποιηθούν και να απελευθερώσουν τη φαντασία τους» (Γαλάντης, 2003:36). Τους δίνει τη δυνατότητα να μην αποκοπούν από τον έξω κόσμο, από την καθημερινότητα της ζωής. Περαιτέρω θεατρικές δραστηριότητες, οι οποίες προτείνονται παρακάτω, θα μπορούσαν να ενισχύσουν ψυχολογικά, συναισθηματικά, αισθητικά, κοινωνικά, αναπτυξιακά το παιδί που βρίσκεται υπό νοσηλεία.

Μορφές θεάτρου που θα μπορούσαν να υλοποιηθούν από τα παιδιά που νοσηλεύονται - Προτάσεις

Γνωρίζοντας ότι η κοινωνία μας δοκιμάζεται και πως το σύστημα υγείας αντιμετωπίζει αρκετές δυσκολίες θα ήταν πολύ ουτοπικό η πρόταση για θεατρο-παιδαγωγούς, θεατρολόγους, ηθοποιούς ως μόνιμους συνεργάτες του νοσοκομείου. Αυτό που μπορεί ίσως να πραγματοποιηθεί είναι η παρουσία θεατρολόγων, ηθοποιών, εμπυχωτών θεάτρου στα πλαίσια του σχολείου που υπάρχει στα Δημόσια Νοσοκομεία για παιδιά και είναι υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Επίσης φοιτητές θεατρικών σχολών οι οποίοι πάνω απ' όλα έχουν όρεξη, μεράκι και διακατέχονται από το αίσθημα της προσφοράς και του εθελοντισμού, υπό την καθοδήγηση, συμπαράσταση και επιτήρηση καθηγητή θα μπορούσαν να επισκέπτονται, να παρουσιάζουν και να παρασύρουν τα παιδιά σε θεατρικά δρώμενα.

Κατ' αυτό τον τρόπο τα παιδιά εκτός από το να παρακολουθήσουν μία παράσταση θα έχουν την ευκαιρία για μια πιο άμεση επαφή με το θέατρο και με θεατρικές δράσεις, θα έχουν τη δυνατότητα να εμπλακούν, να βιώσουν και τα ίδια την εμπειρία της δημιουργίας, της έκφρασης, να εκτονωθούν, να διασκεδάσουν, να ενισχύσουν δεξιότητες τους και να βελτιώσουν τυχόν αδυναμίες τους, να αντλήσουν δύναμη και να ενισχύσουν την αυτοεκτίμησή τους (Καμπέρη, Χατζηγεωργίου και Χρυσοβιτισινού, 2001:365-369). Όπως γράφει και ο Λάκης Κουρετζής (1991:29) «Θέατρο για παιδιά δεν είναι μόνο η παράσταση. Είναι μια διαδικασία πολύπλοκη, κοινωνική, βαθύτατα παιδευτική, που αγγίζει τις αρχέτυπες ανάγκες του ανθρώπου για δράση (παιχνίδι), παραλλαγή και θέαση του κόσμου».

Πιθανότατα η πραγματοποίηση όλων των μορφών θεάτρου από τα παιδιά που νοσηλεύονται δεν είναι υλοποιήσιμες είτε λόγω της σωματικής, φυσικής κατάστασης που τους εμποδίζει να κινηθούν, είτε γιατί οι συνθήκες τους επιτρέπουν μόνο περιορισμένες και προσεκτικές κινήσεις (π.χ. τα παιδιά με φλεβικό καθετήρα τύπου Hickman) ή ακόμα και η μορφή της θεραπείας θέτει περιορισμούς (κόπωση, εξάντληση, υπνηλία). Επίσης κάποια από τα νοσηλευόμενα παιδιά ενδέχεται να πάρουν εξιτήριο ή και να έχουν έξοδο για κάποιες μέρες μετά από την ολοκλήρωση της θεραπείας μέχρι να έρθει η σειρά της επόμενης.

Παρ' όλα αυτά με σωστή οργάνωση, μελέτη και συντονισμό από τους εμπυχωτές μπορούν να επιτευχθούν θεατρικές δράσεις από τις οποίες τα παιδιά να βιώσουν και αποκομίσουν εμπειρίες και γνώσεις οι οποίες θα συμβάλλουν στη διαμονή και νοσηλεία τους κάνοντας την πιο ευχάριστη και ενδιαφέρουσα, ελαχιστοποιώντας το άγχος και το φόβο. Συμμετέχοντας σε θεατρικά δρώμενα το παιδί αντιλαμβάνεται και αναγνωρίζει τα συναισθήματά του, τα ελέγχει και τα εκφράζει. Παράλληλα όμως μαθαίνει να αναγνωρίζει και τα συναισθήματα των ανθρώπων με τους οποίους

συναναστρέφεται αποκτώντας έτσι ενσυναίσθηση κάτι που το βοηθάει στις κοινωνικές σχέσεις που αναπτύσσει (Παπακώστα στο Γραμματάς, 2014:48-49). Επιπλέον η συμμετοχή του αυξάνει το αίσθημα της αυτοπεποίθησης (Καμπέρη, Χατζηγεωργίου και Χρυσοβιτισινοπού στο Τζουριάδου, 2001:372). Ταυτόχρονα με την ενίσχυση του ψυχικού και συναισθηματικού τους κόσμου ευνοείται και ο νοητικός, λεκτικός, κινητικός τομέας ανάπτυξης (Γραμματάς, 2001:142, Παπαδόπουλος, 2010:57).

Το θεατρικό παιχνίδι και το κουκλοθέατρο, είναι κάποια από τα είδη στα οποία τα παιδιά που νοσηλεύονται θα μπορούσαν να εμπλακούν και να επωφεληθούν πολύπλευρα. «Η θεατρική πράξη είναι μια δραστηριότητα που κατά την εφαρμογή της απαιτείται ενεργοποίηση όλων των πλευρών της ανθρώπινης υπόστασης» (Γαλάντης, 2003:30).

Το θεατρικό παιχνίδι είναι μια μορφή θεάτρου η οποία βοηθάει το παιδί να εκφραστεί, να έρθει σε επαφή με άλλους και να ορίσει νέα δεδομένα για τις σχέσεις, να κοινωνικοποιηθεί, να μεταμορφωθεί και να αφήσει τη φαντασία του ελεύθερη έτσι ώστε να απελευθερωθεί, να διασκεδάσει (Κουρετζής, 2008:41-42). Στο θεατρικό παιχνίδι το παιδί δεν είναι παθητικός θεατής, τα παιδιά παίζουν για τους εαυτούς τους, δεν είναι παράσταση για θεατές (Κουρετζής, 2008:211). Ένα θεατρικό παιχνίδι δεν επαναλαμβάνεται, δεν υπάρχει κάποιο κείμενο και συγκεκριμένοι ρόλοι, χρησιμοποιούνται ποικίλα μέσα και τεχνικές και μπορεί να πραγματοποιηθεί σε οποιοδήποτε χώρο (Κουρετζής, 2008:42-45,81-83,143,207). Η θεματολογία του ποικίλει από προσωπικά βιώματα του παιδιού μέχρι αναπαραστάσεις παραμυθιών. Η διάρκεια στο θεατρικό παιχνίδι κυμαίνεται ανάλογα με το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων, την ικανότητα και το ενδιαφέρον του εμπυχωτή, το χρονικό περιθώριο που έχει η ομάδα. Ο ρόλος του εμπυχωτή στο θεατρικό παιχνίδι είναι σημαντικός και καθοριστικός (Κουρετζής, 1991:45-48).

Μέσα από το «ρόλο» που υιοθετεί το παιδί στο θεατρικό παιχνίδι προβάλλει τις εμπειρίες, τους προβληματισμούς του, χωρίς περιορισμούς και διδαχές. Ο ρόλος «ενθαρρύνει το παιδί ν' απεμπολήσει τους φόβους του, να θεραπεύσει τις αναστολές και τις αρνήσεις του» (Καραμήτρου, 2010:17), ταυτόχρονα απεκδύοντας των προσωπικών του χαρακτηριστικών και υιοθετώντας αυτά του ρόλου αναγνωρίζει κρυμμένες πτυχές του εαυτού του και των δυνατοτήτων του, συντελώντας έτσι στην αυτοπεποίθηση, στην ανάληψη ευθυνών, στην κρίση και επίλυση προβλημάτων, στην καταπολέμηση προσωπικών δυσκολιών, στη συναισθηματική αποφόρτιση, στην απόκτηση επιμέρους δεξιοτήτων (κινητικών, γλωσσικών, νοητικών) (Γραμματάς, 1999:73-77, Γιάνναρης, 1995:148-149, Τσάγκαρη, Ξανθάκου και Πετράκου, 2004:285-287, Κουρετζής, 1991:34-35).

Το θεατρικό παιχνίδι, με όλες τις αρετές που προαναφέρθηκαν, ενδέχεται να συμβάλει στον ψυχολογικό, κοινωνικό, αισθητικό και παιδαγωγικό τομέα του νοσηλευόμενου παιδιού και ταυτόχρονα να εκπληρώσει την επιθυμία του για δράση, επικοινωνία και αποδοχή μέσα από τη

δυναμική της ομάδας, να βελτιώσει και να ενισχύσει δεξιότητες του ως προς την κίνηση και το λόγο. (Κουρετζής, 2008: 113-115).

Μία άλλη κατάκτηση που αναπτύσσεται μέσα από το θεατρικό παιχνίδι είναι η φροντίδα του εαυτού μου και του άλλου, καθώς και η ενσυναίσθηση (Καραμήτρου, 2010:96,100). Στην ομάδα ενδέχεται να συμμετέχουν παιδιά «ελεύθερα», να μην έχουν κάποιο καθετήρα, άλλα όμως μπορεί να φέρουν κάποιον φλεβικό ή τύπου Hickman, έτσι μαθαίνουν να συμμετέχουν επινοώντας λύσεις που σαν σκοπό θα έχουν τη συμμετοχή, τη διασκέδαση αλλά και το σεβασμό και τη φροντίδα του «συν-ταξιδιώτη» τους.

Το θεατρικό παιχνίδι είναι ένα «φτωχό θέατρο» (Κουρετζής, 1991:65-69), που σημαίνει ότι δεν απαιτούνται κάποια ιδιαίτερα υλικά. Αυτό που κυρίως χρειάζεται είναι το σώμα και η φαντασία των παιδιών. Η κίνηση και η έκφραση με τα μέλη του σώματος και του προσώπου, η παντομίμα, οι γκριμάτσες, σε συνάρτηση με την κατάθεση της φαντασίας των παιδιών είναι αρκετά για να πραγματοποιηθεί το θεατρικό παιχνίδι. Τα υλικά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν είναι αντικείμενα του χώρου, των παιδιών, η βαλίτσα του εμψυχωτή, μια κατασκευή μάσκας ή αυτοσχέδιου μουσικού οργάνου ή κούκλας. Ιδανικός χώρος για την επίτευξη του θεατρικού παιχνιδιού είναι είτε οι χώροι αναψυχής - παιδότοπου που υπάρχουν στα τμήματα είτε στην αίθουσα αναμονής των επισκεπτών σε ώρα που δεν υπάρχει κινητικότητα.

Όσον αφορά το κουκλοθέατρο η δύναμη της εμψύωσης, της πειθούς που κατέχει η κούκλα και η μεταφορά σε ένα φανταστικό χώρο όπου όλα είναι πιθανά, είναι στοιχεία που έλκουν τον ανήλικο θεατή και του δίνουν τη δυνατότητα να ταυτιστεί τόσο με κάποιον ήρωα- κούκλα όσο και με καταστάσεις που διαδραματίζονται.

Για τα παιδιά που βρίσκονται υπό νοσηλεία το κουκλοθέατρο αποτελεί και ένα πολύ καλό μέσο για δημιουργία και έκφραση. Με πολύ απλά και ασφαλή υλικά τα παιδιά μπορούν να δημιουργήσουν τις δικές τους κούκλες κουκλοθεάτρου και να ωφεληθούν σε δεξιότητες λεπτού χειρισμού, αισθητικής και φαντασίας. Υλικά όπως χαρτί, κάλτσα, υφάσματα, αλουμινόχαρτο, μαλλί, μπάλες φελιζόλ, με κόλλα, κολλητική ταινία και μαρκαδόρους μπορούν να μεταμορφωθούν σε κούκλες και να αποκτήσουν ψυχή. Ακόμα και τα δάχτυλα και οι παλάμες μπορούν να γίνουν κούκλες και να πάρουν μέρος σε ένα σενάριο (Παρούση,1999 β' εκδ: 23-109).

Έπειτα της κατασκευής και της πρώτης φάσης της δημιουργίας έρχεται η φαντασία να γίνει ιστορία. Έρχεται η στιγμή που θα δώσουν ψυχή, λόγο, συναίσθημα στη δική τους κούκλα και ενδεχομένως η δική τους κούκλα να έχει να πει πολλά. Συνεργώντας και το ένα παιδί με το άλλο και με την βοήθεια του εμψυχωτή-ενήλικα μπορούν να οδηγηθούν και σε μια παράσταση που θα τους δώσει τη χαρά της δημιουργίας, την ευκαιρία έκφρασης και λόγου, το αίσθημα πως

μία ασθένεια, μία νόσος δεν μας σταματάει στο να πράττουμε, να δημιουργούμε, να φανταζόμαστε, να διασκεδάζουμε.

Επίσης με πιθανή συνεργασία του εμπυχωτή του κουκλοθέατρου και του ψυχολόγου του τμήματος, η κούκλα, ο λόγος, τα συναισθήματα, η εμπειρία του παιδιού να γίνουν αφορμή και μέρος της καθαυτού θεραπείας του παιδιού.

Βεβαίως δεν αποκλείεται και οποιοδήποτε άλλη μορφή θεατρικής δραστηριότητας, όπως δραματοποίηση ή σκετς, απλά επειδή οι απαιτήσεις είναι μεγαλύτερες τα παιδιά λόγω συνθηκών (θεραπείες, ιατρικά εξαρτήματα που φέρουν τα παιδιά πάνω τους (π.χ. φλεβικό καθετήρα τύπου Hickman) ή πρέπει να έχουν μαζί τους γιατί παίρνουν κάποιο φάρμακο (π.χ. στατώ ορού), ωράρια θεραπειών, αδιαθεσία λόγω των φαρμάκων ή επιδείνωση της κατάστασης, εξιτήριο) είναι πιο δύσκολο στο να συμμετέχουν.

Εν κατακλείδι η κατάσταση και η διάθεση των παιδιών, η όρεξη και η οργάνωση του εμπυχωτή ή των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών δεν εξαιρεί καμία περίπτωση θεατρικής δραστηριότητας. Το ζητούμενο όμως στην περίπτωση των θεατρικών δράσεων σε παιδιά που νοσηλεύονται είναι οι ανήλικοι ασθενείς διαμέσου του θεάτρου να ενισχύσουν τον ψυχικό τους κόσμο, να ψυχαγωγηθούν, να διασκεδάσουν, να χαρούν, να καταπολεμήσουν το φόβο και το άγχος, να θωρακίσουν την ψυχολογία τους, να μην παραιτηθούν και με όχημα την φαντασία να ταξιδέψουν μακριά από τα όρια του νοσοκομείου ή να πλάσουν με το μυαλό τους μια άλλη εικόνα γι' αυτό.

Ζητήματα που προκύπτουν κατά την εφαρμογή του είδους

Ο θεσμός του «Θεάτρου στο Νοσοκομείο» στο εξωτερικό υφίσταται εδώ και πολλά χρόνια. Στη χώρα μας μπορεί να είναι κάτι σχετικά καινούριο, αλλά υπάρχει ενδιαφέρον τόσο από τους ανθρώπους του θεάτρου και των τεχνών όσο και από τα ίδια τα νοσοκομειακά ιδρύματα.

Σε όλη αυτή τη δράση υπάρχουν και δυσκολίες πρακτικής, οικονομική, διαδικαστικής φύσεως. Τα εμπόδια όμως υπάρχουν για να βρίσκονται λύσεις και να προχωράμε, έτσι και στην περίπτωση αυτή άνθρωποι που πιστεύουν στη σπουδαιότητα της συμβολής του θεάτρου στη ψυχική και σωματική υγεία αυτών των παιδιών καταβάλλουν κάθε προσπάθεια για να ανταπεξέλθουν στις όποιες προκλήσεις/δυσκολίες συναντάνε και να κάνουν το καλύτερο δυνατό.

Οι Διοικήσεις των νοσοκομείων ήταν και είναι θετικές στο εγχείρημα αυτό που κάποιες θεατρικές ομάδες ξεκίνησαν πριν χρόνια και συνεχίζουν ακόμα και τώρα. Την πληροφορία μας επιβεβαιώνει η κυρία Μαρία Παπαλέξη, θεατρολόγος και υπεύθυνη οργάνωσης και επικοινωνίας του Θεάτρου του Νέου Κόσμου. Καθότι το Θέατρο του Νέου Κόσμου έχει πρωτοστατήσει στο εγχείρημα αυτό με την ομάδα «Θέατρο Αλληλεγγύης για παιδιά». Δεν υπήρχε καμία αρνητική αντίδραση ως προς την είσοδο τους και αμέσως κατανόησαν τη συμβολή και την απήχηση που είχαν στα παιδιά.

Βέβαια να σημειωθεί πως οι παραστάσεις πραγματοποιούνται από ομάδες που είτε χρηματοδοτούνται από ιδιώτες, ιδρύματα (π.χ. Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος), εταιρείες, συλλόγους, οργανώσεις, είτε είναι εθελοντικά. Οπότε από τη στιγμή που το νοσοκομείο δεν εμπλέκεται οικονομικά επωφελούνται γιατί δεν επιβαρύνονται, κάτι που ενδεχομένως δε θα μπορούσαν να αντέξουν υπό άλλες συνθήκες.

Το αρνητικό στην περίπτωση αυτή είναι ότι ενέχει ο κίνδυνος η χρηματοδότηση των ομάδων να σταματήσει και να μη μπορούν να ανταπεξέλθουν. Στην περίπτωση της ομάδας του Νέου Κόσμου, υπήρξε στιγμή που δεν υπήρχε χρηματοδότηση και με πρωτοβουλία των ηθοποιών για δύο χρόνια έπαιζαν στα νοσοκομεία σχεδόν εθελοντικά, χωρίς να αμείβονται κανονικά (<https://www.youtube.com/watch?v=7vbkIDS1h6c> «Στην Πράξη.gr» - 30/3/2014).

Δεδομένου ότι τα νοσηλευτικά ιδρύματα έχουν αρκετές ελλείψεις, ένα κονδύλι για θεατρικές δράσεις εντός του χώρου δεν γνωρίζουμε κατά πόσο θα είχε την έγκριση της πολιτείας, γι' αυτό θα ήταν πολύ σημαντική η συμβολή του Υπουργείου Παιδείας από πλευράς παροχής θεατροπαιδαγωγών, θεατρολόγων, καθώς και η υποστήριξη τέτοιων πρωτοβουλιών από άλλες θεατρικές επιχειρήσεις. Σε χώρες του εξωτερικού σχετική χρηματοδότηση προέρχεται από το αντίστοιχο Υπουργείο Υγείας, Υπουργείου Παιδείας, αλλά δεν απουσιάζει και εκεί η ενίσχυση

από οργανώσεις και φιλανθρωπικά ιδρύματα όπως και στη χώρα μας (Sextou στο Schonmann, 2011:316).

Ζητήματα χώρου για την εκτέλεση της παράστασης υφίστανται σε κάποιες περιπτώσεις. Παρατηρούνται περιστατικά όπου η παράσταση μπορεί να παρεμποδίζεται από διέλευση επισκεπτών, νοσηλευτικού προσωπικού, συζητήσεις τρίτων. Κάτι τέτοιο καθιστά και το έργο του ηθοποιού δύσκολο όπου εδώ φαίνεται και το κατά πόσο επιδέξιος, ευφάνταστος και ευέλικτος είναι ο καλλιτέχνης προκειμένου να αντιμετωπίσει σχετικές καταστάσεις (Sextou στο Schonmann, 2011:317). Καθώς όμως η τέχνη του θεάτρου εμπεριέχει το στοιχείο της φαντασίας, της επινόησης, της προσαρμοστικότητας, τέτοια θέματα λύνονται με τον ένα ή άλλο τρόπο. Εξάλλου το εφαρμοσμένο θέατρο, στην κατηγορία του οποίου ανήκει το Θέατρο για παιδιά στο Νοσοκομείο, είναι μια μορφή όπου η παρουσία θεατρικών δράσεων δεν εξαρτάται και δεν επηρεάζεται από το χώρο. Μία παράσταση μπορεί να δοθεί είτε σε δωμάτιο νοσοκομείου, είτε σε φυλακή, είτε σε πλατεία. Σκηνικά, κοστούμια, μουσική είναι κατασκευασμένα ή προσαρμοσμένα έτσι ώστε να μην υπάρχει πρόβλημα ούτε στη μεταφορά ούτε στη χρήση.

Η συνεργασία και η εμπλοκή των επαγγελματιών του νοσοκομείου- νοσοκόμοι, γιατροί, ειδικοί δάσκαλοι, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, καθώς και των γονιών σε αυτό το εγχείρημα είναι πολύ σημαντική. Μπορούν να συμβάλλουν με τον τρόπο τους και να βοηθήσουν την προετοιμασία των παιδιών να παρακολουθήσουν το θεατρικό δρώμενο, να αναπτύξουν ενδιαφέρον για την πλοκή και να τους ενθαρρύνουν να συμμετάσχουν φωνητικά, λεκτικά (Sextou στο Schonmann, 2011:317). Η σύμπραξη επαγγελματιών ηθοποιών, ιατρονοσηλευτικού προσωπικού και ερευνητών μπορεί να έχει εκπληκτικό αντίκτυπο στην βελτίωση της σωματικής και ψυχικής υγείας των παιδιών που νοσηλεύονται σε παιδιατρικά νοσοκομεία ή κλινικές.

Τέλος, θα ήταν ενδιαφέρον εάν υπήρχαν εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά στο Νοσοκομείο μέσω πανεπιστημιακών σχολών ή θεάτρων σε συνεργασία με ερευνητές, με στόχο τόσο την παρατήρηση και αξιολόγηση των ευρημάτων όσο και την προσπάθεια για κατανόηση της πολιτείας της συμβολής του θεάτρου στην κοινότητα. Τα μέχρι στιγμής αποτελέσματα είναι ελλιπή και στο πεδίο αυτό μόνο το πρόγραμμα «Είσαι Ξεχωριστός» που πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία της Περσεφόνης Σέξτου με το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος σε παιδιατρικές, παιδοχειρουργικές και παιδο-ογκολογικές κλινικές σε νοσοκομεία της Θεσσαλονίκης μας δίνουν στοιχεία επί του θέματος. Εξίσου σημαντικό θα ήταν η ύπαρξη προγραμμάτων που να απευθύνονται στην εφηβική ηλικία όπου είναι μια σημαντική μεταβατική φάση στην ανάπτυξη του παιδιού, ιδιαίτερα της ψυχικής και συναισθηματικής, καθότι σύμφωνα και με την παραπάνω έρευνα το ενδιαφέρον των νέων αυτής της ηλικιακής περιόδου ήταν μειωμένο ως προς το παρουσιαζόμενο σκηνικό θέαμα.

Ολοκληρώνοντας την εργασία συμπεραίνουμε ότι το Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο είναι ένα κομμάτι του θεάτρου που χρήζει περαιτέρω μελέτης, ενδιαφέροντος και εξέλιξης. Ιδιαίτερα σημαντικό θα ήταν να υπάρξει ενδιαφέρον για τους έφηβους που νοσηλεύονται και να υπάρξουν θεατρικές δραστηριότητες ανταποκρινόμενες στην ηλικία τους. Θεμιτό θα ήταν να υπάρξει αφύπνιση και ενημέρωση των ανθρώπων που σχετίζονται με το θέατρο (ηθοποιοί, σκηνοθέτες, θεατρολόγοι κτλ), αλλά και των εργαζομένων κάθε ειδικότητας του νοσοκομείου, των διοικήσεων, της πολιτείας για τη μορφή αυτή θεάτρου και τα οφέλη της στους ασθενείς αλλά και σε όσους εμπλέκονται με την περίθαλψη και νοσηλεία του παιδιού, προκειμένου να δημιουργηθούν προγράμματα αλλά και έρευνες για να προσδιοριστούν συγκεκριμένα αποτελέσματα της αξίας της επίδρασης των θεατρικών παραστάσεων και των θεατρικών δράσεων στους ανήλικους ασθενείς, καθώς και ανάλογα των παθήσεων.

Και επειδή τίθενται προβληματισμοί για το κατά πόσο το κράτος θα μπορούσε να υποστηρίξει μία τέτοια ενέργεια όταν υπάρχουν σοβαρά προβλήματα στο χώρο της υγείας, η Sextou (στο Schonmann, 2011:313) αναφέρει πως «ως επαγγελματίες του θεάτρου έχουμε την ευκαιρία να εισέλθουμε σε αυτά τα δύσκολα μέρη και να προσφέρουμε ένα χέρι βοήθειας στα παιδιά που το έχουν ανάγκη με τον καλύτερο δυνατό τρόπο».

Οι προτάσεις που έγιναν στην παρούσα εργασία για εμπλοκή των παιδιών που νοσηλεύονται σε θεατρικές δράσεις είναι σε θεωρητικό πλαίσιο. Τυχόν δυσκολίες, αντιξοότητες ή και επινόηση μέσων και τεχνικών που μπορούν να συμβάλλουν στη συμμετοχή των παιδιών σε θεατρικά δρώμενα και δράσεις μόνο κατά την πρακτική τους εφαρμογή μπορούν να γίνουν εμφανείς.

Μέσα από τη μελέτη και επεξεργασία της βιβλιογραφίας αλλά και της γόνιμης συνέντευξης με τη Μαρία Παπαλέξη από το Θέατρο του Νέου Κόσμου και των περαιτέρω άρθρων, αναδείχθηκαν τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από το Θέατρο στο Νοσοκομείο για νοσηλευόμενα παιδιά είτε παρακολουθώντας είτε συμμετέχοντας σε ένα θεατρικό δρώμενο. Μέσα από τη μελέτη και την έρευνα ήρθαν να επισφραγιστούν και επιστημονικά οτιδήποτε βιωματικά και εμπειρικά είχα κατά νου για τα οφέλη του θεάτρου στους ανήλικους νοσηλευόμενους. Το Θέατρο για Παιδιά στο Νοσοκομείο όντως μπορεί να αποτελέσει ένα σπουδαίο δώρο προς τα παιδιά που νοσηλεύονται.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνική βιβλιογραφία

- Άλκηστις (2008), *Μαύρη αγελάδα-άσπρη αγελάδα. Δραματική Τέχνη στη Εκπαίδευση και Διαπολιτισμικότητα*, Αθήνα: Τόπος
- Albini, Umberto (2000), *Προς Διόνυσον. Το θέατρο στην Αθήνα των κλασικών χρόνων*, (Τζαλλήλα, Λ., Μτφ.), Αθήνα: Του Εικοστού Πρώτου
- Αναγνωστόπουλος, Δ. και Παπαγεωργίου-Βασιλοπούλου, Αλεξ. (2010), *Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου*, ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις ΜΕΠΕ
- Απέργης, Στ. (1990), *Λεξικό όρων του αρχαίου δράματος*, Αθήνα: Πελεκάνος
- Αυδή, Α. – Χατζηγεωργίου, Μ. (2007), *Η τέχνη του Δράματος στην εκπαίδευση*, Αθήνα: Μεταίχμιο
- Γαλάντης, Γ. (2003), «Η θεατρική έκφραση ως θεραπευτικό μέσον», στο Δρίτσας, Θ.(Επιστ. Επιμ.), *Μουσικοκινητικά Δρώμενα ως μέσον θεραπευτικής αγωγής*, Αθήνα: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (ΕΙΕ)
- Γαλίτη, Λ. (1996), «Η γλώσσα του αστείου: Χαρακτηριστικά του χιουμοριστικού λόγου», Μελέτες για την ελληνική γλώσσα Πρακτικά 16^{ης} ετήσιας συνάντησης του τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 4-6 Μαΐου 1995
- Cattanach, A. (2003), *Θεραπεία μέσω του παιχνιδιού*, (Φωτεινή Μεγαλούδη, Μτφ), Αθήνα: Σαββάλας
- Γιάνναρης, Γ. (1995), *Θεατρική αγωγή και Παιχνίδι*, Αθήνα: Γρηγόρη
- Γκόβας, Ν. (2003), *Για ένα δημιουργικό νεανικό θέατρο*, Αθήνα: Μεταίχμιο
- Γραμματάς, Θ. (1999), *Fantasyland. Θέατρο για παιδικό και Νεανικό Κοινό*, Αθήνα: Τυπωθήτω
- Γραμματάς, Θ. (2001), *Διδακτική του Θεάτρου*, Αθήνα: Τυπωθήτω
- Γραμματάς, Θ. (2009), *Θέατρο και Παιδεία*, Αθήνα: Ιδιωτική (Γραμματάς, Θ.)
- Γραμματάς, Θ. (2010), *Στη χώρα του Τοτόρα*, Αθήνα: Πατάκης
- Γραμματάς, Θ. (2014), *Το θέατρο στην εκπαίδευση. Καλλιτεχνική έκφραση και παιδαγωγία*, Αθήνα: Διάδραση
- Γραμματάς, Θ.(2014), *Πάμμουσος Παιδαγωγία. Η Παιδαγωγική του Θεάτρου*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου 22-24 Νοε 2013, Ταξιδευτής.
- Γραμματάς, Θ. (2015), *Το θέατρο ως πολιτισμικό φαινόμενο*, Αθήνα: Παπαζήσης

- Γραμματάς, Θ. (2017), *Θεατρική αγωγή και παιδεία*, Αθήνα: Διάδραση
- Deldime, R. (1996), *Θέατρο για την παιδική και νεανική ηλικία*, (Γραμματάς, Θ., Μτφ.), Αθήνα: Τυπωθήτω - Δαρδανός
- Δρομάζος, Ιω. Στ. (1982), *Αριστοτέλους Ποιητική. Εισαγωγή-Μετάφραση-Σχόλια*. 9^η έκδοση, Αθήνα: Κέδρος
- Easterling, E. P. (2018), *Οδηγός για την Αρχαία Ελληνική Τραγωδία, από το Πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ*, (Ρόζη Α. και Βαλάκας Κ. Μτφ.- Επιμ.), Ηράκλειο, Κρήτης: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις
- Ευδοκίμου – Παπαγεωργίου, Ρ. (1999), *Δραματοθεραπεία. Μουσικοθεραπεία. Η επέμβαση της τέχνης στην ψυχοθεραπεία. Θεωρία. Ασκήσεις. Εφαρμογές*. 4^η έκδ., Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Ζέλκας, Β. (2018), *Τεχνικές σωματικού θεάτρου σε παραστάσεις για ανήλικους θεατές. Η οπτική της πρόσληψης. Η περίπτωση των θεατρικών ομάδων Patari Project και Hippo*, Διπλωματική εργασία
- Ζώνιου, Χρ.(2007), «Το εφαρμοσμένο θέατρο στη μη τυπική και την άτυπη εκπαίδευση: Το κοινωνικό θέατρο», στο Τσιάρας, Αστ. (Επιμ.), *Το θέατρο στην εκπαίδευση – θεωρία και πράξη*, Επιστημονικές ημερίδες 2005-2006, Αθήνα: Παπαζήση.
- Ζώνιου, Χρ. (2016), *Η συμβολή του Θεάτρου του Καταπιεσμένου και άλλων δραματικών τεχνικών στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας των εκπαιδευτικών*, Διδακτορική Διατριβή: Αθήνα
- Καραμήτρου, Κ.(2010), *Η Καλλιέργεια της Κιναισθητικής Νοημοσύνης μέσα από το Θεατρικό Παιχνίδι*, Αθήνα: Παπαζήση
- Καμπέρη, Ε., Χατζηγεωργίου, Μ. και Χρυσοβιτισινού, Σ. (2001), «Ο ρόλος της δραματικής τέχνης στην Πρώιμη Παρέμβαση», στο Τζουριάδου Μ. (Επιμ.), *Πρώιμη Παρέμβαση, σύγχρονες τάσεις και προοπτικές*, Θεσσαλονίκη: «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ»
- Κοντογιάννη, Άλκ. (2012), *Η Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση*, Αθήνα: Πεδίο Α.Ε.
- Κουρετζής, Λ. (1991), *Το θεατρικό παιχνίδι (Παιδαγωγική θεωρία, πρακτική και θεατρολογική προσέγγιση)*, Αθήνα: Καστανιώτη
- Κουρετζής, Λ. (2008), *Το θεατρικό παιχνίδι και οι διαστάσεις του*, Αθήνα: Ταξιδευτής
- Landy, J. R. (2001), *Προσωπικότητα και Προσωπείο. Ο Ρόλος στο Δράμα, τη Θεραπεία και την Καθημερινότητα*, (Γιαπιτζάκη - Κατσογιάννου, Σ. Μτφ.), Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Λεκόκ, Ζ. (2005), *Το ποιητικό σώμα. Μια διδασκαλία της θεατρικής πράξης*, Αθήνα: ΚΟΑΝ

- Λουμάκου, Μ. και Μπρουσκέλη, Β. (2010), *Παιδί και γεγονότα ζωής. Αρρώστια, Νοσηλεία, Διαζύγιο, Θάνατος*, Αθήνα: Gutenberg
- Moretti, J.- Ch. (2004), *Θέατρο και κοινωνία στην αρχαία Ελλάδα*, (Δημητρακοπούλου, Ε, Μτφ), Αθήνα: Πατάκης
- Muller, W. (1996), *Θέατρο του Σώματος και Commedia dell' arte*, (Μαυρομουστάκου, Δ., Μτφ.), Θεσσαλονίκη: University studio press
- Μπάρμπα, Ε. και Σαβαρέζε, Ν. (2008), *Η μυστική τέχνη του ηθοποιού. Αρχές θεατρικής ανθρωπολογίας*, (Χατζηεμμανουήλ, Μ., Μτφ.), Αθήνα: ΚΟΑΝ
- Μπιρμπίλη, Μ. (2008), *Προς μια παιδαγωγική του διαλόγου*, Αθήνα: Gutenberg
- Ravis, P. (2006), *Λεξικό του Θεάτρου*, (Στρουμπούλη, Α., Μτφ., και Γεωργουσόπουλος, Κ. Γεν. Εποπτ.), Αθήνα: Gutenberg
- Παπαδάτου, Δ. και Αναγνωστόπουλος, Φ. (1995), *Η Ψυχολογία στο χώρο της Υγείας*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Παπαδόπουλος, Σ. (2007), *Με τη γλώσσα του θεάτρου. Η διερευνητική δραματοποίηση στη διδασκαλία της γλώσσας*, Αθήνα: Κέδρος
- Παπαδόπουλος, Σ. (2010), *Παιδαγωγική του θεάτρου*, Αθήνα: Ιδιωτική (Παπαδόπουλος, Σπ.)
- Παπακώστα, Α. (2010), «Κώδικες και συστήματα σκηνικής πρακτικής στο θέατρο για ανήλικους θεατές» στο Γραμματάς, Θ., *Στη χώρα του ΤοΓώρα. Θέατρο για ανήλικους θεατές*, Αθήνα: Πατάκης
- Παρασκευόπουλος, Ι. (χ.χ), *Εξελικτική Ψυχολογία. Ψυχολογική θεώρηση της πορείας της ζωής από τη σύλληψη ως την ενηλικίωση. Γενικές έννοιες και ορισμοί της εξελικτικής ψυχολογίας. Προγεννητική περίοδος- βρεφική ηλικία*, Τόμος 1, Αθήνα
- Παρασκευόπουλος, Ι.(χ.χ), *Εξελικτική Ψυχολογία. Ψυχολογική θεώρηση της πορείας της ζωής από τη σύλληψη ως την ενηλικίωση. Προσχολική ηλικία*, Τόμος 2, Αθήνα
- Παρασκευόπουλος, Ι.(1983), *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*, Αθήνα
- Παρούση, Α. (1999 β' ανατύπ.), *Κούκλες Κουκλοθεάτρου*. Αθήνα: Πατάκη
- Παρούση, Α. (2012), *Κουκλοθέατρο στην Εκπαίδευση. Εκπαίδευση στο Κουκλοθέατρο*, Αθήνα: ΠΛΕΘΡΟΝ
- Πίσχου, Βαρβ.-Ευαγ. (2018), *Το μουσειακό θέατρο ως μέσο αφήγησης στα σύγχρονα μουσεία. Χαρτογράφηση του μουσειακού θεάτρου στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Διπλωματική Εργασία*
- Πούχγερ, Β. (1985), *Σημειολογία του Θεάτρου*, Αθήνα: Παϊρίδη

- Πουρκός, Μ. (2009), *Τέχνη- Παιχνίδι- Αφήγηση: Ψυχολογικές και Ψυχοπαιδαγωγικές Διαστάσεις*, Αθήνα: Τόπος
- Rossant, L. (1988), *Η νοσηλεία των παιδιών στο νοσοκομείο*. (Χριστοδούλου, Β.-Π., Μτφ), Αθήνα: Χατζηνικολή
- Ruthven, K.K (1988), *Ο μύθος*, Αθήνα: Ερμής
- Σέξτου, Π. (2005), *Θέατρο-παιδαγωγικά προγράμματα στα σχολεία. Για εκπαιδευτικούς, ηθοποιούς, θεατρολόγους, και παιδαγωγούς-εμπυχωτές*, Αθήνα: Μεταίχμιο
- Σέξτου, Π. (2007), *Δραματοποίηση. Το βιβλίο του θέατρο-παιδαγωγού*, Αθήνα: Καστανιώτης
- Sommerstein, A. (2006), *Αρχαίο ελληνικό δράμα και δραματοουργοί*, (Χρήστου, Αρ. Μτφ), Μεταίχμιο, Αθήνα.
- Τζουριάδου, Μ. (2001), *Πρώιμη παρέμβαση, σύγχρονες τάσεις και προοπτικές*, Θεσσαλονίκη: «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ»
- Τσάγκαρη Μ, Ξανθάκου Γ. και Πετράκου, Η. (2004), «Ελάτε να γνωρίσετε εμένα και τα δικαιώματά μου!!!». Στο σταυροδρόμι της παιδικής τέχνης και των δικαιωμάτων του παιδιού ανταμώνουμε την ψυχή του, στο Γκόβαρης, Χρ., Βρατσάλης, Κ. και Καμπουροπούλου, Μ. (Επιμ.) *Επιστήμη και Τέχνη*, Αθήνα: Ατραπός
- Τσαλακοπούλου, Β. και Σαράφης, Π. (2013), *Ελληνική Υγεία: Εξε-ληγμένη ή Εξελιγμένη; Διεπιστημονική Φροντίδα Υγείας, Τόμος 5, Τεύχος 2:49-65*, https://www.researchgate.net/profile/Pavlos_Sarafis/publication/244485713_Greek_Health_Expired_or_Advanced/links/02e7e51d421d4cbd98000000/Greek-Health-Expired-or-Advanced.pdf, ανακτήθηκε 30/09/2019
- Τσιαντής, Γ. και Μανωλόπουλος, Σ. (1987), *Σύγχρονα θέματα Παιδοψυχιατρικής. Ανάπτυξη*, Τόμος Α', Μέρος Ι, Αθήνα: Καστανιώτης.
- Τσιαντής, Γ. και Μανωλόπουλος, Σ. (1987), *Ψυχοκοινωνικά θέματα*, Τόμος Α', Μέρος ΙΙΙ, Αθήνα: Καστανιώτης.
- Jennings, S. & Minde, A. (1996), *Μάσκες της Ψυχής. Εικαστικά και Θέατρο στη Θεραπεία*, (Σκαρβέλη, Γ. Μτφ. και Αναγνωστοπούλου, Ν., Επιμ.), Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Jones, Ph. (2003), *Δραματοθεραπεία. Το θέατρο ως τρόπος ζωής και θεραπείας*, (Μηλιώνη, Δ. και Βιτούλα, Ο., Μτφ.), Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Φράγκος, Π. Χρ. (1995), *Ψυχοπαιδαγωγική*, Αθήνα: Gutenberg
- Χανιωτάκης, Ν. (2011), *Παιδαγωγική του χιούμορ*, Αθήνα: ΠΕΔΙΟ

Ξένη Βιβλιογραφία

- Ackroyd, J. (2000), Applied Theatre: Problems and Possibilities, *Applied Theatre Researcher Journal*, No1:1-12
- Ackroyd, J. (2007), Applied Theatre: An Exclusionary Discourse?, *Applied Theatre Researcher Journal*, No8:1-9. <https://www.intellectbooks.com/applied-theatre-research-back-issues> ανακτήθηκε 26/03/2019
- Angus, J. (2002), *A review of evaluation in community-based art for health activity in the UK*, London: Health Development Agency. <http://www.artshealthresources.org.uk/wp-content/uploads/2017/01/2002-Angus-A-review-of-evaluation-in-community-arts-for-health-in-the-UK.pdf> ανακτήθηκε 21/09/2019
- Brodzinski, E. (2010), *Theatre in Health and Care*, UK: Palgrave Macmillan
- Brodzinski, E. (2014), «Performance anxiety: The relationship between social and aesthetic drama in medicine and health», στο Bates, V., Bleakley, A. & Goodman, S., *Medicine, Health and the Arts. Approaches to the medical humanities*. Routledge Advances in the Medical Humanities, London and New York: Routledge, Taylor and Francis Group
- Burton, Br. & O'Toole, J. (2005), Enhanced Forum Theatre: Where Boal's Theatre of the Oppressed Meets Process Drama in the Classroom, *Drama Australia Journal*, NJ, (29):2, 49-57, (Published online: 19 Nov 2015), ανακτήθηκε 18/3/2019
- Elsass, P. (1992), The Healing Space in Psychotherapy and Theatre, *New Theatre Quarterly*, Vol. 8, Issue 32: 333-342. Published online by Cambridge University Press, 2009:15 <https://www.cambridge.org/core/journals/new-theatre-quarterly/article/healing-space-in-psychotherapy-and-theatre/A1917310619A5BAD8AF042AC2051C8D8> ή Lancaster University Library, on 18 Mar 2019 at 18:45:57, subject to the Cambridge Core terms of use, available at <https://www.cambridge.org/core/terms>. <https://doi.org/10.1017/S0266464X00007120>, ανακτήθηκε 18/3/2019
- Freebody, K., Balfour, M., Finneran, M. & Anderson, M. (2018), *Applied Theatre: Understanding Change*. Landscapes: The Arts, Aesthetics, and Education, Vol. 22, Springer International Publishing AG
- Hankir, Ah., Kirkcaldy, Br., Carrick, R.Fr., Sadiq, A. & Zaman, R., (2017), The Performing Arts and Psychological well-being. *Psychiatria Danubina*, 2017; Vol. 29, Suppl. 3:196-202. Medicinska naklada - Zagreb, Croatia. Conference paper. ανακτήθηκε 10/04/2019

- Hoekstra-Weebers, J., Jaspers, J., Kamps, W., & Klip, E., (2001), Psychological Adaptation and Social Support of Parents of Pediatric Cancer Patients: A Prospective Longitudinal Study, Article in Journal of Pediatric Psychology. *Journal of Pediatric Psychology*, Vol. 26(4): 225–235, ανακτήθηκε 10/04/2019
- Howell, L. D. (2008), *My child has cancer: a parent's guide to diagnosis, treatment, and survival*, Praeger Publishers.
- Ivory, D. K., Dwyer, P. & Luscombe, G. (2016), Reactions to Diversity: Using Theater to Teach Medical Students About Cultural Diversity. *Journal of Medical Education and Curricular Development*, Vol 3:171-178, ανακτήθηκε 18/3/2019.
- Joronen, K., Rankin, H. S. & Astedt-Kurki, P., (2008), School-based drama interventions in health promotion for children and adolescents: systematic review. *Journal of Advanced Nursing* 63(2), 116–131, ανακτήθηκε 18/3/2019
- Nicholson, H., (2005), *Applied Drama. The Gift of Theatre*, N.Y : Palgrave Macmillan
- Nicholson, H., (2011), «Applied Drama /Theatre/Performance», στο Schonmann, Sh. *Key Concepts in Theatre/Drama Education. University of Haifa, Israel, Rotterdam/ Boston/ Taipei: SENSE Publishers*
- O'Connor, P. & O'Connor, Br. (2009), Editorial, *RiDE: The Journal of Applied Theatre and Performance*, Vol. 14(4): 471-477, ανακτήθηκε 30/04/2019
- Pendzik, S. & Raviv, Am., (2011), Therapeutic clowning and drama therapy: A family resemblance. *The Arts in Psychotherapy* 38:267-275, Elsevier Inc, ανακτήθηκε 30/04/2019
- Prendergast, M & Saxton, J (2009), *Applied Theatre: International Case Studies and Challenges for Practice*. Bristol: Intellect Books
- Prentki, T. & Preston, Sh. (2009), *The Applied Theatre Reader*. London and New York: Routledge, Taylor and Francis Group
- Rokach, A. & Matalon, R. (2007), 'Tails'-A fairy tale on furry tails: A 15-year theatre experience for hospitalized children created by health professionals, *Paediatr Child Health*, Vol 12(4):301-304, ανακτήθηκε 30/04/2019
- Rokach, A. (2016), Psychological, emotional and physical experiences of hospitalized children, *Clinical Case Reports and Reviews*, Vol. 2(4):399-401, ανακτήθηκε 30/04/2019
- Salas, J. (1983), Culture and Community: Playback Theatre, *The Drama Review: TDR*, Vol. 27(2):15-25, ανακτήθηκε 18/3/2019
- Schonmann, Sh. (2005), "Master" versus "Servant": Contradictions in Drama and Theatre Education, *The Journal of Aesthetic Education*, Vol. 39(4), Special Issue: Aesthetics in

Drama and Theatre Education (Winter, 2005):31-39, Published by: University of Illinois Press. <https://www.jstor.org/stable/3527390>, ανακτήθηκε 18/3/2019

- Segarra, A.V., Zavala, M.E., & Hammonds-Odie, L. (2017), Applied Theatre Facilitates Dialogue about Career Challenges for Scientists, *Journal Of Microbiology & Biology Education*, Vol. 18(2), Journal of Microbiology & Biology Education 1 Published by the American Society for Microbiology, ανακτήθηκε 30/04/2019
- Sextou, P. (2011), «Theatre For Children In Hospitals», στο Schonmann, Sh. *Key Concepts in Theatre/Drama Education. University of Haifa, Israel, Rotterdam/ Boston/ Taipei: SENSE Publishers*
- Sextou, P. & Monk, Cl. (2013), Bedside theatre performance and its effects on hospitalised children's well-being. *Arts & Health: An International Journal for Research, Policy and Practice*, Vol.5(1):81-88, Routledge, Taylor and Francis group. <http://dx.doi.org/10.1080/17533015.2012.712979> , ανακτήθηκε 18/3/2019
- Sextou, P. & Sharon, H. (2015), Hospital theatre: Promoting child well-being in cardiac and cancer wards. *Applied Theatre Research*, Vol 3(1), Intellect Ltd Article. English language, ανακτήθηκε 18/3/2019
- Sextou, P. (2016), *Theatre For Children In Hospital. The Gift Of Compassion*, UK/USA: Intellect Ltd
- Silva (da), L.F. & Cabral, I.-E. Lil. (2015), Rescuing the pleasure of playing of child with cancer in a hospital setting. *Revista Brasileira Enfermagem*, Vol 68(3):337-342. <http://dx.doi.org/10.1590/0034-7167.2015680303i>, ανακτήθηκε 18/3/2019
- Taylor, Ph. (2002), Afterthought: Evaluating Applied Theatre, *Applied Theatre Researcher* No 3 2002 Article No.6/3:1-9, ανακτήθηκε 18/3/2019
- Taylor, Ph., (2003), The Applied Theatre, *Paper presented at the Arizona State University Department of Theatre Symposium: What is "Cinderella" Hiding?, Theatre/Ideology/Young People* (Tempe, AZ, February 20-22, 2003), ανακτήθηκε 18/3/2019
- Thompson, J. (2003), *Applied Theatre, Bewilderment and Beyond*, Peter Lang AG, European Academic Publishers.
- Thompson, J. & Schechner, R. (2004), Why "Social Theatre"?, *TDR* (1988-), Vol. 48(3):11-16 Published by: The MIT Press Stable <https://www.jstor.org/stable/4488567>, ανακτήθηκε 30/04/2019
- Thompson, J. (2009), *Performance Affects, Applied Theatre and the End of Effect*, UK/USA: Palgrave Macmillan
- Wimpenny, K. & Savin-Baden, M. (2014), Using theatre and performance for promoting health and wellbeing amongst the 50+ community: an arts-informed evaluation. *The*

Θεατρικές δράσεις για παιδιά σε νοσηλευτικά ιδρύματα – Το παράδειγμα της ομάδας του Θέατρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»

International Journal of Social, Political and Community Agendas in the Arts, Vol 8(1):47-

64. <http://ijaspc.cgpublisher.com/product/pub.233/prod.41> (Original citation & hyperlink).

Author post-print (accepted) deposited in CURVE January 2015,

<http://curve.coventry.ac.uk/open>, ανακτήθηκε 30/04/2019

Διαδικτυακές πηγές

- www.theodoregrammatas.com, Ανακτήθηκε 24-7-2019
- www.playbacktheatre.org, Ανακτήθηκε 24-7-2019
- <https://tvxs.gr/news/φυλακές-αυλώνας/ο-στάθης-γράψας-μιλά-για-την-«αφετηρία»-στις-φυλακές-νέων-αυλώνα> , Ανακτήθηκε 25-7-2019
- <https://www.kommon.gr/politismos/item/2547-theatro-stis-fylakes-despoina-mou-leipeis-tis-olgas-mosxoxoritou>, Όλγα Μοσχοχωρίτου, 17 Ιουλίου 2019 , Ανακτήθηκε 25-7-2019
- https://www.athensvoice.gr/culture/theater/539967_theatro-me-kratoymenoys-apo-tis-fylakes-thivas-ki-aylona , 24.04.2019, Ανακτήθηκε 25-7-2019
- <https://www.koutipandoras.gr/article/theatro-mesa-sti-fylaki> , Το κουτί της Πανδώρας, Αφροδίτη Ερμίδη, 23/05/2019, Ανακτήθηκε 25-7-2019
- <https://www.irishexaminer.com/lifestyle/healthandlife/yourhealth/third-age-playtime-once-again-as-carnation-theatre-performs-to-nursing-home-residents-261909.html> , Rachel Borrill, 2014, Ανακτήθηκε 26-7-2019
- <https://www.iefimerida.gr/news/434670/stinoyn-horo-me-ilikiomenoys-kai-paizoyn-theatro-mesa-se-girokeia-eikones> , 31|07|2018, Ανακτήθηκε 26-7-2019
- <https://www.huckmag.com/perspectives/reportage-2/theatre-uniting-youth-war-torn-ukrainian-city/>, Ανακτήθηκε 25-7-2019
- <https://www.mmissions.org/programs/giggles-childrens-theater>, Ανακτήθηκε 27/08/2019
- http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/encyclopedia/tragedy/page_002.html, Ανακτήθηκε 31/08/2019
- <https://www.tovima.gr/2013/03/31/opinions/to-ainigma-tis-aristotelikis-katharsis/> - Γεράσιμος Μαρκαντωνάτος , Ανακτήθηκε 31/08/2019
- http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/encyclopedia/tragedy/page_002.html – Δανιήλ Ιακώβ., Ανακτήθηκε 31/08/2019
- <https://drama-playtherapy.gr/> , Ανακτήθηκε 1/9/2019
- ‘Better than Medicine’: Theatre and health in the contemporary Norwegian Context. <http://folkehelsemelding.regjeringen.no/files/2014/07/vedlegg-2-Erfaringer-fra-teaterarbeid.pdf-L828885.pdf> , Ανακτήθηκε 26/03/2019
- <https://www.ntng.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=29&pg=4>, Ανακτήθηκε 14/11/2019
- <https://www.ntng.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=29>, Ανακτήθηκε 14/11/2019
- <https://tvxs.gr/news/theatro/ena-theatriko-episkeptirio-se-astheneis-poy-nosileyontai&dr=tvxsmrstvxs> , Ανακτήθηκε 14/11/2019

- <https://www.tovima.gr/2018/04/04/society/ethniko-theatro-ena-episkeptirio-diaforetiko-apo-ta-alla/> - Κωνσταντάτου Ελένη , Ανακτήθηκε 14/11/2019
- <http://www.topontiki.gr/article/313357/episkeptirio-parastaseis-domatiouy-apolithorpoiouys-toy-ethnikoy-se-nosokom>, Ανακτήθηκε 14/11/2019
- <https://www.catisart.gr/episkeptirio-theatro-se-nosokomeio/>, Ανακτήθηκε 14/11/2019
- <https://www.kathimerini.gr/793190/gallery/epikairothta/ellada/episkephthrio-zwhs-se-dwmatia-nosokomeiwn> 14/11/2019, Ανακτήθηκε 14/11/2019
- <http://www.angelsofjoy.gr/gr/poioi-eimaste.html>
- <http://www.angelsofjoy.gr/gr/>
- https://www.taxydromos.gr/m/m_article.php?id=184526
- <http://www.nevronas.gr/interview/e-aggelike-phragkoy-mas-mila-gia-te-theatrike-drase-e-theia-lena-paei-opoy-yparchoyn>
- <http://voltamagazine.com/eirini-lemos-sturdza-founder-and-president-of-angels-of-joy-1/>

Θέατρο του Νέου Κόσμου

- <http://nkt.gr/> , Ανακτήθηκε 20/04/2019
- <https://www.youtube.com/watch?v=7vbkIDS1h6c> «Στην Πράξη.gr» - 30/3/2014), Ανακτήθηκε 09/09/2019
- <https://www.infokids.gr/3-theatrikes-omades-dinoun-xamogela-kai/> , Ανακτήθηκε 09/09/2019
- <https://www.taxydromos.gr/Topika/184526-h-aggelikh-fragkoy-dinei-xamogelo-se-nosokomeia-kai-fylakes.html> , Ανακτήθηκε 09/09/2019
- <https://www.n-t.gr/el/events/other> , Ανακτήθηκε 09/09/2019
- geotheatrext.blogspot.gr, 23/02/2011, Τζωρτζίνα Κακουδάκη, Ανακτήθηκε 09/09/2019
-

Γιατροί κλόουν

- <https://www.reader.gr/ellada/melenia-i-monadiki-giatros-klooy-stin-ellada-fylakas-aggelos-ton-arroston-paidion> , Ανακτήθηκε 30/08/2019
- <https://www.iefimerida.gr/news/429070/i-melenia-olon-ton-paidion-i-monadiki-klooyngiatros-stin-ellada-eikones-vinteo>, Ανακτήθηκε 30/08/2019
- <https://www.iefimerida.gr/news/382972/therapeytes-klooy-tha-episkefthoyn-paidia-kai-ilikiomenoys-se-nosokomeia> , Ανακτήθηκε 30/08/2019

- <https://cyprustimes.com/o-klooun-poy-psareyei-chamogela-sto-paidoogkologiko-kai-didaskei-paidia-na-miloun-mesa-apo-to-theatro-pics-video/> , Ανακτήθηκε 30/08/2019
- <https://www.voria.gr/article/o-klooun-pou-skorpai-chamogela-se-arrosta-pedia-sto-achepa> , Ανακτήθηκε 30/08/2019
- <https://www.soccorsoclown.it/en/>, Ανακτήθηκε 30/08/2019

Παράρτημα

Συνέντευξη της Μαρίας Παπαλέξη, θεατρολόγου και υπεύθυνης οργάνωσης και επικοινωνίας του Θεάτρου του Νέου Κόσμου, στη γράφουσα

Η συνέντευξη την πρώτη φορά δεν ήταν εφικτό να πραγματοποιηθεί, καθώς την κυρία Παπαλέξη ταλαιπωρούσε μια φαρυγγίτιδα και δε μπορούσε να μιλήσει. Μου χάρισε όμως το βιβλίο που εκδόθηκε για τα είκοσι χρόνια του Θεάτρου του Νέου Κόσμου, το οποίο είχε πολλές πληροφορίες για τη δράση «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά». Η δεύτερη συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 1 Ιουνίου του 2019 στο χώρο του θεάτρου.

Στο βιβλίο για τα είκοσι χρόνια του Θεάτρου του Νέου Κόσμου διάβασα ότι η ομάδα ξεκίνησε το 2002 από τον κύριο Βαγγέλη Θεοδωρόπουλο και ήταν μια ανάγκη του συναισθηματικής φύσεως.

Ήταν εντελώς δική του ιδέα την εφάρμοσε εδώ και συνεχίζει.

Ξεκινήσατε με το έργο «Αχ! Πεφταστέρι». Ήταν συμβολικό;

Το έργο είναι της Γεωργία Τραπάτσα. Ήταν ένα έργο που είχε βραβευτεί νομίζω εκείνη τη χρονιά, ανεξάρτητα από τη δική μας δράση. Το επέλεξε η Αννέτα Παπαθανασίου που είχε σκηνοθετήσει την πρώτη φορά όταν πρωτοέγινε αυτή η δράση, την πρώτη παράσταση.

Σε σχέση με τον συμβολισμό.

Σίγουρα έπαιξε ρόλο. Είχε να κάνει και με ένα αστεράκι που έπεφτε στη γη και έπρεπε να πάρει ώθηση για να ξανανέβει στον Γαλαξία του. Υπήρχε μεν συμβολισμός, αλλά δε γράφτηκε με σκοπό να παιχτεί σ' αυτή τη δράση, εκείνο επιλέχτηκε για να παιχτεί. Από κει και μετά ωστόσο όλα τα επόμενα γραφόντουσαν από τους συγγραφείς σαν παραγγελίες για αυτή τη δράση.

Στην επιλογή συμμετείχατε όλοι, βάζετε κάτω κάποιες ιδέες, να δούμε, να κάνουμε αυτό..

Ήταν κυρίως θέμα της καλλιτεχνικής διεύθυνσης του θεάτρου, δηλαδή του κυρίου Θεοδωρόπουλου αρχικά και τα τελευταία χρόνια του Μίλτου Σωτηριάδη, που ανέθεταν είτε σε συγγραφείς είτε σε σκηνοθέτες που επέλεγαν τι θα κάνουν. Ας πούμε ο Πινόκιο ήταν επιλογή του Παντελή Δεντάκη που ήταν η πρώτη φορά που κάνουν μια γνωστή ιστορία. Το σκεπτικό ακριβώς ήταν να είναι μια γνωστή ιστορία σε όλα τα παιδιά και όταν πηγαίνουν σε παιδάκια που μπορεί να μη καταλαβαίνουν τη γλώσσα, μπορεί να μην είναι από εδώ, ή οτιδήποτε άλλο, να μπορούν να επικοινωνήσουν και με το χορό και με το τραγούδι με κάποια ιστορία που είναι παγκοσμίως γνωστή. Αλλιώς τα έργα ήταν είτε επιλογή του καλλιτεχνικού διευθυντή που διάλεγε τον

συγγραφέα και ρωτούσε «Θα γράψεις γι' αυτό;» είτε έλεγε στο σκηνοθέτη «Θα κάνεις αυτή τη δράση; Βρες τι θα κάνεις;». Και μπορεί να ανέθετε ή να έβρισκε κτλ.

Α! μάλιστα γιατί εγώ στο μυαλό μου το είχα διαφορετικά. Νόμιζα υπήρχε κάποια ιδεοθύελλα, ότι μαζεύεστε όλοι μαζί.

Όχι, όχι δεν είναι τόσο...

Πολύπλοκο;

Ναι. Δεν είμαστε και πάρα πολλοί, έτσι κι αλλιώς.

Σε ποιο νοσοκομείο πρωτοπαρουσιάστηκε το πρώτο έργο;

Στο Αγλαΐα Κυριακού.

Η αντίδραση των παιδιών όταν είδαν θέατρο μέσα στο νοσοκομείο;

Εκείνα τα χρόνια, γιατί είναι πάρα πολύ παλιά, είχε πάρα πολύ ενδιαφέρον γιατί τότε δεν ήταν και πάρα πολύ ανεπτυγμένο το να γίνονται δράσεις μέσα στα νοσοκομεία. Να είναι ένα παιδί στο νοσοκομείο και βλέπει μία παράσταση μπροστά του. Στην πορεία αυτών των χρόνων αυξήθηκαν και οι ομάδες που κάνουμε κάτι ανάλογο. Δηλαδή τώρα όταν πάμε σε ένα νοσοκομείο μπορεί να πετύχουμε μία άλλη ομάδα που λέει π.χ. παραμύθια, ή άλλη ομάδα που κάνει μία δράση με βάση το παιχνίδι. Υπάρχουν και άλλοι πια.

Τότε ήταν πολύ μοναδικό όταν ξεκινήσαμε.

Οι πρώτοι φαντάζομαι.

Ναι, ήταν λίγο τύπου «Θέατρο στο νοσοκομείο; Τι είναι αυτό;»

Όταν το προτείνατε στο νοσοκομείο πως αντέδρασαν;

Ήταν πάρα πολύ θετική η αντίδρασή τους και μάλιστα η πρώτη χρονιά ,γιατί από κει και μετά έτσι κι αλλιώς μάθαμε ο ένας τον άλλον και υπήρχε μία σταθερή συνεργασία, γιατί προϋπήρχε κάτι, είχαμε δημιουργήσει μια παράδοση. Την πρώτη φορά μιλήσαμε με τις υπηρεσίες και αγκαλιάστηκε από την τότε διοίκηση. Νομίζω ήταν διοικητής ο Πεπελάσης την πρώτη - πρώτη χρόνια. Το αγκάλιαζε πάρα πολύ σαν πρωτοβουλία, θεώρησε ότι ήταν κάτι πάρα πολύ καλό, οπότε μας έδωσε ένα πάρα πολύ καλό βηματισμό από εκεί και μετά.

Πολύ σημαντικό, γιατί ήταν κάτι καινούριο τότε.

Αν δε συνεργαστείς με τους υπεύθυνους των τμημάτων δε μπορείς να το κάνεις.

Η ομάδα είναι στα πλαίσια των νοσοκομείων της Αθήνας ή ταξιδεύει και σε άλλες πόλεις;

Όσο μπορούμε, όταν μπορούμε προσπαθούμε να βγαίνουμε και εκτός. Έχει φτάσει και μέχρι την Κύπρο κάποια φορά έχει παίξει και στη Θεσσαλονίκη. Αυτό έχει να κάνει με το τι συνεργασίες θα βρούμε ώστε να υπάρχει η υποστήριξη και να μπορέσουμε να πάμε μέχρι εκεί. Επίσης έχουμε βγει εκτός Αθήνας και πιο αποσπασματικά, έχουμε πάει στις γυναικείες φυλακές της Θήβας για να παίζουμε για τα παιδιά των κρατουμένων και σε καταυλισμούς με προσφυγόπουλα. Έχει να κάνει πάντα με το να μπορέσουμε να βρούμε την υποστήριξη ώστε να φτάσουμε εκεί.

Να βρείτε δηλαδή μία πόρτα ανοιχτή.

Ναι, η πρόθεση υπάρχει πάντα και είναι σταθερή.

Στο νοσοκομείο πόσες παραστάσεις κάνετε; Συνεννοείστε από την αρχή της σεζόν. Λέτε φέτος θα προσπαθήσουμε να κάνουμε «χ» παραστάσεις;

Προσπαθούμε να κάνουμε σε όλους τους χώρους αυτούς γύρω στις 100 με 150 παραστάσεις το χρόνο.

Αλήθεια;

Ναι, αυτό είναι η προσπάθειά μας. Είναι σύντομη η διάρκεια και μπορούν να παιχτούν και δύο παραστάσεις μέσα στη μέρα. Άλλες φορές το πιάνουμε αυτό το νούμερο άλλες όχι. Προσπαθούμε να το πιάνουμε αυτό το νούμερο.

Όσον αφορά τώρα τα νοσοκομεία είμαστε σε συνεννόηση μαζί τους, με τις διοικήσεις και πηγαίνουμε εκεί όπου δεν έχουν εφημερία και μπορούν πιο άνετα να παρακολουθήσουν. Και επιπλέον μπορεί να παίζουμε μέσα στη χρονιά και περισσότερες φορές, ίσως και στην ίδια πτέρυγα, εκεί όπου τα παιδιά να μπορούν. Ευτυχώς, πολλά παιδιά δε μένουν πολύ στα νοσοκομεία (στα παιδιατρικά τμήματα), μετά από λίγο καιρό όταν ξαναπάς βρίσκεις άλλα.

Έχει τύχει να πάτε σε κάποιο νοσοκομείο που ένα παιδάκι να θέλει να παρακολουθήσει, αλλά να μην μπορεί να βγει από το δωμάτιό του; Να πάτε στο δωμάτιό του;

Έχει γίνει. Έχουν γίνει παραστάσεις και για ένα παιδί. Ο λόγος που σχεδιάζονται αυτές οι παραστάσεις τόσο ευέλικτες, που στήνονται έτσι είναι ώστε να μπορούν να παιχτούν σε πάρα πολύ μικρούς χώρους, είναι αυτός ακριβώς. Να μπορεί η παράσταση να παιχτεί σε δωμάτιο και για ένα παιδί.

Και έχει γίνει και συνήθως ήταν για δύσκολες περιπτώσεις και ήταν μία πολύ συναισθηματικά φορτισμένη ατμόσφαιρα, κατάσταση.

Έχει τύχει κάποιος ηθοποιός να φορτιστεί τόσο πολύ και να μην μπορεί να ανταπεξέλθει;

Εκείνη τη στιγμή όχι. Πάρα πολλές φορές ανάλογα με τις περιπτώσεις που συναντάνε σπάνε μετά.

Γιατί το είχα στο μυαλό μου, διάβασα για την κυρία Ντίνη Ρέντη..

Είναι εξαιρετικοί επαγγελματίες ακόμα και όταν μπαίνουν πρώτη φορά κάποιιοι ηθοποιοί σε αυτή τη διαδικασία, είναι φοβερό το να βλέπεις με πόσο επαγγελματισμό κάνουν τη δουλειά τους. Και αν είναι να αφήσουν το συναίσθημα τους να τους πλημμυρίσει αυτό γίνεται μετά και όχι όταν είναι πάνω στη δράση. Και αυτό συμβαίνει με όλους βέβαια. Είτε είναι πάνω στη σκηνή ή πίσω από τη σκηνή.

Οι εναλλαγές που υπάρχουν στην ομάδα από τους ηθοποιούς είναι λόγω του ότι το επιλέγουν οι ηθοποιοί ή άλλοι λόγοι;

Είναι κάθε φορά όπως με όλες τις θεατρικές παραγωγές. Δηλαδή είναι μια δουλειά που την κλείνεις απ' την αρχή της χρονιάς, με αυτές τις συνθήκες, με αυτό το σχέδιο, κάνεις πρόβες κτλ. Δε σημαίνει ότι κάθε χρόνο θα είναι οι ίδιοι. Αλλάζουν οι υποχρεώσεις των ηθοποιών, αλλάζουν οι ανάγκες της παράστασης κτλ.

Υπήρχαν κάποιιοι άνθρωποι, όπως ας πούμε ήταν η πιο μακρόχρονη συνεργασία σε αυτή τη δράση, η Ντίνη Ρέντη όπου και σαν άνθρωπος το είχε πάρει πάνω της και έχει προσφέρει πάρα πολλά. Και πέρασαν πάρα πολλά χρόνια όπου μπορεί να έλεγε όχι σε κάποιες άλλες δουλειές αλλά θα έκανε αυτό. Μέχρι όσο άντεξε και όσο μπόρεσε. Και άλλες περιπτώσεις ηθοποιών που μπορεί να μείνανε αρκετά. Κατά τα άλλα οι εναλλαγές έχουν να κάνουν όπως με όλες τις άλλες παραστάσεις στο θέατρο, δηλαδή αλλάζεις παραγωγή και ανάλογα με τις ανάγκες της ή τις ανάγκες των συνεργατών.

Κάποιο έργο από όλη αυτή την πορεία που ήταν δυνατό και το είδατε στην αντίδραση των παιδιών και έχει αποτυπωθεί και σε εσάς πάρα πολύ;

Εγώ τώρα σε αυτό δεν είμαι πάρα πολύ αντικειμενική, γιατί έχει συμβεί να έχει παιχτεί και δικό μου έργο. Εκεί έχω μια ιδιαίτερη σχέση εγώ με το «Το ξημερώνει»! Ήταν μία πάρα πολύ ωραία εμπειρία και παίχτηκε για δύο χρόνια Και ζήσαμε πολύ όμορφα. Νομίζω ότι απ' όλα τα άλλα έργα που ξεχώρισαν, ήταν «Το Μεγάλο Μπλουμ του Μπρίλη», η πρώτη φορά που παίχτηκε, όταν είχε πρωτοανεβεί, ήταν η δεύτερη παράσταση που κάναμε σε αυτή τη δράση και είχε και τις πιο δυνατές εμπειρίες, γιατί ήταν η δεύτερη χρονιά που αρχίσαμε να απλωνόμαστε και σε πιο δύσκολους χώρους και άνοιξε και λίγο και η εμπειρία των καλλιτεχνών. Εκεί ας πούμε έχουν να θυμούνται ότι ήταν μια παράσταση που παίχτηκε σε δωμάτιο για ένα παιδί. Στην Κύπρο νομίζω τους πήγανε σε δωμάτιο ενός παιδιού που ήταν ουσιαστικά σε τελικό στάδιο και το οποίο είχε σταματήσει πια να αντιδρά σε εξωτερικά ερεθίσματα και αντέδρασε στην παράσταση.

Οι αντιδράσεις των παιδιών φαντάζομαι ότι είναι πάρα πολύ θετικές όταν βλέπουν κάτι τέτοιο.

Οι αντιδράσεις των παιδιών που βλέπουν κάτι που δίνει πολλή χαρά και είναι αληθινό είναι πάντα θετικές, Αυτό δεν έχει να κάνει με τα παιδιά στο νοσοκομείο ή όχι. Οι αντιδράσεις των παιδιών είναι αυθόρμητες και άμεσες πάντα.

Ρωτάω γιατί κάποια παιδιά μένουν για μήνες σε ένα νοσοκομείο, μήπως η επαφή τους με το θέατρο, με κάτι εξωτερικό που σαφέστατα δίνει σε όλους χαρά, είναι πιο έκδηλη.

Είναι σίγουρα μία στιγμή πολλή μεγάλης χαράς, μια πάρα πολύ καλή ένεση χαράς σε τέτοιες περιπτώσεις. Όπως και όταν πας σε δύσκολους χώρους που μπορεί να μην έχουν ξαναδεί θέατρο και ξαφνικά να έχεις μία αντίδραση πρωτόγνωρη.

Φαντάζομαι και στις φυλακές επικρατεί το ίδιο;

Και σε καταυλισμούς τσιγγάνων. Αλλά στο νοσοκομείο είναι ακόμα πιο έκδηλο στις πτέρυγες όπου υπάρχουν μακρόχρονα διαμένοντα περιστατικά, δηλαδή που είναι στο νοσοκομείο για πάρα πολύ καιρό και μπορεί τα παιδιά ακόμα και το σχολείο τους να το παρακολουθήσουν μέσα από εκεί.

Είναι μία πάρα πολύ καλή ένεση χαράς και όχι μόνο για τα παιδιά αλλά και για τους συνοδούς τους και για τους γονείς.

Υπάρχει διαφορά της παράστασης που θα παιχτεί στο νοσοκομείο από αυτή που θα παιχτεί στο θέατρο;

Έχει διάφορα πρακτικά πρώτα από όλα. Εδώ (στο χώρο του θεάτρου) είναι μια συνθήκη πιο θεατρική πιο σταθερή, ξέρεις ότι θα είσαι στο θέατρο και δεν θα περάσει πίσω - δίπλα κανένας. Είναι ένας χώρος μόνο για αυτό ενώ στα ιδρύματα, στα νοσοκομεία κτλ υπάρχουν πάντα και άλλα ερεθίσματα. Αυτό δημιουργεί μία συνθήκη πάρα πολύ ιδιαίτερη και πολύ δύσκολη για τους ηθοποιούς. Το να παίζουν στο χώρο ενός ιδρύματος είναι σαν να βγαίνουν σε εξωτερικό χώρο. Ακόμα και όταν πας σε κάτι λίγο πιο προστατευμένο στο σαλονάκι ή στον τύπου χώρο εκδηλώσεων ας πούμε, δεν παύει να είναι ένας χώρος όπου συμβαίνουν και άλλα πράγματα και υπάρχουν και άλλα ερεθίσματα Και εκεί εξαρτάται και από την ετοιμότητά τους και από την ανταπόκριση των παιδιών. Γενικά θέλει μία εγρήγορση και αντανακλαστικά άλλου τύπου αυτός ο χώρος.

Σε αυτές τις παραστάσεις φαντάζομαι τα σκηνικά είναι πιο περιορισμένα.

Ναι είναι φτιαγμένα για να παίζονται σε αυτούς τους μικρούς χώρους.

Τι είναι αυτό που υπερισχύει περισσότερο;

Η υποκριτική σαφέστατα. Προκρίνεται πάντα το να έχουν μουσική που να μπορούν να παίξουν οι ίδιοι οι ηθοποιοί και να είναι ζωντανή και να είναι η μουσική και το τραγούδι από τα όργανα που θα έχουν μαζί τους εκείνη την ώρα ώστε να μπορεί να υποστηριχθεί από το πράγμα χωρίς να χρειάζεται τεχνικά άλλα μέσα. Κυρίως όλο το πράγμα στηρίζεται στην αμεσότητα και στην εναλλαγή χρωμάτων και ήχων και ρυθμών, όχι απαραίτητα δηλαδή στην ίδια τη γλώσσα ή στο ίδιο το κείμενο, αλλά και στη μουσική και στο τραγούδι και στο χορό και στον αυτοσχεδιασμό και όλα αυτά.

Σωματικό θέατρο;

Πάρα πολύ φυσικά γιατί όταν έχεις αυτούς τους περιορισμούς πρακτικούς αυτό λειτουργεί λίγο και απελευθερωτικά και για σκηνογράφους και για τους υπόλοιπους καλλιτέχνες, γιατί θα πρέπει να υποδηλώσεις πολύ περισσότερα πράγματα από ότι να τα περιγράψεις. Αυτό είναι όμως πολύ καλό Θέατρο. Το θέατρο που δεν περιγράφει, αλλά υποδηλώνει με την σωματικότητα, με την αλήθεια, με την υποκριτική. Και με αυτό το θέατρο και τα παιδιά σας πληροφορώ επικοινωνούν πολύ καλύτερα. Κάθε άνθρωπος αλλά ειδικά τα παιδιά. Τα παιδιά θα εισπράξουν τη διάθεση. Τα παιδιά δεν περιμένουν για να εντυπωσιαστούν, για να περάσουν καλά να δουν το σούπερ σκηνικό που ανεβοκατεβαίνει απ' τις κουϊντες και δεν ξέρω και εγώ τι.

Καμιά φορά νομίζω ότι τελικά αυτά δεν τους τραβάνε την προσοχή.

Τα παιδιά θέλουν αλήθεια. Όποιος κάνει θέατρο όχι μόνο στα νοσοκομεία, όποιος κάνει θέατρο γενικά και δεν το έχει αυτό προφανώς κάνει κακό θέατρο. Απλώς τα παιδιά είναι σε θέση πολύ πιο άμεσα να το καταλάβουν.

Έχει τύχει να πάνε για παραστάσεις στο νοσοκομείο και να υπάρχουν παιδιά από προηγούμενη φορά. Να είναι κάποιο παιδί που τους περιμένει σταθερά, να είναι «θαυμαστής» τους, να έχει δεθεί με την ομάδα;

Υπάρχουν κάποιες περιπτώσεις που είναι... Εμένα με πονάει πάρα πολύ ότι στα νοσοκομεία δεν είναι μόνο τα παιδιά που βρίσκονται εκεί γιατί νοσηλεύονται. Τα παιδιά που νοσηλεύονται γιατί έχουν κάποια πάθηση, για λιγότερο ή για περισσότερο, μπορεί να μείνουν ένα μικρό διάστημα μπορεί να μείνουν για ένα μεγαλύτερο διάστημα και ανάλογα να πετύχουν ενδεχομένως δύο φορές μία συγκεκριμένη παράσταση.

Υπάρχουν παιδιά που βρίσκονται στα νοσοκομεία με εισαγγελική παρέμβαση και φιλοξενούνται εκεί που δεν είναι χώρος φιλοξενίας παιδιών μέχρι να ανοίξει θέση σε κάποιο ίδρυμα. Γιατί για «χ» λόγους για κακοποίηση, για εγκατάλειψη, λόγω καταγγελίας δεν μπορούν να επιστρέψουν

στη φυσική τους οικογένεια. Ουσιαστικά λοιπόν ζουν εκεί. Είχαμε περιπτώσεις παιδιών τα οποία ακριβώς επειδή η παράσταση αυτή, παρότι ήταν ίδια κάθε φορά μέσα στη χρονιά, ήταν η χαρά τους, ήταν η διασκέδασή τους. Ακολουθούσαν την παράσταση σε όποια πτέρυγα κι αν παιζόταν και μέσα στη διάρκεια της χρονιάς είχαν παρακολουθήσει πολλές φορές που παιζόταν καθημερινά, ξέρανε το έργο, κάνανε παρατηρήσεις π.χ. σήμερα δεν το είπες έτσι, χθες το είπες καλύτερα.

Είχαν πλέον και άποψη.

Έχουμε ζήσει και τέτοιες γνωριμίες. Που ήταν υγιή παιδιά, δε μένανε εκεί γιατί νοσούσαν. Το νοσοκομείο έχει άλλη δουλειά. Θέλει εθελοντές και ποιοι εθελοντές; Από πού και από ποιο ίδρυμα;

Εσείς είστε εθελόντρια;

Είμαι εθελόντρια στο αναρρωτήριο Πεντέλης. Από εκεί γνωρίζω περιπτώσεις και τα λοιπά αλλά... Χρειάζεται ένα σύστημα ανθρώπων να φροντίσει αυτά μόνο τα παιδιά. Δεν είναι πολύ εύκολο.

Σίγουρα, γιατί είναι διαφορετικές ηλικίες, διαφορετικές ανάγκες.

Επίσης κάποιοι είναι έφηβοι και δεν υπάρχει δομή για εφήβους. Για τα μικρά υπάρχουν ιδρύματα όπου αν ανοίξει θέση θα περάσουν εκεί, για τους έφηβους δεν υπάρχει κάτι. Είναι τεράστια έλλειψη της πολιτείας, του κράτους.

Είμαστε πολύ πίσω σε θέματα Πρόνοιας.

Είμαστε πολύ πίσω. Γίνονται Βήματα τα τελευταία χρόνια, αλλά είμαστε τόσο πολύ πίσω που πρέπει να τρέξει κάνεις πάρα πολύ και δεν υπάρχει δυνατότητα.

Συνεργάζεστε με ψυχολόγους εκεί, έχει τύχει να συνεργαστεί η ομάδα με ψυχολόγους του νοσοκομείου έτσι ώστε να υπάρχει μία ανατροφοδότηση;

Με ψυχολόγους όχι. Συνεργαζόμαστε με την κοινωνική υπηρεσία του νοσοκομείου με την οποία ρυθμίζουμε το πρόγραμμα, δηλαδή μας έχουν πει από πριν, αυτή τη βδομάδα θα πάτε εκεί, στην τάδε πτέρυγα ώστε να μπορούμε να καλύψουμε τις ανάγκες.

Έλεγα μήπως οι ψυχολόγοι με αφορμή την παράσταση κάνουν κάτι με τα παιδιά έτσι ώστε να το συνεχίσουν.

Δεν ξέρω αν γίνεται. Δεν το έχω υπόψη μου αυτό με το νοσοκομείο.

Συμμετέχουν τα παιδιά; Δηλαδή μετά τη δράση, μετά την παράσταση;

Πάντα τα παιδιά μετά όταν δουν ότι κάτι που τους αρέσει θα έρθουνε, θα χαζέψουν τα πράγματα, θα δούνε τα μουσικά όργανα όταν υπάρχουν, γίνεται όλο αυτό.

Θέλω να μπούνε στην όλη διαδικασία.

Γενικά ναι.

Εσείς 17 χρόνια σχεδόν στη δράση.

Ναι, τα έκλεισα

Ποια είναι η άποψη σας για το θέατρο στο νοσοκομείο για παιδιά ή που είναι σε καταυλισμούς. Είναι κάτι που θα έπρεπε και η πολιτεία να το στηρίξει λίγο περισσότερο, να το ενισχύσει;

Αυτό που θα έπρεπε να κάνει η πολιτεία για μένα είναι. Βασικά, είναι αρκετά βήματα πίσω σε σχέση με αυτό. Αυτό που θα έπρεπε να κάνει η πολιτεία είναι πρώτα από όλα σε όλες τις δομές που φιλοξενούν παιδιά είτε αυτές είναι νοσοκομεία είτε αυτές είναι ιδρύματα να υπάρχει και να υπάρχουν νότα στελέχωσης από όλες τις ειδικότητες που χρειάζονται τα παιδιά μέσα στο ίδρυμα. Οι συνθήκες φιλοξενίας είναι πολύ καλές, αλλά υπάρχει μία γενική υποστελέχωση των υπηρεσιών. Αυτό έχει να κάνει με όλη την κατάσταση του κράτους τα τελευταία χρόνια και θα έπρεπε να ξεκινήσει από εκεί. Δηλαδή αν ήταν στελεχωμένες όλες οι υπηρεσίες με όλες τις ειδικότητες, τους κοινωνικούς λειτουργούς, τους ψυχολόγους, τους λογοθεραπευτές, θα υπήρχε κόσμος που ο καθένας μέσα από το πόστο του, θα μπορούσε να πάρει την πρωτοβουλία π.χ. το Θέατρο του Νέου Κόσμου να κάνει αυτή τη δράση. Να έχεις να μιλήσεις με κάποιον, όχι να συναντήσεις ένα πελαγωμένο άνθρωπο λόγω φόρτου εργασίας που μες στα πολλά θα πει «Αχ! έλα και εσύ μία χαρά». Θα ήταν δηλαδή λίγο πιο οργανωμένο. Αυτό που λείπει, δηλαδή αυτό που λέμε τώρα αν το υποστήριζε η πολιτεία είναι πράγματα μπροστά. Είμαστε αρκετά πίσω. Πρώτα από όλα θα πρέπει η πολιτεία να ελέγξει να είναι στελεχωμένη με όλες τις ειδικότητες η κάθε υπηρεσία, η κάθε δομή που φιλοξενεί παιδιά είτε για λίγο είτε για περισσότερο. Και από εκεί και πέρα εδώ είμαστε, υπάρχουν δράσεις και όπως ας πούμε η Περιφέρεια Αττικής μας αναζήτησε τα προηγούμενα χρόνια, ξέροντας ότι κάνουμε αυτό το έργο, για να μπορέσουμε να πάμε σε περιοχές που τα παιδιά ούτε στο όνειρό τους δεν θα έβλεπαν θέατρο ποτέ, και το στήριξε, όπως έχει στηρίξει αντίστοιχα ο Δήμος Αθηναίων για γειτονιές και για σχολεία που τα παιδιά δεν έχουν καμία επαφή και οι οικογένειές τους δεν έχουν ούτε τα βασικά να βιοποριστούν, οπότε είναι σημαντικό να έρθουν σε επαφή με τη θεατρική τέχνη μέσα από το σχολείο τους, εκεί θα έρθουν οι φορείς να σε γνωρίσουν ή να χτυπήσεις και εσύ μία πόρτα όπως κάνουμε εμείς και γνωριζόμαστε και μαθαινόμαστε. Αλλά θα πρέπει να ξεκινήσει και η πολιτεία από κάπου. Και μετά αν υπάρχουν

αυτοί οι άνθρωποι, αν είναι της ειδικότητας που κάνουν αυτή τη δουλειά, θα βρουν τους συσχετισμούς και με την υπόλοιπη κοινωνία και τους υπόλοιπους φορείς να συνεργαστούν.

Αντίστοιχα με αυτά που συζητάμε διάβαζα σε ένα βιβλίο πως συμβαίνουν στην Αγγλία και σκεφτόμουν τι ωραία που θα ήταν να υπήρχε και εδώ.

Αλλά εκεί υπάρχει ένας άνθρωπος που ασχολείται, που το οργανώνει.

Αυτή τη στιγμή πολλοί φορείς είναι τόσο υποστελεχωμένοι που δεν προλαβαίνουν να κάνουν ούτε τα βασικά τα καθημερινά, όχι να σκέφτονται κάτι παραπάνω.

Για την επόμενη χρονιά τι σκέφτεστε;

Για την επόμενη χρονιά νομίζω ότι συνεχίζουμε με την ίδια παραγωγή που είχαμε και φέτος το Πινόκιο.

Είναι Τρίτη χρονιά ο Πινόκιο;

Ναι, θα είναι για τρίτη χρονιά και θα δούμε τώρα πώς θα πάει.

Εσείς δεν θα ξαναγράψετε άλλο; Φαντάζομαι πως ήταν πολύ συγκινητικό να δείτε το έργο σας να «ζωντανεύει».

Εγώ έτσι κι αλλιώς στη ζωή μου εκτός Θεάτρου του Νέου Κόσμου ασχολούμαι πάρα πολύ με παιδιά μέσω του εθελοντισμού οπότε διοχετεύεται ένα μεράκι. Θα δούμε αν θα υπάρξει χρόνος για κάτι πιο χειροπιαστό.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ! Καλή συνέχεια στο έργο σας!

Και εγώ σας ευχαριστώ!

Παπαλέξη Μαρία

Η Μαρία Παπαλέξη γεννήθηκε στη Λαμία, το 1973. Απόφοιτος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Αθήνας και του Μεταπτυχιακού του Προγράμματος. Έχει παρακολουθήσει σεμινάρια υποκριτικής, σκηνοθεσίας, αγωγής του λόγου, θεατρικού παιχνιδιού.

Ασχολείται με ερευνητικές εργασίες, επιμέλεια ύλης θεατρικών προγραμμάτων, μεταφράσεις και συγγραφή κειμένων για το θέατρο. Έργα της έχουν παρουσιαστεί από το Θέατρο του Νέου Κόσμου, το Θέατρο του παπουτσιού πάνω στο δέντρο και το Εθνικό Θέατρο.

Εργάστηκε ως βοηθός του σκηνοθέτη Β. Θεοδωρόπουλου σε πολλές παραστάσεις και από το 1999 συνεργάζεται με το Θέατρο του Νέου Κόσμου ως θεατρολόγος, υπεύθυνη οργάνωσης και επικοινωνίας.

Είναι εθελόντρια στη Μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας Παιδιού «Αναρρωτήριο Πεντέλης».

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ

Ξημερώνει, 2013

Μ' ένα σπυρί σιτάρι, 2013

Ζωγράφισέ το, 2012

Μπουμπούκι τριαντάφυλλο, 2011

Μαλαματένιος αργαλειός και φιλντισένιο χτένι, 2010

Ήθελα να σ' αντάμωνα, 2008

<http://www.greek-theatre.gr/public/gr/greekplay/index/view/30>

Παραστάσεις της ομάδας «Θέατρο Αλληλεγγύης για παιδιά» του Θεάτρου του Νέου Κόσμου

1. Αχ, Πεφταστέρι! (της Γεωργίας Τραπάτσα)

Το Θέατρο του Νέου Κόσμου, πέρα από τις άλλες θεατρικές δραστηριότητές του, ξεκινάει τον Νοέμβριο 2002 ένα πρόγραμμα θεάτρου για παιδιά και ειδικότερα για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα. Είναι μια ιδέα που για πρώτη φορά δοκιμάζεται στην Ελλάδα και ο στόχος μας είναι να μην έχει ευκαιριακό χαρακτήρα αλλά να ενταχθεί σταθερά στον προγραμματισμό του θεάτρου μας.

Στην Αθήνα, που πάσχει μάλλον από πληθωρισμό παιδικών σκηνών, εμείς δεν θα θέλαμε να προσθέσουμε μία ακόμα. Η σκέψη μας είναι στραμμένη σε παιδιά που είτε βρίσκονται σε ιδρύματα για μεγάλα χρονικά διαστήματα είτε νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και έχουν ανάγκη το χαμόγελο που προσφέρει το θέατρο όσο και κάθε άλλο παιδί...

Η παράστασή μας είναι φτιαγμένη με τέτοιο τρόπο, που να μπορεί να παρουσιάζεται στα δωμάτια των νοσοκομείων, ακόμα κι αν είναι να την παρακολουθήσει ένα μόνο παιδί, και προσφέρεται εντελώς δωρεάν. Τα μέλη της ομάδας που ασχολούνται με αυτή την παράσταση έχουν μεγάλη εμπειρία στο παιδικό θέατρο και στο θεατρικό παιχνίδι αλλά γνωρίζουν εξίσου και το χώρο του νοσοκομείου και του ιδρύματος, απαραίτητη προϋπόθεση για να υπηρετήσεις έναν τέτοιο σκοπό.

Στην υλοποίηση αυτού του σχεδίου συνεργαστήκαμε στενά με το Νοσοκομείο Παίδων Π. & Α. Κυριακού, του οποίου τον διοικητή, κύριο Δημήτρη Πεπελάση, και το προσωπικό θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά και από αυτή τη θέση. Αγκάλιασαν με ενθουσιασμό αυτή την ιδέα και με τις γνώσεις, την πείρα και την ευαισθησία τους διευκόλυναν με κάθε τρόπο τη δουλειά μας.

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ

Αν κάποτε υπήρχε ένα μικρό αστέρι, μικρό, πάρα πολύ μικρό, που πέφτοντας από τον ουρανό προσγειωνόταν στη γη, κι αν το έβρισκε η καθαρίστρια, η κυρα-Νιόβη μέσα στ' ασπρόρουχά της, κι αν αυτό το αστέρι, το Πεφταστέρι, μιλούσε και γελούσε και έκλαιγε και έπαιζε σαν όλα τα παιδιά, αλλά ήθελε και να γυρίσει σπίτι του, κι αν ακόμα το έψαχνε ένας Αστρονόμος για να το μελετήσει, κι αν το ψάχνανε κι όλες οι τηλεοράσεις και τα κανάλια, για να το κάνουν είδηση, κι αν, τέλος, για καλή του τύχη, αυτό το Πεφταστέρι έπεφτε μέσα σ' ένα παιδικό νοσοκομείο ή όπου αλλού βρίσκονται πολλά παιδιά μαζί, τότε τι θα γινότανε;

Τι θα έκανε η Μαριγώ, η μαγείρισσα, που έχασε τη γάτα της κι έψαχνε να τη βρει και, κυρίως, θα κατάφερναν τα παιδιά να καλέσουν τη φτερωτή Λιμπελούλα, τη νεράιδα, κι αυτή θα μπορούσε να βοηθήσει το Πεφταστέρι να πετάξει;

"Πέτα, αστέρι!" να φωνάζουν όλοι μαζί!

Να κάνουν και μια ευχή!

Συντελεστές της παράστασης:

Σκηνοθεσία: Αννέτα Παπαθανασίου

Σκηνικά-Κοστούμια: Ολυμπία Μπασκλαβάνη

Μουσική: Άγγελος Γαβριήλ

Διεύθυνση παραγωγής: Ζοζεφίνα Μάρκαρη

Φωτογραφίες: Νίκος Τασσούλας

Ηθοποιοί: Άγγελος Γαβριήλ, Μαρία Καψή, Νίκη Τουμπακάρη

Νοσοκομεία & Ιδρύματα για παιδιά από 11/11/2002 μέχρι 30/4/2003

(<http://nkt.gr/play/156/ax-peftasteri/> , 20 χρόνια Θέατρο του Νέου Κόσμου, 2018:230)

2. Τέσσερις αχτίδες συν μία ή Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη (της Ρεγγίνας Καπετανάκη και του Βασίλη Ρίσβα)

Ο Μπρίλης, το τολμηρό μικρό αστεράκι, γεννιέται σ' έναν μακρινό γαλαξία. Του λείπει όμως η μία του αχτίδα. Αυτό δεν τον εμποδίζει να δραπετεύσει απ' την ουράνια κούνια του και να βουτήξει στο άγνωστο.

Σ' αυτό το ταξίδι, που θα τον οδηγήσει ως το βυθό της θάλασσας, θα γνωρίσει φίλους ακριβούς που θα του προσφέρουν ό,τι πολυτιμότερο: ελπίδα για ζωή και μια καινούργια αχτίδα! Ο Μπρίλης επιστρέφει στο γαλαξία του πιο δυνατός από ποτέ κι έτοιμος για νέες περιπέτειες.

Το Θέατρο του Νέου Κόσμου συνεχίζει για δεύτερη χρονιά με ενθουσιασμό τις παραστάσεις θεάτρου για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα. Είναι μια ιδέα που για πρώτη φορά δοκιμάστηκε το 2002 στην Ελλάδα και ο στόχος μας είναι να ενταχθεί σταθερά στον προγραμματισμό του θιάσου μας.

Στην Αθήνα που έχει αρκετές παιδικές σκηνές, εμείς δεν θέλουμε να προσθέσουμε μία ακόμα. Η ιδέα μας είναι να προσφέρουμε τη χαρά του θεάτρου σε παιδιά που είτε βρίσκονται σε ιδρύματα για μεγάλα χρονικά διαστήματα είτε νοσηλεύονται σε νοσοκομεία, εκεί δηλαδή που υπάρχει μεγάλη ανάγκη για ψυχαγωγία και ψυχολογική στήριξη. Και αντιμετωπίζουμε τον τομέα αυτόν με την ίδια σοβαρότητα όπως και τις υπόλοιπες θεατρικές μας δραστηριότητες, ώστε το αποτέλεσμα να είναι υψηλής ποιότητας, όπως πάντα επιδιώκουμε στη δουλειά μας. Αυτές οι παραστάσεις δίνονται σε διαδρόμους, θαλάμους ή και σε δωμάτια ασθενών παιδιών που δεν μπορούν να μετακινηθούν, ακόμα κι αν χρειάζεται να παίξουμε το έργο για ένα μόνο παιδί. Η παράσταση προσφέρεται εντελώς δωρεάν σ' όποιο ίδρυμα ή νοσοκομείο την παρουσιάσουμε.

Σημείωμα του σκηνοθέτη. Ένα θέατρο που παίζεται έξω από τους παραδοσιακούς θεατρικούς χώρους, σε διαδρόμους και δωμάτια νοσοκομείων, χωρίς σκηνή, σε απόσταση αναπνοής από τους θεατές, χωρίς θεατρικό φωτισμό, με σκηνικό όλο κι όλο μια αχιβάδα σε μέγεος τραπεζιού καφενείου ένα θέατρο λοιπόν με τόσους περιορισμούς, θα έλεγε κανείς ότι στενεύει πολύ τα δημιουργικά περιθώρια για τον σκηνοθέτη, τους ηθοποιούς αλλά και τους υπόλοιπους συντελεστές. Παραδόξως, δουλεύοντας για το ανέβασμα του «Μπρίλη», όλα αυτά τα εμπόδια αποδείχτηκαν η μεγαλύτερη ελευθερία μας. Χωρίς τα συνηθισμένα τεχνικά μέσα, ήμασταν υποχρεωμένοι να δουλέψουμε με τα στοιχειώδη εκείνα που αποτελούν τη βαθύτερη ουσία του θεάτρου: με το σώμα του ηθοποιού, που σημαίνει φωνή, κίνηση, φαντασία, μυαλό. Για μένα προσωπικά ήταν ένα μεγάλο μάθημα θεάτρου.

Σημείωμα των συγγραφέων

Ο Μπρίλης, το τολμηρό μικρό αστεράκι, γεννιέται σ' έναν μακρινό γαλαξία. Του λείπει όμως η μία του αχτίδα. Αυτό δεν τον εμποδίζει να δραπετεύσει απ' την ουράνια κούνια του και να βουτήξει στο άγνωστο. Σ' αυτό το ταξίδι συναντάει περίεργα όντα, παράξενους κόσμους, μέχρι που καταλήγει στο βυθό της θάλασσας! Εκεί γίνεται φίλος με τον Αστερία, που είναι μακρινός του ξάδερφος, και με τον Μέμο, το αστείο χταποδάκι. Αυτοί οι δύο φίλοι θα του προσφέρουν ό,τι πολυτιμότερο: ελπίδα για ζωή και μια καινούργια αχτίδα! Ο Μπρίλης επιστρέφει στον γαλαξία του πιο δυνατός από ποτέ κι έτοιμος για νέες περιπέτειες. Το κείμενο μιλάει για την ελπίδα και

την επιμονή χωρίς όρια: ότι όλα είναι δυνατά, φτάνει να μη χάνει κανείς το κουράγιο του, κι ότι υπάρχουν άνθρωποι που έχουν τη διάθεση να βοηθήσουν και να σταθούν στο πλάι μας με χαμόγελο. Διαλέξαμε τη θεατρική γραφή να μιλήσουμε σ' αυτή την ευαίσθητη ομάδα παιδιών, γιατί με την παράσταση προκαλούμε τη συμμετοχή τους σ' έναν υπέροχο κόσμο, τον μαγικό κόσμο της φύσης. Και μέσα από απλές ποιητικές αλήθειες, τους πιάνουμε με τρυφερότητα το χεράκι για να πάρουνε μέρος στο παιχνίδι. Τα στηρίζουμε απαλά, σαν τα μπρατσάκια, για να αφηθούν στην «υποβρύχια ροή της ζωής» (το υποσυνείδητο), εκεί στον κόσμο των κρυφών δυνάμεων που χαρίζουν στον άνθρωπο τη δυνατότητα να ξεπερνάει τις δυσκολίες, να ξεφεύγει απ' τις δίνες και τους στροβίλους που εμποδίζουν το δρόμο του. Το έργο γράφτηκε με πολλή αγάπη για τους μικρούς μας φίλους και ευχαριστούμε όλους τους συντελεστές που αγκαλιάσανε το κείμενο και προσέφεραν τη φαντασία τους και τη δημιουργική τους ενέργεια για να πραγματοποιηθεί η παράσταση: τον σκηνοθέτη Βαγγέλη Θεοδωρόπουλο, τους εξαιρετικούς ηθοποιούς Ντίνη Ρέντη, Ευρυδίκη Σαμαρά και Παναγιώτη Λάρκου, τον συνθέτη Δημήτρη Μαραγκόπουλο, τη σκηνογράφο Μαρία Χανιωτάκη και τη χορογράφο Σεσίλ Μικρούτσικου.

Η Ρεγγίνα Καπετανάκη, ο Βασίλης Ρίσβας και ο Δημήτρης Μαραγκόπουλος ανήκουν στην Ομάδα Λιλιπούπολη, με την οποία συνεργαζόμαστε για την παραγωγή αυτή.

Συντελεστές

Σκηνοθεσία: Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος

Σκηνικά - Κοστούμια: Μαρία Χανιωτάκη

Μουσική: Δημήτρης Μαραγκόπουλος

Επιμέλεια κίνησης: Σεσίλ Μικρούτσικου

Διεύθυνση παραγωγής: Νίκος Πισκοπάνης, Ζοζεφίνα Μάρκαρη

Φωτογραφίες: Νίκος Τασσούλας

Ηθοποιοί: Ντίνη Ρέντη, Ευρυδίκη Σαμαρά, Παναγιώτης Λάρκου

Νοσοκομεία και ιδρύματα για παιδιά

από 9.12.2003 μέχρι 4.4.2004 & από 17.10.2004 μέχρι 24.4.2005

Κύπρος, Καλοκαίρι 2004, σε συνεργασία με τους Γιατρούς του Κόσμου

(<http://nkt.gr/play/151/tesseris-axtides-syn-mia-h-megalo-mploym-toy-mprilh/> , 20 χρόνια
Θέατρο του Νέου Κόσμου, 2018:231)

- Κριτικές / Δημοσιεύματα για την παράσταση

- «Τέσσερις αχτίδες συν μία ή Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη»
Μια καταγραφή της παράστασης του Θεάτρου του Νέου Κόσμου στο Νοσοκομείο Παιδων Αγλαΐα Κυριακού.

Από τη Τζωρτζίνα Κακουδάκη- θεατρολόγο,

http://geotheatrtext.blogspot.com/search/label/Τέσσερις_αχτίδες_συν_μία, 23/02/2011

Ωρα 4.15 το απόγευμα. Ανεβαίνουμε τα σκαλιά του νοσοκομείου παιδων Αγλαΐα Κυριακού. Η μέρα είναι βροχερή και η κίνηση στους δρόμους γύρω από τους στενούς δρόμους του νοσοκομείου απερίγραπτη. Ασανσέρ για τον 5ο όροφο, ορθοπεδικό τμήμα. Νέοι και ταλαιπωρημένοι γονείς μπαινοβγαίνουν σε κάθε όροφο κρατώντας συνήθως καφέδες ή μπαλόνια. Κατευθυνόμαστε στην εγκαταλελειμμένη αίθουσα που άλλοτε φιλοξενούσε μια μικρή επιστημονική βιβλιοθήκη των γιατρών του νοσοκομείου. Εκεί βρίσκουμε την Ντίνη Ρέντη, την Ευρυδίκη Σαμαρά και τον Παναγιώτη Λάρκου. Πίνουν πορτοκαλαδίτσες και βάζονται.

Ο Νίκος Πισκοπάνης - που οργανώνει καθημερινά την παράσταση- έχει πάει στο γραφείο του διοικητή του Νοσοκομείου Δημήτρη Πεπελάση να κανονίσει σε ποιο θάλαμο θα παιχθεί σήμερα το έργο. Στο Νοσοκομείο παίζεται για δεύτερη χρονιά, εντελώς δωρεάν, μια θεατρική παράσταση! Να ένα μεγάλο νέο για τον πολιτισμό.

Σήμερα οι επίσημοι θεατές θα είναι ο Κώστας και ο Νίκος. Οι τρεις ηθοποιοί θα μεταφέρουν ένα τεράστιο κοχύλι γεμάτο εκπλήξεις -από μουσικά όργανα και θεατρικές μάσκες ως και μια πόλη μικρογραφία όταν ανοίξεις το κέλυφος της τεράστιας αυτής κατασκευής- στο δωμάτιο των αγοριών, που τα σπασμένα πόδια τους αναγκάζουν σε ακινησία. Η παράσταση αρχίζει πάντα στις 5 και είναι προσκεκλημένα όλα τα παιδιά του ορόφου.

Το δωμάτιο στο νοσοκομείο είναι μικρό. Στην μέση έχει ξεχαστεί ένα μπαλόνι από μια γιορτούλα μέσα στα Χριστούγεννα. Έχουν μαζευτεί και κάποια παιδιά από άλλα δωμάτια, πολλά μεταφέροντας μαζί τους τον ορό τους, που έχουν δει το μικρό μπουλούκι να διασχίζει τους διαδρόμους με αυτήν την υπέροχη παιδική αναστάτωση για το καινούργιο. Οι ηθοποιοί παίρνουν θέση. Η Ευρυδίκη γίνεται ένα μικρό αστέρι στον ουρανό. Η μαγεία ξεκινάει σε ένα μικρό πολυθέαμα, με την υπέροχη μουσική από τον συνθέτη της Λιλιπούπολης Δημήτρη Μαραγκόπουλο, τις εκπληκτικές μάσκες από τη σκηνογράφο της παράστασης Μαρία Χανιωτάκη, την αέρινη και ακούραστη κινησιολογία της Σεσίλ Μικρούτσικου, μια σειρά από εφευρετικές σκηνοθετικές λύσεις –στις οποίες ανταποκρίνονται θαυμάσια οι μικροί θεατές- από τον Βαγγέλη Θεοδωρόπουλο. Τα παιδιά πάνω στα καροτσάκι, με πατερίτσες, με νάρθηκες κοιτούν με απορία: από που ξεφύτρωσε αυτός ο απίστευτος κόσμος; Μήπως ονειρευόμαστε;

Το έργο έχει ως εξής: ο Μπρίλης, ένα τολμηρό αστεράκι, γεννιέται σε έναν μακρινό γαλαξία. Του λείπει όμως μία αχτίδα. Αυτό δεν τον εμποδίζει να δραπετεύσει από τον ουρανό και

να βουτήξει στη γη μας. Σε αυτό το ταξίδι συναντάει περίεργα όντα, παράξενους κόσμους, μέχρι που καταλήγει στο βυθό της θάλασσας. Εκεί γίνεται φίλος με τον Αστερία, που είναι μακρινός του συγγενής και τον Μέμο το χταπόδι. Αυτοί οι δύο φίλοι θα του προσφέρουν ελπίδα για ζωή και μια καινούργια αχτίδα. Ο Μπρίλης επιστρέφει στον γαλαξία του πιο δυνατός από ποτέ κι έτοιμος για νέες περιπέτειες. Οι συγγραφείς του έργου Ρεγγίνα Καπετανάκη και Βασίλης Ρίζβας, από τη συγγραφική ομάδα της Λιλιπούπολης, μας λένε: «Το κείμενο μιλάει για την ελπίδα και την επιμονή χωρίς όρια: ότι όλα είναι δυνατά, φτάνει να μην χάνει κανείς το κουράγιο του κι ότι υπάρχουν άνθρωποι που έχουν τη διάθεση να βοηθήσουν και να σταθούν πλάι μας με χαμόγελο. Στηρίζουμε τα παιδιά απαλά, σαν μπρατσάκια, για να αφεθούν στην «υποβρύχια ροή της ζωής», εκεί στον κόσμο των κρυφών δυνάμεων που χαρίζουν στον άνθρωπο τη δυνατότητα να ξεπερνάει τις δυσκολίες, να ξεφεύγει από τις δίνες και τους στροβίλους που εμποδίζουν το δρόμο του».

Η παράσταση τελειώνει σε 45 λεπτά. Οι ηθοποιοί παίζανε όλη αυτήν την ώρα μπροστά στην πόρτα, έχοντας περίπου 2 τετραγωνικά μέτρα να κινηθούν. Στο διάδρομο έχουν μαζευτεί και περαστικοί: ένας κύριος που μιλάει δυνατά στο κινητό και χαζεύει αυτό που βλέπει.

Δύο τρία τσιγγανάκια, αδερφάκια κάποιου άρρωστου παιδιού σε άλλο θάλαμο κρυφοκοιτάνε, δεν ξέρουν αν επιτρέπεται αυτό που κάνουν. Τα δύο μεγαλύτερα λικνίζουν τα κορμάκια τους όταν ακούνε τη ζωντανή μουσική της παράστασης. Το πιο μικρό έχει το δάκτυλο στη μύτη και φαίνεται εξ ολοκλήρου απασχολημένο. Ένα άλλο κοριτσάκι, με κινητικά προβλήματα, έχει βγάλει τις μπογιές του πάνω στο καροτσάκι της και ζωγραφίζει κάθε φορά που η δράση της φαίνεται ότι χαλαρώνει. Στο τέλος τα παιδιά χειροκροτούν. Με ήχο λίγο υπόκωφο. Το κοριτσάκι με το σπασμένο χέρι χτυπάει με το άλλο του χεράκι το στέρνο της. Ένα αγοράκι και με τα δύο χέρια στο γύψο χτυπάει τα πόδια του. Οι ηθοποιοί φεύγουν γρήγορα, χωρίς να διεκδικούν καμία αποθέωση. Στις 6 έχουν παράσταση στο τμήμα εγκαυμάτων στο δίπλα νοσοκομείο, στην Αγία Σοφία. Και πάλι αύριο στο Πίκπα. Και μεθαύριο στην Πεντέλη...

Ο Νίκος, μαθητής της Α΄ γυμνασίου, ήδη ένα μήνα στο νοσοκομείο μας λέει: «Ήταν πολύ ωραία αυτή η παράσταση. Την κάνανε σε τέτοιο χρονικό διάστημα με τέτοια σκηνικά που ήταν θαυμάσια. Ο χώρος εδώ μέσα που είναι πολύ μικρός αλλά αυτοί τον εκμεταλλεύτηκαν έτσι ώστε να χαρούν όλα τα παιδιά. Δεν ήξερα ότι θα έρθουν μου διάβαζε η μαμά μου ένα βιβλίο μπας και με πάρει ο ύπνος. Τι ωραία έκπληξη. Και τι ωραίο έργο. Νομίζω ότι έχει κάποια εξήγηση που το διαλέξανε για το νοσοκομείο. Η προσπάθεια του Μπρίλη να ξαναβρεί τη λάμψη του μπορούμε να την παρομοιάσουμε με την προσπάθεια τη δική μας να αναρώσουμε γρήγορα. Μακάρι, δηλαδή!».

Ο άλλος κλινήρης θεατής, Κώστας, πάει Πέμπτη Δημοτικού και είναι ντροπαλός «Μου άρεσαν όλα. Ήθελα να ακουμπήσω τον Μπρίλη, αλλά απαγορεύεται να κουνηθώ. Το έργο μου άρεσε, είναι σαν τα κινούμενα σχέδια, αλλά πιο ωραίο.»

Και οι ηθοποιοί; Τι συναισθήματα έχουν από αυτήν την τόσο ιδιαίτερη εμπειρία; «Όταν τελειώσει η παράσταση έχω μεγάλη γκάμα συναισθημάτων» μας λέει η Ευρυδίκη- Μπρίλης που είναι μόλις 22 χρονών. «Όταν π.χ. παίξαμε στο ογκολογικό τμήμα ήταν επώδυνο για μένα να βλέπω όλες αυτές τις αντιδράσεις πόνου στα πρόσωπα τόσο μικρών παιδιών. Ήταν πολύ δύσκολο να κάνουμε τα παιδιά να γελάσουν, να ξεφύγουν λίγο από αυτό που τους συμβαίνει. Αποφεύγω να σκέφτομαι ότι έρχομαι στο νοσοκομείο και ότι δεν ξέρω σε τί κοινό θα παίξω. Έχω απέναντι μου ανθρώπους και πρέπει να μεταδώσω αυτήν την ιστορία, να την προσφέρω σε αυτούς κάτω από οποιοδήποτε συνθήκες. Και, βέβαια, υπάρχουν πολλά παιδιά που δεν έχουν δει ποτέ θέατρο που δημιουργεί ένα άλλο πεδίο ποικίλων εκπλήξεων για μας».

«Δεν έχουμε επιλογή, να πούμε, «α! αν γίνει αυτό θα αντιδράσω έτσι» μας λέει ο Παναγιώτης - Αστερίας. «Ερχόμαστε τελείως απροετοίμαστοι, παρά τους 3 μήνες πρόβες και τις δύο παραστάσεις κάθε μέρα εδώ και δύο μήνες. Αλλά, η παράσταση λόγω χώρου, κάθε φορά μεταβάλλεται. Παίζουμε μέσα σε μικρά δωμάτια, μέσα σε θαλάμους, σε διαδρόμους ή και σε μεγάλους χώρους και είναι τυχαίο το πότε μπορεί να δημιουργηθεί μια καλή ή κακή συνθήκη για να λειτουργήσει καλά το έργο μας. Η πρόκληση είναι μεγάλη για τον ηθοποιό. Θα καταφέρω να βγω από αυτό αλώβητος; Θα μπορέσω να αναδημιουργήσω την παράσταση. Την ίδια αγωνία που έχει ο Μπρίλης η αχτίδα για το αν θα μπορέσει να επιστρέψει στο διάστημα, έχουμε και εμείς. Αν θα καταφέρουμε να μπούμε σε ένα θάλαμο και να αγγίξουμε μια δέσμη φωτός, να δημιουργήσουμε αισιοδοξία στους μικρούς μας θεατές». Η Ντίμη το χταπόδι συμπληρώνει. «Στο νοσοκομείο τα παιδιά είναι μελαγχολικά, δεν είναι ζωντανά όπως στο «έξω» θέατρο. Και βέβαια τα παιδιά δεν συμμετέχουν το ίδιο, είναι με τους γονείς τους, αισθάνονται καταπίεση, είναι φοβισμένα, και, κυρίως πονάνε. Μια φορά, όταν μας είδε να μπαίνουμε στο θάλαμό του, ένα τετράχρονο παιδάκι έβαλε τα κλάματα. Νόμισε ότι είμαστε μεταμφιεσμένοι γιατροί.» Ο Νίκος, από τη θέση του οργανωτή διαπιστώνει και άλλες παραμέτρους δυσκολίας. «Έχουμε εισπράξει και αρνητική διάθεση από τους μεγάλους μερικές φορές. Μια καχυποψία, του στυλ, ποιοι είστε εσείς, τι θα πει «προσφέρετε» μια παράσταση, ή «έχουμε τον πόνο μας εσείς μας λείπατε», τέτοια πράγματα. Ή να νομίσουν ότι είμαστε τίποτα παλιάτσοι, σαν αυτούς που επισκέπτονται τις γιορτές τα νοσοκομεία. Αλλά είναι φυσιολογικό, οι γονείς έχουν άλλες αγωνίες η ψυχαγωγία τους φαίνεται καμιά φορά περιττή πολυτέλεια».

Μιλήσαμε και για το προσωπικό των νοσοκομείων. Για το πώς προσλαμβάνουν μια τόσο πρωτόγνωρη κατάσταση. Η Ευρυδίκη χαμογελάει: «Το προσωπικό φέρεται πολύ καλά συνήθως. Βέβαια έχει τύχει την ώρα που παίζουμε να μπούνε μέσα νοσοκόμες και να ρωτήσουν ποιος θέλει χαμομήλι ή χυμό και να μας αγνοήσουν εντελώς.» «Ή, να πέσουμε πάνω στην ώρα του φαγητού και να μπουκάρουν 5-6 τραπεζοκόμες με κοτόπουλα στη μέση του έργου. Άντε να κάνεις τον

αστερία εκείνη την ώρα» χαριτολογεί ο Παναγιώτης. «Αλλά το εντάσσουμε και αυτό μέσα στη δράση της ιστορίας, έχουμε μάθει να προσπερνάμε ή να οικειοποιούμαστε τις αντιξοότητες. Ίσως είναι και ένα από τα πιο μεγάλα μας κέρδη για τη δουλειά μας ως ηθοποιοί αυτή η ετοιμότητα». «Έχουμε την απίστευτη τύχη να κάνουμε ένα θέατρο πρωτόλειο», μας λέει η Ντίμη «με στόχο την πρωταρχική συνθήκη του θεάτρου. Να επικοινωνήσουμε, χωρίς τη σύμβαση της σκηνης ή της θεατρικής αίθουσας που κάποιος πρέπει να έρθει μόνος του για να σε δει. Η πιο μεγάλη ανταπόδοση είναι το βλέμμα των παιδιών. Από αποδοκμασία και πόνο, η παράσταση έχει σταματήσει στη μέση από την οξύτητα μιας παιδικής κραυγής, ή μιας απίστευτης αφοσίωσης ή αισιοδοξίας που διαγράφεται στο πρόσωπό τους όταν οι νεαροί θεατές είναι καλά. Καμιά φορά δεν υπάρχει καμία επικοινωνία από το κοινό, σαν να μην αφορά κανέναν αυτή η ιστορία. Το χειρότερο είναι όταν ένα παιδί είναι τελείως παθητικό, ίσως από την σωματική εξάντληση και το άλλο ξεκαρδίζεται δίπλα του. Τι κερδίζεις από το έργο; Ότι στον καταθλιπτικό χώρο ενός νοσοκομείου, τα πράγματα μπορούν να πάρουν μια άλλη διάσταση, ονειρική. Αλλά και τα 45 λεπτά εκτός ρουτίνας, αυτή η ουσιαστική ψυχαγωγία είναι από μόνη της μεγάλη υπόθεση».

Ο διοικητής του Αγλαΐα Κυριακού Δημήτρης Πεπελάσης, τονίζει ότι διευκολύνεται το θεραπευτικό τους έργο μέσα από αυτήν την πράξη πολιτισμού. «Τα παιδιά παίρνουνε κουράγιο, κυρίως σε ειδικά τμήματα όπως το ογκολογικό όπου οι προοπτικές ανάρρωσης είναι απαισιόδοξες, να δεχτούν τη θεραπεία με πιο αποτελεσματικό τρόπο. Ξεχνάνε τις απειλές που αισθάνονται, έρχονται σε επαφή με τον έξω κόσμο, σπάει η απομόνωσή τους και τελικά συνεργάζονται καλύτερα με τους γιατρούς τους. Θέλουμε να φτιάξουμε παιδιά ανατρεπτικά μέσα στο νοσοκομείο, με δικαίωμα στη ζωή, διεκδικητικότητα. Και κυρίως για τα παιδιά των μειονοτικών ομάδων, που μέσα στο νοσοκομείο έχουν μια μεγάλη ευκαιρία να ανακαλύψουν τον πολιτισμό μέσα από αυτές τις διαδικασίες».

Ο σκηνοθέτης της παράστασης Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος τονίζει το θεατρικό κέρδος από το «χειροποίητο» αυτό θέατρο. «Παραδόξως δουλεύοντας για το ανέβασμα του Μπρίλη, όλα αυτά τα εμπόδια αποδείχτηκαν η μεγαλύτερη ελευθερία μας. Χωρίς τα συνηθισμένα τεχνικά μέσα, ήμασταν υποχρεωμένοι να δουλέψουμε με τα στοιχειώδη εκείνα που αποτελούν τη βαθύτερη ουσία του θεάτρου: με το σώμα του ηθοποιού, που σημαίνει φωνή, κίνηση, φαντασία, μυαλό. Για μένα προσωπικά ήταν ένα μεγάλο μάθημα θεάτρου».

Αυτοί οι τρεις ηθοποιοί δεν περιμένουν να τους δουν οι θεατρικοί παραγωγοί για τους προσλάβουν, κριτικοί να τους εκθειάσουν, συνάδελφοι τους για να ζηλέψουν. Για αυτούς δεν είναι επιτυχία τα εξώφυλλα των περιοδικών, οι περίοπτες συνεντεύξεις, τα καλά τραπέζια στα μπουζούκια, είναι να ξεκαθαρίσουν τις προθέσεις τους ως καλλιτέχνες και ως άνθρωποι. Δεν ορίζουν το επάγγελμά τους από το πόσο γεμάτη είναι η πλατεία όταν παίζουν, πόσο ηχηρό το

χειροκρότημα. Για αυτήν την παράσταση η μεγαλύτερη επιτυχία σου είναι να παίζεις μέσα στη σιωπή, σε ένα δωμάτιο σε ένα παιδί, τον τελευταίο καθηλωμένο και ευγνώμονα θεατή που σε προσδιορίζει ξανά ως άνθρωπο. «Έχει βάλει κανείς τα κλάματα μετά την παράσταση;» ρωτάω τους ηθοποιούς. Και οι τρεις απαντάνε αυθόρμητα «ναι». Και εγώ ναι θα απαντούσα, μιας και έβαλα τα κλάματα την μια και μόνη φορά που είδα αυτήν την απίστευτη προσφορά των νέων αυτών ανθρώπων προς τους συνανθρώπους μας. Με έκανε να αγαπήσω το θέατρο τόσο πολύ σαν να το έβλεπα για πρώτη φορά.

Με αφορμή την παράσταση Τέσσερις αχτίδες συν μία ή Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη της Ρεγγίνας Καπετανάκη, Θέατρο του νέου κόσμου, 2003, σκηνοθεσία Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος.

- Το πιο λαμπρό αστέρι, Μαρία Κρύου (14/10/2004)

https://www.athinorama.gr/child/article/to_pio_lampro_asteri-101296.html

Το «πεφταστέρι» του Θεάτρου του Νέου Κόσμου προσγειώνεται και φέτος στο Νοσοκομείο Παίδων, από την Κυριακή, για να φωτίσει το χαμόγελο των παιδιών που νοσηλεύονται εκεί. Η ομάδα των ηθοποιών του Βαγγέλη Θεοδωρόπουλου, η Ντίνη Ρέντη, η Ευρυδίκη Σαμαρά και ο Παναγιώτης Λάρκου δεν χρειάζονται καμιά πολυτέλεια για να προετοιμαστούν για την παράσταση «Τέσσερις αχτίδες Συν Μία ή το Μεγάλο Μπλουμ του Μπρίλη». Μετατρέπουν σε καμαρίνι ένα από τα γραφεία του νοσοκομείου κι από κει ξεκινούν τη θεατρική τους διαδρομή από όροφο σε όροφο, κουβαλώντας μαζί το μικρό τους σκηνικό. Ελπίζουμε η μαγική ασημόσκονη του Μπρίλη να μαγέψει τους πάντες, γιατί το κοπιαστικό και δύσκολο από συναισθηματικής και οργανωτικής απόψεως εγχείρημα των παραστάσεων σε παιδικό νοσοκομείο χρειάζεται αναγνώριση και ενίσχυση από όλους όσοι ευαισθητοποιούνται σε θέματα που αφορούν τα παιδιά.

3. Ακούς τη γιορτή; (του Σέργιου Γκάκα)

Το *Ακούς τη γιορτή;* είναι οι περιπέτειες ενός κλόουν, που έχοντας χάσει το τσίρκο του ξεκινάει ένα ταξίδι για να ξαναβρεί τη γιορτή.

Στην περιπλάνησή του συναντάει μια αρκούδα, ένα σπιτόγατο, ένα λύκο, έναν οδοκαθαριστή, μιλάει με τη βροχή, με μια βάρκα, μ' ένα νυσταγμένο παγκάκι. Στο τέλος μια όμορφη πεταλούδα θα του δείξει ότι η γιορτή μπορεί να γίνει παντού.

Συντελεστές

Σκηνοθεσία: Βασίλης Μαυρογεωργίου

Μουσική: Κώστας Γάκης

Σκηνικά - Κοστούμια: Μαργαρίτα Χατζηιωάννου

Χορογραφίες: Κωνσταντίνα Μικρούτσικου

Βοηθός σκηνοθέτη: Στέλλα Γιοβάνη

Οργάνωση παραγωγής: Ζοζεφίνα Μάρκαρη

Φωτογραφίες: Στάθης Ζαλίδης

Παίζουν οι ηθοποιοί

Ντίνη Ρέντη, Βασίλης Μαυρογεωργίου, Κώστας Γάκης

Πού και πότε

Νοσοκομεία και ιδρύματα για παιδιά

από 20.11.2005 μέχρι 16.4.2006

(<http://nkt.gr/play/140/akoys-th-giorth/>, 20 χρόνια Θέατρο του Νέου Κόσμου, 2018:232)

4. Το βέλος που δεν πληγώνει (του Βασίλη Μαυρογεωργίου)

Μέσα από αστείες καταστάσεις και κωμικές ανατροπές, τρεις ηθοποιοί σε πολλούς ρόλους μιλούν για την αξία της φιλίας και υμνούν το πιο ακίνδυνο και ταυτόχρονα το πιο ισχυρό όπλο του ανθρώπου, την αγάπη.

Τρεις φίλοι γνωρίζονται σε δύσκολες συνθήκες, ενώνουν τις δυνάμεις τους για να προσφέρουν χαρά στους συμπολίτες τους, αλλά κάποια στιγμή η απληστία και η φιλοδοξία τους χωρίζουν. Ένας νεαρός ιππότης κι ένας δράκος θα γίνουν αφορμή να ξαναβρεθούν και να θυμηθούν μια τέχνη που μόνο εκείνοι γνώριζαν: τη μάχη με βέλη που δεν πληγώνουν.

Το Θέατρο του Νέου Κόσμου συνεχίζει τη δράση της κινητής μονάδας θεάτρου για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα. Σιγά σιγά, αυτά τα χρόνια απλωθήκαμε και σε άλλους χώρους όπου μπορεί να βρίσκονται ευαίσθητες ομάδες παιδιών, όπως φυλακές, προσφυγικούς καταυλισμούς, ειδικά σχολεία. Αυτό το πρόγραμμα είναι το μοναδικό στην Ελλάδα που γίνεται από επαγγελματικό θέατρο σε σταθερή και καθημερινή βάση. Η ιδέα μας είναι να προσφέρουμε τη χαρά του θεάτρου σε παιδιά που βρίσκονται σε ιδρύματα ή νοσηλεύονται σε νοσοκομεία, εκεί δηλαδή που υπάρχει μεγάλη ανάγκη για ψυχαγωγία. Οι παραστάσεις δίνονται σε διαδρόμους ή σε δωμάτια ασθενών παιδιών που δεν μπορούν να μετακινηθούν, ακόμα κι αν χρειάζεται να παίζουμε το έργο για ένα μόνο παιδί. Κάθε χρόνο δίνουμε 150-180 παραστάσεις, οι οποίες προσφέρονται δωρεάν.

Τα έργα γράφονται ειδικά γι' αυτό το σκοπό κάθε χρόνο, παίρνοντας υπόψη τις συνθήκες και τους χώρους όπου δίνονται αυτές οι παραστάσεις. Ο εκπαιδευτικός και ψυχαγωγικός χαρακτήρας αυτών των παραστάσεων, που παράλληλα προσφέρουν ψυχολογική στήριξη στα παιδιά, είναι αναπόσπαστα δεμένος με το καλλιτεχνικό τους αποτέλεσμα: Θέλουμε να συναγωνίζονται τις παραστάσεις που ανεβάζουμε στο θεατρό μας για μεγάλους, να συναγωνίζονται τα καλύτερα παιδικά θέατρα της Αθήνας. Γιατί αυτό το θέατρο είναι πολύ ουσιαστικό για μας: μας υπενθυμίζει συνέχεια τον κοινωνικό ρόλο του θεάτρου, κάτι που μέσα από τις φιλοδοξίες μας ξεχνάμε πολλές φορές. Γι' αυτό θα θέλαμε να υπάρχει ισότιμα και σταθερά δίπλα στις άλλες παραστάσεις μας. Και δεν μπορείτε να φανταστείτε πόση χαρά νιώθουμε έχοντας απέναντί μας τα γελαστά μάτια των μικρών θεατών μας. Τους ευχαριστούμε που μας εμψυχώνουν.

Το 2007 αρχίσαμε τις παραστάσεις μας στις 5 Νοεμβρίου στη Ζαχάρω, όπου δώσαμε 3 παραστάσεις, ενώ την επόμενη μέρα παίζαμε για τα παιδιά της παιδιατρικής κλινικής του Νοσοκομείου Πύργου. Στις 14, 15 & 16 Νοεμβρίου η παράσταση ταξίδεψε στα Κρέστενα, στα Μακρίσια και στο Καλίκομο, για τα παιδιά των νηπιαγωγείων και των δημοτικών σχολείων της ευρύτερης περιοχής που είχαν υποστεί καταστροφές από τις φωτιές του καλοκαιριού. Σ' αυτό το γκρι τοπίο που αντικρίζουν καθημερινά τα παιδιά, θελήσαμε να δώσουμε λίγο χρώμα από το χρωστήρα του θεάτρου. Στις πυρόπληκτες περιοχές δώσαμε συνολικά δέκα παραστάσεις και στη συνέχεια επιστρέψαμε στο πρόγραμμά μας στα νοσοκομεία και στα ιδρύματα. Την αποστολή συνόδεψε και ο αγαπητός στα παιδιά Ολυμπιονίκης Άρσης Βαρών Πύρρος Δήμας.

Όλη αυτή η πρωτοβουλία δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς την ένθερμη υποστήριξη της COSMOTE, η οποία υπήρξε Χορηγός μας. Της οφείλουμε ένα μεγάλο ευχαριστώ. Η COSMOTE έχει αναλάβει επίσης την έκδοση του βιβλίου-προγράμματος, που μοιράστηκε ως αναμνηστικό δώρο στους μικρούς θεατές της παράστασης.

Συντελεστές

Σκηνοθεσία: Βασίλης Μαυρογεωργίου

Σκηνικά - Κοστούμια: Μαρία Βασιλάκη

Μουσική: Κώστας Γάκης

Επιμέλεια κίνησης: Χρήστος Παπαδόπουλος

Βοηθός σκηνοθέτη: Στέλλα Γιοβάνη

Ηθοποιοί: Ντίνη Ρέντη, Βασίλης Μαυρογεωργίου, Σταύρος Σιούλης

Πού και πότε

Νοσοκομεία και ιδρύματα για παιδιά

από 4.12.2006 μέχρι 4.4.2007 & από 7.11.2007 μέχρι 5.4.2008

Πυρόπληκτες περιοχές Ηλείας και Αρκαδίας

5-6.11.2007 & 14-16.11.2007

(<http://nkt.gr/play/119/belos-poy-den-plhgwnei/>, 20 χρόνια Θέατρο του Νέου Κόσμου, 2018:233)

5. Τι γλώσσα μιλάμε Άλμπερτ; (του Βασίλη Μαυρογεωργίου)

Μια παράσταση... χωρίς γλώσσα ή μάλλον με μια επινοημένη γλώσσα, ακαταλαβίστικα, που όμως όλοι μπορούν να καταλάβουν! Ένα γλυκό τραγούδι φτάνει στ' αυτιά του Άλμπερτ. Το αγόρι μαγεύεται και ξεκινάει ένα μακρύ ταξίδι για να βρει την κοπέλα που το τραγουδά. Ο Άλμπερτ, μέσα από περιπέτειες σε στεριές και θάλασσες, μαθαίνει σιγά-σιγά τον κόσμο. Γνωρίζει τους ανθρώπους, ανακαλύπτει το ταλέντο του στη γλυπτική, κάνει φίλους, ερωτεύεται. Κι όλα αυτά παρέα με το ξύλινο ανθρωπάκι του, τον Μπάμπεκ. Ο Άλμπερτ στο τέλος του ταξιδιού έχει μάθει να πιστεύει στον εαυτό του και ν' αγαπάει μ' όλη του την καρδιά.

Συντελεστές

Θεατρικές δράσεις για παιδιά σε νοσηλευτικά ιδρύματα – Το παράδειγμα της ομάδας του Θέατρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»

Κείμενο: Βασίλης Μαυρογεωργίου (Η τελική διαμόρφωση του κειμένου έγινε στις πρόβες, από τους ηθοποιούς και τον σκηνοθέτη)

Σκηνοθεσία: Παντελής Δεντάκης

Επιμέλεια κίνησης: Σεσίλ Μικρούτσικου

Σκηνικά-Κοστούμια: Μαρία Χανιωτάκη

Μουσική: Κώστας Γάκης

Βοηθός Σκηνοθέτη: Κατερίνα Λυπηρίδου

Παίζουν οι ηθοποιοί

Ντίνη Ρέντη, Σεραφείμ Ράδης, Γιούλη Τσαγκαράκη

Πού και πότε

Σε νοσοκομεία και ιδρύματα για παιδιά

από 1.11.2008 μέχρι 28.2.2009 & από 15.11.2009 μέχρι 28.3.2010

Θέατρο του Νέου Κόσμου - Κάτω Χώρος

από 15.11.2009 μέχρι 28.3.2010

(<http://nkt.gr/play/79/ti-glwssa-milame-almpert/>, 20 χρόνια Θέατρο του Νέου Κόσμου, 2018:234)

- **Κριτικές / Δημοσιεύματα για την παράσταση**

<http://nkt.gr/play/79/ti-glwssa-milame-almper/>

- **Παίζουμε και για ένα μόνο παιδί**, Από την Αντιγόνη Καράλη, [ΕΘΝΟΣ](#), 01/12/2008

Για 6 χρόνια με πάνω από 1.000 παραστάσεις η «κινητή μονάδα» θεάτρου για παιδιά πηγαίνει σε νοσοκομεία και ιδρύματα.

Το σφίξιμο στον θάλαμο του νοσοκομείου. Ως ασθενής, ως επισκέπτης... ίδια γεύση. Ένα τράβηγμα στα χαρακτηριστικά του προσώπου, ένα σώμα που νιώθει άβολα, άνθρωποι στα όρια αυτής καθαυτής της ύπαρξης. Και ξάφνου, μια εισβολή. Μια ανατροπή τόσο γλυκιά. Ο κόσμος της ζωής, το θέατρο έρχεται ν αλλάξει το σκηνικό. Τα μάτια φωτίζονται, στα χείλη ζωγραφίζονται χαμόγελα κι αυτή η μελαγχολία μοιάζει να «σβήνει» για λίγο. Μια αύρα, ένα αεράκι παρηγοριάς φυσάει... Τι συνέβη; Ο Αλμπερτ και ο Μπάμπεκ προσγειώνονται σ' ένα παιδικό νοσοκομείο. Γυρίζουν τα δωμάτια, διηγούνται την ιστορία τους και ζητούν τη βοήθεια των παιδιών για να βρουν την κοπέλα που μάγεψε με το τραγούδι της τον Αλμπερτ. Ο Αλμπερτ, μέσα από περιπέτειες σε στεριές και θάλασσες, μαθαίνει σιγά σιγά τον κόσμο. Γνωρίζει τους ανθρώπους, ανακαλύπτει το ταλέντο του στη γλυπτική, κάνει φίλους, ερωτεύεται μέσα από το έργο του Βασίλη Μαυρογεωργίου «Τι γλώσσα μιλάμε, Αλμπερτ;», που παρουσιάζει η «κινητή μονάδα» θεάτρου για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα του «Θεάτρου του Νέου Κόσμου».

Σε μια πρωτεύουσα που πάσχει από πληθωρισμό παιδικών σκηνών, ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος πρότεινε κάτι διαφορετικό, ένα είδος θεάτρου που δεν έχει ξαναγίνει στην Ελλάδα. Ένα θέατρο που θεραπεύει, μια απόπειρα που απαλύνει τον πόνο. Έχουν περάσει έξι χρόνια από τότε που δημιουργήθηκε η μονάδα κι έχοντας ήδη ξεπεράσει τις 1.000 (δωρεάν) παραστάσεις, βαδίζει φέτος στον έβδομο χρόνο αυτής της δράσης. Το πρόγραμμα είναι το μόνο στην Ελλάδα που γίνεται από επαγγελματικό θέατρο σε σταθερή και καθημερινή βάση. Η ιδέα

είναι να «προσφέρουμε τη χαρά του θεάτρου σε παιδιά που βρίσκονται σε ιδρύματα ή νοσηλεύονται σε νοσοκομεία, εκεί δηλαδή που υπάρχει μεγάλη ανάγκη για ψυχαγωγία», τονίζει ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος και εξηγεί ότι οι παραστάσεις δίνονται σε «διαδρόμους ή σε δωμάτια ασθενών παιδιών που δεν μπορούν να μετακινηθούν, ακόμα κι αν χρειάζεται να παίξουμε το έργο για ένα μόνο παιδί. Κάθε χρόνο δίνουμε 150-180 παραστάσεις, οι οποίες προσφέρονται δωρεάν, χάρη και στην υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς».

Η αρχή έγινε από τα νοσοκομεία και τα ιδρύματα αλλά «σιγά σιγά, αυτά τα χρόνια απλωθήκαμε και σε άλλους χώρους, όπου μπορεί να βρίσκονται ευαίσθητες ομάδες παιδιών, όπως φυλακές, προσφυγικοί καταυλισμοί, ειδικά σχολεία». Κι επειδή το «Θέατρο του Νέου Κόσμου» θέλει να προσφέρει τη «χαρά του θεάτρου και σε παιδιά από άλλες χώρες, με άλλες γλώσσες», να «επικοινωνούν με την παράστασή μας όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από εθνικότητα», το φετινό έργο είναι... χωρίς γλώσσα ή μάλλον με μια επινοημένη γλώσσα, ακαταλαβίστικα, που όμως όλοι μπορούν να καταλάβουν.

ΣΤΟΥΣ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΟΥΣ

Ο θίασος του «Τι γλώσσα μιλάμε, Αλμπερτ;» έχει ήδη ξεκινήσει τη διαδρομή του, αρχής γενομένης από την ΕΛΕΠΑΠ. Συνεχίζει σε νοσοκομεία και ιδρύματα της Αττικής, ενώ μέσα στον Δεκέμβριο θα επισκεφθεί ξανά τις πυρόπληκτες περιοχές της Ηλείας. «Θεωρούμε ότι η παρουσία μας σε περιοχές που δοκιμάστηκαν είναι καθήκον μας. Θα παίξουμε σε όλα τα σχολεία αυτών των περιοχών», αναφέρει ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος. Το κείμενο είναι του Βασίλη Μαυρογεωργίου και η σκηνοθεσία του Παντελή Δεντάκη, η επιμέλεια κίνησης της Σεσίλ Μικρούτσικου, τα σκηνικά-κοστούμια της Μαρίας Χανιωτάκη και η μουσική του Κώστα Γάκη. Παίζουν: Ντίνη Ρέντη, Γιούλη Τσαγκαράκη, Σεραφείμ Ράδης.

- Λέξεις αλλόκοτες, εικόνες-καταφύγια

Μια αλλιώτικη γιορτινή παράσταση για παιδιά καθηλωμένα σε νοσοκομεία από το Θέατρο του Νέου Κόσμου

Από την Αστερόπη Λαζαρίδου, [TO ΒΗΜΑ](https://www.tovima.gr/2008/12/31/culture/lekseis-allokotes-eikones-katafygia/), 31 Δεκεμβρίου 2008, 07:41 Ενημερώθηκε: 31 Δεκεμβρίου 2008, 07:41 <https://www.tovima.gr/2008/12/31/culture/lekseis-allokotes-eikones-katafygia/>

«Τι γλώσσα μιλάμε, Αλμπερτ;». Αλαμπουρνέζικα, ακαταλαβίστικα δηλαδή. Ο μυστικός κώδικας που είχαμε εφεύρει όταν ήμασταν παιδιά και βαριόμασταν να ακούμε τους μεγάλους να μιλούν φαρσί τα μεγαλίστικα... Η παράσταση αρχίζει. Μόνο που πρόκειται για μια παράσταση αλλιώτικη από τις άλλες. Δεν ηχούν πρώτο, δεύτερο και τρίτο κουδούνι. Τα φώτα δεν σβήνουν, τα κινητά δεν κλείνουν. Οι ηθοποιοί έρχονται στους θεατές και όχι οι θεατές στους ηθοποιούς. Και είναι θεατές που έχουν ανάγκη την ψυχαγωγία περισσότερο από κάθε άλλον: παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα και αυτές τις γιορτινές ημέρες δεν έχουν την ευκαιρία να κάνουν βόλτες, να δουν ταινίες και παραστάσεις, να ζήσουν στιγμές πασπαλισμένες με χρυσόσκονη, όπως αυτές που βλέπουμε κάθε χρόνο τέτοια εποχή μέσα από τις διαφημίσεις.

Το Θέατρο του Νέου Κόσμου, πρωτοτυπώντας (και) σε ό,τι έχει να κάνει με παιδικές παραστάσεις, κλείνει αισίως επτά χρόνια παρουσίας σε χώρους όπου τα χαρούμενα μουτράκια δεν θεωρούνται δεδομένα. Και το παραμύθι του Βασίλη Μαυρογεωργίου, όπως το σκηνοθέτησε ο

Παντελής Δεντάκης και το υποστηρίζουν με θέρμη οι ηθοποιοί Ντίνη Ρέντη, Γιούλη Τσαγκαράκη και Σεραφείμ Ράδης, είναι ικανό να μιλήσει στην καρδιά του κάθε παιδιού. Ακριβώς επειδή ξέρει να μιλάει πολλές, ακαταλαβίστικες στο πρώτο άκουσμα, γλώσσες.

Νοσοκομείο Παίδων «Παναγιώτη και Αγλαΐας Κυριακού», ώρα 17.30. Οι διάδρομοι είναι στολισμένοι με γιρλάντες και φωτάκια που αναβοσβήνουν- υπάρχει και ένα στολισμένο δέντρο. Όπου και αν γυρίσεις το βλέμμα σου ξεπηδούν λιλιπούτεια πλάσματα που ειδικά τέτοιες ημέρες θα άξιζαν να βρίσκονται κάπου άλλου. Βγαίνουν από τα δωμάτιά τους φορώντας πολύχρωμα παντοφλάκια για να δουν ποιες είναι αυτές οι τρεις περίεργα ντυμένες φιγούρες και τι ακριβώς ήρθαν να κάνουν. «Θα παίζουμε μια παράσταση! Θέλετε να έρθετε στο σαλονάκι του δεύτερου ορόφου να τη δείτε;» ρωτούν οι ηθοποιοί. Οι αντιδράσεις από τους επίδοξους θεατές ποικίλλουν. Ορισμένοι είναι πολύ κουρασμένοι ή στενοχωρημένοι για να σηκωθούν από το κρεβάτι τους, κάποιοι κοιτούν με δυσπιστία ώσπου να πουν το ναζιάρικο «εντάξει», κάποιοι άλλοι τρέχουν να πιάσουν την καλύτερη θέση. Μαζί και οι γονείς τους. Οι τρεις κύβοι στήνονται στον χώρο και μέσα από αυτούς ξεπηδούν κάθε λογής κοστουμια, αντικείμενα, περούκες, που βοηθούν στην εξέλιξη της ιστορίας. Ο Αλμπερτ είναι ένα αγόρι που ζει μόνο του, μακριά από τη μεγάλη πόλη. Βαριέται αφόρητα και μοναδική του ασχολία είναι να ακούει τους ήχους της πόλης με τη βοήθεια ενός χωνιού που βάζει κοντά στο αφτί του- όπως περίπου κάνουμε με τα κοχύλια για να ακούσουμε θαλασσινές αύρες. Κάποια στιγμή, μέσα από μια συχνότητα θα πιάσει την ωραιότερη μελωδία του κόσμου τραγουδισμένη από μια κοπέλα, την Τερέζα. Την ερωτεύεται μόνο και μόνο από τη φωνή της. Και ξεκινά το μακρύ ταξίδι του για να τη συναντήσει. Πασπαλισμένο με πολλές περιπέτειες και με μυστήριους τύπους που μιλούν διάφορες διαλέκτους... αλαμπουρνέζικων να τον εμποδίζουν να φθάσει στον προορισμό του.

Η παράσταση αυτή δίνεται σε διαδρόμους νοσοκομείων, αλλά και σε δωμάτια ανήλικων ασθενών που δεν μπορούν να μετακινηθούν. «Αν χρειαστεί, θα παίζουμε το έργο και για μόνο ένα παιδί» σημειώνει ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Θεάτρου του Νέου Κόσμου Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος. Κάθε χρόνο δίνονται 150-180 παραστάσεις οι οποίες προσφέρονται δωρεάν. Εκτός από νοσοκομεία, επισκέψεις πραγματοποιούνται και σε άλλους χώρους όπου μπορεί να βρίσκονται ευαίσθητες ομάδες παιδιών, όπως φυλακές, προσφυγικοί καταυλισμοί, ειδικά σχολεία. Μέσα στο πρόγραμμα είναι άλλωστε να επισκεφθεί η παράσταση και εφέτος τις πυρόπληκτες περιοχές της Ηλείας. «Είναι καθήκον μας να το κάνουμε. Όχι μόνο όταν αυτές οι περιοχές βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας, με τα γεγονότα εν θερμώ, αλλά και στη συνέχεια» συμπληρώνει ο κ. Θεοδωρόπουλος.

Ο Αλμπερτ κάνει φούσκες στη θάλασσα με το πορτοκαλί ψάρι. Στη γλώσσα του έργου «τρότσκι» σημαίνει «ευχαριστώ», «καραβουνιάζεσαι» θα πει «προσλαμβάνεσαι», «γούντους μάι μεν» ισούται με «ευχαριστώ». Η παράσταση διαρκεί 35 λεπτά, χρονικό διάστημα που φτάνει και περισσεύει για να ταξιδέψει τα παιδιά μακριά από την πτέρυγα του νοσοκομείου, γεμίζοντάς τα με εικόνες-καταφύγια στις δύσκολες στιγμές που αντιμετωπίζουν σε τόσο τρυφερή ηλικία. Γελούν με τις αλλόκοτες λέξεις, μπαίνουν στον καλοδουλεμένο ρυθμό των ηθοποιών, θαμπώνονται με τα περίεργα κοστούμια και, όπως συνέβαινε και θα συμβαίνει με κάθε γενιά, εντυπωσιάζονται με τις σαπουνόφουσες που χρησιμοποιούνται όταν ο Αλμπερτ βρίσκεται να κολυμπά παρέα με ένα πορτοκαλί ψάρι. «Ο Νέμο!» αναφωνεί ένα παιδάκι με σαφή έφεση στις ταινίες κινουμένων σχεδίων της Ντίσνεϊ.

Ενώ οι ηθοποιοί παίζουν, άνθρωποι πηγαινοέρχονται, κινητά χτυπούν, ασανσέρ ανεβοκατεβαίνουν. Δύσκολες θεατρικές συνθήκες. Και όταν η παράσταση τελειώνει, με τον Αλμπερτ να έχει κερδίσει την καρδιά της αγαπημένης του Τερέζας, τα παιδικά πρόσωπα μοιάζουν λίγο πιο φωτεινά και χαμογελαστά. Ο τριμελής θίασος μαζεύει τα αντικείμενα και τα τοποθετεί μέσα στους τρεις κύβους του σκηνικού για να είναι έτοιμα για την επόμενη παράσταση. Το έργο αυτό, απλό και άμεσο, μας μαθαίνει ότι σημασία δεν έχουν οι λέξεις αυτές καθαυτές, αλλά οι κώδικες επικοινωνίας. Αντί να υποτιμούμε τη νοημοσύνη των παιδιών, να μπεμπεκίζουμε νομίζοντας ότι μόνο έτσι θα μας καταλάβουν, μπορούμε να εφεύρουμε μια εντελώς διαφορετική γλώσσα. Και τότε ίσως να συνειδητοποιήσουμε ότι έχουμε πολλά να πούμε.

- **Θέατρο ελπίδας στο "Αγλαΐα Κυριακού"**

Από τη Σάντρα Βούλγαρη, [H KAΘΗΜΕΡΙΝΗ](http://www.kathimerini.gr), 13/12/2009

<https://www.kathimerini.gr/379256/article/politismos/arxeio-politismoy/8eatro-elpidas-sto-aglaia-kyriakoy>,

Στο σαλόνι του 3ου ορόφου στο Νοσοκομείο Παίδων «Αγλαΐα Κυριακού» επικρατεί απόλυτη ησυχία. Βρίσκομαι εκεί, ένα απόγευμα μέσα στην εβδομάδα που μας πέρασε για να παρακολουθήσω την παιδική παράσταση που δίνει η κινητή ομάδα του Θεάτρου του Νέου Κόσμου σε νοσοκομεία και ιδρύματα.

«Ένα γλυκό τραγούδι φτάνει στ' αυτιά του Αλμπερτ. Το αγόρι μαγεύεται και ξεκινάει ένα μακρύ ταξίδι για να βρει την κοπέλα που το τραγουδά...». Στο σαλόνι του 3ου ορόφου στο Νοσοκομείο Παίδων «Αγλαΐα Κυριακού» επικρατεί απόλυτη ησυχία. Βρίσκομαι εκεί, ένα απόγευμα μέσα στην εβδομάδα που μας πέρασε για να παρακολουθήσω την παιδική παράσταση

που δίνει η κινητή ομάδα του Θεάτρου του Νέου Κόσμου σε νοσοκομεία και ιδρύματα. Φέτος, για δεύτερη συνεχή χρονιά είναι το έργο του Βασίλη Μαυρογεωργίου «Τι γλώσσα μιλάμε Αλμπερτ;» όμως αυτή η αξιέπαινη προσπάθεια του θεάτρου ξεκίνησε πριν από επτά ολόκληρα χρόνια. Και όσο κι αν είχα προΐδεαστεί για το θέαμα (και το κοινό) η ίδια η εμπειρία ήταν καταλυτική.

Με μια μάσκα στο πρόσωπο («τα δύο στα τρία παιδιά που μπαίνουν στο Παίδων έχουν τη νέα γρίπη» ήταν η υπενθύμιση της φίλης μου) ρίχνω μια ματιά γύρω μου και αποφασίζω να κάνω μια βόλτα στους γειτονικούς διαδρόμους μέχρι κάτι να αρχίσει να γίνεται. Η Α΄ και η Β΄ Χειρουργική Κλινική στα αριστερά μου, το Ωτορινολαρυγγολογικό και το Οφθαλμολογικό στο βάθος δεξιά. «Γνωρίζετε κάτι για την παράσταση που θα γίνει σε λίγο;» ρωτάω την προϊσταμένη, όμως δεν ξέρει να μου πει. Τότε είναι που τον βλέπω. Με ένα μαύρο καπέλο στο κεφάλι και μια βαλίτσα στο χέρι έρχεται και στέκεται ακριβώς απέναντί μου. Οχι δεν ονειρεύομαι. Ο Σεραφεΐμ Ράδης είναι ένας από τους τρεις ηθοποιούς του Θεάτρου του Νέου Κόσμου που παίζουν στο έργο του Μαυρογεωργίου. «Εάν γνωρίζετε κάποιο παιδάκι, πείτε του ότι σε λίγο θα παρουσιάσουμε μια παράσταση...».

Δειλά δειλά εμφανίζονται γονείς με μικρά παιδιά στην αγκαλιά τους (μαζί κάποιοι κουβαλάνε και τον ορό) μέχρι που δίχως να το καταλάβουμε οι θέσεις έχουν γεμίσει. Υπάρχουν και πολλοί όρθιοι. Τέτοιο κοινό θα το ζήλευε ένα οποιοδήποτε από τα μεγάλα θέατρα της Αθήνας. «Βλέπεις μαμά;» ρωτάει κάθε τόσο το κοριτσάκι που κάθεται στην πρώτη γραμμή με μια μάσκα στο πρόσωπο, ενώ η τσιγγάνα μητέρα με τον γιο της ζουν κάθε στιγμή του έργου. Παρεμπιπτόντως το κείμενο του «Τι γλώσσα μιλάμε Αλμπερτ;» έχει την ιδιαιτερότητα ότι διηγείται μια ιστορία χωρίς γλώσσα ή μάλλον με μια επινοημένη γλώσσα (ακαταλαβίστικα) που όμως όλοι φαίνεται πως καταλαβαίνουν. Πέρα από τα νοσοκομεία και τα ιδρύματα οι ηθοποιοί έχουν διακτινίσει τις παραστάσεις τους και σε άλλους χώρους όπως φυλακές, ειδικά σχολεία, προσφυγικούς καταυλισμούς. «Αυτό το θέατρο είναι πολύ ουσιαστικό για μας γιατί μας υπενθυμίζει συνέχεια τον κοινωνικό ρόλο του θεάτρου, κάτι που μέσα στις φιλοδοξίες μας ξεχνάμε πολλές φορές», σημειώνει στο καλαίσθητο πρόγραμμα που μοιράζεται ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος, καλλιτεχνικός διευθυντής του Θεάτρου του Νέου Κόσμου.

Έχουν περάσει σχεδόν τριάντα λεπτά και η παράσταση φτάνει στο τέλος της. Τα παιδιά (και οι γονείς) γελούν συχνά (μόνο ένα μωρό έκλαψε όταν εμφανίστηκε ο ληστής του έργου!), ενώ την ίδια ώρα αγωνιούν με τις περιπέτειες του Αλμπερτ (σε στεριές και θάλασσες...). Έχει γνωρίσει τους ανθρώπους και τον κόσμο, έχει ανακαλύψει το ταλέντο του στη γλυπτική, έχει κάνει φίλους, έχει ερωτευτεί. Κι όλα αυτά παρέα με το ξύλινο ανθρωπάκι του, τον Μπάμπεκ. Το μόνο

που έμεινε ήταν να βρει την Τερέζα του και να ζήσει μαζί της φτιάχνοντας κι άλλα ξύλινα ανθρωπάκια, λουλούδια και αηδόνια. Ένα σύννεφο από σαπουνόφουσκες σκεπάζει τον Σεραφείμ Ράδη καθώς κολυμπάει προς την αγαπημένη του. «Παιδιά, περαστικά», και το χειροκρότημα που ακολουθεί τις υποκλίσεις των ηθοποιών είναι θερμό. Μα «Κε σβέντσο σόγιο!» (που πάει να πει «τι ωραίο τραγούδι») στη γλώσσα του Αλμπερτ και των φίλων του...

- **Τα λαϊκά παραμύθια και η γλώσσα του σώματος**
- Από το Θανάση Καραγιάννη, <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=5475261>, 29/01/2010,

Το «Θέατρο Νέου Κόσμου» έχει δημιουργήσει από το 2003 την «Κινητή θεατρική σκηνή» και έχει δώσει περισσότερες από 1.000 παραστάσεις για παιδιά σε νοσοκομεία και ιδρύματα. Το θέατρο, λοιπόν, στην υπηρεσία της ψυχικής υγείας, της διασκέδασης και της ψυχαγωγίας των ασθενών παιδιών.

Το «Θέατρο Νέου Κόσμου» έχει δημιουργήσει από το 2003 την «Κινητή θεατρική σκηνή» και έχει δώσει περισσότερες από 1.000 παραστάσεις για παιδιά σε νοσοκομεία και ιδρύματα. Το θέατρο, λοιπόν, στην υπηρεσία της ψυχικής υγείας, της διασκέδασης και της ψυχαγωγίας των ασθενών παιδιών. Αρα, κι εδώ έχουμε εφαρμογή της κοινωνικής αποστολής της τέχνης, η οποία σπεύδει να βοηθήσει τον πάσχοντα συνάνθρωπο. Βέβαια, οι δραστηριότητες της «Κινητής θεατρικής σκηνής», όπως μας πληροφορεί ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος, στο Πρόγραμμα της φετινής θεατρικής παράστασης, επεκτάθηκαν σε φυλακές, προσφυγικούς καταυλισμούς, ειδικά σχολεία, στις πυρόπληκτες περιοχές της Ηλείας και προγραμματίζεται να βγουν και εκτός Ελλάδας, «σε ευαίσθητες και εμπόλεμες περιοχές». Η παρούσα παράσταση του έργου «Τι γλώσσα μιλάμε Αλμπερτ;» του Βασίλη Μαυρογεωργίου (3), έχει υπόθεση, διαθέτει κείμενο (4), αλλά επειδή έχει ως σκοπό να κατανοούνται όλα από τον θεατή όποιος ηλικίας και εθνικότητας, οι ηθοποιοί μιλούν ακαταλαβίστικα (αλαμπουρνέζικα). Τα παιδιά χαίρονται και ενθουσιάζονται με το παιχνίδι αυτό, που διαθέτει τεχνικές παντομίμας, σωματικού θεάτρου, αυτοσχεδιασμών και θεατρικού παιχνιδιού. Οι συναισθηματικές καταστάσεις των ηρώων αποδίδονται με υποδειγματικό τρόπο είτε με την έκφραση του προσώπου τους είτε με την κίνησή τους. Μερικές φορές οι ηθοποιοί φωνάζουν υπερβολικά, ενώ ο χώρος είναι μικρός. Ακούγονται λέξεις και φράσεις, με αστείο τρόπο, από την ιταλική, γερμανική, ρωσική, ελληνική και αμερικάνικη γλώσσα. Η σκηνοθετική ευρηματικότητα είναι ενδιαφέρουσα, αφού με απλά μέσα κατορθώνεται να αποδοθούν φυσικά και κοινωνικά φαινόμενα, ψυχικές καταστάσεις και δράσεις, αρκετά δύσκολες σκηνοθετικά και ασφαλώς και υποκριτικά. Η ευαισθησία του καλλιτέχνη /γλύπτη ήρωα /Αλμπερτ είναι εμφανής και σκορπά συγκίνηση. Ικανοποιητική η σκηνοθεσία του Παντελή

Δεντάκη, η επιμέλεια κίνησης της Σεσίλ Μικρούτσικου, πολύ καλά τα αφαιρετικά σκηνικά και τα λειτουργικά κοστούμια της Μαρίας Χανιωτάκη και ευχάριστη η μουσική του Κώστα Γάκη. Τους ρόλους απέδωσαν θαυμάσια, με κίνηση και μπρίο η Ντίνη Ρέντη, η Γιούλη Τσαγκαράκη και ο Σεραφείμ Ράδης. Η κατασκευή κοστούμιών έγινε από την Ελένη Μελισσάρη και την Σβετλάνα Τίτοβα και του σκηνικού /ειδικών κατασκευών από τον Νίκο Δεντάκη

Εκτός από το Πρόγραμμα της παρούσας παράστασης, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προμηθευτούν από το θέατρο και δύο ακόμη υπέροχα Προγράμματα από δύο προηγούμενες παραστάσεις: Σέργιου Γκάκα, *Ακούς τη γιορτή;* (σε σκηνοθεσία Βασίλη Μαυρογεωργίου) και Βασίλη Μαυρογεωργίου, *Το βέλος που δεν πληγώνει* (σε σκηνοθεσία του ίδιου).
4. Το θαυμάσιο κείμενο στο Πρόγραμμα της παράστασης υπογράφουν η Κατερίνα Λυπηρίδου και ο Παντελής Δεντάκης. <http://nkt.gr/play/79/ti-glwssa-milame-almpert/>

- <https://www.in.gr/2009/11/11/entertainment/ti-glwssa-milame-almpert/> (11 Νοεμβρίου 2009).

Έχουν περάσει επτά χρόνια από τότε που το **Θέατρο του Νέου Κόσμου** δημιούργησε την «κινητή μονάδα» θεάτρου για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα.

Έχοντας ήδη ξεπεράσει τις 1180 (δωρεάν) παραστάσεις, βαδίζοντας φέτος στον 8ο χρόνο αυτής της δράσης, με το έργο του Βασίλη Μαυρογεωργίου **Τι γλώσσα μιλάμε, Άλμπερτ;** και με την επιθυμία να κάνουν κι άλλες εκατοντάδες παραστάσεις τα επόμενα χρόνια.

Αυτό το πρόγραμμα είναι το μοναδικό στην Ελλάδα που γίνεται από επαγγελματικό θέατρο σε σταθερή και καθημερινή βάση. Η ιδέα είναι να προσφέρουν τη χαρά του θεάτρου σε παιδιά που βρίσκονται σε ιδρύματα ή νοσηλεύονται σε νοσοκομεία, εκεί δηλαδή που υπάρχει μεγάλη ανάγκη για ψυχαγωγία.

Οι παραστάσεις δίνονται σε διαδρόμους ή σε δωμάτια ασθενών παιδιών που δεν μπορούν να μετακινηθούν, ακόμα κι αν χρειάζεται να παίξουν το έργο για ένα μόνο παιδί.

Κάθε χρόνο δίνουν 150-180 παραστάσεις, οι οποίες προσφέρονται δωρεάν. Δεν επισκέπτονται μόνο νοσοκομεία και ιδρύματα. Σιγά σιγά, αυτά τα χρόνια απλωθήκαν και σε άλλους χώρους όπου μπορεί να βρίσκονται ευαίσθητες ομάδες παιδιών, όπως φυλακές, προσφυγικούς καταυλισμούς, ειδικά σχολεία.

Κι επειδή θέλουν να προσφέρουν τη χαρά του θεάτρου και σε παιδιά από άλλες χώρες, με άλλες γλώσσες, και να επικοινωνούν με την παράστασή μας όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από εθνικότητα, το έργο που παρουσιάζουν είναι... χωρίς γλώσσα ή μάλλον με μια επινοημένη γλώσσα, ακαταλαβίστικα, που όμως όλοι θα μπορούν να καταλάβουν!

Το φετινό έργο, όπως και τα προηγούμενα, γράφτηκε ειδικά γι' αυτό το σκοπό, παίρνοντας υπόψη τις συνθήκες και τους χώρους όπου δίνονται αυτές οι παραστάσεις. Ο εκπαιδευτικός και ψυχαγωγικός χαρακτήρας αυτών των παραστάσεων, που παράλληλα προσφέρουν ψυχολογική στήριξη στα παιδιά, είναι αναπόσπαστα δεμένος με το καλλιτεχνικό τους αποτέλεσμα. «Θέλουμε να συναγωνίζονται τις παραστάσεις που ανεβάζουμε στο θέατρό μας για μεγάλους, να συναγωνίζονται τα καλύτερα παιδικά θέατρα της Αθήνας. Γιατί αυτό το θέατρο είναι πολύ ουσιαστικό για μας: μας υπενθυμίζει συνέχεια τον κοινωνικό ρόλο του θεάτρου, κάτι που μέσα από τις φιλοδοξίες μας ξεχνάμε πολλές φορές. Γι' αυτό θα θέλαμε να υπάρχει ισότιμα και σταθερά δίπλα στις άλλες παραστάσεις μας».

Πρέπει να σημειώσουμε ότι οι παραγωγές αυτές είναι επαγγελματικές, πράγμα που σημαίνει ότι οι ηθοποιοί και όλοι οι συνεργάτες αμείβονται κανονικά. Δυστυχώς, για τη φετινή χρονιά και λόγω της γενικότερης κρίσης, η δράση αυτή δεν έχει καμία απολύτως οικονομική στήριξη από κανέναν φορέα, κρατικό ή ιδιωτικό. Επειδή όμως θέλουμε να συνεχίσουμε να παίζουμε τις παραστάσεις (πάντα δωρεάν) στα νοσοκομεία και τα ιδρύματα για παιδιά, επιλέξαμε φέτος να παρουσιάζουμε την παράσταση και στο Θέατρο του Νέου Κόσμου, κάθε Κυριακή, στις 15:00 και στις 17:00, με γενική είσοδο 10€, έτσι ώστε να χρηματοδοτηθεί σε έναν βαθμό η δράση μας στα νοσοκομεία. Ταυτόχρονα, αναζητούμε χορηγό. Κάθε προσφορά δεκτή!

Λίγα λόγια για το έργο

Ένα γλυκό τραγούδι φτάνει στ' αυτιά του Άλμπερτ. Το αγόρι μαγεύεται και ξεκινάει ένα μακρύ ταξίδι για να βρει την κοπέλα που το τραγουδά. Ο Άλμπερτ, μέσα από περιπέτειες σε στεριές και θάλασσες, μαθαίνει σιγά-σιγά τον κόσμο.

Γνωρίζει τους ανθρώπους, ανακαλύπτει το ταλέντο του στη γλυπτική, κάνει φίλους, ερωτεύεται. Κι όλα αυτά παρέα με το ξύλινο ανθρωπάκι του, τον Μπάμπεκ. Ο Άλμπερτ στο τέλος του ταξιδιού έχει μάθει να πιστεύει στον εαυτό του και ν' αγαπάει μ' όλη του την καρδιά.

Συντελεστές της παράστασης

Κείμενο: Βασίλης Μαυρογεωργίου (Η τελική διαμόρφωση του κειμένου έγινε στις πρόβες, από τους ηθοποιούς και τον σκηνοθέτη)

Σκηνοθεσία: Παντελής Δεντάκης

Επιμέλεια κίνησης: Σεσίλ Μικρούτσικου

Σκηνικά-Κοστούμια: Μαρία Χανιωτάκη

Μουσική: Κώστας Γάκης

Βοηθός Σκηνοθέτη: Κατερίνα Λυπηρίδου

Παίζουν: Ντίνη Ρέντη, Γιούλη Τσαγκαράκη, Σεραφείμ Ράδης

- **Τι γλώσσα μιλάμε Άλμπερτ;" στο θέατρο του Νέου Κόσμου**

http://topostheatrou.blogspot.com/2010/04/blog-post_4587.html, Γιώργος Χατζηδάκης

6/04/2010

Μια ιστορία βουβή και φλύαρη

Η γοητεία της λιτότητας και η λιτότητα της γοητείας. Η χαρά της τέχνης και ο θρίαμβος της φαντασίας. Αυτές οι λέξεις μου ρχονται κατ' αρχήν στο μυαλό πιάνοντας να σημειώσω τις εντυπώσεις μου απ' το θεατρικό κομμάτι «Τι γλώσσα μιλάμε Άλμπερτ;» που παρακολούθησα στο «Θέατρο του Νέου Κόσμου». Λάθος. Θα 'πρεπε ν' αρχίσω με λόγια ενθουσιώδη για τους ηθοποιούς. Αυτά τα τρία χαρισματικά παιδιά (Ντίνη Ρέντη, Γιούλη Τσαγκαράκη, Σεραφείμ Ρόδης) που ξεδίπλωναν εικόνα την εικόνα όπως από ζωγραφισμένο ρολό και ζωντάνευαν σε μια βουβή φλύαρη παντομίμα την απλοϊκή ιστοριούλα του Άλμπερτ που δεν είχε σκοπό και δεν είχε δουλειά και δεν είχε λεφτά κι ερωτεύτηκε την Τερέζα μα η μητέρα της τον έδιωξε γιατί ήταν φτωχός. Κι ύστερα βρήκε σκοπό σ' ενός γλύπτη το εργαστήρι και λεφτά σ' ένα καράβι που έπιασε δουλειά. Αλλά το καράβι ναυάγησε μα ο Άλμπερτ κολυμπώντας σώθηκε κι έτσι του έμειναν και τα λεφτά. Και ξεκίνησε να πάει να πάρει την Τερέζα. Για κακή του τύχη όμως στο δρόμο τον βρήκε ένας γκάγκστερ και του παίρνει τα λεφτά. Μα εδώ η τέχνη κάνει το θαύμα της. Ο ληστής βρίσκει στις τσέπες του Άλμπερτ το ξυλόγλυπτο που είχε φτιάξει όταν δούλευε στο εργαστήρι το γλύπτη και μαγεύεται και του επιστρέφει τα λεφτά και τα ρούχα του κι έτσι ο νεαρός συνεχίζει ευτυχισμένος το δρόμο για το σπίτι της Τερέζας. Η μάνα της τον βλέπει καλοντυμένο και με λεφτά και δίνει αμέσως τη συγκατάθεσή της. Η Τερέζα είναι ευτυχισμένη που θα παντρευτεί τον Άλμπερτ αλλά ξαφνικά ενώ πάει να μιλήσει χάνει τη φωνή της. Απελπισία. Και πάλι όμως η τέχνη σώζει την κατάσταση. Ο Άλμπερτ θυμάται το σκοπό που έκανε το σφυρί και το καλέμι όταν δούλευε στου γλύπτη και με τους ήχους αυτούς η Τερέζα ξαναβρίσκει τη φωνή της.

Μα το πιο σπουδαίο δεν είναι αυτή η απλή ιστοριούλα που η διεξαγωγή και η ερμηνεία την καθιστά σημαντική, ούτε ο θαυμασμός για τις εξαιρετικές ικανότητες των τριών ηθοποιών που με μαγική δεξιοτεχνία κάνουν τους αλληπάλληλους ρόλους, το σπουδαιότερο είναι οι γλώσσες. Χαρακτήρισα πιο πάνω την ιστοριούλα σαν βουβή και φλύαρη παντομίμα και οι αντιφατικοί χαρακτηρισμοί είναι φυσικό να δημιουργήσουν απορίες. Πως γίνεται να είναι και

φλύαρη και βουβή και παντομίμα; Είναι, γιατί οι ηθοποιοί μιλάνε γλώσσες πολλές μα ακατανόητες, γλώσσες φτιαχτές που μοιάζουν γλώσσες χωρίς να είναι. Κάθε επεισόδιο μιλάει διαφορετικά, με γλώσσα που έχει τον ήχο απ' τα ιταλικά, την μουσική, τους τόνους, την κατάληξη, την ακουστική ταυτότητα αλλά τίποτα δεν σημαίνει. Το ίδιο και τα σέρβικα, και τα ρώσικα και τα γερμανικά κι έτσι οι ηθοποιοί υποστηρίζουν το νόημα των σκηνών με σωματική και εκφραστική υποστήριξη κι έτσι το θέαμα γίνεται απολαυστικό, ανάγλυφο και με χιούμορ. Τι ιδιοφυές εύρημα. Και πολυσήμαντο για τους μανιώδεις της αποσημειωτικής. Γλώσσες πολλές, ασυνεννοησία και γλώσσες όλες ευρωπαϊκές, καταγγελία για την έλλειψη στόχων, δουλειάς και επικοινωνίας στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες.

Μα το σπόρ του θεάτρου-κουίζ ας το κρατήσουμε για τους ενήλικες. Ο Βασίλης Μαυρογεωργίου, ο συγγραφέας και σκηνοθέτης, σε μια ευτυχισμένη δημιουργικά στιγμή, έφτιαξε ένα θεατρικό αριστοτέχνημα. Ένα θέαμα πολύτιμο και ενδιαφέρον για κάθε ηλικία και πιο πολύ διδακτικό για όλους εκείνους τους αστόχαστους και ανίδεους επιχειρηματίες που νομίζοντας πως το ενδιαφέρον και ποιοτικό σ' ένα θέαμα εξασφαλίζεται με μια ευάριθμη διανομή.

6. Το αίνιγμα του Τρουλ (της Μαρίας Παπαγιάννη)

Δυο παιδιά θα ξεκινήσουν ένα μεγάλο ταξίδι για να βρουν τους αγαπημένους τους φίλους. Για 9η χρονιά συνεχίστηκε το πρόγραμμα δωρεάν παραστάσεων για παιδιά σε νοσοκομεία και ιδρύματα. Η παράσταση παρουσιάστηκε και στο θέατρο, με μειωμένο εισιτήριο, σε μια προσπάθεια αυτοχρηματοδότησης και ενίσχυσης της δράσης μας στα νοσοκομεία. Είναι αλήθεια ότι ο χρόνος άλλοτε γρήγορα κι άλλοτε αργά περνάει; Είναι αλήθεια πως οι αληθινοί φίλοι δεν χάνονται ποτέ; Είναι αλήθεια ότι πρέπει να διασχίσεις το σκοτεινό δάσος για να νικήσεις τους εφιάλτες σου; Πόσο θάρρος και πόση τόλμη κρύβει ο καθένας μέσα του; Δυο παιδιά θα ξεκινήσουν ένα μεγάλο ταξίδι για να βρουν τους αγαπημένους τους φίλους. Δρόμο παίρνουν, δρόμο αφήνουν. Στο σκοτεινό δάσος θα έρθουν αντιμέτωποι με το φοβερό ξωτικό Τρουλ και θα πρέπει να λύσουν ένα σκοτεινό αίνιγμα. Τα δυο παιδιά γρήγορα θα καταλάβουν πως για να κερδίσουν πίσω τους αγαπημένους τους θα πρέπει να τολμήσουν, να ξορκίσουν τους μεγαλύτερους φόβους τους για να λύσουν το μυστήριο.

Συντελεστές

Σκηνοθεσία: Παντελής Δεντάκης

Σκηνικό - Κοστούμια: Μαρία Χανιωτάκη, Νίκος Δεντάκης

Μουσική: Θάνος Μικρούτσικος

Επιμέλεια κίνησης: Σεσίλ Μικρούτσικου

Παίζουν οι ηθοποιοί

Ντίνη Ρέντη, Κατερίνα Μαούτσου, Μάνος Στεφανάκης

Πού και πότε

Καθημερινά σε νοσοκομεία, ιδρύματα, χώρους αλληλεγγύης κλπ.

και κάθε Κυριακή στο Θέατρο του Νέου Κόσμου - Κεντρική Σκηνή από 12.12.2010 μέχρι 17.4.2011

(<http://nkt.gr/play/67/ainigma-toy-troyl/>, 20 χρόνια Θέατρο του Νέου Κόσμου, 2018:235)

Θεατρικές δράσεις για παιδιά σε νοσηλευτικά ιδρύματα – Το παράδειγμα της ομάδας του Θέατρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»

- **Κριτικές / Δημοσιεύματα για την παράσταση**

- <https://www.elculture.gr/blog/to-ainigma-toy-troyl/>

Το φετινό έργο, όπως και τα προηγούμενα, γράφτηκε ειδικά γι' αυτό το σκοπό, παίρνοντας υπόψη τις συνθήκες και τους χώρους όπου δίνονται αυτές οι παραστάσεις. Ο εκπαιδευτικός και ψυχαγωγικός χαρακτήρας αυτών των παραστάσεων, που παράλληλα προσφέρουν ψυχολογική στήριξη στα παιδιά, είναι αναπόσπαστα δεμένοι με το καλλιτεχνικό τους αποτέλεσμα. Γιατί αυτό το θέατρο είναι πολύ ουσιαστικό για μας: μας υπενθυμίζει συνέχεια τον κοινωνικό ρόλο του θεάτρου, κάτι που μέσα από τις φιλοδοξίες μας ξεχνάμε πολλές φορές.

Λίγα λόγια για τη φετινή παράσταση:

Είναι αλήθεια ότι ο χρόνος άλλοτε γρήγορα κι άλλοτε αργά περνάει; Είναι αλήθεια πως οι αληθινοί φίλοι δεν χάνονται ποτέ; Είναι αλήθεια ότι πρέπει να διασχίσεις το σκοτεινό δάσος για να νικήσεις τους εφιάλτες σου; Πόσο θάρρος και πόση τόλμη κρύβει ο καθένας μέσα του; Δυο παιδιά θα ξεκινήσουν ένα μεγάλο ταξίδι για να βρουν τους αγαπημένους τους φίλους. Δρόμο παίρνουν, δρόμο αφήνουν. Στο σκοτεινό δάσος θα έρθουν αντιμέτωποι με το φοβερό ξωτικό Τρουλ και θα πρέπει να λύσουν ένα σκοτεινό αίνιγμα. Τα δυο παιδιά γρήγορα θα καταλάβουν πως για να κερδίσουν πίσω τους αγαπημένους τους θα πρέπει να τολμήσουν, να ξεορκίσουν τους μεγαλύτερους φόβους τους για να λύσουν το μυστήριο.

- Έντυπη Έκδοση Ελευθεροτυπία,
(31-01-2011) <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=246657>

Το αίνιγμα του ξωτικού Τρουλ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΙΟΥΣΗΣ kiouisis@enet.gr

Δύο παιδιά θα ξεκινήσουν ένα μεγάλο ταξίδι, για να βρουν τους αγαπημένους τους φίλους. Δρόμο παίρνουν, δρόμο αφήνουν. Στο σκοτεινό δάσος θα έρθουν αντιμέτωποι με το φοβερό ξωτικό Τρουλ και θα πρέπει να λύσουν ένα σκοτεινό αίνιγμα. Γρήγορα θα καταλάβουν πως για να κερδίσουν πίσω τους αγαπημένους τους θα πρέπει να τολμήσουν, να ξεορκίσουν τους μεγαλύτερους φόβους τους για να λύσουν το μυστήριο.

Το έργο της Μαρίας Παπαγιάννη «Το αίνιγμα του Τρουλ», από το Θέατρο του Νέου Κόσμου, Αντισθένους 7 & Θαρύπου, ΦΙΞ τηλ.: 210-9212900, στο πλαίσιο ενός μοναδικού προγράμματος στην Ελλάδα, που γίνεται από επαγγελματικό θέατρο σε σταθερή και καθημερινή βάση. Ξεκίνησε πριν από εννέα χρόνια, όταν δημιουργήθηκε η «κινητή μονάδα» θεάτρου για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα.

«Η ιδέα μας είναι να προσφέρουμε τη χαρά του θεάτρου σε παιδιά που βρίσκονται σε ιδρύματα ή νοσηλεύονται σε νοσοκομεία, εκεί δηλαδή όπου υπάρχει μεγάλη ανάγκη για ψυχαγωγία», μας λέει ο σκηνοθέτης Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος (φωτογρ.). «Οι παραστάσεις δίνονται σε διαδρόμους ή σε δωμάτια ασθενών παιδιών, που δεν μπορούν να μετακινηθούν, ακόμα κι αν χρειάζεται να παίξουμε το έργο για ένα μόνο παιδί. Κάθε χρόνο δίνουμε 150-180 παραστάσεις, οι οποίες προσφέρονται δωρεάν. Δεν επισκεπτόμαστε μόνο νοσοκομεία και ιδρύματα. Σιγά σιγά, αυτά τα χρόνια απλωθήκαμε και σε άλλους χώρους, όπου μπορεί να βρίσκονται ευαίσθητες ομάδες παιδιών, όπως φυλακές, προσφυγικούς καταυλισμούς, ειδικά σχολεία».

Το έργο παίζεται και κάθε Κυριακή στις 5 το απόγευμα στο θέατρο, σε μια προσπάθεια αυτοχρηματοδότησης και ενίσχυσης της δράσης για δωρεάν παραστάσεις στα ιδρύματα. Σκηνοθεσία: Παντελής Δεντάκης. Μουσική: Θάνος Μικρούτσικος. Επιμέλεια κίνησης: Σεσίλ Μικρούτσικου. Σκηνικά-κοστούμια: Μαρία Χανιωτάκη, Νίκος Δεντάκης. Βοηθός σκηνοθέτη: Λίτα Κουνάδη. Παίζουν: Ντίνη Ρέντη, Κατερίνα Μαούτσου, Μάνος Στεφανάκης.

7. Ταξιδεύοντας με τον μπαμπά μου (του Βασίλη Μαυρογεωργίου)

Ένα νεαρό παλικάρι βρίσκεται στη Σκοτεινή Χώρα, έχοντας χάσει όλες του τις αναμνήσεις. Δύο γυναίκες θα το βοηθήσουν να θυμηθεί τι του έχει συμβεί και θα ζωντανέψουν μαζί του τα γεγονότα που ανακαλεί σταδιακά η μνήμη του: το δύσκολο και περιπετειώδες ταξίδι που έκανε μαζί με τον πατέρα του, τα εμπόδια που χρειάστηκε να ξεπεράσει, τη μάχη του με τον Άρχοντα της Λησμονιάς, τα αγαπημένα πρόσωπα που το περιμένουν... Θα καταφέρει άραγε να συναρμολογήσει τις αναμνήσεις του και να επιστρέψει κοντά τους;

Η κινητή μας μονάδα θεάτρου για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα συμπλήρωσε το 2011-2012 τα 10 της χρόνια, έχοντας δώσει πάνω από 1500 δωρεάν παραστάσεις σε αυτούς τους χώρους.

Για να γιορτάσουμε αυτή την επέτειο, η παράσταση παίχτηκε και στο Θέατρο του Νέου Κόσμου κάθε Κυριακή στις 11:30, με **ελεύθερη είσοδο**, για να το δουν όλα τα παιδιά.

Συντελεστές

Σκηνοθεσία: Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος

Σκηνικό-Κοστούμια: Μαρία Χανιωτάκη

Μουσική: Νίκος Ξυδάκης

Επιμέλεια κίνησης: Σεσίλ Μικρούτσικου

Θεατρικές δράσεις για παιδιά σε νοσηλευτικά ιδρύματα – Το παράδειγμα της ομάδας του Θεάτρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»

Βοηθός σκηνοθέτη: Νικόλ Δημητρακοπούλου

Παίζουν οι ηθοποιοί: Ντίνη Ρέντη, Κατερίνα Μαούτσου, Μάνος Στεφανάκης

Πού και πότε

Καθημερινά σε νοσοκομεία, ιδρύματα, χώρους αλληλεγγύης κλπ.

και κάθε Κυριακή στο Θέατρο του Νέου Κόσμου - Κεντρική Σκηνή

από 6.11.2011 μέχρι 8.4.2012

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, Παιδιατρικές κλινικές νοσοκομείων, 27-29.12.2011

ΑΙΓΑΛΕΩ, Θέατρο "Αλέξης Μινωτής", 11.9.2012

(<http://nkt.gr/play/57/ta3ideyontas-me-ton-mpampa-moy/>, 20 χρόνια Θέατρο του Νέου Κόσμου, 2018:236)

<http://nkt.gr/play/57/ta3ideyontas-me-ton-mpampa-moy/>

- «Ταξιδεύοντας με τον μπαμπά μου», [Παράσταση στο https://www.youtube.com/watch?v=xDhjbPeEX0w](https://www.youtube.com/watch?v=xDhjbPeEX0w)

8. Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη (της Ρεγγίνας Καπετανάκη και του Βασίλη Ρίσβα)

ΘΕΑΤΡΟ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΕ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΚΑΙ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

"Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη" της Ρεγγίνας Καπετανάκη και του Βασίλη Ρίσβα

Σκηνοθεσία: Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος Παίζουν: Ντίνη Ρέντη, Κατερίνα Μαούτσου, Μάνος Στεφανάκης

Ο Μπρίλης, το τολμηρό μικρό αστεράκι, γεννιέται σ' έναν μακρινό γαλαξία. Του λείπει όμως η μία του αχτίδα. Αυτό δεν τον εμποδίζει να δραπετεύσει απ' την ουράνια κούνια του και να βουτήξει στο άγνωστο.

Ο Μπρίλης, το τολμηρό μικρό αστεράκι, γεννιέται σ' έναν μακρινό γαλαξία. Του λείπει όμως η μία του αχτίδα. Αυτό δεν τον εμποδίζει να δραπετεύσει απ' την ουράνια κούνια του και να βουτήξει στο άγνωστο. Σ' αυτό το ταξίδι, που θα τον οδηγήσει ως το βυθό της θάλασσας, θα γνωρίσει φίλους ακριβούς που θα του προσφέρουν ό,τι πολυτιμότερο: ελπίδα για ζωή και μια καινούργια αχτίδα! Ο Μπρίλης επιστρέφει στο γαλαξία του πιο δυνατός από ποτέ κι έτοιμος για νέες περιπέτειες.

Για 11ο χρόνο συνεχίσαμε τη δράση μας για θέατρο σε νοσοκομεία και ιδρύματα για παιδιά, ενώ η παράσταση παίχτηκε για ένα διάστημα και κάθε Κυριακή στο Θέατρο του Νέου Κόσμου.

Αυτό το πρόγραμμα είναι το μοναδικό στην Ελλάδα που γίνεται από επαγγελματικό θέατρο ανελλιπώς όλα αυτά τα χρόνια σε σταθερή και καθημερινή βάση. Η ιδέα μας είναι να προσφέρουμε τη χαρά του θεάτρου σε παιδιά που βρίσκονται σε ιδρύματα ή νοσηλεύονται σε νοσοκομεία, εκεί δηλαδή που υπάρχει μεγάλη ανάγκη για ψυχαγωγία. Οι παραστάσεις δίνονται σε διαδρόμους ή σε δωμάτια ασθενών παιδιών που δεν μπορούν να μετακινηθούν, ακόμα κι αν χρειάζεται να παίζουμε το έργο για ένα μόνο παιδί. Κάθε χρόνο δίνουμε 150-160 παραστάσεις, οι οποίες προσφέρονται δωρεάν.

Τα έργα γράφονται ειδικά γι' αυτό το σκοπό, παίρνοντας υπόψη τις συνθήκες και τους χώρους όπου δίνονται αυτές οι παραστάσεις. Ο εκπαιδευτικός και ψυχαγωγικός χαρακτήρας αυτών των παραστάσεων, που παράλληλα προσφέρουν ψυχολογική στήριξη στα παιδιά, είναι αναπόσπαστα δεμένος με το καλλιτεχνικό τους αποτέλεσμα. Στο Θέατρο του Νέου Κόσμου πιστεύουμε στον κοινωνικό ρόλο του θεάτρου, θέλουμε να παρεμβαίνουμε στην κοινωνία, και θεωρούμε πως αυτή μας η δραστηριότητα το κάνει με τρόπο ουσιαστικό.

Οι παραγωγές αυτές είναι επαγγελματικές και δεν θα μπορούσε να είναι διαφορετικά, αφού οι ηθοποιοί επισκέπτονται αυτούς τους χώρους καθημερινά. Τα προηγούμενα χρόνια, με τη βοήθεια των θεατρικών επιχορηγήσεων από το ΥΠΠΟΤ αλλά και κάποιων ιδιωτικών χορηγιών, το πρόγραμμα μπορούσε να πραγματοποιηθεί. Τα δύο τελευταία χρόνια όμως, με την κατάργηση των επιχορηγήσεων και τη δυσκολία εύρεσης ιδιωτικών χορηγιών, φτάσαμε στα όριά μας. Την περίοδο 2012-2013, σε μια εξαιρετικά δύσκολη συγκυρία για όλους, είναι πολύ σημαντικό για μας ότι η προσπάθειά μας υποστηρίχθηκε με δωρεά από το Ίδρυμα «Σταύρος Νιάρχος», το οποίο έδωσε ανάσα ζωής στη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Του οφείλουμε ένα μεγάλο ευχαριστώ που μας έδωσε τη δυνατότητα να συνεχίσουμε να αντικρίζουμε τα γελαστά βλέμματα των μικρών θεατών μας σε μέρη όπου η χαρά δεν είναι καθόλου δεδομένη.

Την Κυριακή 27 Οκτωβρίου το Θέατρο του Νέου Κόσμου επισκέφθηκε το Κέντρο Υποδοχής Προσφύγων Λαυρίου, συμμετέχοντας στις [εκδηλώσεις αλληλεγγύης](#), και παρουσίασε την παράσταση Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη. Ενώσαμε τη φωνή μας με άλλους φορείς, ζητώντας αξιοπρεπή διαβίωση για τους πρόσφυγες και όχι εγκλεισμό τους.

Μία εβδομάδα νωρίτερα, την Κυριακή 20/10, βρεθήκαμε στην πλατεία Αγίου Παντελεήμονα όλοι όσοι πιστεύουμε ότι οι πλατείες και κάθε δημόσιος χώρος ανήκει σε όλους τους κατοίκους αυτής της πόλης, σε όλους τους πολίτες αυτής της χώρας, ανεξάρτητα από το χρώμα ή τα πιστεύω τους. Συμμετέχοντας στις αντιφασιστικές και αντιρατσιστικές δράσεις που απλώνονται αυτό τον καιρό στις γειτονιές της Αθήνας και του Πειραιά, παρουσιάσαμε την ίδια παράσταση, που απευθυνόταν σε όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από καταγωγή, και στα παιδιά που έπαιζαν στην πλατεία πριν παραδοθεί στη βαρβαρότητα. Με μεγάλη μας χαρά είδαμε την πλατεία να γεμίζει με παιδιά και γονείς που ήρθαν να δουν την παράσταση και απάντησαν με συγκινητικά χειροκροτήματα στη μικροπρέπεια όσων επιμένουν να θεωρούν τη γειτονιά ιδιοκτησία τους. Ας είναι αυτό ένα βήμα για να ανοίξει σύντομα η παιδική χαρά και να ανθίσει ξανά το χαμόγελο στη γειτονιά.

Συντελεστές

Σκηνοθεσία: Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος

Σκηνικά-Κοστούμια: Μαρία Χανιωτάκη

Μουσική: Δημήτρης Μαραγκόπουλος

Επιμέλεια κίνησης: Σεσίλ Μικρούτσικου

Φωτογραφίες: Μαρί Μάουζι

Παίζουν οι ηθοποιοί:

Ντίνη Ρέντη, Κατερίνα Μαούτσου, Μάνος Στεφανάκης

Πού και πότε

Καθημερινά σε νοσοκομεία, ιδρύματα, χώρους αλληλεγγύης κλπ.

από 2.12.2012 μέχρι 2.6.2013

& κάθε Κυριακή στο Θέατρο του Νέου Κόσμου

από 2.12.2012 μέχρι 24.2.2013

Πλατεία Αγίου Παντελεήμονα, 20/10/2013

Κέντρο Υποδοχής Προσφύγων Λαυρίου, 27/10/2013

(<http://nkt.gr/play/20/megalo-mploym-toy-mprihl/>, 20 χρόνια Θέατρο του Νέου Κόσμου, 2018:237)

Κριτικές / Δημοσιεύματα για την παράσταση (στο <http://nkt.gr/play/20/megalo-mployim-toy-mprihl/>)

- **Πάτρα: Με μεγάλη επιτυχία η παράσταση «Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη» στο ΚΨΥ και στο Καραμανδάνειο**

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε την Τρίτη 21/05/2013 στο Κέντρο Ψυχικής Υγείας Πάτρας (Επιδαύρου 8, Τερψιθέα) η θεατρική παράσταση «Το μεγάλο μπλουμ του Μπρίλη» από το Θέατρο του Νέου Κόσμου-Κινητή Θεατρική Μονάδα για παιδιά που νοσηλεύονται. Το έργο της Ρεγγίνας Καπετανάκη και του Βασίλη Ρίσβα (συγγραφείς της ομάδας Λιλιπούπολη) συγκίνησε μικρούς και μεγάλους αφού μιλά για τη δύναμη της θέλησης στην αντιμετώπιση κάθε προβλήματος ή «μειονεκτήματος» που μόνιμα ή σε κάποια φάση της ζωής μας συναντούμε.

Το Θέατρο του Νέου Κόσμου έχει δώσει πάνω από 1600 δωρεάν παραστάσεις ως σήμερα. Οι παραστάσεις δίνονται σε νοσοκομεία, ιδρύματα, ειδικά σχολεία, προσφυγικούς καταυλισμούς, γυναικείες φυλακές, σε θαλάμους, διαδρόμους, ακόμη και για ένα μόνο παιδί, αν δε μπορεί να μετακινηθεί.

Μετά το Κέντρο Ψυχικής Υγείας Πάτρας ακολούθησε άλλη μία παράσταση στο Καραμανδάνειο Νοσοκομείο Παίδων. Η ενέργεια και η ευχάριστη διάθεση των ηθοποιών πλημμύρισε το χώρο και γέμισε με χαμόγελα τους μικρούς ασθενείς, αλλά και όσους τυχερούς βρέθηκαν εκεί.

9. Ξημερώνει! (Της Μαρίας Παπαλέξη)

Συνεχίζουμε για 13^ο χρόνο τη δράση του Θεάτρου αλληλεγγύης για παιδιά

Ένας μικρός σκίουρος πέφτει για ύπνο στο μαλακό του κρεβάτι, στη ζεστή φωλιά του. Ξαφνικά, μ' έναν τρόπο μυστηριώδη, βρίσκεται στην άλλη άκρη του δάσους! Πώς θα βρει το δρόμο να γυρίσει πίσω μέσα στη νύχτα; Ευτυχώς θα συναντήσει όχι μόνο κινδύνους, μα και φίλους πρόθυμους να τον βοηθήσουν, με πρώτη και καλύτερη μια πυγολαμπίδα. Ο μικρός σκίουρος είναι χαριτωμένος, πεισματάρης κι επίμονος, επιρρεπής στις γκάφες, αλλά και έτοιμος να μάθει από τα λάθη του. Θα καταφέρει να φτάσει στο μαλακό του κρεβάτι κοντά στο χάραμα, την ώρα ακριβώς που... ξυπνά! Όλη η περιπέτειά του ήταν ένα κακό όνειρο. Κι ακόμα και το χειρότερο όνειρο κάποτε τελειώνει, γιατί πάντα ξημερώνει.

Το Θέατρο του Νέου Κόσμου ξεκίνησε το 2002 τη δράση της κινητής μονάδας θεάτρου για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα. Σιγά σιγά, αυτά τα χρόνια απλωθήκαμε και σε άλλους χώρους όπου μπορεί να βρίσκονται ευαίσθητες ομάδες παιδιών, όπως προσφυγικούς καταυλισμούς, ειδικά σχολεία, γυναικείες φυλακές. Συνολικά έχουμε δώσει πάνω από 1.800 δωρεάν παραστάσεις σε όλους αυτούς τους χώρους.

Με την εξάπλωση της φτώχειας στην κοινωνία μας τα τελευταία χρόνια, επανεξετάσαμε κι εμείς το ρόλο αυτής της κινητής μονάδας θεάτρου, θέλοντας πλέον να απευθυνθούμε σε πολύ περισσότερα παιδιά που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να πάνε στο θέατρο. Προσπαθούμε λοιπόν, σε συνεργασία με δομές αλληλεγγύης της πόλης αλλά και με ατομικές πρωτοβουλίες, να παρακολουθούν τις παραστάσεις μας όσο πιο πολλά παιδιά γίνεται, γιατί πιστεύουμε ότι το θέατρο είναι ένα πολιτιστικό αγαθό που θα πρέπει να μπορούν να απολαμβάνουν όλα τα παιδιά!

Φέτος συνεργαζόμαστε με τον Οργανισμό Πολιτισμού Αθλητισμού και Νεολαίας του Δήμου Αθηναίων και την Αντιδήμαρχο για το παιδί, οι οποίοι στηρίζουν καλλιτεχνικές δράσεις που συμβάλλουν στην πολιτισμική αναβάθμιση της πόλης και είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι για θέματα που άπτονται της ψυχικής και κοινωνικής υγείας των παιδιών που βιώνουν δύσκολες συνθήκες. Συμμετέχουμε στο καλλιτεχνικό πρόγραμμα «Ο ΟΠΑΝΔΑ πάει Σχολεία» και με την πολύ σημαντική υποστήριξη του Δήμου Αθηναίων θα μπορέσουμε να πραγματοποιήσουμε πάνω από 80 παραστάσεις σε σχολεία του Δήμου, ιδρύματα, νοσοκομεία και πολιτιστικά κέντρα.

Παράλληλα, η παράσταση παίζεται στο Θέατρο του Νέου Κόσμου κάθε Σάββατο στις 17:00, με ένα χαμηλό προαιρετικό εισιτήριο 4€. Κι αυτοί που μπορούν να πληρώσουν θα ξέρουν ότι οι όποιες εισπράξεις του θεάτρου από αυτές τις παραστάσεις θα δώσουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν την παράσταση και παιδιά, ανεξαρτήτως καταγωγής, που δεν έχουν να πληρώσουν εισιτήριο.

Λίγα λόγια γι' αυτή μας τη δράση

Αυτό το πρόγραμμα είναι το μοναδικό στην Ελλάδα που γίνεται από επαγγελματικό θέατρο ανελλιπώς όλα αυτά τα χρόνια σε σταθερή και καθημερινή βάση. Η ιδέα μας είναι να προσφέρουμε τη χαρά του θεάτρου σε παιδιά που βρίσκονται σε ιδρύματα ή νοσηλεύονται σε νοσοκομεία, εκεί δηλαδή που υπάρχει μεγάλη ανάγκη για ψυχαγωγία. Οι παραστάσεις δίνονται σε διαδρόμους ή σε δωμάτια ασθενών παιδιών που δεν μπορούν να μετακινηθούν, ακόμα κι αν χρειάζεται να παίζουμε το έργο για ένα μόνο παιδί. Κάθε χρόνο δίνουμε 150-160 παραστάσεις, οι οποίες προσφέρονται δωρεάν.

Τα έργα γράφονται ειδικά γι' αυτό το σκοπό, παίρνοντας υπόψη τις συνθήκες και τους χώρους όπου δίνονται αυτές οι παραστάσεις. Ο εκπαιδευτικός και ψυχαγωγικός χαρακτήρας αυτών των παραστάσεων, που παράλληλα προσφέρουν ψυχολογική στήριξη στα παιδιά, είναι αναπόσπαστα δεμένοι με το καλλιτεχνικό τους αποτέλεσμα. Στο Θέατρο του Νέου Κόσμου πιστεύουμε στον κοινωνικό ρόλο του θεάτρου, θέλουμε να παρεμβαίνουμε στην κοινωνία, και θεωρούμε πως αυτή μας η δραστηριότητα το κάνει με τρόπο ουσιαστικό.

Συντελεστές

Σκηνοθεσία: Παντελής Δεντάκης

Σκηνικά-Κοστούμια: Γεωργία Μπούρδα

Επιμέλεια κίνησης: Κωνσταντίνα Μικρούτσικου

Μουσική: Σπύρος Γραμμένος

Θεατρικές δράσεις για παιδιά σε νοσηλευτικά ιδρύματα – Το παράδειγμα της ομάδας του Θεάτρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»

Βοηθοί σκηνοθέτη: Κατερίνα Λυπηρίδου, Μαρία Τζάνη

Φωτογραφίες: Μαρία Τζάνη

Παίζουν οι ηθοποιοί:

Ντίνη Ρέντη, Κατερίνα Μαούτσου, Σπύρος Χατζηαγγελάκη

Πού και πότε

Περίοδος 2014-2015 (από 11.10.2014),

καθημερινά σε νοσοκομεία, ιδρύματα κλπ.

και κάθε Σάββατο στο Θέατρο του Νέου Κόσμου.

Περίοδος 2013-2014 (από 18.12.2013 μέχρι 17.4.2014)

καθημερινά σε νοσοκομεία, ιδρύματα, χώρους αλληλεγγύης κλπ.

και κάθε Κυριακή στο Θέατρο του Νέου Κόσμου

(<http://nkt.gr/play/13/3hmerwnei/>, 20 χρόνια Θέατρο του Νέου Κόσμου, 2018:238)

Κριτικές / Δημοσιεύματα/ Συνεντεύξεις για την παράσταση

Η Αυγή, Ελευθερία Ράπτου (θεατρολόγος, υπ. διδάκτωρ Αρχιτεκτονικής), 24/01/2014

Τι είναι η αλληλεγγύη; Τα λεξικά την ορίζουν ως συμπαράσταση, αρωγή, μοιρασιά, ως σχέση αμοιβαιότητας με ηθικό πρόσημο και με στόχο τη βοήθεια. Είναι μια εσωτερική διάθεση και κίνηση να συναντήσεις τον άλλο και τις ανάγκες του. Να κατανοήσεις, να νιώσεις και να πράξεις, αν μπορείς και θέλεις.

Το θέατρο είναι έκφραση αλληλεγγύης; Το θέατρο, πέρα από σύνθετη καλλιτεχνική πράξη με στόχο τη διανοητική και -γιατί όχι- την ψυχική εγρήγορση, είναι πράξη που εκκινεί από το συλλογικό και προσβλέπει σε αυτό. Στο θέατρο υπάρχει η δυνατότητα να οριστεί το πρώτο πρόσωπο με το αντικαθρέφτισμά του στα μάτια των άλλων. Το θέατρο αντλεί από την κοινωνία και την ανασκευάζει με όρους αισθητικούς. Στις υψηλές του εκφάνσεις την ανατροφοδοτεί, ίσως και να τη γιατρεύει.

Μέσα από αυτό το πρίσμα, το θέατρο που στοχεύει στην άρση των πολιτιστικών αποκλεισμών ιδιαίτερων κοινωνικών ομάδων, που στοχεύει στην παρηγορία και την πνευματική ανάταση του αδύνατου, αυτού που δεν έχει την πρόσβαση στα πολιτιστικά αγαθά για ποικίλους λόγους που τον υπερβαίνουν, είναι αδιαμφισβήτητα πράξη αλληλεγγύης.

Επί δώδεκα χρόνια, το Θέατρο του Νέου Κόσμου προσεγγίζει με την κινητή μονάδα θεάτρου τα παιδιά που έχουν ανάγκη τη θεατρική εμπειρία. Η κινητή μονάδα θεάτρου επισκέπτεται όλα αυτά τα χρόνια νοσοκομεία, ιδρύματα, θεραπευτήρια, αλλά και σχολεία, προσφυγικούς καταυλισμούς, προσφέροντας τις θεατρικές «πρώτες βοήθειες». Οι παιδικές παραστάσεις της κινητής θεατρικής μονάδας έχουν προσφέρει τη χαρά σε παιδιά άρρωστα, ανήμπορα και ευάλωτα. Πολλές φορές η παράσταση παίζεται για ένα και μόνο παιδί, εφόσον οι ανάγκες το επιβάλλουν. Δρώντας έτσι, η ομάδα δεν στέκεται μόνο αλληλέγγυα προς το ειδικό κοινό της, αλλά προσεγγίζει σύγχρονα θεωρητικά επίδικα του θεατρικού γεγονότος, όπως αυτά εκφράζονται μέσα από παραστάσεις και δρώμενα σε μη θεατρικά προσημασμένους χώρους.

Φέτος, η παράσταση «ειδικού σκοπού» με τον τίτλο Ξημερώνει (κείμενο: Μ. Παπαλέξη, σκηνοθεσία: Π. Δεντάκης) φιλοξενείται και στο φουαγιέ του Θεάτρου του Νέου Κόσμου, δίνοντας την ευκαιρία στα παιδιά που μπορούν να πάνε θέατρο, να μάθουν και να διασκεδάσουν με την ιστορία ενός μικρού σκίουρου, που πέφτοντας από τη φωλιά του αρχίζει ένα μακρινό και περιπετειώδες ταξίδι για την επιστροφή στην εστία του, μέσα από το οποίο θα γνωρίσει τη φιλία, τον κίνδυνο, την αγάπη. Η παράσταση αφορά κυρίως παιδιά προσχολικής και πρωτοβάθμιας σχολικής ηλικίας και είναι έτσι δομημένη ώστε να χρειάζεται τα απολύτως απαραίτητα: τους ηθοποιούς, τα μουσικά τους όργανα και τα λιτά, αλλά ελκυστικά μέσα μεταμπίεσης και δείξης του σκηνικού χώρου (σκην.-κοστούμια: Γ. Μπούρδα). Η ενέργεια των ηθοποιών κινητοποιεί τους θεατές και διαμορφώνει συνθήκες ευχάριστης συμμετοχικής θέασης. Η καθαρότητα της πλοκής και η υπολογισμένη χρονική διάρκεια της παράστασης, μαζί με τα έξυπνα λογοπαίγνια και το λεπτό χιούμορ ενθουσιάζουν τους μικρούς θεατές χωρίς να εντέλει να κουράζουν ή να μπερδεύουν.

Η ιστορία του μικρού σκίουρου φιλοδοξεί να φτάσει σε όσο περισσότερα παιδιά το έχουν ανάγκη. Σε αυτή την πορεία (με τη βοήθεια του Ιδρύματος Σ. Νιάρχος), οι παραστάσεις στο θέατρο θα δώσουν την ώθηση και την απαραίτητη ψυχική ανατροφοδότηση, ώστε η αλληλεγγύη να μη μείνει μόνο λήμμα στο λεξικό.

- ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, Μαρία Λυμπεροπούλου, 19/01/2014

Η δράση της κινητής μονάδας του Θεάτρου του Νέου Κόσμου συμπληρώνει φέτος 12 χρόνια. Οι παραστάσεις δίνονται σε διαδρόμους ή σε δωμάτια νοσοκομείων όπου νοσηλεύονται παιδιά που δεν μπορούν να μετακινηθούν. Κάθε χρόνο δίνονται 150-160 παραστάσεις. Τα έργα γράφονται ειδικά γι' αυτό το σκοπό, παίρνοντας υπόψη τις συνθήκες και τους χώρους.

Τρεις μικροί ήρωες-ηθοποιοί κρύβονται πίσω από αυτή τη σημαντική δημιουργία. Είναι η Ντίνη Ρέντη, ο Μάνος Στεφανάκης και η Κατερίνα Μαούτσου. Η ομάδα που κατάφερε πριν από λίγους μήνες να δώσει μια παράσταση για όλα τα παιδιά της πλατείας του Αγίου Παντελεήμονα. Μια δράση που πριν από δύο χρόνια δεν είχε επιτραπεί.

Με μια κιθάρα, ένα ακορντεόν και την ανεξάντλητη θέλησή τους βρίσκονται καθημερινά σε νοσοκομεία και ιδρύματα δίνοντας παραστάσεις για τα παιδιά. Κάθε Κυριακή στις 12.00 η παράσταση «Ξημερώνει» παίζεται και στο φουαγέ του θεάτρου.

Ποια είναι η εμπειρία σας από τα ιδρύματα που έχετε επισκεφθεί; Είναι διαφορετικό να παίζεις μια παράσταση στη σκηνή του θεάτρου απ' ό,τι σ' ένα νοσοκομείο;

Στα νοσοκομεία δεν μας περιμένουν να πάμε. Στο θέατρο προτεραιότητα έχει η παράσταση. Ενώ στα ιδρύματα, στις πλατείες ή στις γυναικείες φυλακές προτεραιότητα δίνεται στα πρόσωπα και το χώρο. Πλάθεται μια θεατρική κατάσταση διαφορετική. Τα παιδιά στα ιδρύματα δεν είναι θεατρικό κοινό. Είναι πιο εκδηλωτικά, πιο αυθόρμητα. Πιστεύουν τους χαρακτήρες περισσότερο. Φωνάζουν, γελούν. Με κάποιον περίεργο τρόπο αισθανόμαστε κι εμείς οι ηθοποιοί πιο άνετα. Νιώθουμε μεγαλύτερη προσφορά. Είναι ξεχωριστό αυτό που δημιουργείται σε αυτούς τους χώρους. Δεν έχει την πολυτέλεια ο ηθοποιός να σκεφτεί τον εαυτό του, αν ήταν καλός ή αρεστός. Το εγωιστικό μας κομμάτι καταρρίπτεται. Επομένως ανάμεσα σ' εμάς και τα παιδιά γεννιέται μια πιο καθαρή και ειλικρινής σχέση.

Έχετε επισκεφθεί γυναικείες φυλακές, όπου φιλοξενούνται και παιδιά.

Είναι σκληρές οι συνθήκες. Τα παιδιά ζουν με τις μαμάδες τους μέσα στη φυλακή. Με έναν τρόπο έχουν δημιουργήσει τη δική τους μικροκοινωνία.

Η καθημερινή σας δράση στα νοσοκομεία και στα ιδρύματα είναι κάτι που ο ηθοποιός μπορεί να το συνηθίσει και να αποστασιοποιηθεί;

Περνά ο καιρός και πιστεύεις ότι έχεις συνηθίσει σε αυτή την καθημερινότητα. Συμβαίνει όμως ένα γεγονός και επιστρέφεις στην αρχή. Πολλές φορές παίζουμε μέσα σε δωμάτια με κρεβατάκια όπου βρίσκονται παιδιά που δεν μπορούν να μετακινηθούν. Πολλές φορές λόγω των πολλών φαρμάκων δεν μπορούν να αντιδράσουν και να εκδηλωθούν. Για εμάς είναι σκληρό, αλλά τα παιδιά χαίρονται και είσαι εκεί να δεις αυτή την αλλαγή. Τα προσωπάκια τους σιγά σιγά ζωντανεύουν. Σχηματίζουν αμυδρά ένα χαμόγελο στα χείλη και παρακολουθούν την παράσταση. Αυτά τα παιδιά δεν περιμένουν κάτι. Σε ιδρύματα που πηγαίνουμε πιο συχνά τυχαίνει να δεθούμε

με κάποια παιδιά. Χωρίς να το καταλάβουμε είχαμε αναπτύξει μια τρομερή σχέση επικοινωνίας μαζί τους.

Ο τίτλος της φετινής σας παράστασης «Ξημερώνει» είναι συμβολικός;

Η ιστορία έχει κάτι πολύ θετικό και αισιόδοξο. Είναι απλή και εύληπτη. Η παράσταση έχει εξ αρχής στηθεί για τα παιδάκια στα νοσοκομεία και στα ιδρύματα. Με τον Παντελή Δεντάκη, που υπογράφει τη σκηνοθεσία, περάσαμε πολύ όμορφες στιγμές στις πρόβες. Το έργο «Ξημερώνει» είναι της Μαρίας Παπαλέξη. Ένας μικρός σκίουρος πέφτει για ύπνο στο μαλακό του κρεβάτι, στη ζεστή φωλιά του. Ξαφνικά, μ' έναν τρόπο μυστηριώδη, βρίσκεται στην άλλη άκρη του δάσους! Πώς θα βρει το δρόμο να γυρίσει πίσω μέσα στη νύχτα; Ευτυχώς θα συναντήσει όχι μόνο κινδύνους, μα και φίλους πρόθυμους να τον βοηθήσουν.

- Γιώργος Μητρόπουλος, [EURONEWS](#), 23/12/2013

Η κινητή ομάδα θεατρικής «αιμοδοσίας» του Θεάτρου του Νέου Κόσμου συνεχίζει δυναμικά το έργο της για δωδέκατη χρονιά, πραγματοποιώντας παραστάσεις σε νοσοκομεία, ιδρύματα, ειδικά σχολεία και προσφυγικούς καταυλισμούς.

Η καινούργια παράσταση που ανεβαίνει φέτος, έχει τίτλο «Ξημερώνει». Είναι το καινούργιο έργο της θεατρολόγου Μαρίας Παπαλέξη, η οποία πέρα από συγγραφέας πολλών, ιδιαίτερα πετυχημένων θεατρικών έργων: Ήθελα να σ' αντάμωνα, Μαλαματένιος αργαλειός και φιλντισένιο χτένι, Μπουμπούκι τριαντάφυλλο, Ζωγράφισέ το, Μ' ένα σπυρί σιτάρι, τυγχάνει να είναι και υπεύθυνη οργάνωσης και επικοινωνίας του συγκεκριμένου θεάτρου.

Μιλήσαμε μαζί της για την εξαιρετική αυτή δράση του Θεάτρου του Νέου Κόσμου, αλλά και το έργο που έγραψε.

Τι είναι η κινητή μονάδα θεάτρου του Θεάτρου του Νέου Κόσμου;

Ένας ευέλικτος θίασος με τρεις ηθοποιούς, που παίζει παραστάσεις δουλεμένες με τρόπο ώστε να χωράνε ακόμα και σ' ένα δωμάτιο νοσοκομείου! Η φράση θυμίζει «κινητή μονάδα αιμοδοσίας», ε; Κάτι τέτοιο είναι, μόνο που αντί να της δίνουν αίμα, αυτή η κινητή μονάδα δίνει θεατρικές παραστάσεις σε παιδιά που βιώνουν ειδικές, δύσκολες συνθήκες, προσωρινές ή μακροχρόνιες: παιδιά που αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα υγείας και νοσηλεύονται, παιδιά που μεγαλώνουν σε ιδρύματα, παιδιά που ανήκουν σε κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες... Την ιδέα

είχε ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος (καλλιτεχνικός διευθυντής του Θεάτρου του Νέου Κόσμου και σκηνοθέτης), ο οποίος από το 2002 έχει εντάξει σταθερά αυτή τη δράση στον προγραμματισμό του θεάτρου.

Δώσε μας μερικά αριθμητικά στοιχεία για το πού έχετε πάει μέχρι σήμερα και τι έχετε καταφέρει.

Το πρόγραμμα αυτό συνεχίζεται αδιάλειπτα για 12η χρονιά φέτος. Μέχρι σήμερα έχουμε προσφέρει πάνω από 1700 δωρεάν παραστάσεις σε νοσοκομεία, ιδρύματα, ειδικά σχολεία, προσφυγικούς καταυλισμούς, στέκια μεταναστών, γυναικείες φυλακές (για τα παιδιά που ζουν εκεί με τις κρατούμενες μητέρες τους), αλλά –τελευταία– και σε δημόσια σχολεία της Αθήνας όπου οι οικογένειες των μαθητών δεν έχουν ούτε για να βιοποριστούν, όχι να πάνε τα παιδιά τους στο θέατρο... Επίσης έχουμε ταξιδέψει στη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα, την Ηλεία, την Κόρινθο και την Κύπρο για παραστάσεις στα εκεί ιδρύματα, σε συνεργασία με τοπικούς φορείς. Ήδη από πολύ νωρίς δεν περιοριστήκαμε στα νοσοκομεία, αλλά αναζητήσαμε κι άλλους χώρους όπου μπορεί να βρίσκονται ευαίσθητες ομάδες παιδιών. Και συνεχίζουμε. Όλα αυτά τα χρόνια, έχουν παρακολουθήσει αυτές τις παραστάσεις πάνω από 35000 μικροί θεατές. Νομίζω, δικαιολογημένα είμαστε περήφανοι. Όχι για το πλήθος των θεατών, αλλά για το καθένα από τα χαμόγελά τους!

Φαντάζομαι ότι έχεις παρακολουθήσει κάποιες από αυτές τις προηγούμενες παραστάσεις. Θέλεις να μας μεταφέρεις την εμπειρία σου, αλλά και κάποια από τα συναισθήματα των παιδιών που τις παρακολούθησαν;

Έχω την τύχη να έχω παρακολουθήσει και η ίδια αρκετές από αυτές τις παραστάσεις στους ιδιαίτερους χώρους όπου παίζονται, αλλά και να συζητώ συχνά με τους συντελεστές για τις δικές τους εμπειρίες. Είναι αμέτρητα τα ωραία και συγκινητικά περιστατικά, άνετα γράφεις ολόκληρο βιβλίο μ' αυτά! Θα ξεχωρίσω όμως, από τα πιο παλιά, ένα παιδί σε πολύ προχωρημένο στάδιο αρρώστιας, που είχε πάψει να αντιδρά σε εξωτερικά ερεθίσματα και αντέδρασε στην παράσταση, εκπλήσσοντας τους πάντες! Και η πιο πρόσφατη συγκλονιστική εμπειρία μου ήταν στη φετινή μας πρεμιέρα, στην ΕΛΕΠΑΠ, για παιδιά με κινητικές αναπηρίες, σοβαρές αναπτυξιακές δυσκολίες κλπ. Μετά την παράσταση ένας μικρός θεατής ανέβηκε στη «σκηνή» και άρχισε να φορά ένα-ένα τα καπέλα-μάσκες που είχαν χρησιμοποιήσει οι ηθοποιοί, με τον τρόπο που το είχαν κάνει κι εκείνοι, και να παίζει όλο το έργο μόνος του. Θυμόταν την ιστορία, θυμόταν ατάκες, κινήσεις τα πάντα! Και τα αναπαρήγαγε. Ένα παιδί με γενική δυσκολία στην έκφραση. Μπορούσε να υπάρχει μεγαλύτερη δικαίωση για τη δουλειά μας;

Πού αναμένεται να σας δούμε φέτος;

Η φετινή μας παράσταση θα παίζεται καθημερινά σε νοσοκομεία, ιδρύματα και διάφορους άλλους χώρους σαν αυτούς που περιγράφονται παραπάνω, ενώ κάθε Κυριακή στις 12 το μεσημέρι θα παρουσιάζεται στο Θέατρο του Νέου Κόσμου. Εκεί θα έχουμε κι ένα χαμηλό εισιτήριο 4€, μόνο για όσους μπορούν. Το πρόγραμμα υποστηρίζεται από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος με δωρεά, που όμως δεν καλύπτει όλα του τα έξοδα. Κάθε θεατής λοιπόν που μπορεί να πληρώσει αυτό το εισιτήριο, υποστηρίζει τη δράση και βοηθά να δουν την παράσταση και άλλα παιδιά από ευπαθείς ομάδες. Παράλληλα, είμαστε σε συνεργασία με δομές αλληλεγγύης της πόλης και για τις παραστάσεις στο Θέατρο του Νέου Κόσμου και για επισκέψεις μας σε χώρους όπου υπάρχει ανάγκη για ψυχαγωγία.

Το καινούργιο έργο που έγραψες για την κινητή μονάδα, το «Ξημερώνει», αφορά τι;

Είναι η πρώτη φορά που γράφω γι' αυτή τη δράση και είμαι πολύ χαρούμενη! Το έργο είναι η ιστορία ενός μικρού σκίουρου, που πέφτει το βράδυ για ύπνο, αλλά μ' ένα μυστηριώδη τρόπο βρίσκεται ξαφνικά στην άλλη άκρη του δάσους, πολύ μακριά από το σπίτι του! Συναντά μια πυγολαμπίδα που προσφέρεται να του δείξει και να του φωτίζει το δρόμο της επιστροφής, αλλά τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά, πολλοί κίνδυνοι παραμονεύουν μέσα στη νύχτα. Ο σκιουράκος μας είναι λίγο επιρρεπής στις γκάφες, αλλά πεισματάρης κι επίμονος, θα καταφέρει να φτάσει στο σπίτι του ακριβώς την ώρα που... ξημερώνει.

Ποια ήταν η πηγή έμπνευσής σου και ποιο το νόημα του συγκεκριμένου έργου;

Η ιδέα διαμορφώθηκε τους προηγούμενους μήνες. Είχα σκεφτεί να γράψω για ένα σκιουράκι (οι σκίουροι είναι τα αγαπημένα μου ζώακια!) που χάνεται στο δάσος, βιώνει δηλαδή μια δύσκολη συνθήκη, όπως και οι περισσότεροι μικροί θεατές αυτών των παραστάσεων. Το τελευταίο διάστημα όμως, ένιωθα ότι βιώνουμε σ' αυτή τη χώρα μια εξαιρετικά δύσκολη συνθήκη και ως κοινωνία, συνθήκη αποπροσανατολισμού και απώλειας όχι μόνο βασικών αγαθών μα και αξιών. Έβλεπα –και βλέπω– την εξουσία να αντιμετωπίζει τους ανθρώπους χωρίς ανθρωπιά, σαν να είναι απλοί αριθμοί, να παρουσιάζονται οδυνηρές καταστάσεις σαν τεράστιες επιτυχίες, να γίνεται συχνά νόμος η αδικία, να επικρατεί το «μαύρο», λες και ζούμε μια βαθιά και μακριά νύχτα και το χάραμα αργεί πολύ. Και κράτησα αυτό το στοιχείο στο έργο. Όμως δεν μπορεί παρά να ξημερώσει αργά ή γρήγορα. Είναι νόμος της φύσης, νόμος της ζωής. Και ο σκιουράκος μας, όπως κάθε παιδί, όπως ο καθένας μας, καλά θα κάνει να κρατήσει την πίστη και το πείσμα του, να μην ξεγελαστεί από τους εχθρούς του, να δώσει το χέρι στους φίλους του και να οπλιστεί με θάρρος, για να πορευτεί στα δύσκολα...

Οι χώροι που θα παίζεται η συγκεκριμένη παράσταση, «καθόρισαν» σε κάποιο βαθμό την ιστορία και το περιεχόμενό της;

Το έργο αυτό, όπως και όλα τα προηγούμενα αυτής της δράσης, γράφτηκε ειδικά γι' αυτό το σκοπό. Το κοινό στο οποίο απευθύνεται, αποτέλεσε κατά κάποιον τρόπο πηγή έμπνευσης για το θέμα. Και πρέπει να ομολογήσω, μια κι έχω την ευλογία να είμαι εθελόντρια σε ίδρυμα για παιδιά και να ασχολούμαι μαζί τους, ότι πολλές από τις ατάκες και τις καταστάσεις του έργου είναι «κλεμμένες» από αληθινά γεγονότα. Άλλωστε αυτό δεν κάνει το θέατρο; «Κλέβει» κομμάτια ζωής και τα αναπαράγει με τα δικά του μέσα. Τώρα, οι χώροι, στην κυριολεξία, που θα παίζεται η παράσταση, καθόρισαν περισσότερο από τη δική μου δουλειά εκείνη του σκηνοθέτη, του Παντελή Δεντάκη, που έπρεπε να οργανώσει την παράσταση ώστε να εντάσσεται σ' αυτούς. Είμαι πολύ περήφανη για όλη την ομάδα των συντελεστών, περισσότερο όμως για τους ηθοποιούς, τον Μάνο Στεφανάκη και την Κατερίνα Μαούτσου, που είναι μαζί μας σ' αυτή τη δράση τα τελευταία 4 χρόνια και, βέβαια, την Ντίνη Ρέντη, που μετρά ήδη 11 χρόνια στο θέατρο αλληλεγγύης για παιδιά!

- Αναστασία Καμβύση, AthensVoice.gr, 03/03/2014

Μεσημέρι Κυριακής στο Θέατρο του Νέου Κόσμου ένα σκιουράκι ζει τη δική του Οδύσσεια, μετά μουσικής παρακαλώ, στην παράσταση «Ξημερώνει» σε σκηνοθεσία Παντελή Δεντάκη. Το έργο υπογράφει η Μαρία Παπαλέξη, ψυχή του Θεάτρου Αλληλεγγύης για παιδιά και υπεύθυνη για ορισμένες από τις ωραιότερες παραστάσεις (όχι μόνο) για παιδιά που είδαμε τα τελευταία δέκα χρόνια.

Από το βιογραφικό σας κρατάω λέξεις κλειδιά: Λαμία, τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος, Θέατρο του Νέου Κόσμου. Λύκειο Ελληνίδων, Μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας Παιδιού - Αναρρωτήριο Πεντέλης. Να τις πιάσουμε μία-μία και να δούμε πως έφτιαξαν τον άνθρωπο που είστε σήμερα;

Θα προσθέσω μία τελευταία ιδιότητα, για την οποία είμαι πολύ χαρούμενη: Είμαι στην ομάδα σύνταξης και παρουσίασης της ραδιοφωνικής εκπομπής για παιδιά «Ανέβα μήλο, κατέβα ρόδι», που μεταδίδεται κάθε Σάββατο και Κυριακή 10 με 12 το πρωί από το Δεύτερο Πρόγραμμα της ανοιχτής ΕΡΤ. Συντονιστείτε!

Ξεκινώ αντίστροφα. Μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας Παιδιού - Αναρρωτήριο

Πεντέλης. Ακούγεται κάτι που θέλει αντοχές. Πώς το αποφασίσατε να εμπλακείτε;

Ξεκίνησα πριν μερικά χρόνια, σε μια ηλικία που θα ήθελα να έχω γίνει μαμά, αλλά δεν είχε συμβεί. Ένιωθα ότι είχα ένα απόθεμα φροντίδας που ήθελα να το διοχετεύσω κάπου που να υπάρχει ανάγκη, να πιάσει τόπο. Το Αναρρωτήριο Πεντέλης (τόρα πια, παράρτημα του Κέντρου Προστασίας Παιδιού Αττικής «Η Μητέρα») φιλοξενεί παιδιά μέχρι 6 ετών που η οικογένειά τους τα έχει εγκαταλείψει ή βρίσκεται σε κρίση. Το ίδρυμα φροντίζει για τις βασικές, καθημερινές τους ανάγκες, αλλά οι εθελοντές προσφέρουμε-προσθέτουμε ερεθίσματα και εμπειρίες απαραίτητες για την ψυχοκοινωνική ανάπτυξή τους, μέχρι να πάνε σε –ανάδοχες συνήθως– οικογένειες. Στόχος είναι να καλυφθεί όσο γίνεται το χάσμα που δημιουργεί σ' έναν παιδικό ψυχισμό η απουσία οικογένειας στην πιο τρυφερή του ηλικία. Ακούγεται τρομερό έργο, αλλά δεν είναι. Στην πραγματικότητα αυτό που κάνεις ως εθελοντής είναι να δίνεις το χέρι να στηρίζεις ένα φίλο. Απλώς συμβαίνει αυτός ο φίλος να είναι παιδί, άρα τα υποστηρικτικά σου μέσα είναι το παιχνίδι, το παιχνίδι, η αγάπη κι η αγάπη. Εμένα μου πάει αυτή η σχέση!

Λύκειο Ελληνίδων. Τι είναι για εσάς οι παραδοσιακοί χοροί;

Κατ' αρχάς ήταν η πιο ευχάριστη ενασχόληση της παιδικής, εφηβικής και νεανικής μου ηλικίας! Και μεγάλη πια αντιλήφθηκα πόσα πράγματα είχα μάθει χωρίς να το καταλάβω για τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής αυτού του υπέροχου τόπου και τους ανθρώπους του. Οι παραδοσιακοί χοροί και τα τραγούδια είναι μέσο λαϊκής έκφρασης και αποτελούν κομμάτι της συλλογικής μας μνήμης. Όταν δεν αντιμετωπίζονται στεγνά μουσειακά, έχουν πολλά να μας πουν για το ποιοι είμαστε.

Θέατρο του Νέου Κόσμου. Το σπίτι σας. Κάνω λάθος;

Με την έννοια ότι είναι η πιο μακρόχρονη και σταθερή επαγγελματική μου σχέση, όχι, δεν κάνετε λάθος.

Η πιο τρυφερή ανάμνηση από τα χρόνια σας εδώ;

Η λέξη «τρυφερή» με παραπέμπει σε στιγμές που έχουν να κάνουν –άμεσα ή έμμεσα– με παιδιά. Θυμάμαι λοιπόν την πρώτη φορά που παρουσιάστηκε παράσταση για παιδιά στο Θέατρο του Νέου Κόσμου. (Είχε γίνει για νοσοκομεία και ιδρύματα, αλλά κάναμε και κάποιες παραστάσεις για φίλους στο θέατρο). Ήταν πολύ ωραία μέρα και όλα τα παιδιά είχαν αφήσει τα πανωφόρια τους στο φουαγιέ κι έπαιζαν στην αυλή. Μέσα στο φουαγιέ υπήρχε ένα τεράστιο

βουνό από παιδικά μπουφανάκια, ενώ έξω παιχνιδοκοπούσαν ένα κάρο πιτσιρίκια. Ο πιο γλυκός χαμός!

Επίσης δεν θα ξεχάσω τον τρόπο που μου πρότεινε μια μέρα πέρυσι την άνοιξη ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος να γράψω για το Θέατρο αλληλεγγύης φέτος. Μιλούσαμε γενικώς για τον προγραμματισμό του θεάτρου, όταν μου είπε: «Το παιδικό στα νοσοκομεία θέλω να το συνεχίσουμε, θα ψάξω να βρω πόρους να το κάνουμε. Κι επειδή μ' αρέσουν τα παραμύθια που γράφεις, θες να γράψεις εσύ έργο για του χρόνου;». Κι έτσι απλά, έβαλε σε μια φράση όλη του την αγάπη και την εμπιστοσύνη και μου τις χάρισε.

Το 2011 κυκλοφόρησε το θεατρικό σας παραμύθι «Μαλαματένιος αργαλειός και φιλντισένιο χτένι» (Κέδρος). Είχε προηγηθεί το «Ήθελα να σ' αντάμωνα» (εκδ. Σοκόλη – Κουλεδάκη). Η ελληνική παράδοση δίνει και στα δύο έργα ηχηρά το παρόν. Τι σας έμαθε η ελληνική παράδοση τόσα χρόνια που ασχολείστε με αυτήν;

Γι' αυτά τα δύο έργα, καθώς και για το «Μ' ένα σπυρί σιτάρι» που παίζεται φέτος, πιο σημαντική από την προσωπική μου σχέση με την παράδοση –η οποία άλλωστε περιγράφηκε λίγο νωρίτερα– ήταν η καλλιτεχνική σχέση που ανέπτυξα τα τελευταία χρόνια με τη Βαλεντίνα Παπαδημητράκη, ηθοποιό και σκηνοθέτη, υπεύθυνη της ομάδας «Θέατρο του παπουτσιού πάνω στο δέντρο» που ανέβασε αυτά τα έργα. Η Βαλεντίνα κουβαλά την ίδια... «πετριά» με το παραδοσιακό στοιχείο, αλλά έχει καταφέρει να το διοχετεύει δημιουργικά στις παραστάσεις που κάνει. Κι αυτό ορίζει την κοινή μας οπτική απέναντι στην παράδοση, που αποτυπώνεται στις δουλειές μας. Προσωπικά, αγαπώ την παράδοση ουσιαστικά για τον ίδιο λόγο που αγαπώ και το θέατρο: με γοητεύει το πόσα μου αποκαλύπτει για την ανθρώπινη φύση.

Έχετε συνεργαστεί (και) ως βοηθός σκηνοθέτη με τον Βαγγέλη Θεοδωρόπουλο. Σύμπτωση απόψεων ή συγκρούσεις;

Και τα δύο, απλώς η σύμπτωση είναι πιο συχνή και σε πιο βασικά θέματα. Αλλιώς, οι δρόμοι μας θα είχαν χωρίσει πολύ καιρό πριν.

Μαζί χαράζετε την κοινωνική πολιτική του Θεάτρου του Νέου Κόσμου; Πόσο τολμηρή ιδέα ήταν η ίδρυση ενός θεάτρου Αλληλεγγύης;

Η πολιτική του Θεάτρου του Νέου Κόσμου χαράσσεται από τον Βαγγέλη Θεοδωρόπουλο και καλά κάνει! Εκείνος είναι καλλιτεχνικός διευθυντής, εκείνος έχει την ευθύνη. Και πρέπει να πω ότι σε πολλά θέματα το μυαλό του τρέχει πολύ πιο μπροστά – τουλάχιστον από το δικό μου.

Οι ιδέες προέρχονται από εκείνον, η υλοποίηση πέφτει και σ' εμάς τους υπόλοιπους. Και ομολογώ πως όταν πρόκειται για θέματα όπως το Θέατρο Αλληλεγγύης για παιδιά – που ξεκίνησε το 2002 ως Θέατρο για παιδιά σε νοσοκομεία και ιδρύματα, η πρώτη αντίδραση είναι να παγώνεις, να στριφογυρίζουν στο νου σου όλες οι δυσκολίες του εγχειρήματος και να λες: «Πώς θα το κάνουμε αυτό, Παναγία μου»; Αλλά μετά γίνεται. Με πολλή δουλειά, με πείσμα, με ζόρι, γίνεται. Κι αξίζει τον κόπο, χίλια τα εκατό!

Η δουλειά που έχει κάνει εδώ και παραπάνω από μία δεκαετία η κινητή μονάδα του θεάτρου αλληλεγγύης του Θεάτρου του Νέου Κόσμου είναι αν μη τι άλλο αξιοθαύμαστη. Με γνώμονα ευαίσθητες ομάδες παιδιών (προσφυγόπουλα, μαθητές ειδικών σχολείων, παιδιά φυλακισμένων γυναικών που ζουν με τις μαμάδες τους, παιδιά που νοσηλεύονται...) χτυπάτε με παραστάσεις-ενέσεις χαράς και αισιοδοξίας. Πώς ανταποκρίνονται τα παιδιά;

Η λέξη που περιγράφει καλύτερα την αντίδραση των παιδιών είναι «χαρά»! Σε όλες τις περιπτώσεις, όλα αυτά τα χρόνια, στους χώρους που πηγαίνει η παράσταση γίνεται δεκτή με χαρά. Και όχι μόνο από τους μικρούς, αλλά και από τους ενήλικες συνοδούς τους, που πολλές φορές έχουν ακόμα μεγαλύτερη ανάγκη αυτό διάλειμμα ξεγνοιασιάς.

Τελευταία σας υπέροχη δουλειά (και το γράφω και το εννοώ το υπέροχη γιατί είχα τη χαρά να τη δω μαζί με την τετράχρονη βαφτιστήρα μου, Ήβη) το Ξημερώνει, μια μουσική παράσταση σε σκηνοθεσία Παντελή Δεντάκη. Μια πολύ απλή αλληγορία για μικρούς. Ή μήπως και για μεγάλους;

Πρώτα απ' όλα, ένα έργο που απευθύνεται σε παιδιά, δε σημαίνει ότι πρέπει να αφήνει αδιάφορους τους μεγάλους, το αντίθετο θα έλεγα. Μια παράσταση για παιδιά που δε λέει τίποτα στους μεγάλους ή τους κάνει να βαριούνται, είναι πιθανότατα μια κακή παράσταση. Θεωρώ τον εαυτό μου εξαιρετικά τυχερό σ' αυτό το θέμα, γιατί τα κείμενά μου μέχρι στιγμής έχουν ανθίσει σε χέρια πολύ άξιων καλλιτεχνών. Ο Παντελής Δεντάκης και όλοι οι συντελεστές της παράστασης «Ξημερώνει» ανήκουν σ' αυτή την κατηγορία. Ειδικότερα με τον Παντελή μοιραζόμαστε κοινές ανησυχίες για όλα αυτά που ζούμε στη χώρα τον τελευταίο καιρό. Η σκοτεινή νύχτα του έργου είναι μια αλληγορία, από τη μια για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μικροί μας θεατές στους χώρους όπου τους συναντάμε, κι από την άλλη για την κατάσταση της ελληνικής κοινωνίας αυτή την εποχή.

Οι τρεις ηθοποιοί αυτής της παράστασης είναι «πολυεργαλεία». Μπορείτε να απομονώσετε ένα προσόν του καθενός και να μας μιλήσετε μόνο για αυτό;

Περίεργη ερώτηση, είναι σαν να μου ζητάτε να μιλήσω για συγγενείς μου. Για να δούμε...

Ο Μάνος Στεφανάκης είναι ο ορισμός της θετικής ενέργειας. Και γιατί είναι πολύ καλός άνθρωπος και γιατί έχει τρομερή ενέργεια – πράγμα ολοφάνερο στην παράσταση!

Η Κατερίνα Μαούτσου είναι ένα υπέροχα δροσερό πλάσμα με τρομερή άνεση να μεταμορφώνεται στη σκηνή – ιδιότητα εξαιρετικά χρήσιμη σ' αυτή την παράσταση που παίζει πολλούς ρόλους.

Τέλος, η Ντίνη Ρέντη, που είναι και η πιο παλιά στο Θέατρο Αλληλεγγύης (μετρά ήδη 11 χρόνια σ' αυτή τη δράση), είναι η μεγαλύτερη από τους τρεις σε βιολογική ηλικία και ταυτόχρονα το πιο παιδί απ' όλους μας! Με όλα τα καλά που έχει ένα παιδί, τη ζωντάνια, τον αυθορμητισμό, την αγνότητα...

Πώς μπορεί κανείς να σας καλέσει ή καλύτερα να σας ζητήσει να πάτε να παίξετε στο χώρο του;

Καλώντας στο Θέατρο του Νέου Κόσμου (210 9212900) και δίνοντάς μας στοιχεία για το χώρο που θέλει να πάμε. Τόσο απλά. Και όλοι μπορούν να έρχονται στο θέατρο κάθε Κυριακή στις 12 το μεσημέρι, με εισιτήριο 4€ μόνο για όσους μπορούν, δωρεάν για εκείνους που δεν έχουν.

Η πιο συχνή ερώτηση που ακούω από γονείς που θέλουν να πάμε τα παιδιά τους σε μια παράσταση είναι «Σε τι ηλικία απευθύνεται το έργο». Μα, έχει το θέατρο ηλικία;

Το θέατρο σίγουρα έχει ηλικία, είναι κάμποσων χιλιάδων ετών!... Τώρα, συγκεκριμένα η δική μας παράσταση, ακριβώς επειδή είναι φτιαγμένη για να παίζεται σε χώρους όπου μπορεί να βρίσκονται παιδιά κάθε ηλικίας, από μωρά μέχρι έφηβοι, θέλαμε να μπορεί να απευθυνθεί σε όλη αυτή τη γκάμα και, παράλληλα, να έχει ενδιαφέρον και για τους ενήλικες. Κρίνοντας από το μικτό κοινό των κυριακάτικων παραστάσεων στο θέατρο, νομίζω ότι το πετύχαμε. Φυσικά, η κάθε ηλικία προσλαμβάνει το θέαμα με τα δικά της μέσα και ανταποκρίνεται με διαφορετικό τρόπο.

Πολύ ωραίο πάντως (και) το φετινό σκιουράκι της παράστασης. Ποια είναι η σχέση σας με τα ζώα;

Τα αγαπώ και τα θαυμάζω. Μ' αρέσει να τα παρατηρώ. Είχα την τύχη –όσο θυμάμαι τον εαυτό μου και μέχρι σήμερα– να κάνω διακοπές σε ορεινό χωριό, όπου υπάρχουν κάθε είδους ζωντανά και ζώφια... Στα δέντρα βλέπεις βερβέρες (δηλαδή σκίουρους) να σκαρφαλώνουν με απίστευτη ταχύτητα, ενώ τη νύχτα μπορείς να δεις τις φωτεινές διαδρομές των πυγολαμπίδων.

Είναι ολοφάνερο από πού ήρθε η έμπνευση για τους ήρωες του έργου... Κατά τ' άλλα, στην καθημερινότητά μου, έχω ένα σκύλο και τέσσερις χελώνες. Και με τις γάτες καλά τα πάω, ο σκύλος μου όμως έχει αντίθετη άποψη κι έτσι η παρέα των κατοικιδίων μου δεν επεκτάθηκε στα αιλουροειδή!

Ας κλείσουμε αυτή την κουβέντα αισιόδοξα. Τι σας έμαθαν τα κάθε είδους ταλαιπωρημένα παιδιά για τα οποία παίζετε θέατρο;

Ότι το μεγαλύτερο λάθος που μπορεί να κάνουμε είναι να προσπερνάμε τις καλές μας στιγμές, θεωρώντας τις δεδομένες. Δεν είναι!

Κάθε Σάββατο, στις πέντε το απόγευμα, ένας μικρός σκίουρος πέφτει για ύπνο στο μαλακό του κρεβάτι μέσα στη ζεστή φωλιά του. Ξαφνικά, μ' έναν τρόπο μυστηριώδη, βρίσκεται στην άλλη άκρη του δάσους!

Πώς θα βρει το δρόμο να γυρίσει πίσω μέσα στη νύχτα; Ευτυχώς που θα συναντήσει όχι μόνο κινδύνους, μα και φίλους πρόθυμους να τον βοηθήσουν, με πρώτη και καλύτερη μια πυγολαμπίδα. Ο μικρός σκίουρος είναι χαριτωμένος, πεισματάρης κι επίμονος, επιρρεπής στις γκάφες, αλλά και έτοιμος να μάθει από τα λάθη του. Θα καταφέρει να φτάσει στο μαλακό του κρεβάτι κοντά στο χάραμα, την ώρα ακριβώς που... ξυπνά! Όλη η περιπέτειά του ήταν ένα κακό όνειρο. Αλλά ακόμα και το χειρότερο όνειρο κάποτε τελειώνει, γιατί πάντα ξημερώνει!

Πρόκειται για το έργο που έγραψε η Μαρία Παπαλέξη και σκηνοθέτησε ο Παντελής Δεντάκης και περιοδεύει με την κινητή μονάδα θεάτρου δίνοντας παραστάσεις για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα, αλλά και παιδιά σε προσφυγικούς καταυλισμούς, σχολεία και γυναικείες φυλακές

Από το 2002 έως τώρα το Θέατρο Αλληλεγγύης για παιδιά, από το Θέατρο του Νέου Κόσμου έχει δώσει συνολικά πάνω από 1.800 δωρεάν παραστάσεις.

Κάθε Σάββατο στις 5 το απόγευμα, η παράσταση «Ξημερώνει», παίζεται στο Θέατρο του Νέου Κόσμου, με ένα χαμηλό – προαιρετικό- εισιτήριο 4 ευρώ για όσους θέλουν και μπορούν να στηρίξουν την προσπάθεια και δίνοντας την ευκαιρία σε παιδιά που δεν έχουν την δυνατότητα να παρακολουθήσουν θέατρο.

(Οι παραπάνω συνεντεύξεις κριτικές είναι από το site του Θεάτρου του Νέου Κόσμου <http://nkt.gr/play/13/3hmerwnei/>)

10. Ο κλέφτης των επτά κάκτων (του Ευγένιου Τριβιζά)

Το Θέατρο του Νέου Κόσμου για 14ο χρόνο φέτος και παρ' όλες τις δυσκολίες συνεχίζει το «Θέατρο αλληλεγγύης για παιδιά», δηλαδή τη δράση της κινητής του μονάδας θεάτρου για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα ή ανήκουν σε ευαίσθητες ομάδες.

Η παράσταση θα παίζεται και στο Θέατρο του Νέου Κόσμου κάθε Κυριακή στις 12:00, με προαιρετικό εισιτήριο 5€. Φέτος, η ιδιαίτερη αυτή Παιδική Σκηνή θα παρουσιάζει το έργο του αγαπημένου συγγραφέα των παιδιών Ευγένιου Τριβιζά «Ο κλέφτης των επτά κάκτων». Πάντα ιδιαίτερα ευαίσθητοποιημένος σε κοινωνικά θέματα, ο κ. Τριβιζάς γνωρίζοντας τη δράση μας, θέλησε να γράψει ένα έργο γι' αυτή, γεγονός που μας χαροποίησε πολύ.

Ο Ρούλης Μπισμπιρούλης είναι ένας πολύ ταλαντούχος... ε... χμ... εντάξει, και λίγο γκαφατζής... ηθοποιός. Βέβαια, πριν καταλήξει σ' αυτό, με τη βοήθεια γονιών, θείων, περαστικών, εξεταστών και άλλων, σκέφτεται ή δοκιμάζει να κάνει ένα σωρό άλλα επαγγέλματα:μποξέρ, πιανίστας, βιολιστής, αστροναύτης, τροχονόμος σε κουρείο, κουρέας (κλεμμένων) κάκτων, εστιάτορας για φακίρηδες και άλλα συνηθισμένα. Όμως τελικά τίποτα δε συγκρίνεται με το να είσαι ηθοποιός και να λες παραμύθια σε παιδιά! Ο Ευγένιος Τριβιζάς παρουσιάζει τις περιπέτειες του Ρούλη Μπισμπιρούλη σ' ένα σπονδυλωτό έργο, του οποίου η διάρκεια, όπως και η σκηνική δράση, μπορεί να προσαρμόζεται στις διαφορετικές συνθήκες που συναντά ο θίασος στους διάφορους χώρους όπου παίζει η κινητή μας μονάδα.

Συντελεστές της παράστασης

Σκηνοθεσία: Παντελής Δεντάκης

Μουσική: Νίκος Κυπουργός

Σκηνικά-Κοστούμια: Γεωργία Μπούρδα

Επιμέλεια κίνησης: Σεσίλ Μικρούτσικου

Βοηθός σκηνοθέτη: Μάνος Στεφανάκης

Παίζουν οι ηθοποιοί

Σταύρος Σβήγκος, Θοδωρής Σκυφτούλης, Κατερίνα Μαούτσου

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΡΑΣΗ :Το Θέατρο του Νέου Κόσμου για 14ο χρόνο φέτος και παρ' όλες τις δυσκολίες συνεχίζει τη δράση της κινητής μονάδας θεάτρου για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα. Σιγά σιγά, αυτά τα χρόνια απλωθήκαμε και σε άλλους χώρους όπου μπορεί να βρίσκονται ευαίσθητες ομάδες παιδιών, όπως προσφυγικούς καταυλισμούς, ειδικά σχολεία, γυναικείες φυλακές. Έχουμε παίξει στην Πλατεία του Αγίου Παντελεήμονα, στο Κέντρο υποδοχής προσφύγων στο Λαύριο, σε καταυλισμούς τσιγγάνων στο Χαλάνδρι και στον Ασπρόπυργο. Συνολικά έχουμε δώσει πάνω από 2.000 δωρεάν παραστάσεις σε όλους αυτούς τους χώρους.

Με την εξάπλωση της φτώχειας στην κοινωνία μας, επανεξετάζουμε κι εμείς το ρόλο αυτής της κινητής μονάδας θεάτρου, θέλοντας πλέον να απευθυνθούμε σε πολύ περισσότερα παιδιά που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να πάνε στο θέατρο και στερούνται την ανάσα που μπορεί να προσφέρει η ψυχαγωγία σ' αυτούς τους δύσκολους καιρούς. Προσπαθούμε λοιπόν, σε συνεργασία με δομές αλληλεγγύης της πόλης αλλά και με ατομικές πρωτοβουλίες, να παρακολουθούν τις παραστάσεις μας όσο πιο πολλά παιδιά γίνεται, γιατί πιστεύουμε ότι το θέατρο είναι ένα πολιτιστικό αγαθό που θα πρέπει να μπορούν να απολαμβάνουν όλα τα παιδιά!

Αυτό το πρόγραμμα είναι το μοναδικό στην Ελλάδα που γίνεται από επαγγελματικό θέατρο ανελλιπώς όλα αυτά τα χρόνια σε σταθερή και καθημερινή βάση. Η ιδέα μας είναι να προσφέρουμε τη χαρά του θεάτρου σε παιδιά που βρίσκονται σε ιδρύματα ή νοσηλεύονται σε νοσοκομεία, εκεί δηλαδή που υπάρχει μεγάλη ανάγκη για ψυχαγωγία. Οι παραστάσεις δίνονται σε διαδρόμους ή σε δωμάτια ασθενών παιδιών που δεν μπορούν να μετακινηθούν, ακόμα κι αν χρειάζεται να παίξουμε το έργο για ένα μόνο παιδί.

Τα έργα γράφονται ειδικά γι' αυτό το σκοπό, παίρνοντας υπόψη τις συνθήκες και τους χώρους όπου δίνονται αυτές οι παραστάσεις. Ο εκπαιδευτικός και ψυχαγωγικός χαρακτήρας αυτών των παραστάσεων, που παράλληλα προσφέρουν ψυχολογική στήριξη στα παιδιά, είναι αναπόσπαστα δεμένοι με το καλλιτεχνικό τους αποτέλεσμα. Στο Θέατρο του Νέου Κόσμου πιστεύουμε στον κοινωνικό ρόλο του θεάτρου, θέλουμε να παρεμβαίνουμε στην κοινωνία, και θεωρούμε πως αυτή μας η δραστηριότητα το κάνει με τρόπο ουσιαστικό.Επειδή μας ενδιαφέρει να δουν την παράστασή μας όσο περισσότερα παιδιά και ομάδες γίνεται, μέσα κι έξω απ' τα νοσοκομεία, αλλά και επειδή θέλουμε να μη διακόψουμε αυτή τη δράση μας για οικονομικούς λόγους, απευθυνόμαστε στην ευαισθησία φυσικών προσώπων ή οργανισμών και εταιρειών να στηρίξουν οικονομικά αυτό το πρόγραμμα.

Θεατρικές δράσεις για παιδιά σε νοσηλευτικά ιδρύματα – Το παράδειγμα της ομάδας του Θέατρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»

Θέατρο του Νέου Κόσμου - Κεντρική Σκηνή από 11.10.2015 μέχρι 24.4.2016 και καθημερινά σε νοσοκομεία, ιδρύματα, δομές αλληλεγγύης, σχολεία κλπ. (<http://nkt.gr/play/163/o-klefths-twn-efta-kaktwn/> , 20 χρόνια Θέατρο του Νέου Κόσμου, 2018:239)

<http://nkt.gr/play/163/o-klefths-twn-efta-kaktwn/>

<http://24wro.com.gr/599576/o-kleftis-ton-efta-kakton-ekane-episimipremiera/https://www.in.gr/2015/10/07/life/kid/o-kleftis-twn-efta-kaktwn-sto-theatro-toy-neoy-kosmoy/>

11. Στη χώρα του Βασιλιά των Κλόουν (της Συμέλας Μεσβελιάνη)

Το Θέατρο του Νέου Κόσμου για 15η χρονιά συνεχίζει τη δράση του Θεάτρου αλληλεγγύης για παιδιά, δηλαδή της κινητής του μονάδας θεάτρου για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα ή ανήκουν σε άλλες ευαίσθητες ομάδες. Φέτος παρουσιάζουμε το έργο "Στη χώρα του Βασιλιά των Κλόουν", σε μια παράσταση... χωρίς γλώσσα! Το Θέατρο του Νέου Κόσμου για 15η χρονιά συνεχίζει τη δράση του Θεάτρου αλληλεγγύης για παιδιά, δηλαδή της κινητής του μονάδας θεάτρου για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα ή ανήκουν σε άλλες ευαίσθητες ομάδες. Πρόκειται για μια δράση που ξεκίνησε το 2002 με παραστάσεις για παιδιά σε νοσοκομεία και ιδρύματα, πολύ σύντομα όμως απλωθήκαμε και σε άλλους χώρους, όπως ειδικά σχολεία, καταυλισμούς τσιγγάνων, προσφυγικούς καταυλισμούς, στέκια μεταναστών, γυναικείες φυλακές, προγράμματα απεξάρτησης για μητέρες με τα παιδιά τους κλπ. Παράλληλα, με την εξάπλωση της φτώχειας και των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης σε όλο και περισσότερες ομάδες πληθυσμού, απευθυνόμαστε τα τελευταία χρόνια και σε παιδιά που δεν έχουν τη δυνατότητα να πάνε στο θέατρο όχι εξαιτίας κάποιας ασθένειας, αλλά

λόγω οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών. Παίζουμε λοιπόν και σε σχολεία όπου φοιτούν παιδιά ασθενέστερων οικονομικά οικογενειών, σε υποβαθμισμένες περιοχές κλπ. Στη δράση μας για τη νέα χρονιά, 2016-2017, σκοπεύουμε να δώσουμε ακόμα μεγαλύτερη έμφαση στους χώρους φιλοξενίας προσφύγων όχι μόνο στην Αττική αλλά και στην υπόλοιπη χώρα, σε όποιες δομές φιλοξενούνται παιδιά, είτε με τις οικογένειές τους είτε ασυνόδευτα.

Σκοπός αυτής της δράσης δεν είναι να προσθέσουμε μία ακόμα παιδική σκηνή στην πόλη, αλλά να προσφέρουμε τη χαρά του θεάτρου σε παιδιά που για διάφορους λόγους δεν έχουν τη δυνατότητα να το απολαύσουν και να συμβάλουμε έτσι, στο μέτρο του δυνατού, να απαλυνθούν οι δύσκολες συνθήκες που βιώνουν. Η ιδέα μας είναι να προσφέρουμε θεατρικές παραστάσεις σε παιδιά που, ενώ έχουν πολύ μεγαλύτερη ανάγκη για ψυχαγωγία, έχουν είτε πολύ περιορισμένη είτε καθόλου πρόσβαση σ' αυτή.

Αυτό το πρόγραμμα είναι το μοναδικό στην Ελλάδα που γίνεται από επαγγελματικό θέατρο ανελλιπώς όλα αυτά τα χρόνια σε σταθερή και καθημερινή βάση. Οι παραστάσεις δίνονται κυρίως σε μη θεατρικούς χώρους, σε διαδρόμους ή σε δωμάτια ασθενών παιδιών που δεν μπορούν να μετακινηθούν –ακόμα κι αν χρειάζεται να παίξουμε το έργο για ένα μόνο παιδί, σε σχολικές αίθουσες, σε ξενώνες, σε πλατείες, σε αυλές και όπου αλλού υπάρχουν παιδιά που χρειάζονται αυτή την ανάσα θεατρικής ψυχαγωγίας. Στη διάρκεια μίας θεατρικής περιόδου δίνουμε συνήθως 150-160 δωρεάν παραστάσεις.

Τα έργα γράφονται ειδικά γι' αυτό το σκοπό, ενώ η σκηνοθεσία και η σκηνογραφία τους παίρνουν πάντα υπόψη τις συνθήκες και τους χώρους όπου δίνονται αυτές οι παραστάσεις, γι' αυτό και χαρακτηρίζονται από ευφάνταστη ευελιξία. Οι παραγωγές γίνονται με επαγγελματικούς όρους, χωρίς εκπτώσεις στην ποιότητα και την αισθητική τους λόγω του ειδικού χαρακτήρα τους. Ο εκπαιδευτικός και ψυχαγωγικός χαρακτήρας αυτών των παραστάσεων, που παράλληλα προσφέρουν ψυχολογική στήριξη στα παιδιά, είναι αναπόσπαστα δεμένος με το καλλιτεχνικό τους αποτέλεσμα. Στο Θέατρο του Νέου Κόσμου πιστεύουμε στον κοινωνικό ρόλο του θεάτρου, θέλουμε να παρεμβαίνουμε στην κοινωνία, και θεωρούμε πως αυτή μας η δραστηριότητα το κάνει με τρόπο ουσιαστικό.

Το έργο που παρουσιάζουμε την περίοδο 2016-2017 έχει τίτλο *«Στη χώρα του βασιλιά των κλόουν»* και είναι μια παράσταση που από συνειδητή επιλογή αποδίδεται κυρίως... χωρίς γλώσσα! Τα πρόσωπα του έργου μιλούν μια επινοημένη, «ακαταλαβίστικη» γλώσσα, που ακριβώς γι' αυτό θα γίνεται εύκολα αντιληπτή από όλα τα παιδιά, είτε μιλούν ελληνικά είτε όχι.

Λίγα λόγια για το έργο

Η Λούνα και ο Σαμάν φτάνουν στην χώρα του βασιλιά των Κλόουν. Έρχονται από πολύ μακριά και ονειρεύονται να ζήσουν σ' αυτόν τον θαυμαστό τόπο και να γίνουν κι αυτοί δύο μικροί κλόουν. Όμως, ο βασιλιάς της χώρας, Φαμπ, τους υποδέχεται με καχυποψία και αυστηρότητα. Οι διαφορετικές γλώσσες που μιλάνε, ο φόβος του ξένου, του άγνωστου και του αλλιώτικου θα δημιουργήσουν ανάμεσα στους τρεις ήρωες κωμικές παρεξηγήσεις και συγκρούσεις, αλλά σιγά σιγά θα βρεθεί ο τρόπος να επικοινωνήσουν και να ενωθούν μέσα από το γέλιο και το παιχνίδι.

Συντελεστές της παράστασης

Σκηνοθεσία: Παντελής Δεντάκης

Σκηνικά-Κοστούμα: Γεωργία Μπούρδα

Επιμέλεια κίνησης: Σεσίλ Μικρούτσικου

Μουσική: Λευτέρης Βενιάδης

Σχεδιασμός φωτισμών (στο θέατρο): Σάκης Μπιρμπίλης

Βοηθοί σκηνοθέτη: Κατερίνα Γεωργουδάκη, Κατερίνα Καλαντρανάκη

Φωτογραφίες: Δομνίκη Μητροπούλου

Παίζουν οι ηθοποιοί

Σταύρος Γιαννουλάδης, Νάνσυ Σιδέρη, Θοδωρής Σκυφτούλης,

Μέχρι 15 Ιανουαρίου, κάθε Κυριακή στις 12:00 στο Θέατρο του Νέου Κόσμου. Όλη τη χρονιά, καθημερινά σε νοσοκομεία, ιδρύματα, σχολεία και δομές κοινωνικής αλληλεγγύης. (<http://nkt.gr/play/181/sth-xwra-twn-klooyrn/>, 20 χρόνια Θέατρο του Νέου Κόσμου, 2018:240)

- <http://www.texnes-plus.gr/index.php/theatro-paidi/mia-fora/item/646-sti-xora-tou-vasilia-ton-klooun-theatro-tou-neou-kosμου> , 23/10/2016

«Στη χώρα του βασιλιά των κλόουν», Θέατρο του Νέου Κόσμου

Η υπόθεση μοιάζει απλή, όπως πρέπει να είναι η υπόθεση κάθε παραμυθιού, κάθε ιστορίας που απευθύνεται σε παιδιά, κάθε αλληγορίας που κρύβει μεγάλες αλήθειες. Δύο παιδιά, η Λούνα και ο Σαμάν, φτάνουν στη χώρα του Φαμπ, του βασιλιά των κλόουν, και θέλουν να γίνουν... κλόουν. Δεν μιλούν την ίδια γλώσσα με τον Φαμπ, με εμάς, έτσι μοιραία η γλώσσα του σώματος είναι το μόνο μέσο επικοινωνίας. Καταφέρνουν μια χαρά να συνεννοηθούν οι τρεις τους, να γνωριστούν, να ξεκινήσουν πρόβες για την παράσταση, να τσακωθούν, να συμφιλιωθούν και τελικά να ξαναγνωριστούν. Να αγαπηθούν.

Η πιο συγκλονιστική στιγμή είναι η «αφήγηση» των δύο παιδιών για το πώς έφτασαν στη χώρα των κλόουν. Το ταξίδι μέσα από τον πόλεμο, η δοσοληψία με τους δουλεμπόρους, η θάλασσα, η μοναξιά, όλα δίνονται μόνο με κινήσεις, όμως είναι σαν να ακούς τις περιπέτειές τους. Μια εκκωφαντική σιωπή συνοδεύει την «αφήγησή» τους. Η παγκόσμια γλώσσα των παιδιών, το παιχνίδι, η γλώσσα του σώματος, χρησιμοποιείται για να εκφραστούν οι πιο μεγάλες αλήθειες. Αυτές που δύσκολα μπορούν να ειπωθούν σε ένα παιδί.

Η Λούνα και ο Σαμάν θέλουν να γίνουν κλόουν. Ο Φαμπ αρχικά αρνείται, αλλά τελικά υποχωρεί και τους δέχεται στο τσίρκο του. Στον κόσμο του. Δέχεται τη Λούνα μόλις εκείνη του μιλά για το όνειρό της να γίνει μπαλαρίνα. Η τέχνη τον μαλακώνει και της δίνει μια ευκαιρία. Ο Σαμάν είχε άλλο όνειρο. Να γίνει ποδοσφαιριστής. Αθλητισμός και τέχνη ήταν τα όνειρά τους. Όμως ακόμα μεγαλύτερο όνειρο είναι να γίνουν κλόουν. Να γίνουν σαν και εμάς, σαν τον Φαμπ. Αυτό που ζητούν τελικά είναι το δικαίωμα στο γέλιο.

Το Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά είναι μια δράση του Θεάτρου του Νέου Κόσμου η οποία λαμβάνει χώρα τα τελευταία 15 χρόνια. Οι παραστάσεις τους δίνονται σε νοσοκομεία, ειδικά σχολεία, προσφυγικούς καταυλισμούς, στέκια μεταναστών, στο πλαίσιο προγραμμάτων απεξάρτησης, σε γυναικείες φυλακές και όπου υπάρχουν παιδιά τα οποία, αν και έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη για ψυχαγωγία, δεν έχουν πρόσβαση σε αυτή. Το μόνο που μπορώ να πω για τη σκέψη και τη δράση αυτή είναι ένα μεγάλο ΜΠΡΑΒΟ και ένα ακόμα πιο μεγάλο ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!

Το σκηνικό (το οποίο είναι έτσι προσαρμοσμένο ώστε μεταφέρεται και για τις παραστάσεις εκτός θεάτρου) είναι υπέροχο, εντυπωσιακό και παιχνιδιάρικο. Ό,τι πρέπει για σκηνικό παιδικού τσίρκου! Η υποκριτική ικανότητα των ηθοποιών αδιαμφισβήτητη. Η απουσία του λόγου δίνει το σκήπτρο στο σώμα, στη χροιά και στην ένταση της φωνής, στην κίνηση και στην εκφραστικότητα. Τέλος ένα μεγάλο μπράβο καθώς είναι ένα από τα ελάχιστα παιδικά θέατρα που δεν επιτρέπουν την κατανάλωση φαγητού μέσα στην αίθουσα.

Αυτή τη φορά το ταξίδι μας θα είναι κάπως διαφορετικό. Το «Πριν» και το «Μετά» αναφέρονται συνήθως στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς που προετοιμάζουν τα παιδιά γι' αυτό που θα δει. Αυτή όμως η παράσταση ολοκληρώνει το σκοπό της όταν παρουσιαστεί σε παιδιά που δεν έχουν κανέναν να τα προετοιμάσει πριν. Όμως μετά σίγουρα τους αφήνει ανεξίτηλα σημάδια.

<http://nkt.gr/play/181/sth-xwra-twn-klooyin/>

12. Πινόκιο (βασισμένη στο ομώνυμο παραμύθι του Κάρλο Κολόντι, διασκευή Άνδρη Θεοδότου)

Για 16η χρονιά συνεχίζουμε τη δράση «Θέατρο Αλληλεγγύης για παιδιά», με την κινητή μας μονάδα θεάτρου, που δίνει δωρεάν παραστάσεις σε νοσοκομεία, ιδρύματα, προσφυγικούς καταυλισμούς, ειδικά σχολεία και όπου μπορεί να βρίσκονται ευαίσθητες ομάδες παιδιών.

Με την υποστήριξη του Ιδρύματος Ωνάση.

Έχοντας δώσει πάνω από 2000 δωρεάν παραστάσεις σ' αυτούς τους χώρους όλα αυτά τα χρόνια, είμαστε δικαιολογημένα περήφανοι και συνεχίζουμε παρ' όλες τις δυσκολίες. Αυτό το πρόγραμμα είναι το μοναδικό στην Ελλάδα που γίνεται από επαγγελματικό θέατρο ανελλιπώς όλα αυτά τα χρόνια σε σταθερή και καθημερινή βάση. Η ιδέα μας είναι να προσφέρουμε τη χαρά του θεάτρου σε παιδιά που βρίσκονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα ή βιώνουν ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες, έχουν δηλαδή πολύ μεγαλύτερη ανάγκη για ψυχαγωγία. Φέτος επιλέγουμε τον Πινόκιο, το παραμύθι του Κάλο Κολόντι, για τις αξίες που πρεσβεύει, την ειλικρίνεια, την αγάπη, την ανιδιοτέλεια, το θάρρος, την όρεξη για ζωή και περιπέτεια. Αλλά κυρίως το επιλέγουμε επειδή είναι μια ιστορία γνωστή σε κάθε παιδί, απ' όποια χώρα, απ' όποιον τόπο κι αν έρχεται. Έτσι η παράσταση μπορεί να επικοινωνήσει με κάθε μικρό θεατή, ξεπερνώντας το εμπόδιο της γλώσσας, αφού στηρίζεται στον αυτοσχεδιασμό και τη δύναμη της δράσης, της εικόνας, της μουσικής.

Καθημερινά παραστάσεις σε νοσοκομεία, ιδρύματα, δομές αλληλεγγύης και σχολεία.

Περίοδος 2017-2018

Συντελεστές της παράστασης

Διασκευή: Άνδρη Θεοδότου

Σκηνοθεσία: Παντελής Δεντάκης

Σκηνικά-Κοστούμια: Γεωργία Μπούρδα

Επιμέλεια κίνησης: Σεσίλ Μικρούτσικου

Μουσική: Αλκιβιάδης Κωνσταντόπουλος

Βοηθός σκηνοθέτη: Κατερίνα Γεωργουδάκη

Ενορχήστρωση: Οδυσσέας Κωνσταντόπουλος, Αλκιβιάδης Κωνσταντόπουλος

Φωτογραφίες: Δομνίκη Μητροπούλου

Παίζουν οι ηθοποιοί:

Παύλος Παυλίδης, Ηλέκτρα Σαρρή, Θάλεια Σταματέλου

[\(http://nkt.gr/play/230/pinokio/\)](http://nkt.gr/play/230/pinokio/)

<http://nkt.gr/play/230/pinokio/>

- **"Πινόκιο" ξανά στο Θέατρο του Νέου Κόσμου**

Παράσταση βασισμένη στο ομώνυμο παραμύθι του Κάρλο Κολόντι.

Για 17η χρονιά συνεχίζεται η δράση "Θέατρο Αλληλεγγύης για παιδιά", με την κινητή μας μονάδα θεάτρου, που δίνει δωρεάν παραστάσεις σε νοσοκομεία, ιδρύματα, προσφυγικούς καταυλισμούς, ειδικά σχολεία και όπου μπορεί να βρίσκονται ευαίσθητες ομάδες παιδιών.

Το παραμύθι του Κάλο Κολόντι επιλέχθηκε για τις αξίες που προσβέυει, την ειλικρίνεια, την αγάπη, την ανιδιοτέλεια, το θάρρος, την όρεξη για ζωή και περιπέτεια. Αλλά κυρίως επειδή είναι μια ιστορία γνωστή σε κάθε παιδί, απ' όποια χώρα, απ' όποιον τόπο κι αν έρχεται. Έτσι η παράσταση μπορεί να επικοινωνήσει με κάθε μικρό θεατή, ξεπερνώντας το εμπόδιο της γλώσσας, αφού στηρίζεται στον αυτοσχεδιασμό και τη δύναμη της δράσης, της εικόνας, της μουσικής.

Περίοδος 2018-2019

Συντελεστές: Διασκευή: Άντρη Θεοδότου

Σκηνοθεσία: Παντελής Δεντάκης

Σκηνικά - Κοστούμια: Γεωργία Μπούρδα

Επιμέλεια κίνησης: Σεσίλ Μικρούτσικου

Μουσική: Αλκιβιάδης Κωνσταντόπουλος

Βοηθός σκηνοθέτη: Κατερίνα Γεωργουδάκη
Ενορχήστρωση: Οδυσσέας Κωνσταντόπουλος,
Αλκιβιάδης Κωνσταντόπουλος

Παίζουν οι ηθοποιοί: Γιώργος Μακρής, Παύλος Παυλίδης, Ηλέκτρα Σαρρή

Θεατρικές δράσεις για παιδιά σε νοσηλευτικά ιδρύματα – Το παράδειγμα της ομάδας του Θεάτρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»

Καθημερινά παραστάσεις σε νοσοκομεία, ιδρύματα, δομές αλληλεγγύης και σχολεία.

Γενική είσοδος 5€ (προαιρετικά) στο θέατρο Νέου Κόσμου.

https://www.artandlife.gr/athens/events/pinokio_ksana_sto_theatro_toy_neoy_kosmoy

[5 Νοεμβρίου 2017 - 26 Νοεμβρίου 2017](#)

Όλες οι πληροφορίες από το διαδίκτυο σχετικά με το Θέατρο του Νέου Κόσμου ανακτήθηκαν στις 28-29/6/2019

Συνέντευξη από το διαδίκτυο του Παντελή Δεντάκη

Παντελής Δεντάκης: Η τέχνη πάντα συμμετέχει ουσιαστικά και καίρια στις ζυμώσεις μιας κοινωνίας

(<https://www.talcmag.gr/sinenteyxeis/synteyxi-pantelis-dentakis/>, by [Πελιώ Παπαδιά/](#)

Νοέμβριος 9, 2016).

Το Θέατρο του Νέου Κόσμου για 15η χρονιά συνεχίζει τη δράση του *Θεάτρου αλληλεγγύης για παιδιά*, δηλαδή της κινητής του μονάδας θεάτρου για παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία και ιδρύματα ή ανήκουν σε άλλες ευαίσθητες ομάδες.

Για την περίοδο 2016-2017 παρουσιάζεται το έργο *«Στη χώρα του Βασιλιά των Κλόουν»*, σε μια παράσταση... χωρίς γλώσσα και ο Παντελής Δεντάκης, ο σκηνοθέτης της παράστασης, μιλάει στο Ταλκ για όλη αυτή την προσπάθεια.

- **Κύριε Δεντάκη, καλησπέρα. Φέτος, σκηνοθετείτε στο θέατρο του Νέου Κόσμου την παράσταση «Στη χώρα του βασιλιά των Κλόουν», στο πλαίσιο του θεάτρου Αλληλεγγύης για παιδιά. Μιλήστε μας για αυτό το θεσμό, αλλά και για τις ιδιαιτερότητες της φετινής σας παράστασης.** Το θέατρο Αλληλεγγύης για παιδιά είναι ίσως η πιο ουσιαστική δράση του Θεάτρου μας. Εδώ και 15 χρόνια έχουμε δημιουργήσει μια κινητή μονάδα θεάτρου που παίζει σε παιδιά που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία, που φιλοξενούνται σε ιδρύματα ή ανήκουν σε ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες. Φέτος φτιάξαμε μια παράσταση που οι ήρωές της είναι άνθρωποι από διαφορετικούς τόπους, μιλούν διαφορετικές γλώσσες και συναντιούνται στην Χώρα του Βασιλιά των Κλόουν, όπου μέσα

από το παιχνίδι και τη συνεργασία καταφέρνουν να ξεπεράσουν αυτά που τους χωρίζουν και να έρθουν κοντά ο ένας στον άλλο.

- **Τις Κυριακές η παράσταση παίζεται στο θέατρο. Ποιο κοινό καλείτε να τη δει εκεί;** Τις Κυριακές η παράσταση παίζεται στο θέατρο για... το κοινό. Γι' αυτούς που έχουν να πληρώσουν το εισιτήριό τους, αλλά κυρίως για κείνους που λόγω της “οικονομικής εξόντωσης” αδυνατούν. Είναι πάρα πολύ σημαντικό για μας να βλέπουν την παράσταση οικογένειες που δεν έχουν τη δυνατότητα να πάνε θέατρο. Απλώς έρχονται στο ταμείο και δηλώνουν πως θα ήθελαν να δουν την παράσταση με “ελεύθερη είσοδο”.
- **Καθημερινά, η παράστασή σας περιοδεύει. Θέλετε να μας πείτε πού πηγαίνετε και ποια παιδιά τη βλέπουν;** Η παράσταση παίζεται σε νοσοκομεία, ιδρύματα, πλατείες, κέντρα φιλοξενίας προσφύγων, σε απομακρυσμένα χωριά, δηλαδή σε παιδιά που είτε βραχυπρόθεσμα, αλλά είτε και μονιμότερα δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση στο θέατρο.
- **Τι θέλετε να πετύχετε μέσα από το θέατρο αλληλεγγύης για παιδιά; Το γνωρίζει ο κόσμος; Ποιοι σας στηρίζουν;** Κάθε δράση, κάθε κίνηση όπως αυτή που κάνουμε εδώ και τόσα χρόνια στο Θέατρο του Νέου Κόσμου, εντάσσεται στο όραμα για έναν καλύτερο, πιο όμορφο και πιο δίκαιο κόσμο. Σ' έναν κόσμο που η τροφή, η παιδεία, ο πολιτισμός θα είναι αγαθά στα οποία πρόσβαση θα έχουν όλοι ανεξαιρέτως. Δεν κάνουμε αυτή τη δράση για να την μάθει ο κόσμος, για να “διαφημίσουμε” την ανάγκη μας για αλληλεγγύη. Προσπαθούμε να έχουμε αρωγούς σ' αυτή την προσπάθεια. Υπάρχει πολύς κόσμος που προσπαθεί, έστω και με τις ελάχιστες οικονομικές του δυνατότητες, να στηρίζει την δράση μας. Υπάρχουν επίσης, κοινωφελή ιδρύματα, μεγάλες εταιρείες, θεσμοί που κατά καιρούς μας έχουν στηρίξει όλα αυτά τα χρόνια.
- **Ο κόσμος έχει συνειδητοποιήσει πόσο ζωτική είναι σήμερα η ανάγκη για θέατρο; Το θέατρο στα χρόνια της κρίσης πάει καλά. Ο κόσμος έχει ανάγκη από ποιοτική έξοδο όταν βγαίνει από το σπίτι του. Έχει ανάγκη να “συναντηθεί” επί της ουσίας, να επικοινωνήσει, να διασκεδάσει, να ψυχαγωγηθεί. Το θέατρο του δίνει αυτή τη δυνατότητα και αρκετά οικονομικότερα, απ' ό,τι στο παρελθόν.**
- **Πόσο δύσκολο αλλά ταυτόχρονα καθαρτικό είναι για τους συντελεστές της παράστασης να παίζουν για αυτά τα ιδιαίτερα παιδικά κοινά; Μάλλον είναι τόσο καθαρτικό, που οι δυσκολίες ξεπερνιούνται.**

- **Τι εισπράττετε από τους μικρούς θεατές σας και τους συνοδούς τους;** Νομίζω πως είναι πολύ σημαντικό γι' αυτά τα παιδιά – αλλά και γι εκείνους που τα συντροφεύουν – το ότι εμφανιζόμαστε ξαφνικά και παίζουμε εκεί, στο χώρο που τον συνδέουν συνήθως με κάποια δυσκολία της ζωής. Νιώθουν σαν να λαμβάνουν ένα μεγάλο, φανταχτερό δώρο.
- **Μπορεί, κατά τη γνώμη σας, το θέατρο να έχει έναν ουσιαστικό κοινωνικό ρόλο και να παρέμβει ουσιαστικά στην κοινωνία, με τις δυσκολίες που εν γένει αντιμετωπίζει αυτή στην Ελλάδα του 2016;** Το θέατρο και γενικότερα η Τέχνη πάντα συμμετέχει ουσιαστικά και καίρια στις ζυμώσεις μιας κοινωνίας. Είναι ένα κομμάτι του ρόλου της. Νομίζω πως και σήμερα, η Τέχνη προσπαθεί να αρθρώσει λόγο γι' αυτά που συμβαίνουν και θα συμβούν. Δεν ξέρω αν το κάνει με ουσιαστικό τρόπο, αλλά αυτό εντάσσεται στο συνολικό “μούδιασμα” των ανθρώπων στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.
- **Σκηνοθετικά πόσο δύσκολο είναι να στηθεί μια παράσταση όταν αλλάζει συνέχεια χώρους και όταν δεν γνωρίζουν οι ηθοποιοί το κοινό τους;** Είναι πολύ δύσκολο για τους ηθοποιούς, αλλά ταυτόχρονα και απίστευτα απελευθερωτικό. Είναι σπουδαίο για τον ηθοποιό να καλλιεργεί την ικανότητά του να προσαρμόζεται συνεχώς σε καινούργιους χώρους και διαφορετικές συνθήκες.
- **Με βάση την εμπειρία σας, τα παιδιά είναι ρατσιστές; Κι αν ναι, πώς γίνονται; Και ποιος ο ρόλος του θεάτρου στη διαμόρφωση μελλοντικών δημοκρατικών πολιτών;** Τα παιδιά είναι σκληρά, από τη φύση τους. Αλλά ρατσιστές είναι μόνο όταν είναι και το περιβάλλον τους, πχ οι γονείς τους, οι δάσκαλοί τους.
- **Μέσα από την εμπειρία σας, έχετε σίγουρα αρκετές συγκινητικές ιστορίες να μας αφηγηθείτε. Είναι κάποια που θα θέλατε να μοιραστείτε με το κοινό μας;** Δεν θα ξεχάσω ποτέ το έκπληκτο, γεμάτο δέος βλέμμα ενός κοριτσιού, σ' ένα πυρόπληκτο απομακρυσμένο χωριό της Ηλείας, που έβλεπε πρώτη φορά στη ζωή του θέατρο. Κι ένα άλλο κορίτσι που νοσηλευόταν σε νοσοκομείο, που πλησίασε τους ηθοποιούς μετά το τέλος της παράστασης και τους είπε: “ευχαριστώ πολύ που ήρθατε”.
- **Τέλος μιλήστε μας για τους συνεργάτες σας στο θέατρο αλληλεγγύης για παιδιά!** Το θέατρο αλληλεγγύης είναι όπως είπα και στην αρχή, απ' τα πολυτιμότερα πράγματα που κάνουμε στον Νέο Κόσμο. Όλοι προσπαθούμε να κάνουμε το καλύτερό μας για να συνεχιστεί αυτή η δράση και να συνεχιστεί με ποιοτικές παραστάσεις.
- **Συγχαρητήρια και καλή συνέχεια στο έργο σας!** Ευχαριστώ κι ευχαριστούμε!

Θεατρικές δράσεις για παιδιά σε νοσηλευτικά ιδρύματα – Το παράδειγμα της ομάδας του Θεάτρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»

Θεατρικές δράσεις για παιδιά σε νοσηλευτικά ιδρύματα – Το παράδειγμα της ομάδας του Θεάτρου του Νέου Κόσμου «Θέατρο Αλληλεγγύης για Παιδιά»